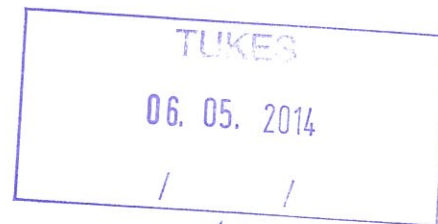

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivos-
yhtiön tai kaivospiirin haltijan selitys

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 6. toukokuuta 2014 16:33
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Päätös
Liitteet: lausunto65\$.pdf

Lähtettäjä: Ervasti Pirkko Kuusamon kaupunki [<mailto:Pirkko.Ervasti@kuusamo.fi>]

Lähetetty: 6. toukokuuta 2014 15:26

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Päätös

Ohessa lähetän Kuusamon kaupungin yhdyskuntatekniikan lautakunnan 29.4.2014 § 65 otteen.

Terveisin,

Pirkko
Ervasti

sihteeri
Kuusamon kaupunki
Yhdyskuntatekniikka
PL 9
93601 kuusamo

puh. +358 40 8608850

e-mail: pirkko.ervasti@kuusamo.fi

65 § Lausunto koskien Meurastuksenahon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määrittämisestä

Kaivospiiri: Meurastuksenaho (KaivNro 4909) Drno 144/2014

Kaivospiirien haltija: Dragon Mining Oy
Pinta-ala: 13,779 ha
Kaivoskivennäinen: Kulta

Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt 28.3.2013 päivätyillä lausuntopyynnöillä Kuusamon kaupungin lausuntoa kaivoslain 37 §:n nojalla koskien kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määrittämisestä. Lausuntoa pyydetään 28.4.2014 mennessä. Ylitarkastaja Leinonen on puhelinneuvottelussa (Leinonen/Mankinen) 16.4.2014 luvannut lisäaikaa 30.4.2014 saakka. Neuvottelussa todettiin lisäksi, että nyt kyseessä oleva lausunto koskee erityisesti määräyksiä ja vakuuksia, joilla voidaan varmistaa, että nyt kyseessä olevilla kaivospiireillä tehdyt toimenpiteet voidaan varmistaa turvallisiksi tai tehdyt toimet voidaan tarvittaessa ennallistaa. Tukes tulee pyytämään uutta lausuntoa samaisesta asiasta, mikäli toiminnanharjoittaja käynnistää kaivostoiminnan harjoittamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain 181 §:n mukaan määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivospiirin haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain 52 § 3 momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;
- 3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvollisuudesta;
- 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- 5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia kolttialueella;
- 6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;
- 7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;

8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

9) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Meurastuksenahon kaivospiirin perustiedot:

Kaivospiiritoimitus on valmis, kaivoskirja on annettu. Alueella ei ole suoritettu koelouhintaa. Kaivostöitä ei ole aloitettu, alueella ei ole rikastamoita, ei rikastushiekka-alueita eikä toimintaa varten ole ympäristölupaa. Kaivospiirimääräyksessä tai kaivoskirjassa ei ole annettu määräyksiä eikä vakuutta.

Kaivosyhtiön antaman selvityksen mukaan

- kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta; alueella ei ole harjoitettu kaivostoimintaa eikä alueella ole rakennuksia (1),

- kaivostoiminnan mahdollinen aloittaminen edellyttää tutkimuksia, joiden perusteella kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella (2),

kultamieraalivarantoarvio 892 000 t, 2,3 g/t, 66 500 unssia, osa Kuusamon kultakaivoshanketta, YVA-selostus julkaistu 12/2013 (3),

- on laadittu erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. Toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan (4),

- kaivospiiri ei sijaitse saamelaiden kotiseutu- tai kolttala-alueella (5),

- toiminnanharjoittaja esittää, että vakuuksia tarkastetaan vaiheittain, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa (6),

- toiminnanharjoittaja esittää vähintään 6 kk määräaikaan lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiselle (7),

- kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia (8)

- toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhmaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta (9).

Lausunto

Meurastuksenahon kaivospiiri sijaitsee Rukan osayleiskaavassa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella. Alueelle ei ole osoitettu muuta maankäyttöä. Alue sijaitsee kuitenkin loma-asumiseen asemakaavoitetun alueen läheisyydessä. Edelleen Meurastuksenahon kaivospiiri sijoittuu Mustosenvaarantien läheisyyteen. Kyseinen yhteys on tärkeä Kitkajärven suunnan matkailijoille.

Kuusamon oikeusvaikutteisen yleiskaavan päivityksen yhteyteen laadittavaan ympäristövaikutusten arviointiin sisältyy mahdollisen kaivostoiminnan eri elinkeinoille aiheuttamien mm. taloudellisten vaikutusten arviointi (YVA). Yleiskaavan perusteella voidaan tarkemmin arvioida mm. tarvittavia vakuusmääriä yksityisen ja yleisen edun turvaamiseksi käsittäen mm. rikastehiekka-altaat ja -kasat, sivukivikasat jne. Yhteisen edun turvaamiseksi kaivostoiminnan ympäristövaikutusten huolellinen selvittäminen, erityisesti

vesistöjen osalta, sekä vahinkojen ehkäiseminen on ensiarvoisen tärkeää. Maisemointi ja metsän palauttaminen on mahdollista tehdä riittävän suuruisella vakuudella, mutta vesistövahinkoja ei voida rahallakaan korvata.

Kyseisiin seikkoihin kaupunki pidättää oikeuden lausua myöhemmin, viimeistään mahdollisen ympäristöluvan yhteydessä, erityisesti Kaivoslain 52 § 3.mom kohdan 1 seikkoihin.

Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta. Meurastuksenahon kaivospiirillä ei Kuusamon kaupungin käsitöksen mukaan ole tällä hetkellä tehty toimenpiteitä kaivostoiminnan aloittamiseksi eikä näin ollen niiden osalta ole tarvetta vakuuden asettamiselle.

Liite nro 7

Meurastuksenahon kaivospiirin rajausta ja sijainti sekä ote Rukan osayleiskaavasta ja lausunto Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta.

Ehdotus

(mm) Yhdyskuntatekniikan lautakunta toteaa edellä esittelytekstissä sanotun lausuntonaan Meurastuksenahon kaivospiiristä (KaivNro 4909) Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lisäksi pyydetään ottamaan huomioon Kuusamon kaupungin lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle (Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta) esitetyt asiat.

Päätös

Keskustelun kuluessa II vpj Veli Määttä esitti, että päätösehdotuksen loppuosaa " Lisäksi pyydetään ottamaan huomioon Kuusamon kaupungin lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle (Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta) esitetyt asiat" poistetaan, samoin liitteistä YVA-selostus.

Jäsen Juhani Määttä kannatti Veli Määttän ehdotusta.

Jäsen Anne Murto kannatti esittelijän pohjaehdotusta, mutta ehdotti poistettavaksi esittelytekstistä kohdan " Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta".

Varajäsen Pekka Virtanen kannatti Anne Murrön ehdotusta.

Esittelijä / toimialajohtaja muutti pohjaehdotustaan siten, että se vastaa Veli Määttän ehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että koska on tehty muutetusta pohjaehdotuksesta poikkeava vastaehdotus, tulee äänestää. Äänestystavaksi sovittiin kädennostoäänestys.

Esittelijän muutettu pohjaehdotus sai 11 ääntä (Tammi Jarkko, Wedman Riitta, Määttä Veli, Hiltula Hannu, Kurvinen Anne, Manninen Anni, Määttä Juhani, Palosaari Helena, Poussu Hannu, Tiermas Tiina, Tuovila Hannu) ja Anne Murrön ehdotus 4 ääntä (Jurmu Antero, Heikkala Jari, Murto Anne, Virtanen Pekka).

Puheenjohtaja totesi, että yhdyskuntatekniikan lautakunta hyväksyi äänin 11- 4 muutetun pohjaehdotuksen.

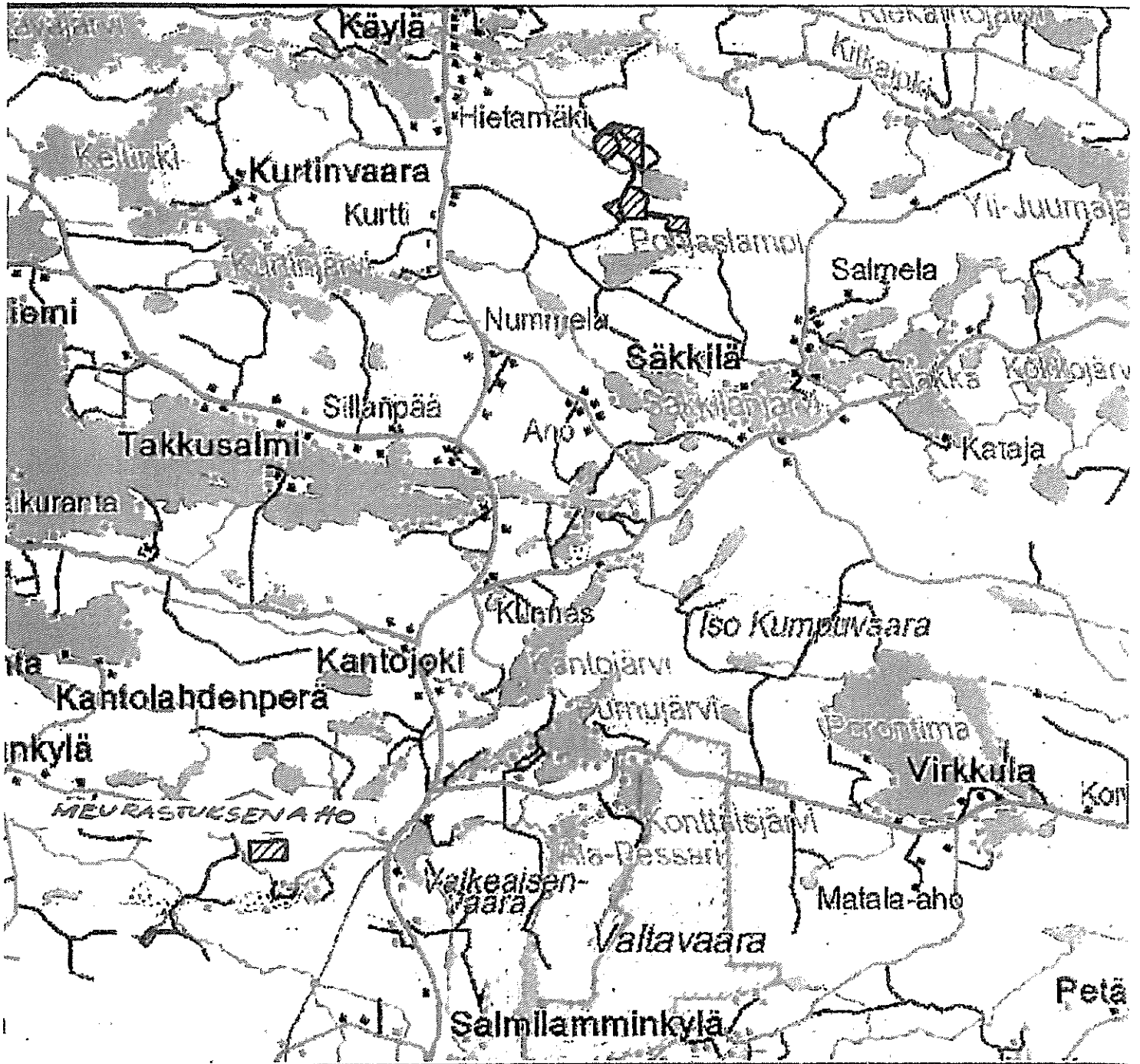
Merkitään pöytäkirjaan että

1. varajäsen Pekka Virtanen, varajäsen Antero Jurmu, jäsen Anne Murto ja jäsen Jari Heikkala jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen, kirjalliset perustelut liitteenä

Liite nro 16

Eriävän mielipiteen perustelut

27 HP

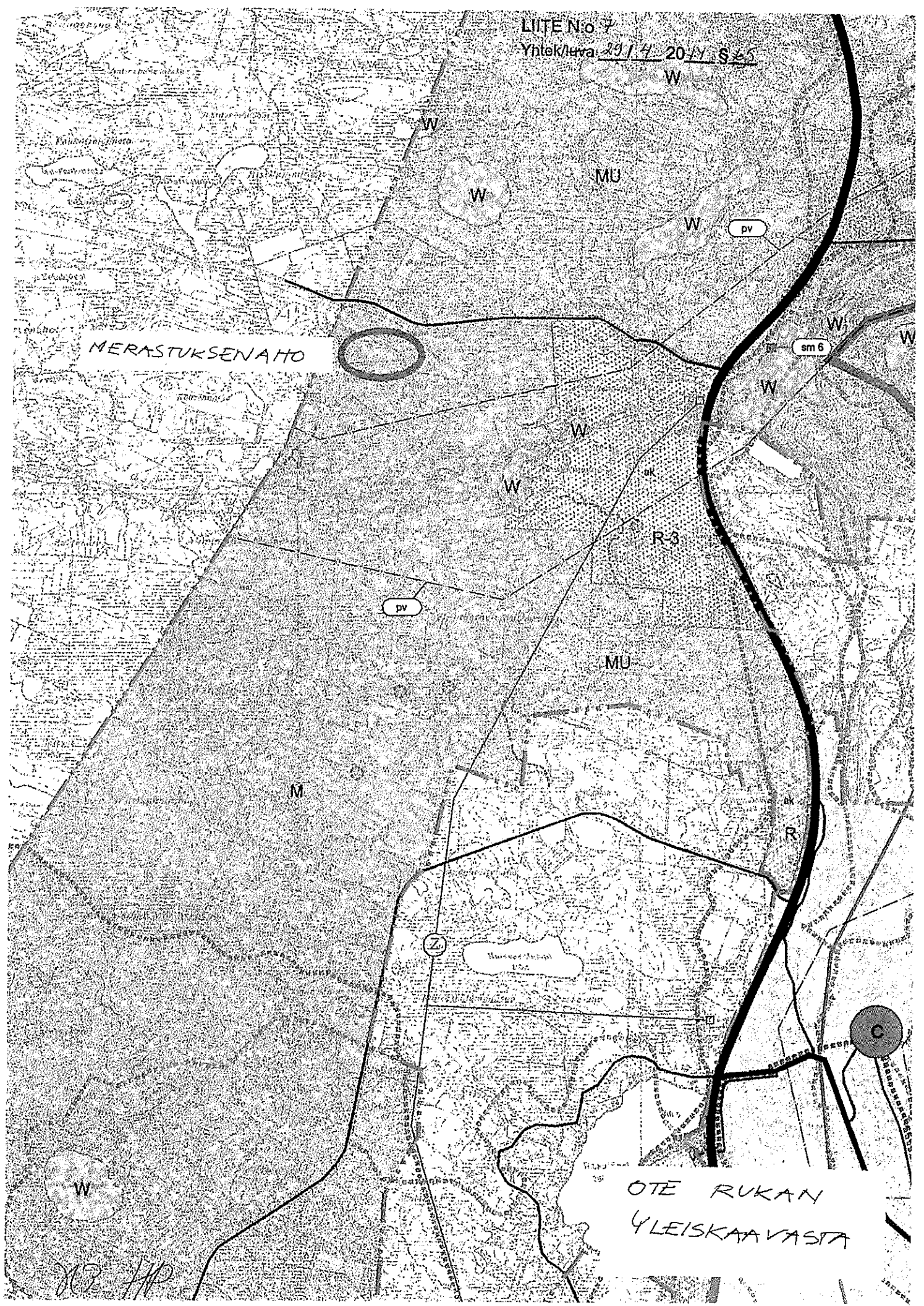
Sijaintikartta
ja rajaus

LIITE N:o 7
Yhteiskaava 2014-2017 S 23

NERASTUKSEN AHO

OTE RUKAN
YLEISKAAVASTA

HP

65 ja 66§ Eriävät mielipiteet koskien Juomasuon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä

Kaivospiiri: Rukan Sivakkaharju ja Meurastuksenaho

Kaivospiirien haltija: Dragon Mining Oy

Kaivoskivennäinen: Kulta, uraani, kobotti

Tukesin nyt kuuluttama yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen -kuulutus perustuu uuteen kaivoslakiin, jossa aikaisemmasta laista poiketen edellytettiin kaivosviranomaisen päätöksissään turvaavan myös yleisiä ja yksityisiä etuja. Uuden kaivoslain perusteluissa annettiin ohjeeksi kokonaisvaltainen tarkastelu (HE 273/2009 vp). Ote perusteluista:

"Lupaharkinta perustuisi kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Huomioon otettaisiin toisaalta malminetsinnän ja kaivostoiminnan tarpeet ja toisaalta muun muassa kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden asema, toiminnan vaikutukset ympäristöön, maisemaan, maankäyttöön ja turvallisuuteen, luonnonvarojen säästävä käyttö ja luonnonsuojelu, säteilyturvallisuus sekä erilaisten alueiden käyttötarpeiden yhteensovittaminen. Luvassa annettavilla määräyksillä voitaisiin vähentää ja rajoittaa toiminnasta aiheutuvia haittoja yleiselle ja yksityiselle edulle. Lupa perustuvaa toimintaa ei saisi aloittaa, ennen kuin lupa on lainvoimainen ja vaadittu vakuus asetettu".

Uudessa laissa edellytettiin kaivosviranomaisen tekemän vanhoihinkin kaivospiireihin yleisiä ja yksityisiä etuja turvaavat määräykset 30.6.2014 mennessä.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1995. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10.1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa suoritettu.

Huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uranimalmion 0,1 %:n rajan. Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota virallista I-luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määrästä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi.

Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton ympäristölain 8§ mukaan. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista. Katsomme, että

pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun kuuluvia seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraanivyöhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojeleminen uraania käsittelevän kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi pohjavesien suojelumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

TUKES kysyy yleisiä ja yksityisiä etuja. Kuusamon kaupunginvaltuusto totesi yksimielisesti, että Dragonin kaivos YVA ei ole toteuttamiskelpoinen. Lisäksi Kuusamon kaupunginhallitus ja valtuusto on vastustanut uraaniin liittyviä kaivoshankkeita tunnetulla uraanivyöhykkeellä ja suojellussa Kitkan-Koutajoen vesistössä. Dragonin kaivospiirit sijaitsevat keskellä Kitka-Ruka-Oulanka matkailu- ja luontoalueella, missä on eläviä kuusamolaisia kyliä ja luontaistaloutta. Kaivospiirit sijaitsevat tunnetulla GTK:n määrittelemällä uraanivyöhykkeellä, arvokkaan Kitkan-Koutajoen vesistön äärellä. Kitkajärvi- ja Kitkajoki ovat Natura-aluetta, Pro Aqua- ja koskiensuojelulailla suojeltu vesistö, virraten Oulanka-Paanajärvi yhteiskansallispuistopariin.

Dragonin kaivospiirit Rukalla (Sivakkaharju- ja Meurastukseaho) Ko. alue on Kuusamon Kitka-Ruka-Oulanka matkailualue. Rukan Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirit sijoittuvat vain 2 km Rukan kylästä, koulusta ja Rukan matkailukeskuksesta. Rukan kaivospiirit sijaitsevat vain pari kilometriä Kitkajärven Natura-alueesta ja Kitkan kylästä ja mökeistä. Rukan kaivospiirit ja valtaukset sijaitsevat Rukan matkailukeskuksen tunnetulla pohjavedenottoalueella, eikä alueelle haettuja valtauksia ja kairauslupia tule TUKESissa hyväksyä.

Painotamme, että kaikki Dragonin kaivospiirit ja valtaukset sijaitsevat metsäsaamelaisten kotiseutualueella, Oivangin ja Alakitkan paliskuntien poronhoito ja luontaistaloustaloudella; ko. kylien maa- ja metsätalous, eränkävintä ja nautinta-alueilla: metsästys, kalastus ja marjastus alueella. Katsomme poro- ja kalastuselinkeinon olevan oleellinen Kuusamon saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Poro- ja kalatalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Muistutamme, että Kuusamon kunnan yleinen mielipide ja luonnonvarakyselyn tulokset (1000 henkeä) ovat selkeästi kaivoshanketta vastaan. Tästä kertovat myös historialliset yli 200 YVA muistutusta. Siten yleiskaavoituksessa ei voida kaavoittaa kaivostoimintaa Pohjois-Kuusamoon, varsinkaan uraanivyöhykkeelle.

Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle
- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittömästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: "Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta."

Otsikon alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä Dragon ollut huomannut myöskään kohdissa 1-8. Dragonin kehua asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia joutuu epäilyksenalaiseksi, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttään arvioida noita toiminnan vaikutuksia eikä esitä keinoja haittojen rajoittamiseksi.

Toisaalta Dragonin esittämä lause "ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta" kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

Kaivospiirien ja valtauksien purkaminen sekä kaivostutkimuksien kieltäminen Kitka-Ruka-Oulanka alueella on myös muun Kuusamon elinkeinotoiminnan etu. Dragon Miningin uraanikulta-kaivospiirit ja kaivoshanke aiheuttavat imagohaittaa Kuusamon matkailun ja luonnontuotteiden imagolle sekä kiinteistöjen arvolle, sekä ovat Kuusamon kaupunkistragiassa yksimielisesti hyväksytyn Kuusamo, Pohjolan luonto- ja matkailupääkaupungin sekä Kuusamon ympäristöjulistuksen vastaisia.

Anne Murto (sit, vas) ja Pekka Virtanen (vihr.)

Antero Junnola (P.S)

Pekka Virtanen (P.S)

Pekka Virtanen

Anne Murto

Dnro: 144/2014

65 § Lausunto koskien Meurastuksenahon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määrittämistä

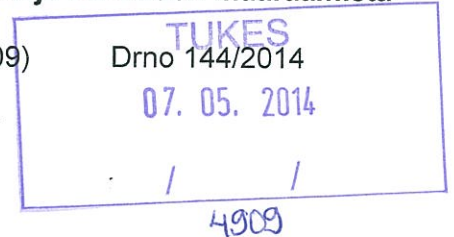
Kaivospiiri: Meurastuksenaho (KaivNro 4909)

Drno 144/2014

Kaivospiirien haltija: Dragon Mining Oy

Pinta-ala: 13,779 ha

Kaivoskivennäinen: Kulta

Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt 28.3.2013 päivätyillä lausuntopyynnöillä Kuusamon kaupungin lausuntoa kaivoslain 37 §:n nojalla koskien kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määrittämistä. Lausuntoa pyydetään 28.4.2014 mennessä. Ylitarkastaja Leinonen on puhelinneuvottelussa (Leinonen/Mankinen) 16.4.2014 luvannut lisäaikaa 30.4.2014 saakka. Neuvottelussa todettiin lisäksi, että nyt kyseessä oleva lausunto koskee erityisesti määräyksiä ja vakuuksia, joilla voidaan varmistaa, että nyt kyseessä olevilla kaivospiireillä tehdyt toimenpiteet voidaan varmistaa turvallisiksi tai tehdyt toimet voidaan tarvittaessa ennallistaa. Tukes tulee pyytämään uutta lausuntoa samaisesta asiasta, mikäli toiminnanharjoittaja käynnistää kaivostoiminnan harjoittamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain 181 §:n mukaan määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivospiirin haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain 52 § 3 momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;
- 3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvollisuudesta;
- 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- 5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- 6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;
- 7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;

8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

9) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Meurastuksenahon kaivospiirin perustiedot:

Kaivospiiritoimitus on valmis, kaivoskirja on annettu. Alueella ei ole suoritettu koelouhintaa. Kaivostöitä ei ole aloitettu, alueella ei ole rikastamoita, ei rikastushiekka-alueita eikä toimintaa varten ole ympäristölupaa. Kaivospiirimääräyksessä tai kaivoskirjassa ei ole annettu määräyksiä eikä vakuutta.

Kaivosyhtiön antaman selvityksen mukaan

- kaivospiiri-alue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta; alueella ei ole harjoitettu kaivostoimintaa eikä alueella ole rakennuksia (1),

- kaivostoiminnan mahdollinen aloittaminen edellyttää tutkimuksia, joiden perusteella kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella (2),

kultamieraalivarantoarvio 892 000 t, 2,3 g/t, 66 500 unssia, osa Kuusamon kultakaivoshanketta, YVA-selostus julkaistu 12/2013 (3),

- on laadittu erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. Toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan (4),

- kaivospiiri ei sijaitse saamelaiden kotiseutu- tai kolttala-alueella (5),

- toiminnanharjoittaja esittää, että vakuuksia tarkastetaan vaiheittain, mikäli alueella käynnistetään kaivostoiminta (6),

- toiminnanharjoittaja esittää vähintään 6 kk määräaikaan lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiselle (7),

- kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia (8)

- toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhmaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta (9).

Lausunto

Meurastuksenahon kaivospiiri sijaitsee Rukan osayleiskaavassa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella. Alueelle ei ole osoitettu muuta maankäyttöä. Alue sijaitsee kuitenkin loma-asumiseen asemakaavoitetun alueen läheisyydessä. Edelleen Meurastuksenahon kaivospiiri sijoittuu Mustosenvaarantien läheisyyteen. Kyseinen yhteys on tärkeä Kitkajärven suunnan matkailijoille.

Kuusamon oikeusvaikutteisen yleiskaavan päivityksen yhteyteen laadittavaan ympäristövaikutusten arviointiin sisältyy mahdollisen kaivostoiminnan eri elinkeinoille aiheuttamien mm. taloudellisten vaikutusten arviointi (YVA). Yleiskaavan perusteella voidaan tarkemmin arvioida mm. tarvittavia vakuusmääriä yksityisen ja yleisen edun turvaamiseksi käsittäen mm. rikastehiekka-altaat ja -kasat, sivukivikasat jne. Yhteisen edun turvaamiseksi kaivostoiminnan ympäristövaikutusten huolellinen selvittäminen, erityisesti

vesistöjen osalta, sekä vahinkojen ehkäiseminen on ensiarvoisen tärkeätä. Maisemointi ja metsän palauttaminen on mahdollista tehdä riittävän suuruisella vakuudella, mutta vesistövahinkoja ei voida rahallakaan korvata.

Kyseisiin seikkoihin kaupunki pidättää oikeuden lausua myöhemmin, viimeistään mahdollisen ympäristöluvan yhteydessä, erityisesti Kaivoslain 52 § 3.mom kohdan 1 seikkoihin.

Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta. Meurastuksenahon kaivospiirillä ei Kuusamon kaupungin käsityksen mukaan ole tällä hetkellä tehty toimenpiteitä kaivostoiminnan aloittamiseksi eikä näin ollen niiden osalta ole tarvetta vakuuden asettamiselle.

Liite nro 7

Meurastuksenahon kaivospiirin rajausta ja sijainti sekä ote Rukan osayleiskaavasta ja lausunto Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta.

Ehdotus

(mm) Yhdyskuntatekniikan lautakunta toteaa edellä esittelytekstissä sanotun lausuntonaan Meurastuksenahon kaivospiiristä (KaivNro 4909) Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lisäksi pyydetään ottamaan huomioon Kuusamon kaupungin lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle (Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta) esitetyt asiat.

Päätös

Keskustelun kuluessa II vpj Veli Määttä esitti, että päätösehdotuksen loppuosaa " Lisäksi pyydetään ottamaan huomioon Kuusamon kaupungin lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle (Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta) esitetyt asiat" poistetaan, samoin liitteistä YVA- selostus.

Jäsen Juhani Määttä kannatti Veli Määttän ehdotusta.

Jäsen Anne Murto kannatti esittelijän pohjaehdotusta, mutta ehdotti poistettavaksi esittelytekstistä kohdan " Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta".

Varajäsen Pekka Virtanen kannatti Anne Murron ehdotusta.

Esittelijä / toimialajohtaja muutti pohjaehdotustaan siten, että se vastaa Veli Määttän ehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että koska on tehty muutetusta pohjaehdotuksesta poikkeava vastaehdotus, tulee äänestää. Äänestystavaksi sovittiin kädennostoäänestys.

Esittelijän muutettu pohjaehdotus sai 11 ääntä (Tammi Jarkko, Wedman Riitta, Määttä Veli, Hiltula Hannu, Kurvinen Anne, Manninen Anni, Määttä Juhani, Palosaari Helena, Poussu Hannu, Tiermas Tiina, Tuovila Hannu) ja Anne Murron ehdotus 4 ääntä (Jurmu Antero, Heikkala Jari, Murto Anne, Virtanen Pekka).

Puheenjohtaja totesi, että yhdyskuntatekniikan lautakunta hyväksyi äänin 11- 4 muutetun pohjaehdotuksen.

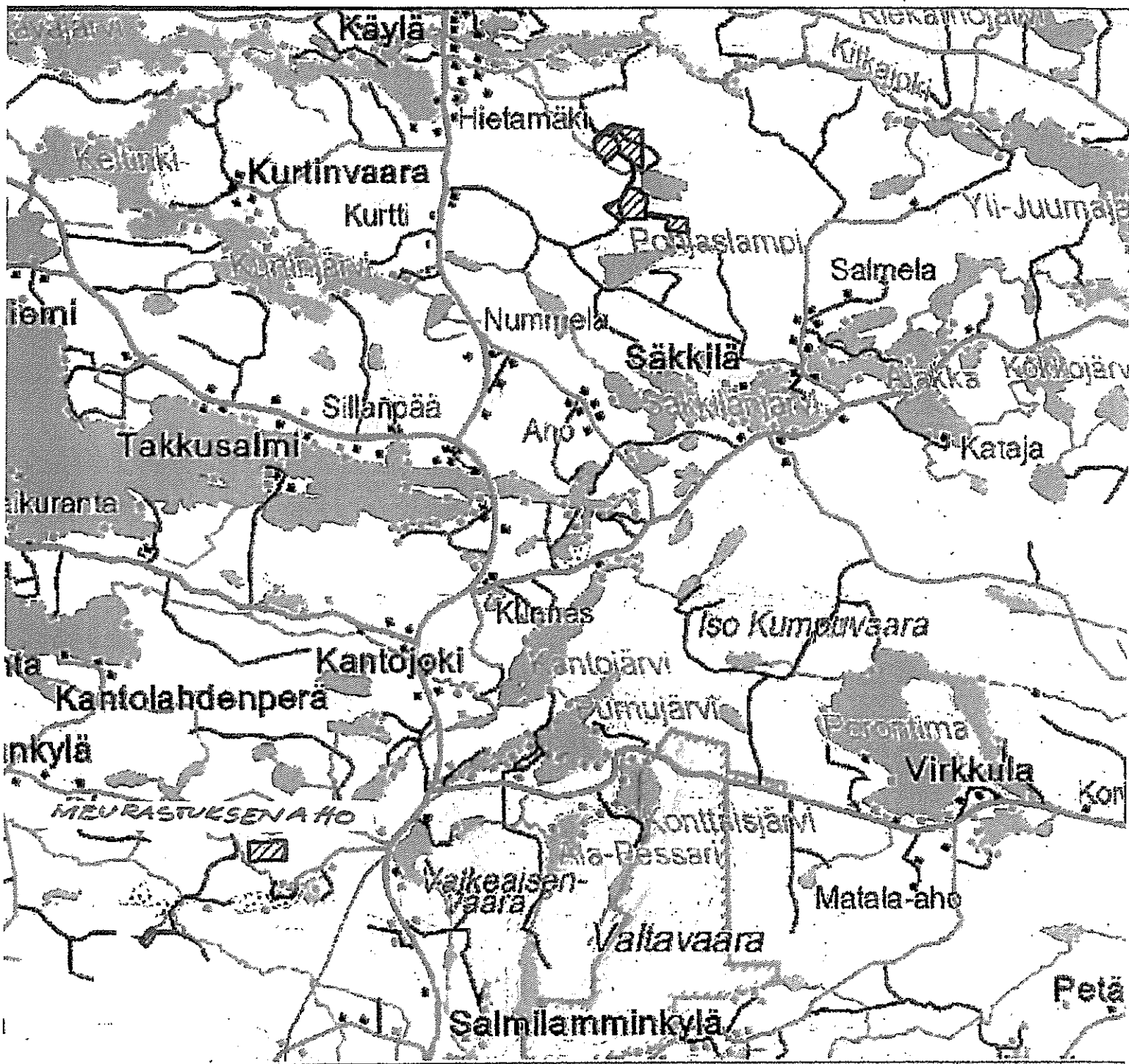
Merkitään pöytäkirjaan että

1. varajäsen Pekka Virtanen, varajäsen Antero Jurmu, jäsen Anne Murto ja jäsen Jari Heikkala jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen, kirjalliset perustelut liitteenä

Liite nro 16

Eriävän mielipiteen perustelut

HP

sijaintikartta
ja rajaus

65 ja 66§ Eriävät mielipiteet koskien Juomasuon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä

Kaivospiiri: Rukan Sivakkaharju ja Meurastuksenaho

Kaivospiirien haltija: Dragon Mining Oy

Kaivoskivennäinen: Kulta, uraani, koboltti

Tukesin nyt kuuluttama yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen -kuulutus perustuu uuteen kaivoslakiin, jossa aikaisemmasta laista poiketen edellytettiin kaivosviranomaisen päätöksissään turvaavan myös yleisiä ja yksityisiä etuja. Uuden kaivoslain perusteluissa annettiin ohjeeksi kokonaisvaltainen tarkastelu (HE 273/2009 vp). Ote perusteluista:

”Lupaharkinta perustuisi kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Huomioon otettaisiin toisaalta malminetsinnän ja kaivostoiminnan tarpeet ja toisaalta muun muassa kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden asema, toiminnan vaikutukset ympäristöön, maisemaan, maankäyttöön ja turvallisuuteen, luonnonvarojen säästävä käyttö ja luonnonsuojelu, säteilyturvallisuus sekä erilaisten alueiden käyttötarpeiden yhteensovittaminen. Luvassa annettavilla määräyksillä voitaisiin vähentää ja rajoittaa toiminnasta aiheutuvia haittoja yleiselle ja yksityiselle edulle. Lupaan perustuvaa toimintaa ei saisi aloittaa, ennen kuin lupa on lainvoimainen ja vaadittu vakuus asetettu”.

Uudessa laissa edellytettiin kaivosviranomaisen tekevän vanhoihinkin kaivospiireihin yleisiä ja yksityisiä etuja turvaavat määräykset 30.6.2014 mennessä.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1995. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10.1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa suoristettu.

Huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uraanimalmion 0,1 %:n rajan. Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota virallista I-luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määristä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi.

Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton ympäristölain 8§ mukaan. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista. Katsomme, että

pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun kuuluvia seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraanivyohtyhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojeleu uraania k sittelv n kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi pohjavesien suojeleumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

TUKES kysyy yleisiä ja yksityisiä etuja. Kuusamon kaupunginvaltuusto totesi yksimielisesti, että Dragonin kaivos YVA ei ole toteuttamiskelpoinen. Lisäksi Kuusamon kaupunginhallitus ja valtuusto on vastustanut uraaniin liittyviä kaivoshankkeita tunnetulla uraanivyohtyhykkeell  ja suojeleussa Kitkan-Koutajoen vesistössä. Dragonin kaivospiirit sijaitsevat keskellä Kitka-Ruka-Oulanka matkailu- ja luontoalueella, missä on eläviä kuusamolaisia kyliä ja luontaistaloutta. Kaivospiirit sijaitsevat tunnetulla GTK:n m  rrittelem ll  uraanivyohtyhykkeell , arvokkaan Kitkan-Koutajoen vesistön äärellä. Kitkajärvi- ja Kitkajoki ovat Natura-alueita, Pro Aqua- ja koskiensuojeleulaille suojeleu vesistö, virraten Oulanka-Paanajärvi yhteiskansallispuistopariin.

Dragonin kaivospiirit Rukalla (Sivakkaharju- ja Meurastukseaho) Ko. alue on Kuusamon Kitka-Ruka-Oulanka matkailualueita. Rukan Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirit sijoittuvat vain 2 km Rukan kylästä, koulusta ja Rukan matkailukeskuksesta. Rukan kaivospiirit sijaitsevat vain pari kilometriä Kitkajärven Natura-alueesta ja Kitkan kylistä ja mökeistä. Rukan kaivospiirit ja valtauksel sijaitsevat Rukan matkailukeskusten tunnetulla pohjavedenottoalueella, eikä alueelle haettuina valtauksia ja kairauslupeita tule TUKESissa hyväksyä.

Painotamme, että kaikki Dragonin kaivospiirit ja valtauksel sijaitsevat mets saamelaiosten kotiseutualueella, Oivangin ja Alakitkan paliskuntien poronhoito ja luontaistaloustalueella; ko. kylien maa- ja mets taloustal, er nk ynti ja nautinta-alueilla: metsästys, kalastus ja marjastus alueella. Katsomme poro- ja kalastuselinkeino olevan oleellinen Kuusamon saamelaiosten alkuperäinen elinkeino. Poro- ja kalatalouden toimintaedellytyksel on turvattava Kuusamossa osana luontaista elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Muistutamme, että Kuusamon kunnan yleinen mielipide ja luonnonvarakyselyn tulokset (1000 henkeä) ovat selkeästi kaivoshanketta vastaan. Tästä kertovat myös historiallisel yli 200 YVA muistutusta. Siten yleiskaavoituksessa ei voida kaavoittaa kaivostoimintaa Pohjois-Kuusamoon, varsinkaan uraanivyohtyhykkeelle.

Tukesin tulee huomioida kaivospiirik sittelyiss n Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetty seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoina luontoarvoille, luonnon tuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle
- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittömästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *"Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta."*

Otsikon alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä Dragon ollut huomannut myöskään kohdissa 1-8. Dragonin kehuma asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia joutuu epäilyksenalaiseksi, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyytään arvioida noita toiminnan vaikutuksia eikä esitä keinoja haittojen rajoittamiseksi.

Toisaalta Dragonin esitettämä lause *"ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta"* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

Kaivospiirien ja valtauksien purkaminen sekä kaivostutkimuksien kieltäminen Kitka-Ruka-Oulanka alueella on myös muun Kuusamon elinkeinotoiminnan etu. Dragon Miningin uraanikulta-kaivospiirit ja kaivoshanke aiheuttavat imagohaittaa Kuusamon matkailun ja luonnontuotteiden imagolle sekä kiinteistöjen arvolle, sekä ovat Kuusamon kaupunkistragiassa yksimielisesti hyväksytyn Kuusamo, Pohjolan luonto- ja matkailupääkaupungin sekä Kuusamon ympäristöjulistuksen vastaisia.

Anne Murto (sit, vas) ja Pekka Virtanen (vihr.)

Antero Juntty (P.S)

2 - Veikko - (P.S)

Pekka Virtanen

Anne Murto

20 § Kuusamon yleiskaavan päivitys, 1. vaihekaava

Kaupunginhallitus 10.3.2014 § 59
Yhdyskuntatekniikan lautakunta 27.2.2014 § 23
(mm) Kuusamon kaupunginhallitus päätti 11.12.2012 § 283 Kuusamon yleiskaavan päivittämisestä ja luonnonvarojen käytön yhteensovittamissuunnitelman laatimisesta. Päivitystyön yksi keskeisimmistä tavoitteista on selvittää Rukan matkailukeskuksen, maa- ja metsätalouden, virkistyskäytön ja kaivostoiminnan keskinäistä suhdetta.

Helmikuussa 2014 valmistuneessa luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelmassa on toteutettu sidosryhmien laaja osallistuminen ohjausryhmätyöskentelyn kautta. Tavoitteena on ollut luonnonvaroja koskevien intressien kokoaminen ja yhteisten näkemysten muodostaminen ohjausryhmätyöskentelyn kautta. Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma toimii yleiskaavan päivittämisen perusselvityksenä luoden perustan päivitystyön tavoiteasetannalle. Luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelman vuorovaikutus toteutettiin sidosryhmille suunnattujen asiantuntijakyselyjen ja kommentointikierrosten muodossa. Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden näkemyksiä on kerätty yleisökyselyn muodossa.

Yleiskaavassa kootaan yhteen ja osoitetaan kartalla Kuusamon keskeisimpien elinkeinojen maankäyttötarpeet nyt ja aina tavoitevuoteen saakka. Tämän johdosta on erityisen tärkeää, että yleiskaavan päivitysprosessi on vuorovaikutukseltaan mahdollisimman avoin ja tehokas. Yleiskaavan päivittämisen vuorovaikutus järjestetään mukaillen luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelman laatimista. Sidosryhmätyöskentelyä tiivistetään Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) johdolla hyödyntämällä HARAVA – menetelmää. SYKE järjestää sidosryhmien vuorovaikutuksen perustamalla HARAVA- menetelmää hyväksi käyttäen säännöllisen keskusteluyhteyden sidosryhmien kanssa. Maanomistaja- ja kansalaiskuulemisissa hyödynnetään kyselyitä. Päivitystyön ohjausryhmä tulee muodostaa niin, että eri elinkeinojen intresseihin liittyvä edunvalvonta ja kuuleminen hoidetaan varsinaisen vuorovaikutusprosessin kautta, edellä todetulla tavalla. Kaavaprosessi pyritään viemään läpi tiukassa aikataulussa vuoden 2015 loppuun mennessä.

Edellä todetun vuorovaikutuksen lisäksi Maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyn mukaisesti kuullaan maanomistajia, kuntalaisia, viranomaisahoja ja muita osallisia muun muassa kaavaluonnoksen ja – ehdotuksen nähtävillä olojen yhteydessä.

Viranomaisyhteistyössä kokeillaan nykyistä osallistavampaa viranomaisneuvottelua. VTT/Riitta Molarius laatii aiheesta väitöskirjaa. Uutta menetelmää sovelletaan Kuusamon yleiskaavan viranomaisneuvotteluihin.

Sidosryhmien yhteistyön tiivistämisellä korvataan perinteinen ohjausryhmätyöskentely. Kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan ohjaavaa otetta lisätään noin kerran kuussa pidettävillä esittely- ja keskustelutilaisuuksilla.

Liite nro 5 Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma ja yleiskaavan päivityksen OAS ovat liitteenä.

Ehdotus (mm) Yhdyskuntatekniikan lautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että

1. 11.12.2012 päätetylle Kuusamon yleiskaavan päivitystyölle asetetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) todetut tavoitteet. OAS on liitteenä. Tavoiteasetantaa tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin yhteydessä.
2. vuorovaikutussuunnitelman toteutuksella korvataan ohjausryhmätyöskentely. Lisäämällä sidosryhmien vuoropuhelua kaavoitusprosessin aikana, voidaan ohjausryhmätyöskentelyä paremmin varmistaa mahdollisimman laaja näkemys yleiskaavaohjaukselle.
3. nykyinen työryhmä vastaa käytännön työstä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa.
4. työryhmää laajennetaan kutsumalla siihen Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus 10.3.2014

Liite nro 1 Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma ja yleiskaavan päivityksen OAS

Ehdotus (kj) Kaupunginhallitus päättää, että

1. 11.12.2012 päätetylle Kuusamon yleiskaavan päivitystyölle asetetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) todetut tavoitteet. OAS on liitteenä. Tavoiteasetantaa tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin yhteydessä.
2. vuorovaikutussuunnitelman toteutuksella korvataan ohjausryhmätyöskentely. Lisäämällä sidosryhmien vuoropuhelua kaavoitusprosessin aikana, voidaan ohjausryhmätyöskentelyä paremmin varmistaa mahdollisimman laaja näkemys yleiskaavaohjaukselle.
3. nykyinen työryhmä vastaa käytännön työstä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa.
4. työryhmää laajennetaan kutsumalla siihen Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä.

Päätös Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja tarkensi pohjaehdotustaan seuraavaksi:

Kaupunginhallitus päättää, että

1. hallitus esittää laaditun luonnonvarasuunnitelman kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.
2. 11.12.2012 päätetylle Kuusamon yleiskaavan päivitystyölle asetetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) todetut tavoitteet. OAS on liitteenä. Tavoiteasetantaa tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin yhteydessä.

3. vuorovaikutussuunnitelman toteutuksella korvataan ohjausryhmätyöskentely. Lisäämällä sidosryhmien vuoropuhelua kaavoitusprosessin aikana, voidaan ohjausryhmätyöskentelyä paremmin varmistaa mahdollisimman laaja näkemys yleiskaavaohjaukselle.
4. nykyinen työryhmä vastaa käytännön työstä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa. Kaupunginhallitukselle ja yhdyskuntatekniikan lautakunnalle järjestetään yhteisiä tilaisuuksia tarvittava määrä.
5. työryhmää laajennetaan kutsumalla siihen Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä.
6. kohdat 2-5 saatetaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Keskustelun jatkuessa Mika Määttä esitti, että työryhmään lisätään Heikki Kallunki, Liisa Siikaluoma, yrittäjien pj Matti Pohjola, MTK:n edustaja sekä Ruka-Kuusamo matkailuyhdistyksestä Ville Aho. Lisäksi muilta poliittisilta puolueilta mies ja nainen hallituksesta. Lisäksi Määttä esitti, että liitemateriaalissa oleva porotalouden kartta on väärä ja se tulee myöhemmin korvata tulossa olevalla päivitetyllä versiolla.

Jyrki Saarela kannatti Mika Määttän tekemää ehdotusta.

Martti Turunen esitti Mika Flöjtin ja Vuokko Käsmän kannattamana, että työryhmään nimetään kaikkien hallituspöydän ääressä olevien puolueiden edustajat ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Koska oli tehty kaksi kannatettu tarkennetusta pohjaehdotuksesta poikkeavaa esitystä, puheenjohtaja määräsi suoritettavaksi kädennosto äänestyksen. Menettelytavasta puheenjohtaja esitti seuraavaa; aluksi äänestetään Mika Määttän ja Martti Turusen esitysten kesken, jonka jälkeen äänestyksen voittanut esitys vastaan kaupunginjohtajan tarkennettu pohjaehdotus. Menettelytapa hyväksyttiin.

Suoritettussa ensimmäisessä äänestyksessä Mika Määttän tekemä esitys sai 7 ääntä (Liisa Siikaluoma, Heikki Kallunki, Elina Kemppainen, Mika Määttä, Tiina Tiermas, Jyrki Saarela ja Tuomo Hänninen) ja Martti Turusen esitys sai 5 ääntä (Leena Mustonen, Martti Turunen, Joukamo Kortessalmi, Vuokko Käsmä ja Mika Flöjt). Puheenjohtaja totesi Mika Määttän esityksen voittaneen äänin 7-5.

Seuraavaksi äänestettiin kaupunginjohtajan tekemän tarkennetun pohjaehdotuksen ja Mika Määttän tekemän esityksen kesken. Äänestyksessä tarkennettu pohjaehdotus ei saanut ääniä ja Mika Määttän esitys sai 11 ääntä (Liisa Siikaluoma, Heikki Kallunki, Elina Kemppainen, Mika Määttä, Tiina Tiermas, Jyrki Saarela, Mika Flöjt, Vuokko Käsmä, Martti Turunen, Leena Mustonen ja Tuomo Hänninen), lisäksi yksi (Joukamo Kortessalmi) äänesti tyhjää. Puheenjohtaja totesi Mika Määttän esityksen voittaneen äänin 0-11, yksi tyhjä ääni.

Äänestyksen jälkeen työryhmään nimettiin vielä seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

- Vuokko Käsmä, varalle Mika Flöjt
- Martti Turunen, varalle Leena Mustonen
- Liisa Siikaluoman varalle Elina Kemppainen
- Heikki Kallungin varalle Jyrki Saarela.

Lisäksi Mika Flöjt esitti Vuokko Käsmän kannattamana, että OAS:n yleiskaavoituksen tavoitteita on tarkistettava:
"Kaivostoiminta ei ole Kuusamolle tärkeä, kuten luonnonvarakysely ja ohjausryhmän lausunto toteaa."

- lausunnot pyydyttävä Kitkan viisailta, Kuusamon ystävilta ja kalastusseuroilta
- kaivostoiminnan merkitys vähäinen.

Koska oli tehty kannatettu muutosesitys tarkennetun pohjaehdotuksen kohtaan 2 koskien OAS:n tavoitteita, määräsi puheenjohtaja suoritettavaksi asiasta kädennostoäänestyksen. Suoritettussa äänestyksessä 7 äänesti OAS:n alkuperäisten tavoitteiden puolesta (Liisa Siikaluoma, Heikki Kallunki, Elina Kemppainen, Mika Määttä, Tiina Tiermas, Jyrki Saarela ja Tuomo Hänninen) ja Mika Flöjtin muutosesitys sai 5 ääntä (Mika Flöjt, Vuokko Käsmä, Joukamo Kortessalmi, Martti Turunen ja Leena Mustonen). Puheenjohtaja totesi OAS:n tavoitteiden säilyvän tarkennetun pohjaesityksen muodossa äänin 7-5.

Merkittiin pöytäkirjaan, että

1. kehitysjohtaja Kimmo Vähäyylkkä Sweco Ympäristö Oy:stä esitteli asiaa kokouksen alussa klo 16.05 – 16.30.

Kaupunginvaltuusto 31.3.2014

Kaupunginhallitus on päättänyt esittää laaditun luonnonvarasuunnitelman kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi ja saattaa päätöksen muilta osin valtuustolle tiedoksi.

Liite nro 2

Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma liitteineen

Päätös

Keskustelun kuluessa Joukamo Kortessalmi esitti, että luonnonvarasuunnitelma palautetaan kaupunginhallituksen käsittelyyn, Hannu Ervasti kannatti Kortessalmen esitystä. Useat valtuutetut esittivät asian käsittelyn jatkamista.

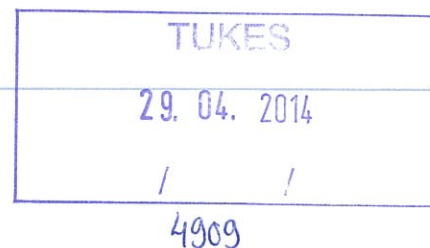
Koska oli tehty kaksi poikkeavaa esitystä asian käsittelystä, määräsi puheenjohtaja suoritettavaksi äänestyksen, jossa asian käsittelyn jatkaminen on JAA ja asian palauttaminen kaupunginhallituksen käsittelyyn on EI. Äänestystapa hyväksyttiin. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 35 JAA-ääntä ja 8 EI-ääntä (liite 1).

Puheenjohtaja totesi, että äänestyksen tuloksen 35 – 8 mukaan valtuusto jatkaa asian käsittelyä.

Valtuusto hyväksyi yksimielisesti laaditun luonnonvarasuunnitelman ja merkitsi kaupunginhallituksen päätöksen muilta osin tietoonsa saatetuksi.

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 30. huhtikuuta 2014 9:58
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnot
Liitteet: Lausunto Dragon Mining Oy Juomasuo (KaivNro 3965).pdf; Lausunto Dragon Mining Oy Meurastuksenaho (KaivNro 4909).pdf; Lausunto Dragon Mining Oy Sivakkaharju (KaivNro 4013).pdf; Lausunto Mustavaaran Kaivos Oy Mustavaara (KaivNro K8178).pdf

Lähettäjä: Alaperä Anna-Mari [<mailto:anna-mari.alapera@ely-keskus.fi>]
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 16:46
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnot

Hei,

Ohessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta pyydetyt lausunnot koskien seuraavia kuulemisasiakirjoja:

- KaivNro 3965
- KaivNro 4909
- KaivNro 4013
- KaivNro K8178

Paperiversiot lausunnoista lähetetään myöhemmin postitse.

Terveisin

Anna-Mari Alaperä

Asiantuntija
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristönsuojeluyksikkö
Veteraanikatu 1
PL 86, 90101 Oulu
+358 295 038 013
anna-mari.alapera@ely-keskus.fi
www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

29.4.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 ROVANIEMI

Viite Lausuntopyyntönnä 28.3.2014 (KaivNro 4909)

Lausunto Dragon Mining Oy:n kuulemisasiakirjasta KaivNro 4909

Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausuntoa Dragon Mining Oy:n Meurastuksenaho-kaivospiiriä (KaivNro 4909) koskevasta kuulemisasiakirjasta. Asia koskee kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä. Lausunto on pyydetty jättämään 28.4.2014 mennessä. ELY-keskus on saanut lausunnon jättämiseen lisäaikaa 30.4.2014 asti.

Lausuntonaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus esittää seuraavaa:

Dragon Mining Oy:n Meurastuksenaho-kaivospiirin alueelta tai lähituntumasta ei ole tiedossa uhanalaisten lajien esiintymispaikkoja. Kaivospiirin alueella tai lähituntumassa ei ole luonnonsuojelualueita. Kaivospiirin eteläpuolella (rajautuu kaivospiiriin tai välittömästi rajan tuntumassa) on Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialue, joka on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Alueella on kaksi vedenottamoita. Etäisyys kaivospiirin eteläreunalta lähimmälle vedenottamolle on noin 400–500 metriä. Alueella on voimassa Rukan osayleiskaava.

Ympäristösuojelu-
yksikönpäällikkö

Asiantuntija

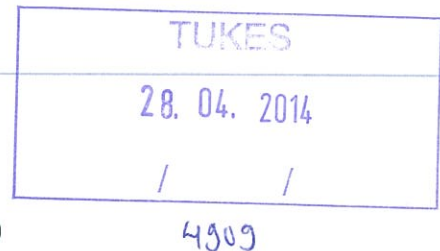

Juhani Kaakinen

Anna-Mari Alaperä

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:58
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Alakitkan ja Oivangin paliskuntien lausunto (Kaiv.Nro:t 3965 ja 4909)
Liitteet: Tukes KaivNrot 3965 ja 4909 Lausunto Alakitka ja Oivanki.docx

Lähettäjä: Sanna Hast [<mailto:sanna.hast@paliskunnat.fi>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 14:56
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Kopio: ap.kilpivaara@gmail.com; olavi.aikkila@pp1.inet.fi
Aihe: Alakitkan ja Oivangin paliskuntien lausunto (Kaiv.Nro:t 3965 ja 4909)

Hei,

välitän Alakitkan ja Oivangin paliskuntien lausunnon (liitteenä) heidän pyynnöstään. Lausunto koskee kaivospiireille (KaivNro:t 3965 ja 4909) yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavia määräyksiä.

Ystävällisin terveisin,

Sanna Hast

Porotalousneuvoja (vs. 1.5.14-31.3.15)

Paliskuntain yhdistys

Koskikatu 33 A

96100 Rovaniemi

p. +358 40 124 7422

sanna.hast@paliskunnat.fi

www.paliskunnat.fi

www.facebook.com/Paliskuntaryhdistys

Alakitkan paliskunta
Poroisäntä Ari Pekka Kilpivaara
Virtasalmentie 2 C
93999 Kuusamo

LAUSUNTO
28.4.2014

Oivangin paliskunta
Poroisäntä Olavi Aikkila
Kärpänkyläntie 162 C
93999 Kuusamo

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntöne koskien KaivNro:ita 3965 ja 4909

KUUSAMON JUOMASUON JA MEURASTUKSENAHON KAIVOSPIIRIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEEN LIITTYVÄT MÄÄRÄYKSET

Dragon Mining Oy suunnittelee kultakaivoksen perustamista Kuusamoon. Kullan lisäksi alueella tavataan muita metalleja, kuten kobolttia ja uraania. Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA-selostuksessa on tutkittu kaivostoiminnan aloittamista Juomasuon, Hanganlammen, Pohjasvaaran sekä Meurastuksenahon ja Sivakkaharjun louhosalueilla. Kaivoksen rikastamolle on esitetty kolme vaihtoehtoa eri puolille Kuusamo: Juomasuolla, Salmijärvellä ja Kuusamon jäteaseman alueella.

Kuusamon kultakaivoksen kaivostoimintasuunnitelmat sijoittuvat neljän paliskunnan alueelle. Alakitkan ja Oivangin paliskuntia koskevat malmin louhinta sekä Juomasuon rikastamovaihtoehto VE 1 (YVA-selostus). Alakitkan paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 1 600 ja poronomistajia oli 42 poronhoitovuonna 2012–2013. Oivangissa eloporojen enimmäismäärä on 2 400 ja poronomistajia on 59.

Kaivos sijoittuu keskeisille Alakitkan ja Oivangin poronhoidon toiminta-alueille. Poronhoidon edellytyksiä ei ole turvattu kaivoksen suunnittelun yhteydessä. Edellytysten turvaaminen vaatisi parempaa yhteistyötä ja neuvotteluita paliskuntien kanssa.

Poronhoitolaki ja poronhoidon alueiden käyttöä turvaava lainsäädäntö

Poronhoitolaki (PHL, 848/1990) on erityislaki, joka tulee aina ottaa huomioon poronhoito-alueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon asemaa ja säättää poronhoidolle pysyvästi vapaan laidunnusoikeuden maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta (PHL 3 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös valtion viranomaisen neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Hyvä neuvottelukäytäntö ei tarkoita pelkkää kuulemista vaan neuvotteluita, joissa on todellinen vaikutusmahdollisuus. Neuvotteluita tulee jatkaa niin

kauan että asiat saadaan sovittua. **Kuusamon kultakaivoshankkeesta ei ole neuvoteltu paliskuntien kanssa.**

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.” Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan poronhoitoaluetta koskeissa suunnittelumääräyksissä määrätään: ”Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.”

Kaivosluvassa on kaivoslain (KaivosL 621/2011) 52.3 §:n mukaisesti annettavat määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Hallituksen esityksessä (HE 273/2009) täsmennetään pykälän 52.3 tulkintaa yksityisen edun kohdalta seuraavasti: ”Yksityinen etu voi olla esimerkiksi taloudellinen taikka alueiden käyttöön, asuinympäristön viihtyisyyteen tai yksilön terveyteen liittyvä intressi.” Hallituksen esityksessä todetaan myös, että ”Lupaharkinnassa olisi mahdollista tilanteen kokonaisarvioinnin perusteella ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset olosuhteet ja intressit sekä lupamääräyksiin varmistaa yksittäistapauksessa olosuhteisiin nähden saavutettavan oikeudenmukaisen ratkaisun.” **Paliskunnille on toistaiseksi jäänyt epäselväksi, miten poronhoidon alueidenkäytölliset oikeudet Kuusamon kultakaivoshankkeen kohdalla käytännössä tultaisiin turvaamaan.** Lisäksi 52.3 § velvoittaa asettamaan lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiselle määräajan.

Kaivostoiminnan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista on tehty oma raportti YVA-selvityksen yhteydessä. YVA-selostus on kuitenkin puutteellinen. Poronhoidon nykytilaa ei ole riittävästi selvitetty: laidunalueita, porojen laidunkiertoa ja poronhoidon rakenteita ei ole riittävästi kuvattu sanallisesti eikä kartoin. Kaiken kaikkiaan YVA-selostus vähättelee vaikutusten merkittävyyttä poronhoidolle. Vaikutukset porojen laidunkiertoon ja laidunten menetykset, onnettomuuksien lisääntyminen, vaikutukset porojen ravintokasveihin (pöly) ja juomaveteen sekä kulttuuriset vaikutukset on puutteellisesti esitetty. Louhinnan vaikutuksia mm. porojen ravintokasveihin ja juomaveteen sekä onnettomuuksien lisääntymiseen ei ole huomioitu. Puhtaassa luonnossa tuotettuihin porotuotteisiin kohdistuvaa uraanin aiheuttamaa imagohaittaa ei tunnisteta, kuten ei myöskään porojen laidunnuksen siirtymisestä petoalueille johtuvaa merkittävää taloudellista haittaa (vasahävikki).

Hankkeella tulisi kaiken kaikkiaan olemaan merkittäviä haitallisia vaikutuksia porojen laidunukseen, laidunten käytettävyyteen sekä alueen poronhoitoon. Kaivos aiheuttaisi paliskunnille ainakin seuraavia vaikutuksia: 1) vaikutus porolaitumiin suoraan ja epäsuorasti 2) vaikutus porojen laiduntamiseen, 3) vaikutus poronhoitotoimintaan 4) vaikutus porotalouden kannattavuuteen, 5) vaikutus poronhoitokulttuuriin, 6) vaikutus turvallisuuteen (onnettomuudet liikenteessä ja kaivosalueella, niin porot kuin poronhoitajat). Lisäksi voi aiheutua ennalta arvaamattomia vaikutuksia.

Kaivostoiminta sijoittuisi paliskuntien länsipuolen laitumille, joiden merkitys on jo nykyisellään korostunut, koska itäisillä alueilla peto-ongelmat ovat mittavat. Porot vasovat alueilla. Juomasuon läheisyydessä on vasanmerkintäaita. Louhosalueiden läheisyydessä on muitakin poronhoidon keskeisiä toiminta-alueita, joiden käyttöä kaivos tulisi vaikeuttamaan tai jopa estämään. Myös lähialueiden käyttäminen jatkossa olisi epävarmaa estevaikutusten ja kaivostoiminnan aiheuttaman häiriön vuoksi. Porojen käsittelyssä käytetään hyväksi niiden luontaista laidunkiertoa: porot käsittelään siellä, mihin ne kerääntyvät tai mitä kautta ne

kulkevat. Mikäli porot eivät enää ole alueella tai niiden kuljettaminen aitoihin ei onnistu, aitapaikat joudutaan suunnittelemaan uudestaan.

Suorien laidunvaikutusten lisäksi aiheutuisi vaikutuksia muualle paliskuntiin. RKTL:n porontutkimuksen mallinnusten mukaan paliskunnissa, joissa on enemmän infrastruktuuria ja ihmistoimintaa, on myös huonompikuntoiset jäkäliköt. Laitumien pirstoutuessa yhä pienemmiksi osiksi siirtyy laidunnuspaine porojen laidunkierron muutosten myötä jäljelle jääville yhtenäisille, rauhallisille laidunalueille, jolloin nämä kuluvat normaalia enemmän. RKTL:n ja Metlan tutkimusten mukaan muu maankäyttö vaikuttaa poroelinkeidon kannattavuuteen kiristyneen ravintotilanteen (vaikuttaa suoraan teuraspainoihin, vasatuottoon ja muihin poronhoidon kannattavuustekijöihin) ja lisääntyvien ruokintakustannusten myötä. Muun maankäytön ja peto-ongelman vuoksi paliskunnat joutuvat jo nyt lisäruokkimaan poroja kotitarhoissa keskitalvella.

Kaivostoiminnan, jätekasojen sekä maantiekuljetusten aiheuttama pöly voi vaikuttaa porojen ravintokasveihin. Mikäli pöly sisältää raskasmetalleja (esim. uraania), se voi vaikuttaa haitallisesti jäkälien kasvuun niin, että ne lopulta kuolevat. Pöly myös muuttaa lumiolosuhteita ympäröivillä alueilla ja vaikeuttaa poronhoitotöitä. Pölyn pehmittämässä lumessa on vaikea ajaa. Pöly laskeutuu pelloille ja voi sitä kautta vaikuttaa pelloilla viljeltävän poron rehun laatuun. Viiden kilometrin säteellä pohjoisen ja eteläisen alueen louhoksilta on kummallakin alueella yli 100 ha peltoa, joissa tuotetaan poronrehua talvella ruokinnan piirissä oleville siitosporoille. Pölyn mahdollisesti sisältämä uraani voi kertyä porojen ravintokasveihin ja näkyä poronlihan säteilypitoisuuksien kohoamisena. Poronliha – puhtaana luonnontuotteena – ei kestä tämänkaltaisia löydöksiä ja haitalliset imagovaikutukset voivat ulottua laajemminkin poronlihan menekkiin.

Kaivostoiminta tulee vaikuttamaan vesistöjen virtaamiin ja vedenlaatuun. Alueen paliskunnat ovat huolissaan porojen juomavesien laadusta. Esimerkiksi Juomasuon alueen porot juovat Välijoesta etenkin kuivina kesinä. Rikastusprosessissa käytettävä syanidi on suuri riski ympäristölle ja puhtaalle luonnolle ja sitä kautta poroille ja poronhoitajille.

Kaivoksen aitaaminen Juomasuolla ohjaisi porot Sallantielle ja 5-tielle. Mikäli rikastus tulee muualle kuin Juomasuolle, niin malmin ja kaivoksen tarvitsemien kemikaalien ja tarvikkeiden kuljetukset tulevat lisääntymään arviolta kuudella rekalla tunnissa. Kuljetukset tulevat todennäköisesti aiheuttamaan merkittävän määrän porovahinkoja maantiellä. Etenkin raskaan liikenteen lisääntyminen on merkittävä kolarimäärien lisääjä. Maantieliikenteen vahingot korvataan liikennevakuutuskeskuksen kautta, mutta korvaus ei kata siitoseläinten tuoton menetystä (menee 3 vuotta ennen kuin tilalle jätetty vasa tuottaa vasa). Porokarjan nuorentuminen vaikuttaa elinkeinoon. Nuoret porot eivät tuota samalla tavalla kuin parhaassa iässä olevat. Porotuhot yleensä myös kohdistuvat tiettyjen poronomistajien talouksiin, mikä lisää niiden merkittävyyttä.

Vahinkoja tulee tapahtumaan myös kaivosalueella, sillä etenkin hirvasporot tyypillisesti hakeutuvat kesällä räkkäaikana avoimille, tuulisille paikoille räkkäsuojaan. Hirvaita on jäänyt kiinni ja hukkunut ainakin Pahtavaaran kaivoksella vetisiin rikastushiekka-altaisiin.

Edellä luetellut kaivostoiminnan vaikutukset yhdessä aiheuttavat vaikutuksia alueen poronhoitokulttuuriin. Kuusamon alueella on ollut poronhoitoa jo 1500-luvulla. Kitkan ja Maaselän lapinkylät harjoittivat alueella metsäsaamelaista kulttuuria ennen Venäjän vallan aikaa. Pohjois-Kuusamon alueen poronhoitajat ovat lapinkylien asukkaiden jälkeläisiä, joilla on edelleen voimassa oleva ikimuistoinen nautintaoikeus

porolaitumiinsa. Poronhoito-oikeus määritellään poronhoitolaissa pysyväksi oikeudeksi. Nyt suunnitellun kaivoksen ja mahdollisten tulevien satelliittikaivosten vaikutukset voivat yhdessä olla niin laajat, että ne voivat merkittävästi haitata, ja elinkeinon hiipussa jopa kokonaan tuhota alueen vuosisatoja vanhan poronhoitokulttuurin.

Yksilöidyt vaatimukset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi

Kuusamon kultakaivos tulisi aiheuttamaan merkittäviä haittoja Alakitkan ja Oivangin paliskunnille. Neuvottelut ja suunnittelu kaivosyhtiön kanssa näiden estämiseksi ja vähentämiseksi eivät ole olleet riittäviä. Esitämme seuraavia yksilöityjä vaatimuksia:

- 1) Kaivosviranomaisen tulee ennen määräysten antamista järjestää neuvottelut asianosaisten paliskuntien kanssa**
Kaivostoiminta on poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavaa toimintaa. Annettavilla määräyksillä voidaan vähentää kaivostoiminnan aiheuttamia haittoja paliskunnille. Olisi hyvä neuvotella asianomaisten paliskuntien edustajien kanssa ennen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien määräysten antamista.
- 2) Kaivosalueen aitaaminen**
Alueen turvallisuuden takaamiseksi kaivosyhtiö tulee velvoittaa aitaamaan koko kaivospiirialue aidalla. Aitaa tulee huoltaa säännöllisesti.
- 3) Kaivoksesta aiheutuvien haittojen kompensoiminen – sopimus**
Kaivostoiminta aiheuttaisi paliskunnille laidunmenetyksiä, lisätöitä ja haittoja, jotka ulottuvat laajemmalle kuin pelkän kaivospiirin alueelle. Näitä on lueteltu edellä. Sopimus porotaloushaittojen korvaamisesta kaivoksen toiminnan aikana tulee laatia mitä pikimmin. **Kaivosyhtiö tulee määrätä solmimaan sopimus paliskuntien kanssa toiminnan aiheuttamien kaikkien haittojen minimoimisesta ja kompensoimisesta. Sopimus tulee tehdä koko kaivoksen toiminta-ajalle.**
- 4) Kaivoslupaan liittyvät määräykset tulee tarkastaa tietyin väliajoin**
Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulisi seurata systemaattisesti. **Kaivosyhtiö tulee määrätä järjestämään seuranta.** Seuranta varten voi perustaa esimerkiksi vuosittain ja tarpeen mukaan useamminkin kokoontuvan yhteistyöryhmän, joka koostuu porotalouden ja kaivosyhtiön edustajista. Seurannasta voi myös teettää erillisen raportin ulkopuolisen arvioijan toimesta. Jotkut kaivosyhtiöt ovat hankkineet paliskunnille porojen GPS-pantoja seuranta varten. Poroihin ja poronhoitoon kohdistuvan seurannan lisäksi voisi seurantaohjelmassa tutkia myös muita ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia poronhoidon näkökulmasta. Näitä ovat esimerkiksi pölyn ja jätevesien vaikutukset poron ravintokasveihin ja juomaveteen (raskasmetallit ym. haitalliset aineet). **Seurannan pelisääntöjen sopiminen olisi hyvä sisällyttää kaivosyhtiön ja paliskunnan väliseen sopimukseen. Seurannassa ilmenevät vaikutukset tulee pyrkiä lieventämään ja kompensoida.**

Lupamääräykset tulee tarkistaa seuraavan kerran ennen kaivoksen rakentamisen aloittamista.

Tuolloin on enemmän tietoa kaivoksen rakenteiden sijoittelusta ja toiminnasta, sekä sen vaikutuksista poronhoidolle.

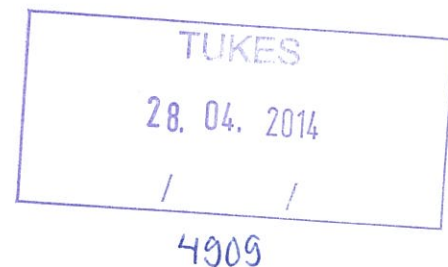
Ari Pekka Kilpivaara
poroisäntä

Olavi Aikkila
poroisäntä

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 12:27
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus koskien Kuusamon alueen kaivoshankkeita
Liitteet: Metsa_saamelaisten muistutus Tukes Dragon 28.4.2014.docx

Lähettäjä: Erika Sarivaara [<mailto:erika.sarivaara@gmail.com>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:45
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Muistutus koskien Kuusamon alueen kaivoshankkeita

**Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965),
Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn. Muistutus on
liitteenä.**

Kiitos,

Ystävällisesti

Erika Sarivaara

Puheenjohtaja

--
Pedagogihka doavttir
Doctor of Education

Helssega universitehta
University of Helsinki

Kuusamossa

28.4.2014

Lausuja: *Vuovde-, guolásteaddji- ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry* ja kuusamolaisia metsäsaamelaisia

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Muistuttajat: *Vuovde-, guolásteaddji- ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry* sekä kuusamolaisia metsäsaamelaisia
Yhteyshenkilö Erika Sarivaara
Sähköposti: erika.sarivaara@gmail.com

Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. **Kalastaja-, Metsä- ja Tunturisaamelaiset ry** :n sekä allekirjoittaneiden Kuusamon metsäsaamelaisten edustajien lausunto Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Dragon Miningin Kuusamon Juomasuon (3965), Sivakkaharjun (4013) ja Meurastuksenahon kaivospiirien tarkistuskäsittelyihin:

- 1) Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. **Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset** vastustavat historiallisen Kemin Lapin saamelaisalueen Maaselän, Kitkajärven, Kuolajärven lapinkylien eli nykyisten Kuusamon, Posion ja Sallan kuntien lapinkylien alueelle sijoittuvaa Dragonin uraanikultakaivoksien, satelliittilouhoksien, laajojen varauksien ja valtauksien sekä uraanikultaa käsittelevän keskusrikastamon hanketta.
- 2) Toteamme kuulutetut asiakirjat virheelliseksi, puutteelliseksi ja kuusamolaisten yleisiä etuja loukkaavaksi, ikimuistoisia puhtaita vesiä ja erämaita uhkaavaksi ja perinteisiä elinkeinoja ja nautintoja merkittävästi heikentäväksi. Katsomme, ettei meidän yhteisöjemme edustajia, jäseniä ja toimijoita ole kuultu alunpitäen prosessissa oikein, eikä meille ole annettu oikeaa tietoa alueen korkeista uraanimääristä ja potentiaalista silloin kun kaivospiirejä ja valtauksia on luvitettu ja jatkettu ilman asiaankuuluvia laajoja kuulemiskierroksia.
- 3) Suomen viranomaisten: ministeriön, ELY:n ja TUKES:in tulee kieltää kaivosvarauksien ja valtauksien myöntäminen vanhalle historialliselle saamelaisalueelle, ns. Lapin rajan pohjoispuolelle, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten asuinalueelle niin pitkäksi aikaa, kunnes ILO-sopimus on ratifioitu ja maa- ja metsätalouden sopimukset on ratkaistu. Nykyinen tilanne johtaa juridisiin ongelmiin, koska taloudellisesti merkittäviä valtauspäätöksiä myönnetään Lapin rajan [Saamelaisalue, johon Kitka ja Kuusamo (= Kuusisaamelaisten kylä kuuluu)

pohjoispuolelle samaan aikaan, kun maaomistuskysymys on epäselvä ja kiistanalainen. Asia on ratkaistava kuten Kanadan pohjoisilla alueilla ja osavaltioissa. Kaikki kolmannen sektorin hankkeet (kuten kaivosvaltaukset) on jäädytettävä, kunnes maasopimukset on neuvoteltu alueen alkuperäiskansaheimojen, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten kanssa Kuusamossa ja koko Lapissa. Suomen pitää olla oikeusvaltio myös yhteisöille, perinteisille elinkeinoille ja kulttuureille, ei pelkästään kaivosyhtiöille.

- 4) Vaadimme kaivospiirien tarkistuskäsittelyä puutteellisten asiakirjojen vuoksi. Katsomme, että väärillä tiedoilla luvitetut kaivospiirit + valtaukset pitää purkaa sekä Juomasuon uraanilouhos suojata, peittää ja maisemoida sekä alue kaavoittaa siten, ettei kaivostoimintaa missään muodossa sallita alueella.

Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri, kieli ja elämänmuoto. Perustuslain 17 §:n 3 momentin tarkoittamana saamelaisten kulttuurina pidetään vakiintuneesti mm. poronhoitoa, kalastusta, metsästystä (HE 309/1993 vp, PeVL 3/1990 vp, PeVL 17/2010 vp ja PeVL 29/2004 vp ja PeVL 32/2010 vp). Saamelaiskulttuuri on luontosidonnainen kulttuuri. Ympäristöön kohdistuvilla kielteisillä vaikutuksilla on suoraan kielteisiä vaikutuksia myös saamelaiskulttuuriin. Saamelaisporonhoito on selkeästi kulttuurinen elinkeino, jossa erityisen tärkeää on kulttuurin ja elämäntavan siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Kaivoslain 50 §:ssä säädetään luvan myöntämisen esteistä saamelaisten kotiseutualueella, kolttalaueella ja erityisellä poronhoitoalueella. Malminetsintä lupaa, kaivos lupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta:

- 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;
- 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja kolttalaueella;

Muistutamme, yhtiölle ja viranomaisille, että Kuusamon alueelta löytyy saamelaisille merkittävä oikeustapaus ns. Kuusamojärven Haukiniemen omistusoikeustapaus (1700-luvulta) joka osoittaa että saamelaiset omistavat Lapin maat ja vedet, sekä päättävät maankäytöstä esim. siitä mitä alueellamme voi tehdä ja mitä ei. Lisäksi Kitkajärven saamelaisten oikeustapaukset osoittavat meidän nautintaoikeuksien pitkät juuret mm. kalastus- ja eränkäyntioikeuksiin puhtaissa vesissä ja maissa, sekä ns. vapaan kalastusoikeuden. Katsomme, että polveudumme ILO:n YLEISSOPIMUS NRO 169:n pykään I Yleiset periaatteet ensimmäisen 1 artiklan b) kohdassa määriteltyjen alkuperäisistä asukkaista, joiden erityisoikeudet on tunnustettu myös mm. Knihti -kontrahtissa joka antaa Kuusamon alueen metsäsaamelaisille ikimuistoiset oikeudet maihin ja vesiin.

1 artikla ILO169-sopimus:

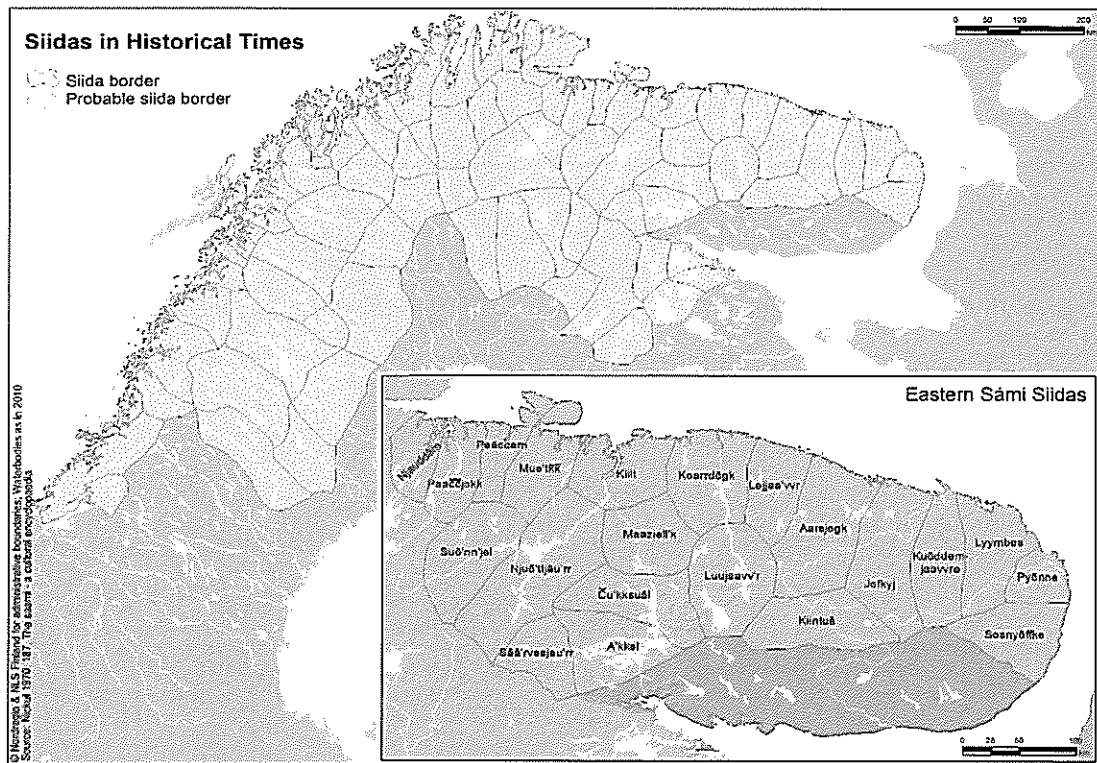
1. Tämä yleissopimus koskee

b) niitä itsenäisissä maissa eläviä kansoja, joita pidetään alkuasukkaina, koska

”- he polveutuvat väestöstä, joka maan valloituksen tai asuttamisen tai nykyisten valtionrajojen muodostumisen aikaan asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella,

johon maa kuuluu, ja - jotka oikeudellisesta asemastaan riippumatta ovat säilyttäneet kokonaan tai osittain omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset instituutionsa.”

Kuusamo, *kuusisaamelaisten maa*, on perinteistä metsäsaamelaisaluetta: Kitka, Maanselkä ja Kuolajärvi ovat sen lapinkylä eli siidoja. (Katso kartta, lähde Eastern Saami Atlas).

Kaivoslain (621/11) 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan laissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana turvataan – ja Kuusamo on yllä olevan kartan mukaisesti saamelaisten kotiseutualuetta.

Yhteensovittamisessa otetaan huomioon myös, mitä kolttalaissa (253/1995) säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä. Historiallisesti sekä kolttat, että kalastajametsäsaamelaiset käyttivät Kitkajärven pohjoisosia talvikylinään, jonka johdosta kuusamolaisissa on myös kolttaverta.

Kuusamon, Kitkan ja Kitkajoen Virrankylät, asukkaat ovat kalastajia, poromiehiä, erätilallisia. Alakitkan ja Oivangin paliskunnat ovat kuusamolaisia^[1] (=kuusisaamelaisia) perheitä, jotka yhä harjoittavat ikimuistoisia metsäsaamelaisia elinkeinoja ja nautintaa mm. kalastusta, poronhoitoa, metsästystä ja marjastusta Kuusamossa. Kuusamo, Posio ja Salla ovat vanhaa Kemin Lapin saamelaisaluetta. Katso kartta alla.

Näitä yhteisiä kuusamolaisten nautinta- ja eräalueiden käyttöä kalastukseen, metsästyksen ja poronhoitoon jne. hallinnoivat yhteiset seuraavat tahot: kalastuskunnat, yhteisten vesialueiden kalastuskunnat, yhteismetsät sekä paliskunnat sekä Kuusamon kaupunki. Puolustamme näitä ikimuistoisia oikeuksiamme ja syvää luontosuhdetta puhtaisiin nautinta- ja asutusalueisiimme sekä meitä kuusamolaisia sitovaa ympäristöjulistusta, jonka vastainen kaivoshanke on:

Kuusamon ympäristöjulistus

Tällä juhlallisella julistuksella Kuusamon kunnanvaltuusto sitoutuu noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita kaikissa päätöksissään. Samalla kunnanvaltuusto haluaa osoittaa kiitollisuuttaan paikkakuntansa luonnolle tunnustaen sen Kuusamon tärkeimmäksi elämää ylläpitäväksi voimaksi.

Kuusamon ylängölle on ominaista luonnon monimuotoisuus ja vaihtelevuus, sen tavaton sitkeys mutta toisaalta myös haavoittuvuus. Jylhät, komeat vaarat tykkykuusineen ja rinneseineen sekä rehevine jokikanjoneineen tarjoavat elinympäristön lukuisille kasviharvinaisuuksille, joista monet elävät täällä esiintymisensä ääriarjoilla. Kuusamo on taigan, arktisen ja eurooppalaisen ainutlaatuisen runsaslukuisen eläimistön kohtaamispaikka vedenjakajalla, jossa suurpedoilla ja suurpetolinnuilla on aina ollut sijansa. Joet, milloin rauhallisesti virtaavina nivoina tai kumeasti pauhaavina, jopa taimenen voittavina koskina, kutsuvasti solisevina tammukan asentopuroina, salaperäisinä metsälampina tai kalaisina ilta-auringossa maikkuvina erämaajärvinä lyövät leimansa koltiseen maisemaan. Kaiken elollisen jähmettävä pakkaneen vaihtuu täällä hetkessä sokaisevaksi lumipyryksi tai kesän riisuvaksi helteeksi muuttuakseen jälleen pian sadetta enteileväksi sääskiparven juhlaiksi.

Kuusamolainen on aina elänyt osana luontoa ja luonnosta. Kunnan ensimmäiset elinkeinot olivat metsästys ja kalastus, joita seurasivat karjan- ja poronhoito, metsä- ja kalatalous ja viimeisimpänä matkailu. Luonto on ollut kuusamolaisille aina kaikkinaisen henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin sekä virkistykseen lähde. Luonto on muovannut kuusamolaisen kulttuurin omaperäiseksi ja omavaraiseksi sekä kuusamolaisen ihmisen yritteliäiseksi ja työteliäiseksi. Niin kuin Kuusamo on erilaisten luontotyyppien kohtaamispaikka, on se aina ollut myös erilaisten kulttuurien kohtaamispaikka. Moniarvoisuus ja kansainvälisyys juontavatkin juurensa paikkakunnan historiaan ja Kuusamon maantieteelliseen sijaintiin.

Tästä moniarvoisesta kulttuuri- ja luontoympäristöstä me olemme ylpeitä. Näitä arvoja, kuusamolaista luontoa ja sen elinvoimaisuutta, me sitoudumme täten puolustamaan ja suojelemaan. Menneisyyden virheistä otamme opiksemme yhteistä tulevaisuutta luodessamme. Luonnossa on se arvoperusta, jonka varaan me rakennamme yksilöllisyytemme, tulevaisuutemme sekä mahdollisuutemme muuttuvassa ja kansainvälistyvässä maailmassa. Päämäärämme on kunta, joka voi myös seuraavan 125 vuoden kuluttua olla esimerkillinen kansalais- ja luontokunta. Haluamme kehittää Kuusamosta kestävän kunnan.

Tämä julistus velvoittaa kaikki Kuusamon kunnan toimielimiä ja kaikkia kunnan palveluksessa olevia kaikissa toimissaan. Tätä julistusta noudattakoot myös kaikki Kuusamon asukkaat, yhteisöt ja yritykset, loma-asukkaat sekä kunnan alueella muutoin tilapäisesti oleskelevat ihmiset.

Kuusamossa 5.4.1993
Kuusamon kunnanvaltuuston 125-vuotisjuhlakokous

Katsomme, että Dragonin uraanikultakaivokset, satelliittilouhokset, varauksien ja valtauksien uraanikairaukset ja uraanikultarikastamo on uhka alueellemme, loukkaa meidän yleistä ja yksityistä

etuamme. Tätä meidän kuusamolaisten erityisoikeutta ei ole myöskään YVA-prosessissa oikealla tavalla käsitelty. Tässäkään kuulemisasiakirjoissa ei ole meidän erityisoikeuksia ja päätäntävaltaa prosessissa huomioitu, eikä nautinta-alueita ja oikeuksia ole käsitelty prosessissa oikein vaikka kuulutuksen tarkoituksena on yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen. Tukes edellyttää lausujilta yksityiskohtaisia perusteluja, vaikka esitetyt kuulemisasiakirjat ovat vain yleisluontoisia kaivosyhtiön esityksiä. Kuulutus on kohdistettu vain vanhoihin kaivospiireihin eikä tiedottamista laajoista varauksista ja valtauksista ole tässä kuulutusasiakirjoissa tuotu esille ollenkaan. Varauksia ja valtauksia on haettu Dragonille eri bulvaanien välityksellä, jolloin hakijat ovat olleet yhteisöjemme jäsenille tuntemattomia ja vaikeasti tavoitettavissa. Katsomme että nämä kaikki rikkovat meidän perusoikeuksiamme ja Århusin sopimusta.

2) Kalastus, metsästys, marjastus ja poroelinkeino ovat oleellisia kuusamolaisia alkuperäisiä elinkeinoja

Katsomme vanhojen kaivospiirien olevan uhka alueemme yhteisöjen jäsenten puhtaaseen luontoon pohjautuville nautinnoille, kulttuurille sekä perinteisille elinkeinoille. Tätä uhkaa laajat malminetsintähankkeet moninkertaistavat - joten emme anna lupaa hankkeelle missään muodossa. Toteutuessaan uraanikultakaivoshanke leimaa alueen luontopohjaisten elinkeinojen tuotteiden puhtausimagon (kala, riista ja liha) ja aiheuttaa nautinta- ja elinkeinotoiminta-alueiden rajautumista ja tuhoutumista käytännössä kokonaan. Päästöt, vuodot ja jätteet saastuttavat vettä ja maaperää, jo tutkimuskairaukset uraania sisältävissä malmioissa saastuttavat pohjavesiä, lisäävät säteily- ja radonkaasun päästöjä sekä aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuudesta kyläyhteisöissämme.

Koskien suojelulla suojellussa Kitkan-Koutajoen vesistöissä elää Suomen geneettisesti alkuperäinen vaellustaimenkanta, joka nousee kudulle Pää- ja Paanajärvestä Suomen puoleisiin Kitka-, Kuusinki-, Oulanka- ja Savinajokiin. Kuusamon suurtaimen on jääkauden jälkeen vesistöön loukkuun jäänyt meritaimenkanta. Kaivoshankkeiden vaikutuksia vaellustaimenkannan ja ikimuistoiseen joki- ja järvi kalastuskulttuurin tulevaisuuteen ei ole riittävästi arvioitu.

Dragonin YVA-selostuksen mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä ja radon kaasun hajoamistuotteista louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana alueena vuosikymmeniä. Kun Dragonilla on suunnitelmiensa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, Posiolle ja Etelä-Sallaan on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan pysyvää suurta imago haittaa ja epävarmuutta sekä laidunalueiden vähenemistä poroelinkeinojen harjoittamiselle. Myös hankkeen rekkaralli tulee tappamaan poroja ja häiritsemään laidunkiertoa. Näitä haittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessaan.

Kuusamo on todistettavasti ILO169- sopimuksen suojaama saamelaisaluetta (koko vanha tunnettu alkuperäiskansojen alue). Kuusamo- ja Kitkajärveltä on koko Pohjoismaiden keskeisimmät oikeustapaukset saamelaisten maa-, vesi- ja nautinta oikeuksiin liittyen mm. Kuusamojärven Haukiniemen ja Kitkajärven Kemi-Sompion oikeustapaukset. Näitä oikeustapauksia on käytetty pohjana saamelaisten oikeuksia määriteltäessä mm. vapaaseen kalastukseen valtion Ylä-Lapin vesiin (lähde

tutkija Juha Joonas). Esimerkiksi Dragonin kaivoshankkeen vaikutuspiirissä olevilla Kitkajoen virrankyläläisillä onkin ollut historiasta tunnettu kuninkaan myöntämä vapaa kalastusoikeus Kitkajokeen, kuten kalastajasaamelainen Juhani Juuma on todennut.

Dragon Miningin kaivospiirit ja niihin liittyvät lisävaltaushakemukset sekä alueen muut valtaukset mm. Belvederen yhtiön toimesta, yksin ja yhdessä, syrjivät ja uhkaavat alueen metsäsaamelaisia elinkeinoja ja alueen asukkaiden nautinta- ja elinkeino-oikeuksia. (kalastus, metsästys, marjastus ja poronhoito). Dragonin uraanikulta kaivoshanke + lisävaltaukset muodostavat uhan elinkeinojen puhtaudelle ja elinmahdollisuuksien ylisukupolviselle turvaamiselle.

Dragonin kaivospiirien ja lisävaltauksien tutkimustoiminta (kairaustoiminta tunnetulla Kuusamon uraanivyöhykkeellä ja pohjavesialueilla; pohjavesijänteitä ja lähteitä jotka laskevat Kitkaan) heikentävät yhteisöjemme toiminnan edellytyksiä, luovat epävarmuutta ja negatiivista imagoa ja haittaavat asukkaiden ikimuistoisia nautinta-oikeuksia, tuoden turhia saastumisriskejä ja imagohaittaa puhtaaseen luontoon perustuville kala-, riista, poro-, maa- ja luonnontuotteille. Alueella on vakituista asutusta, eläviä kyläyhteisöjä ja mökkejä. Dragonin uraanikultakaivospiirit kyseisine lisävaltaushakemuksineen sijaitsevat Kitkajärven ja Rukan välissä keskellä Kitka-Ruka-Oulanka matkailu- ja luontaistalous, mökkeily- ja virkistysaluetta.

YVA-selostus ei täytä kokonaisuutenaan YVA-lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia.

Tukesin kuulutusasiakirjoissa Dragon viittaa tekemäänsä YVA-selostukseen 2013. Korostamme, että esitetty YVA-selostus ei täytä kokonaisuutenaan YVA-lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Arviointiselostus ei myöskään anna riittävästi tietoa alueen käytöstä tehtäville päätöksenteoille, arviointiselostuksessa ei ole selvitetty hankkeen metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiseen sosiaalisia ja elinkeino vaikutuksia perinteisiin elinkeinoihin, kulttuuriin ja nautintaan riittävästi eikä oikealla tavalla, todellisessa tasavertaisessa vuorovaikutuksessa eri yhteisöjen, kylien ja perinteisten elinkeinojen edustajien kanssa. Kaivos- ja rikastamohankkeen yksityiskohtaiset selvitykset ovat puutteellisia vesistövaikutuksien, pohjavesien, pölyn, radonin, luontovaikutuksien ja muihin elinkeinoin ja nautinta-alueiden puhtauteen aiheutuvien vaikutuksien suhteen. YVA-selostuksessa johtopäätöksiä ei useinkaan ole perusteltu selostuksessa esitetyillä tiedoilla, joten johtopäätökset jäävät irrallisiksi toteamuksiksi. Myöskään vaikutusten merkittävyyden arviointeja ei ole perusteltu riittävästi. Edellä mainituista syistä johtuen Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. Metsä-, Kalastaja- ja Tunturisaamelaiset ry on lausunut ELY-keskukselle, että esitetty YVA-selostus ei ole hyväksyttävä eikä toteuttamiskelpoinen.

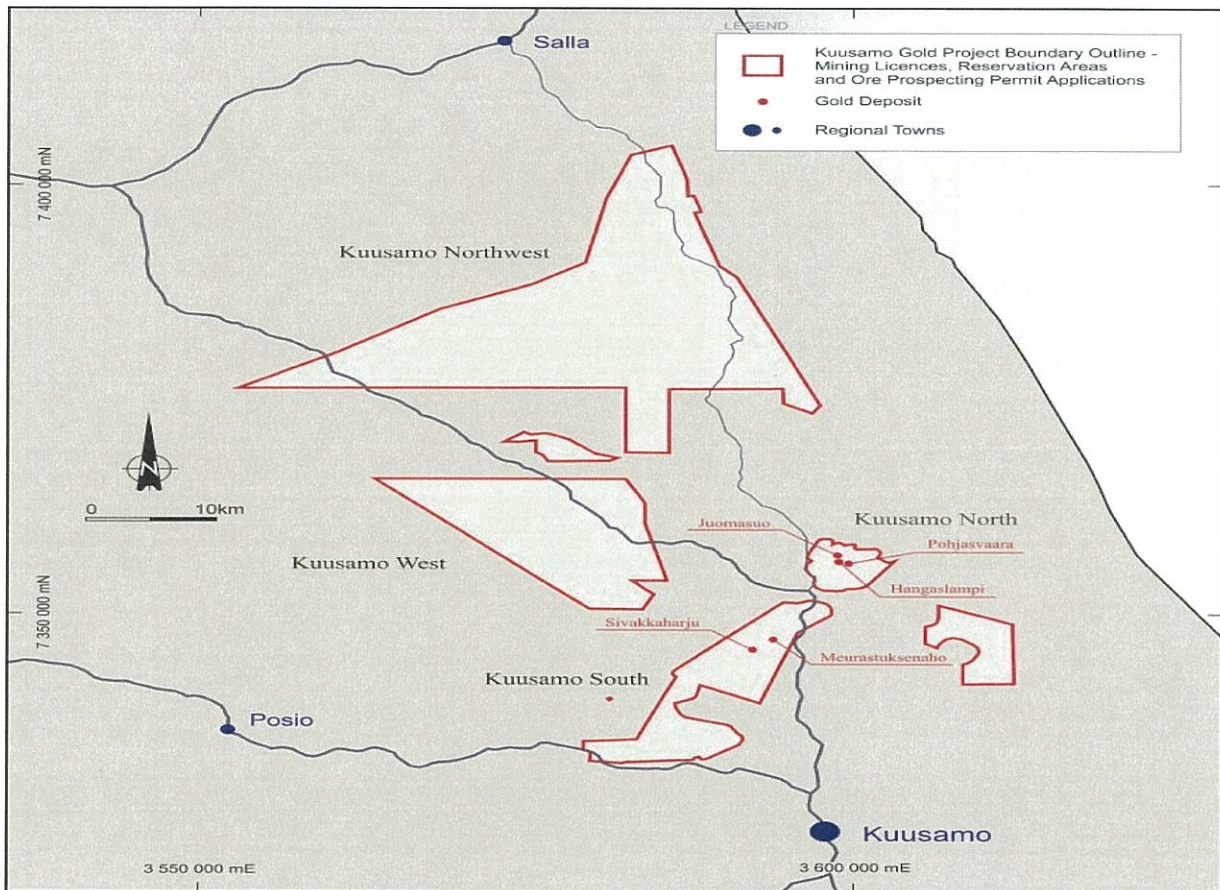
Olemme perustelleet lausuntoamme ELY-keskukselle seuraavasti; YVA-asetuksen 10§:ssä edellytetyjä vähimmäisarviointeja puuttuu seuraavilta osin:

1) Arviointiselostuksessa ei ole riittävästi täsmennetty arviointiohjelmassa esitettyjä lähtötietoja.

Hankekokonaisuuden kuvaus ja liittyminen hakijayhtiön muihin kaivoslain alaisiin hakemuksiin Kuusamon, Posion ja Sallan metsäsaamelaiden lapinkylien yhteisöjen nautinta-alueella ovat edelleen yksilöimättä. Korostamme, että yhteisöt ovat käyttäneet puhtaiden vesien ja kankaiden riistaa, kalaa, marjoja ja laiduntaneet poroja ikimuistoisesti ja nyt hyvin laajat alueet ovat uhattuna uraania ja muita haitallisia sekä vaarallisia aineita sisältävän kaivoshankkeen toimesta, jonka selvänä tarkoituksena on

laajentua hyvin laajalle alueelle.

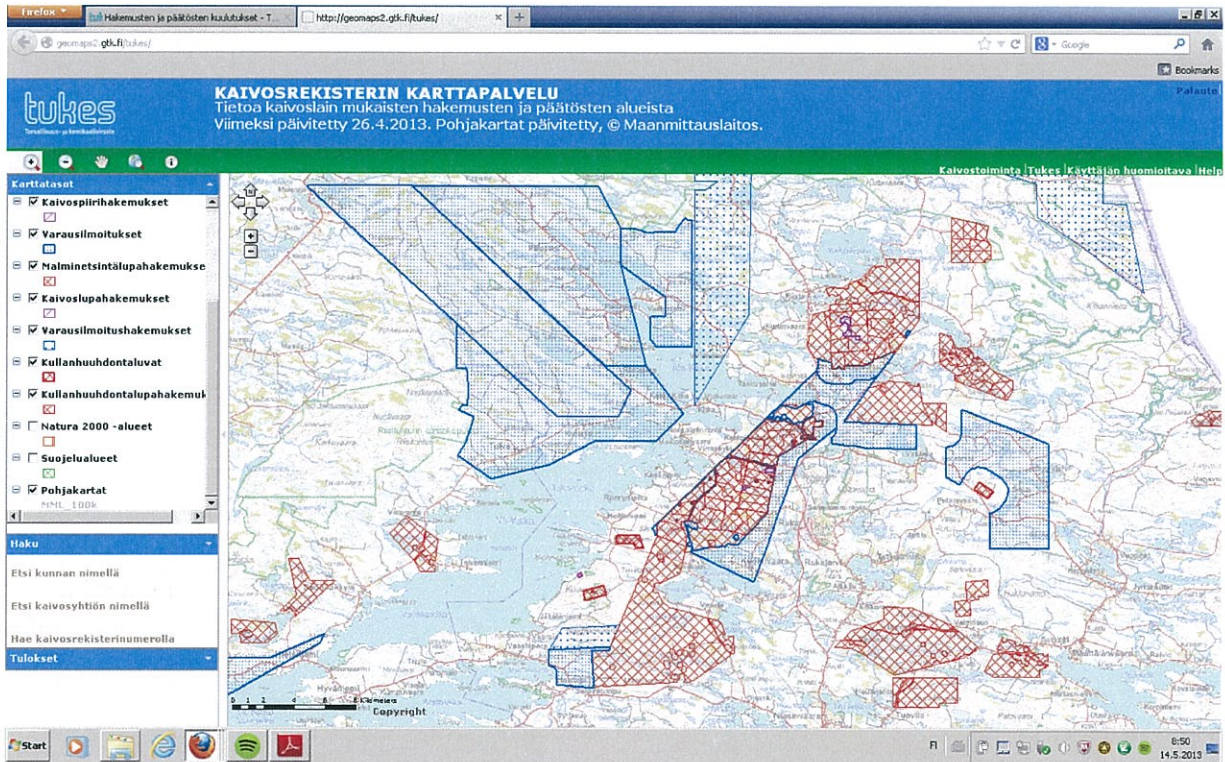
YVAssa tulee kertoa hankkeiden kokonaisvaikutus, rasitus ja päästöt. Hankkeen yhteysvaikutukset tulee kuvata, selostaa ja ongelmat arvioida. Kuitenkin hankavastaavan varaus- ja malminetsintätilanteesta on vain kuva 4-1 sivulla 28. Selostuksesta kuitenkin ilmenee, että hankkeesta vastaavalla on saamelaisalueella (ks. kartta yllä): Kuusamossa, Posiolla, Sallassa ja Ranualla huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintä lupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintä lupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle):

YVA-selostuksesta puuttuu kuitenkin varsinainen selvitys siitä, miten nämä etsintävaiheen toiminnot liittyvät konkretisoituessaan nyt esitettyyn hankkeeseen. Oletettavaa on, että hankevastaavan pyrkimyksenä on laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen ja laaja-alaisempi louhinta useammassa satelliittikaivoksissa kuin mitä tässä selostuksessa on esitetty. Näin hankevastaava ainakin on malminetsintähakemuksiaan Tukesille perustellut. Dragon on myös todennut, että varauksia ja valtauksia voi muilta ostaa oman hakkeen tarpeisiin. Lisäksi karensialueet voi yrittää hakea myöhemmin. Tähän arviointiselostukseen niitä suunnitelmiaan hankevastaava ei kuitenkaan ole selostanut. Arviointiohjelmassa (s. 81) mainittiin kaivospiirien olevan vanhentuneen ja edellyttävän uusimishakemuksia. Vanhentumistietoa ei tässä arviointiselostuksessa ole ollenkaan käsitelty eikä

varsinaista selostusta myöskään varaus- ja malminetsintähakemusten tilanteesta ole. Nytemmin TUKES väittää että he ovat luvittaneet ilman jatkokuulutusta kaivospiirien jatkot 2012. Pidämme tätä juridisesti erittäin arveluttavana ja meidän oikeuksiamme loukkaavana.

Dragon Mining on järjestelmällisesti hakenut kaivoshankkeen laajentumiseen liittyen laajoja valtaushakemuksia Kitkan Vasaraperän Naatikka- ja Kouvervaarasta aina Kitkajärven ja Rukan vierttä Kitkajoelle Käylään ja Säkkilään saakka. Alla kartta Kuusamon ja Posion varauksista (sinisellä), valtauksista ja valtaushakemuksista (punaisella) ja kaivospiireistä (violetilla). Kartta osoittaa selkeästi kuinka perinteiset yhteisöt, vedet ja maat ovat uhattuina kaivoshankkeen toimesta ja kuinka suuret alueet ovat riskialueella.

Kyseiset yllä olevat valtaushakemukset sijoittuvat tunnetulle uraanivyöhykkeelle, joten hakemusmenettely olisi tullut suorittaa kaivoslain uraaninetsintäpykälän mukaisesti, ja kuulemismenettelyssä olisi tullut noudattaa ns. laajaa kuulemismenettelyä. Valtaushakemukset sijaitsevat Rukalla ja Kitkan alueelle tärkeällä Noivio-Sivakkaharju-Säkkiläjärven välisellä pohjavesialueella ja suunnitellut kairaukset ovat uhka pohjavesien puhtaudelle ja siten ympäristölain 8§ vastaisia.

Kaikkien valtaushakemusten perusteluna (kaivosviranomaiselle, mutta ei asianomistajille) oli Dragonilla että *"Hakijan voimassaolevat valtaukset, kaivospiirit sekä valtaus- ja malminetsintäalueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden erittäin malmipotentialisella alueella."* Kyseisten hakemusten yhteisvaikutukset Juomasuon kaivospiirin-hankkeen kanssa on harkittava kaivoslain, hallinnonkäyttölain ja perustuslain edellyttämien kokonai-sharkintojen mukaisesti. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu. Alueelle jo haettujen

hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin puuttuminen on olennainen puute toimintojen yhteisvaikutusten ennakoimisen kannalta.

2) Kohdassa 1 kuvattu oleellinen puute vaikeuttaa myös hankkeen ja sen vaihtoehtojen arvioimista suhteessa maankäyttösuunnitelmiin sekä olennaisiin luonnonvarojen käyttöön ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin. Kaikkien hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin puuttuminen estää alueen kokonaisvaltaisten kehittämissuunnitelmien tekemisen. Esitetty YVA-selostus on näiltä osin oleellisesti puutteellinen.

Kyseiset malminetsintähakemukset kohdistuvat tunnetulle uraanivyöhykkeelle, jossa on paikallistettu korkeita uraanipitoisuuksia. Esimerkiksi Heikki Pankka [‘Kuusamon Juomasuon Co-Au-esiintymän malmitutkimukset vuosina 1985-1989’. GTK:n raportti M19/4613/-89/1/10. Sivut 18 ja 19.] kuvailee Juomasuon esiintymässä sulfidipitoiseen serisiittikvartsikiveen kullan ja koboltin lisäksi rikastuneen myös uraani, wolframi ja telluuri. ”Selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen.”

Pankan kuvauksen perusteella kulta on uraniniitti rakeissa ja niiden välittömässä läheisyydessä. Tuolloin on mahdollista kairata kultaa osumatta uraaniin. Pankan mukaan tyyppillisessä kairausreiässä R320 korkeimmat uraani- ja kultapitoisuudet esiintyvät samassa kohdin (152 m syvyydellä), jossa uraanin pitoisuus on 0,3% ja kullan 16 ppm. Siis tyyppillisen kairausreiän korkeimmassa kultapitoisuuskohdassa on uraania 187 kertaa kultaa enemmän.

Kaivoslain 9 §:n 2 momentin mukaan malminetsintään on oltava kaivosviranomaisen lupa (*malminetsintälupa*), jos malminetsintä kohdistuu uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen. Kyseiset malminetsinnät kohdistuvat kiistatta uraania sisältäviin esiintymiin, mutta uraaninetsintälupaa ei ole haettu. Uraaninetsintään ei riitä maanomistajan lupa.

Mutta Dragon on tehnyt vanhan Juomasuon kaivospiirinsä ulkopuolella kairauksia 50 km, vaikka voimassa olevia valtauslupia noihin kaivospiiriin ulkopuolisiin alueisiin ei yhtiöllä ole. Yhtiö sanoo tehneensä nuo kairaukset maanomistajien luvilla, vaikka uraanivyöhykkeellä maanomistajan lupa ei riitä.

Vaadimme ELYä ja TUKESia tutkimaan Dragonin toimet ja TUKESia purkamaan väärin luvitetut kaivospiirit ja valtaukset. Katsomme, että kaivosyhtiön luvaton kairaustoiminta uraanivyöhykkeellä tulee selvittää eikä uusia malminetsintälupia tule uraanivyöhykkeelle myöntää ilman asianmukaisia uraanikuulemisia. Lisäksi katsomme, että uraaninetsinnän piilottaminen hakemuksissa kaivoskivennäistermiin ”kulta ja kullan seuralaismineraalit” on tietoista harhauttamista ja hyvän hallintotavan vastaista toimintaa, joka loukkaa asianomistajien oikeusturvaa.

Katsomme, että kaivosyhtiön ja kaivosviranomaisen tiedossa olevat oleelliset tiedot olisi tullut tuoda kuulemismenettelyn yhteydessä asianomistajille tiedoksi. Aikaisemmin ilmaistu kielteinen kanta uraanivyöhykkeellä tapahtuvaan toimintaan ei tarkoita sitä, että sallittaisiin asia korjattavan poistamalla uraanitiedot hakemus- ja kuulutusasiakirjoista.

Uraanivyöhykkeellä tapahtuva uraaninetsintä tulee kuuluttaa laajan kuulemismenettelyn mukaisesti (KTM:n päätös 024/2006), eikä tätä laajaa kuulemiskierrosta ole toteutettu. Nyt kuulutuksen kohteena

olevissa hakemuksissa on asianomistajilta piiloteltu uraanitiedot, uraanivyöhyke ja uraanivyöhykkeellä tapahtuvaan toimintaan liittyvät lausumismahdollisuudet.

Dragonin YVAssa olevia uraanikulta kaivospiirejä Rukan Sivakkaharju-Meurastuksenahossa ja Kitkajoen Juomasuolla-Hangaslammella ja Pohjasvaarassa (uraania enemmän kuin kultaa), valtauksia ja varauksia kuulutettaessa ei ole noudatettu KTM/TEM ministeriön v. 024/2006 uraaniasetusta, eikä Århusin sopimusta tiedonsaannista sekä YK:n KP- ja ILO -sopimuksen mukaisia velvoitteita alkuperäiskansojen erityisoikeuksia suurissa ympäristöön ja alkuperäisiin elinkeinoihin liittyvissä kysymyksissä.

Korostamme, että Dragon Miningin lisäksi Kuusamossa ja Posiolla on myös Belvedere Resourcen valtauksia jotka oli alun perin haettu uraania sisältävinä, mutta sittemmin uraanimerkinnot oli ministeriössä häivytetty. Asiasta on ollut kiinnostunut ihan valtioneuvoston virasto raportissaan.

Belvedere jo luopui kovan vastustuksen takia Kitkajärven Kouvervaaran uraanikultamalmioista, mutta nyt pyrkii jatkamaan valtaustaan paikallisten ja kunnan vastustuksesta huolimatta. Dragon on todennut kiinnostuksen ostaa valtauksia muilta oman kaivosprojektiin tarpeisiin. Belvederellä on valtauksia Kouver- ja Säynäjävaarassa sekä Maaninkavaarassa. Nämä valtaukset palvelisivat Dragonin intressiä laajamittaisesta kaivosprojektiosta, kuten Dragon on jo aiemmin vihjannut. Se lienee myös syynä Belvederen halua säilyttää uraanikultavaltauksensa. Belvederen valtauksien ja Dragonin uusien laajojen varauksien ja valtaushakemuksien vaikutuspiirissä elävä Veikko Keränen on lausunut vastustavasta kotitalonsa (lähin vain 200 m talosta) ja nautinta-alueidensa ympäristössä olevia valtauksia Säynäjä- ja Kouvervaarassa seuraavasti:

”Kouvervaarassa on lähteitä ja puroja Belvederen valtausten vaikutuspiirissä, nämä lähteet ja purot ovat suoraan ja epäsuoraan (maavesijuokset ja pohjavedet) yhteydessä suojeltuun Kitkajärven Natura vesistöön. Lähteet merkitään alueiden karttaan nykyään U:lla jonka sisällä sininen pohja. Kuusamon kunnan Kouvervaaran ulkoilu- ja retkeilyreitti ja kota sekä lähteet näkyvät myös kartoissa. Kodalla jossa paljon kävijöitä kesällä ja talvella on opastus-info ämpärin kera lähteelle. Laitan muutaman kuvan tonteista jotka lohkottu vuonna 1967 Kesäniemen tilan RN:o 5:1 kantatilasta. Palstoituksessa on minun tietojeni mukaan tilojen 5:15 ja 5:14 väliin kiila johon lähdepuro laskee. Kairaukset ja muut malmitutkimukset ovat riski ja uhka alueen luonto- ja vesistöarvoille sekä luonnonrauhalle. Alueen Jäkäläniemi-Vasaraperä kyläläisten vedenkäyttövedenotto on Kouvervaara-Naatikkavaaran rinteiden ja laakson pohjavesi- ja pintavesien virtausalueen vaikutuspiirissä. Belvederen valtaus- ja kaivosprojekti muodostaa uhan kyläläisten vedenotolle ja Kitkan vesistön puhtaudelle.”

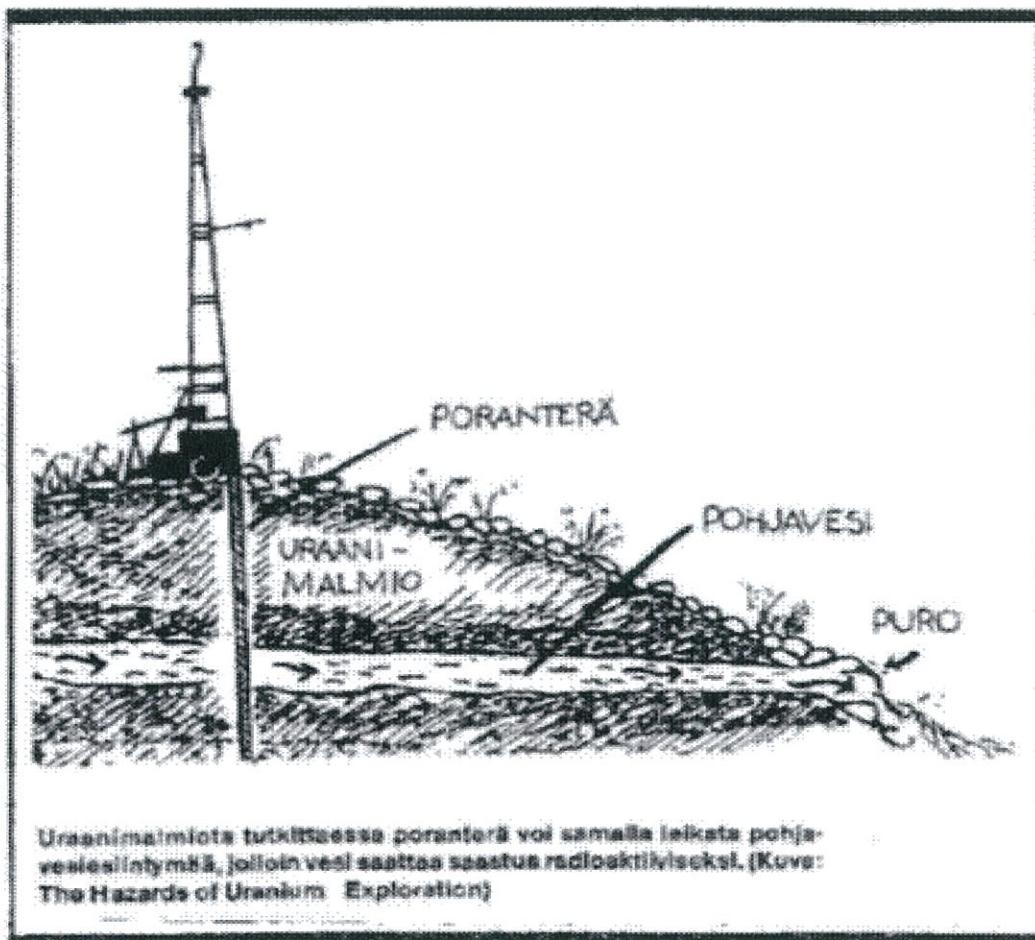
Keräsellä on myös Riihilammella valtauksen vaikutuspiirissä erämökki matkailu- ja metsästyskäyttöön sekä alueen ikimuistoiseen nautintaan. Kerästä ei alueen metsäsaamelaisena nautinta- ja maanomistusoikeuden omistajana ole kuultu- ja informoitu oikein valtausprosessissa, eikä kaikkia olennaisia tietoja sekä asiakirjoja ole hänelle saatettu tietoon. Metsäsaamelaisena hänen tulisi tulla eri tavalla kuulluksi ja asia tulisi käsitellä myös metsäsaamelaisten lapinkylien yhdistyksissä ja Saamelaiskäräjillä. Keränen korostaa, ettei hän ole saanut TUKESin valtauspäätöstä postitse eikä hänelle ole hanketta/päätöksiä asianmukaisesti informoitu.

Keränen, Maanomistajana ja nautintaoikeuden haltijana katsoo tulleensa harhaan johdetuksi, koska valtausalueen todellista luonnetta ei hakemusasiakirjoista eikä TUKESin päätöksestä ilmene. Myös kuulemiskierrokset ovat olleet uraanin salaamisen vuoksi puutteellisia. Kuitenkin Belvedere-yhtiö on julkisesti markkinoinut omissa lehdistötiedotteissaan mm. 2005 ja Rovaniemen Fennoskandian kaivoskonferenssissa pitämässään esityksissä 2005 ja 2007 Kuusamon Kitkan Kouvervaaran ja Säynäjävaaran valtauksiaan kultaa ja urania sisältävinä. Tämä on Perustuslain 15 § ja 22 §:n kohtien vastaista, jossa nimenomaan turvataan omaisuuden suoja sekä perusoikeuksien toteutuminen. Haluamme erityisesti korostaa että tässä hankkeessa ei ole tulkintamme mukaan kyseessä yleinen etu vaan yksityisen kaivosyhtiön etu.

Kitkan Kouvervaaran, Rukan Sivakkaharjun ja Käylän Juomasuon uraanikultaan halutaan päästä kairauksilla, koelouhinnalla tai laajamittaisella kaivostoiminnalla käsiksi - kosketaan vääjämättömästi myös uraaniin ja toriumiin sekä niiden myrkyllisiin ja radioaktiivisiin hajoamistuotteisiin, jotka kaikki kokonaisuudessaan muodostavat vakavan saastumis- ja imago-riskin Kitkan vesistöille, alueen ihmisten, luontaistalouden ja matkailun puhtaalle ja turvalliseen elin- ja virkistysympäristölle sekä matkailu- ja luontaiselinkeinojen kehittymiselle. Muistutamme, että modernikin kaivostoiminta aiheuttaa saastepäästöjä sekä vakavia tulvariskejä, kuten Talvivaaran kaivoksen kipsisakka-altaan urania sisältämä tulva keväältä 2010 osoittaa sekä Raahen, Oriveden ja Pahtavaaran kaivoksien ympäristöongelmat.

Siten katsomme, että Dragonin YVA ja lisävaltauksien myöntäminen on ristiriidassa uuden perustuslain kanssa, jossa laissa taataan kansalaisille mahdollisuus osallistua heidän asuinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon (perustuslaki 20 §) ja suojataan heidän omaisuutensa (perustuslaki 15 §). Tämä suoja ei nähdäksemme ole yksinomaan taloudellinen, vaan koskee myös immateriaalisia nautinta-arvoja kuten ympäristöllisiä, historiallisia ja maisemallisia arvoja. Tämä valtauslupa heikentää alueen läheisyydessä asuvien ihmisten perusoikeuksia alentamalla kiinteistöjen myynti- ja vakuusarvoja, hankaloittamalla lainan saantia ja edistämällä lähikylien autoitumista. Lisäksi se heikentää asukkaiden perusturvaa vähentämällä mm. kaupungin halukkuutta investoida alueelle, hankaloittamalla elinkeinojen harjoittamista ja alueen harrastus- ja kotitarvekäyttöä.

Kansainvälisessä Kitkan Kouvervaaran malmiarviossa todettiin, että Kouvervaaran kulta on uraanin alla, ja uraanin keskimääräinen pitoisuus on 1,5%. Dragon varannut alueelle Naatikka- ja Kouvervaaran seutuun laajoja varauksia ja valtaushakemuksia. Kitkajärvellä asuva Veikko Keränen on katsonut ettei hänelle ole kerrottu oikeita tietoja valtauksien todellisesta luonteesta ja urania sisältävien kairauksien riskeistä pohjavesialueella. Tämä tunnettu tapaus GTK:n Kouvervaaran kairaus Riihilammen uraanijänteessä (kuva) pohjavesijänteeseen joka saastutti pohjaveden uraanista:

Lisäksi huomautamme, että myös jo nyt Säkkilän ja Käylän ja Kitkan alueen ihmiset on turhaan tietoisesti altistettu elinympäristön puhtauden, pohjavesien saastumisriskien ja kylien lähiympäristön

virkestymahdollisuuksien heikentymiselle, kun alueelle luvitettiin 1990-luvulla kaivospiirit: kairaus- ja koelouhintaa, ilman että yhtiöt ja ministeriö kertoi ihmisille malmion uraani- ja torium potentiaalista.

3) Hankkeen keskeiset ominaisuudet ovat osin esitetty yleispiirteisesti ja osin kuvaukset puuttuvat kokonaan. Esimerkiksi satelliittikaivosten määrä ja lopullinen sijoittuminen, avaamis- ja sulkemisaikataulut, rikastusprosessien kuvaukset, kemikaalitaseet, vesitaseet kullekin kaivokselle ja rikastamolle, vesienpuhdistusratkaisut, vesistövaikutuksien arvioinnit ja pohjavesien kartoitustutkimukset puuttuvat tarvittavalla tarkkuudella arviointiselvityksestä. Pöly- päästö- ja meluvaikutukset ovat arvioitu puutteellisesti ja vain osalta kaivoskohteista. Jätteiden ja päästöjen laatua ja määriä ei ole kuvattu erikseen rakentamis- käyttö- ja jälkihoitovaiheissa. Yhteysviranomaisenkin lausunnossaan arviointiohjelmasta huomautti hankkeen keskeisten ominaisuuksien kuvaamisesta, mutta kuitenkin ne puuttuvat riittävällä tarkkuudella arviointiselostuksesta. Puute on oleellinen.

Kitkajoen Juomasuolla tehtiin myös koelouhintaa Outokumpu Oy:n toimesta. Outokumpu Oy on yhä 4% Dragon Miningin osakas. Juomasuon louhosalue joka sijaitsee Käylän ja Säkkilän kylien vieressä Kitkajokivarressa on ollut avonainen, peittelemätön jo 1990 -luvulta lähtien. Louhos alueelta on vapautunut voimakkaammin radonia ja uraanipölyä sekä myrkyllistä uraania kuin tilanteessa se olisi ollut peitettyä. Uraanin hajoamistuotteita on mittaustuloksien mukaan pääsyt liukenemaan pohjavesiin ja vesistöihin sekä louhoslampeen. Alueelta on havaittu myös voimakkaasti säteilevää jätemursketta sekä louhoskiviä. Dragonin YVA:n aikana jatkamilla tutkimuskairauksilla on lisätty vesiliukoisen uraanin liukenemista pohjavesiin Säkkilän, Käylän alueilla. Nyt on selvinnyt, että Dragon on käyttänyt Juomasuon louhoslammen saastunutta vettä kairausreikiin. Näin saastunut vesi on vääjäämättömästi levinnyt pohjavesiin, Hangaspuroon ja ympäristöön.

Selostukseen ei ole sisällytetty aikaisempia olemassa olevia tutkimustuloksia malmion laadusta. Esimerkiksi GTK:n ja Outokumpu Oy:n tutkimustuloksia kyseisten malmioiden mineraaleista, metalleista ja haitta-aineista ei selostukseen sisälly. Kuitenkin kyseisiä alueita on tutkittu valtion rahoittamana jo 70 -luvulta saakka nimenomaan uraanin vuoksi, eikä kaivosviranomaisen voi olla tietämätön esim. GTK:n tutkimuksista: Pääkkönen (1979), Vanhanen (1981), Pankka & Vanhanen (1984), Vuokko (1988), Pankka (1989), Vanhanen (1989), Pankka & Puustinen & Vanhanen (1991).

Käylän Juomasuon ja Rukan Sivakkaharjun sekä Kouvervaaran Lemmonlammen Polar Mining kaivospiirien uraani ja kulta pitoisuudet ovat olleet tiedossa jo 1980 luvulta saakka, kuten mm. geologi Heikki Pankan tutkimusraportit (1989 ja 1992) ja geologi Erkki Vanhasen väitöskirja (2001) osoittavat. Tutkimustulokset osoittavat selkeästi että Kitkan Kouvervaara-Ruka-Käylä-Kitkajoki linjalla myrkylliset ja radioaktiiviset uraani ja torium sekä niiden johdannaiset ovat kytköksissä mm. rypälemäisesti kultaan. GTK:n karttatiedoston mukaan selkeä uraanivyöhyke sijaitsee juuri Kouvervaara-Ruka-Käylä-Oulanka alueella. Siten Polar Miningin tai muiden yhtiöiden kairaus- tai koelouhintaa sekä lisätutkimuksien tavoitteena oleva kaivostoiminta tulisi liikuttamaan myös alueen uraania ja toriumia. Tämän vahvistaa myös geologi Heikki Pankka Apu lehden haastattelussa (Apu lehti nro 45/2010 s. 22) toteamus: "Uraani kulkee Rukan esiintymässä käsikädessä, jos kultaa louhitaan uraani nousee mukana." Geologi Pankan mukaan alueen uraanipitoisuudet ovat korkeat; mm. Käylän Juomasuolta on todettu kairauksissa jopa 0,3% - 2.0% uraania, kun pelkän uraanikaivoksen rajana on totuttu uraanigeologien keskuudessa pitämään 0,1%. Lisäksi useat aikaisemmat analysoidut kairausnäytteet osoittavat että alueelta löytyy

uraania ja toriumia laajemmaltikin ja ne ovat useimmiten yhteydessä kultaan. GTK:n mukaan Rukan edustan Sivakkaharjun kaivospiiristä on todettu 0,12% uraania.

Esimerkiksi noihin GTK:n tutkimuksiin perustuen esitteli kaivosylitarkastaja Söderholm Atomiteknillisen Seuran kokouksessa toukokuussa 2006 oheisen kuvan, jossa Kuusamo on merkitty yhdeksi maamme tärkeimmistä uraanialueista. Nuo tutkimukset osoittavat kaivoshankkeen sijoittuvan Kuusamon liuskevyöhykkeelle, sen uraanivyöhykkeelle, erikseen potentiaalina uraanikaivostoiminnalle mainitaan Kitkajoen Juomasuo:

Soderholm
Krister:

Suomen Atomiteknillisen Seuran seminaari 31.5.2006

**Edellytykset
uraanikaivostoiminnalle
Suomessa**

Krister Söderholm

 KAUPPA- JA
TEOLLISUUS-
MINISTERIÖ

kaupunginhallitus on kahdesti aiemmin ilmoittanut tuohon uraanivyöhykkeeseen liittyviin hankkeisiin lausuntonaan muun muassa seuraavaa:

"Uraaniin liittyvät varaus- ja valtaushankkeet tulee jäädyttää. Kuusamon kaupunki ei halua uraanikaivostoimintaa suojellun Koutajoen (Kitka- ja Oulankajokien) vesistöjen rannoille. Kaupungin kanta on, että mahdollisen uraanikaivostoiminnan myönteisetkään vaikutukset muun muassa työllisyydelle eivät riitä kompensoimaan sen kielteisiä vaikutuksia Kuusamon kahdelle merkittävälle elinkeinolle, matkailulle ja alkutuotannolle. Ko. kaivostoiminta muodostaisi ympäristö- ja terveysriskin alueen ainutlaatuiselle luonnolle ja vuosikymmeniä huolella rakennetulle luonto- ja matkailukaupungin imagolle. Jo valtauspäätöksestä ja tutkimuksista välittyvä tieto heikentää koko Koillismaan luonto- ja matkailutuotteiden imagoa ja alueen eri elinkeinojen kehittymistä."

❖ Lisäksi ihmetyttää koko hanke. Malmista 99% on "jätettä" ja 1% voidaan hyödyntää. Ja tästä 1%:sta on 96% Uraania ja 4% kultaa. Voi kysyä mitä järkeä koko hankkeessa on? Paitsi RAHA!

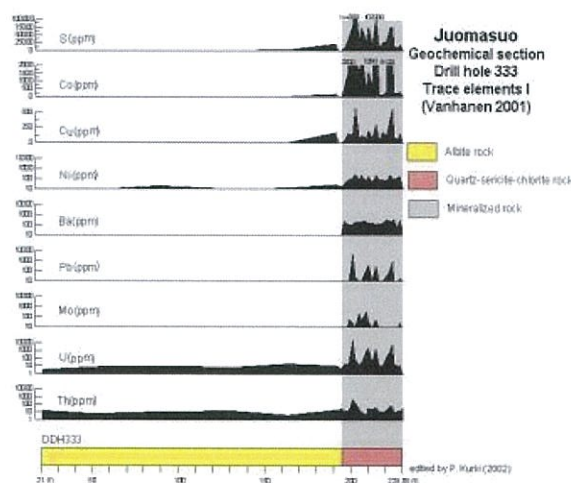
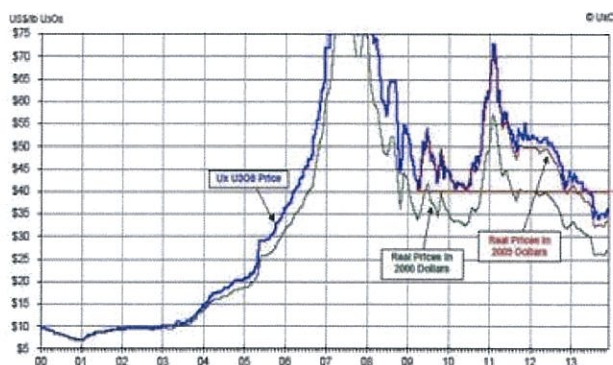
Louhitaan 500 000 tn/v

⇒ Au: 4,2 g/tn => 2100 kg => 63 milj.€

⇒ U: 100 g/tn (0,01%) => 50 000 kg => 5,7 milj.€ (triuraanioktaoksidi, U_3O_8)

⇒ U: 1000 g/tn (0,1%) => 500 000 kg => 57 milj.€

⇒ U: 10 000 g/tn (1%) = 5 000 000 kg => 570 milj.€

Uraania jopa 10 000 g/tn (1%)

Hankevastaava myöntää suunnitelmassaan sivulla 64 korkeamman uraanipitoisuuden rikastehiekkaa muodostuvaksi 40 000 – 80 000 tonnia vuodessa ja sen sisältävän urania 50 – 70 tonnia vuodessa, mutta analyysejä malmien, rikastushiekkojen ja sivukivien lyhyt- ja pitkäaikaisista ympäristöominaisuuksista ei esitetä. Ei vaikka:

5.1) YVA-asetuksen hankeluettelon 6§ 2d -kohdan mukaan jo pienestäkin uraanin käsittelystä on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi. Kaivosyhtiö viittasi itsekin tähän asetuksen kohtaan jo arviointiohjelmassaan 2011 ja nyt toisen kerran mainitsee tuo hankeluettelon kohdan arviointiselostuksessaan, mutta ei kuitenkaan ole tehnyt kyseisen kohdan edellyttämää uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arviointia. Yhteysviranomaisenkin huomautti arviointiohjelmasta, että uraani tulee huomioida.

Hankevastaava siis toistaa kaksi kertaa, että uraanin käsittelyn ympäristövaikutusarviointi pitää tehdä, mutta ei kuitenkaan ole sitä tehnyt. Tahallisen harhaanjohtavasti kaivosyhtiö käsittelee asiaa kuin koko hankkeelle tehty YVA-selostus riittäisi, vaikka siinä selostuksessa ei uraanin käsittelyn ympäristövaikutuksia ole arvioitu.

Erikseen huomautamme uraanin tytärynuklidien ympäristövaikutusten arvioimisen tärkeydestä. Herkästi vesiliukoisena radiumin ja kaasumaisena radonin ja radonin tyttärien vaikutusten arvioiminen puuttui selostuksesta. Erityisesti huomautamme, että uraanin tytärynuklidit sitoutuvat herkästi louhosräjäytyksissä syntyvään hienojakoiseen pölyyn, leviten pölyn mukana kaivosalueelta pölyn mukana ympäristöön. Selostuksessa esitettyä pölyn ”putoamista raskaina partikkeleina” aivan kaivosalueen läheisyyteen pidämme suorastaan harhauttavana mainintana, jolle ei ole esitetty uskottavia perusteita. Radonkaan ei puoliintumisensa yhteydessä katoa, vaan muuttuu uusiksi entistä vaarallisimmiksi tytärynuklideiksi.

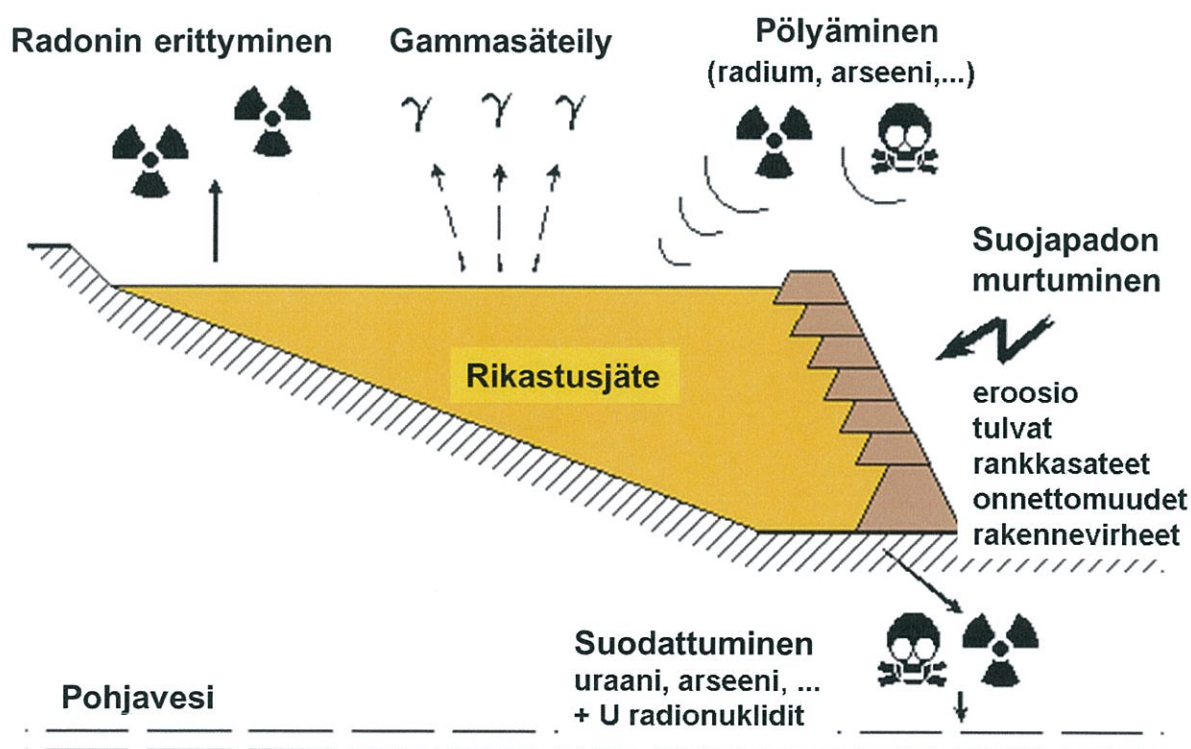
YVA-selostuksessa viitatussa Kittilän kaivoksessakin arseenipäästöt ovat todellisuudessa mittauksen mukaan levinneet ainakin viiden kilometrin päähän.

Uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioinnin tulee sisältää koko kaivostoiminta louhinnasta ja louhintapölyvaikutuksista alkaen kaivoksen jälkihoidon kymmenien vuosien aikamääriin saakka, riippumatta siitä otetaanko uraani ”talteen” tai ei. Arviointi tulee ulottaa myös kemiallisiin vaikutuksiin ja ekologisiin eliökierrossa tapahtuviin rikastumisvaikutuksiin saakka, pelkkä säteilyyn perustuva arviointi ei riitä. Oleellista on myös määrittää uraanin ja uraanin tytärynuklidien tase; uraanitase. YVA-asetuksen 6§ 2d -kohdan tulkinnasta viittaamme tässä yhteydessä VSELY-keskuksen päätökseen 3.3.2011 NNH:n uraanin talteenoton YVA-käsittelystä.

Erikseen YVA-säädöksissä vaaditun uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioinnin puuttuminen on erityisen vakava puute. Uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioiminen on pakollista riippumatta siitä, otetaanko uraani talteen vai ei ja käsitelläänkö uraania paljon vai vähän.

- Rikastushiekka kostuu hyvin vaarallista aineksista
 - Rikastushiekassa säilyy n. 80% alkuperäisestä uraanimalmin radioaktiivisuudesta. Sen kokonaisaktiivisuus on korkeampi kuin 100,000 Bq/kg ja joskus korkeampi kuin 500,000 Bq/kg
 - Se sisältää murto-osan uraanin isotooppeja mutta 10 pitkäikäistä hajoamistuotetta (torium 230:n 75,000 vuodesta polonium 210:een)
 - Radionuklideja, joilla korkea radiotoksisuus nieltynä (polonium 210:n annoskerroin ($\mu\text{Sv/Bq}$) on korkeampi kuin plutonium 239:llä)
 - Radionuklideja, joilla korkea radiotoksisuus hengitettynä (torium 230:n annoskerroin ($\mu\text{Sv/Bq}$) on lähellä plutonium 239:n annoskerrointa)
 - Radioaktiivisen kaasun jatkuva tuotanto: radon 222
 - Hienojakoista mutaa, leviää helposti tuulella tai vedessä
 - Kemiallinen myrkyllisyys (raskasmetallit ja happo): n. 100 kg/tonni

Orskov/ B. Oksanen 1 November 2007 23

Dragonin hoitamaton ja peittämätön Juomasuon uraanikoelouhos osittaa piittaamattomuutta ympäristöturvallisuudesta

Voimassa olevia valtauksia ei ole, mutta Juomasuon vanhassa kaivospiirissä teki Outokumpu Oy 1992 koelouhinnan ja koerikastuksen Rautuvaaran rikastamalla, tämä kaikki kultakaivoksen nimellä. Koerikastuksessa todettiin kuitenkin uraania olevan noin 1000 ppm louhitussa malmassa ja vaahdotuksella saadun kultarikasteenkin uraanipitoisuuden osittain ylittävän 0,1%:n rajan. Outokumpu Oy raportissaan STUK:ille 1993 toteaa, että sallittu vuosittainen säteilyannos tulee tärypöytärikastuksessa täyteen jo parissa kuukaudessa. Lisäksi todetaan, että Juomasuo tulee suojata, peittää, aidata, sekä riskeistä tulee tiedottaa kuusamolaisille. Tämä vastuu siirtyi 2003 Dradon Miningille sen ostettua Outokumpu Oy:n malminetsinnän. Jälkihoitovastuun on toistanut kaivosylitarkastaja Suomela TUKESille 2007.

Juomasuon louhoksen jälkihoitoa ei koskaan tehty, vaan louhos on ollut avonaisena Käylän ja Säkkilän sekä Kallungin kylien välissä. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusaseman suorittamat mittauksen Kitkajoen Juomasuon uraanilouhoksella, missä on myös jonkin verran kultaa ja kobolttia. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema suoritti mittauksen Käylän Juomasuon louhoksella Kitkajokivarressa 11.10.2010, jolloin mittaussarjan suurimmat pitoisuudet olivat jopa huippukorkeat 16,3 ($\mu\text{Sv/h}$), kun normaali raja-arvo on 0,30 ($\mu\text{Sv/h}$) (mittauspistekartta liitteessä, tulokset alla)

Vs. Oulangan tutkimusasemanjohtaja tohtori Riku Paavola totesi niiden olevan: "STUK:n Kuusamon ja Käylän netissä oleviin taustasäteilymittauksiin verraten nuo korkeimmat arvot ovat 150-200 -kertaisia."

Kitkajoen Käylän Juomasuon louhoksen mittausrvot mikrosievertiä/h: (mittauspiste kartta liitteessä)

Piste 1: 16,3. Piste 2: 15,7. Piste 3: 0,67. Piste 4: 0,14. Piste 5: 0,12. Piste 6: 0,11. Piste 7: 10,12. Piste 8: 0,49. Piste 9: 0,14. Piste 10: 0,11 mikrosievertiä/h.

Video1) Juomasuon uraanilouhoksen korkeat uraanipitoisuudet ja määrät johtaa haitalliseen, jopa vaarallisiin, säteilymääriin louhos alueella. Virallinen normaali taustasäteily 0,10 - 0,20 microsievertiä / tunnissa, ja 0,30 "ns. turvaraja", mutta Juomasuolla säteily nousi korkeaksi aina mittarin rajoille 9,99 microsievertiin/h. Todellinen säteilyarvo on siis tuotakin kovempi, kaikkienensa erittäin korkeita säteilylukuja lähellä eläviä kyläyhteisöjä. Tuota uraanipitoista tavaraa odottaa lisää tuolla suojaavan maakerroksen alla. Pitää muistaa, että virallisesti turvalliselle säteilylle ei voi antaa turvallista alarajaa.

Video:

<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151710904338584&set=vb.176573525686757&type=3&theater>

Video2) Todennettu, mittaus toisella mittarilla. Kuusamon Kitkajoen Käylän "Juomasuon" uraanilouhoksen säteilymittauksen toisto toisella mittarilla jolla näkyy vielä suuremmat säteilylukemat. Normaali taustasäteily 0.10 - 0.20 microsievertiä tunnissa, 0.30 ns. turvaraja. Mittauksessa korkeimmat luvut jopa huippukorkeat 66.4 microsievertiä tunnissa.

<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151718930163584&set=vb.176573525686757&type=3&theater>

Suojaamaton louhos vapauttaa uraanipölyä, radonkaasua (hajoamistuote vaarallinen polonium) ympäristöön, ilmaan. Radon kulkeutuu 3,8 vuorokautta tuuliolosuhteiden mukaisesti hajoten poloniumiksi. Uraani on herkästi vesiliukoinen raskasmetalli. Siksi uraani ja sen hajoamistuotteet ovat

säteilyn lisäksi erityinen ongelma vesistöille, lähteille ja pohjavesille. Juomasuon louhoksen ympärillä on Hangaslampi, Hangaspuro sekä lähteitä. Uraania on mitattu Hangaspurosta joka laskee suoraan Kitkajokeen.

Kitkan Viisaat julkisti 11.1.2014 suoritetun mittauksen tuloksia, mm.:

- louhoksen viereltä otetun kiviainteen uraanipitoisuus (19 % uraania),
- louhosvedessä olevan sedimentin säteilypitoisuus (ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuuskokonaisten kolmikertaisesti),
- louhosalueen ulkopuolelta otettu kiviainteenäyte (näkinsammal kokonaisalfa-säteily 182 -kertaisesti yli kansainvälisen haitallisuuskokonaisten ja 7 -kertaisesti yli ydinenergiain toimenpiderajan).

<http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>

Kaivoshankkeen vaikutukset saamelaiseen kalastusperinteeseen

Kitkajärven (ja Kitkaan laskevien jokien ja järvien) sekä Kitkajoen kalastusperinne on Kuusamossa erittäin vahvaa. Kuusamolaiset ovat erityisesti kalastajia, niin verkkokalastajia (kotitarve- ja ammattikalastus) kuin virkistyskalastajia. Kuusamolainen metsäsaamelainen järvi- ja jokikalastuskulttuuri on maankuulua ja se on polveutunut ja yhä polveutuu suvuissa sukupolvelta toiselle.

Vesilain (587/11) 2 luvun 8 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva vesitaloushanke on toteutettava siten, että se ei vähäistä suuremmassa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan esim. kalastusta. Tämän näkemyksen mukaan tähän lausuntopyyntöön ei sisälly riittäviä tietoja, jotta kaivoslain 34 §:n edellyttämää selvitystä Dragonin suunnitteleman toiminnan kumulatiivisista ympäristö- ja muista vaikutuksista (Kaivos YVA + lisävaltaukset) yhdessä muiden kaivoslain alaisten hankkeiden kanssa voisi luotettavasti tehdä.

Kitkajärven ja siihen laskevissa joissa kuten valtaushakemuksissa olevassa Kantojoessa ja Kantojärven esintyy uhanalaista Kitkan järviainetta. Dragonin "Konttiahon" valtaukset on GTK:n uraanitutkija O. Äikkään virallisen kartan mukaan uraanialueita (ks. Äikkäs liite), joten kairaukset Kantojoen ja Kitkan vesistön ympärillä yleisesti ovat uhka vesistöjen, pohjavesien, pohjavesijänteiden ja lähteiden puhtaudelle ja siten joessa ja järvissä vaeltaville uhanalaisille "Kitkan kouverille" (taimen metsäsaameksi) eli taimenille. Taimen ja taimenten mäti ovat tunnetusti arkoja vedenlaadun ja puhtauden muutoksille.

Dragonin lisävaltauksissa Kitkajoen Juomasuon ympärillä ns. "Hangaslammelle" on samat riskit pohjavesijänteille ja lähteille. Alueella on uraanivyöhykkeellä ja Dragonin kaivos YV:stä selviää alueen korkeat uraanipitoisuudet jopa 2,4% uraania. Viereisen Juomasuon uraanilouhoksen kiviainteen korkein pitoisuus oli 19% uraania. Täten Dragonin kaivospiirit ja valtaukset käsiteltävä uraanivaltauksina. Juomasuon avonaisen uraanilouhoksen ympärillä on lähteitä ja valtaushakemus alueella on myös nimensä mukaisesti Hangaslampi ja Pohjaslampi. Pohjaslammen Pohjasvaarassa on tunnettuja lähteitä. Hangaslammesta lähtevä Hangaspuro on jo todettu saastuneeksi Juomasuon uraanista ja se laskee suoraan Kitkajokeen. Hangaspuron saastuminen Juomasuon louhoksen saastuneista suotovesistä muodostaa suoran konkreettisen uhan Ylä-Kitkajoen Kitkan taimenkannalle, alueen virkistykseen,

kalastukselle, metsästykselle ja Ala-Kitkan paliskunnan poronhoidolle. Suunniteltu kaivosalue vanhojen kuusamolaisten lapinkylien Säkkilän ja Käylän alueella tuhoaisi alueen poronhoito- ja laidunalueen, pelkästään Kitkajokivarren ja järvien välistä kannasta käyttää n. 300 poron tokka. Alue tärkeää myös siitä syystä että se sijaitsee Säkkilän erotusaidan läheisyydessä. Rukan louhinta-alueet ja valtaukset sijoittuvat myös Alakitkan paliskunnan alueelle ja osin Oivangin paliskunnan alueelle. Kokonaisuudessaan hanke toteutuessaan, aluksi pienesti ja myöhemmin laajemmin valtausalueiden ja malmijänteiden mukaan tuhoaa, saastuttaa ja kaventaa poronhoidon aluetta sekä leimaa lihaa uraanista - vähentäen menekkiä sekä elinkeinon tulevaisuuden uskoa.

Kitkajoki on tunnettu taimenistaan ja harjuksistaan. Kitkajoki on myös matkailu, retkeily- ja koskenlaskualue. Kuusamolaisille Kitkajoen nautinta, virkistys ja kalastus on ollut ylisukupolvien erityisen merkityksellistä. Jokikalastus on ollut osa perheiden ja sukujen ylisukupolvista kulttuuriperintöä. Kitkajoen kosket, Kuusamon kosket, erityisesti saamelaisille pyhä Jyrävän vesiputous ja sen alapuoliset suurtaimenet ovat olleet vuosisatoja, vuosituhansia kalastuksen kohteena. Jyrävän alapuolinen Kitka-, Kuusinki- ja Savina-Oulanka -jokien vaellustaimenta aina Venäjän Paana- ja Pääjärveä myöten on jääkauden jälkeen makeaan veteen loukkuun jäänyt meritaimenkanta, mikä on sopeutunut makeaan veteen, mutta säilyttänyt meritaimenille ominaisen käyttäytymisen nousta jokiin pelkästään kudulle, toisin kuin normaali järvitaimen, joka nousee jokiin myös syönnökselle. Jyrävän alapuolisilla taimenilla mahalaukku surkastunut meritaimenten tapaan kutuvaelluksen aikana. Jyrävän alapuolinen taimenkanta todistettu olevan geneettisesti erilainen kuin ns. Kitkajärven ja Ylä-Kitkajoen uhanalainen taimenkanta.

Kitkajärven ja Kitkaan laskevien jokien ja järvien kalastus on osa kuusamolaista ja posiolaista metsäsaamelaista kulttuuria ja virkistystä sekä ammattikalastusta. Kitkajärvi on tunnettu taimenistaan ja muikkuistaan. Kitkajärven kalastaminen on jatkunut ylisukupolvien ja Kitkan ammattikalastajien tuotteet mm. Kitkan Viisas –muikku on saanut EU:n tuotesuojan. Dragonin uraanikultakaivoshanke ja lisävaltauksien kairaukset uraanivyöhykkeellä on uhka Kitkan kalastusperinteelle, kalastuselinkeinoille ja virkistykselle, siten vastoin Kitkan saamelaisten oikeuksia.

Dragonin tutkimuksien tuoman uraanikairaustoiminnan (uraanivyöhykkeellä) lisääntyminen Kitkalla ja Kitkajokivarressa vaikuttaa veden saastumisriskin kautta kalakantoihin ja tuo kielteisiä vaikutuksia saamelaisten kalastusoikeuksiin. Kalastus on osa saamelaisten perustuslain suojelemaa kulttuurimuotoa, ja erityisesti se on vahva osa kuusamolaista kalastus- ja elämäntapaa, siten Kitkan ja Kitkajoen saastuminen kaivoshankkeiden johdosta on vakava, konkreettinen uhka kuusamolaisuudelle.

Yleisten etujen turvaamiskäsittelyssä on otettava huomioon uuden kaivoslain määräykset, mutta myös kaikkien muiden lakien vaatimukset.

Kaivoslaki edellyttää, että lupahakemuksen käsittelyssä huomioidaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutuminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut lausunnossaan (PeVL 32/2010 vp) kaivoslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 273/2009 vp) johdosta, että kyseessä olevan kaivoslain 50 §:n säännökset takaavat perustuslain 17 §:n 3 momentissa ja YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 7-8/1976, KP-sopimus) 27 artiklassa turvattuja saamelaisten oikeuksia kieleen ja kulttuuriin (mm. poronhoitoon).

Perustuslakivaliokunta (PeVL 32/2010 vp) on edellyttänyt, että kaivoslain 50 §:n 1 momentissa määrättyä olennaisuuskriteereitä tulkitaan ja sovelletaan perusoikeusmyönteisellä tavalla ja ottaen huomioon YK:n ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö. Tukesin tulee hakemuksen käsittelyn yhteydessä huomioida KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö ja selvittää hakemuksen vaikutukset YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisukäytännön mukaisesti.

KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään. Artikla turvaa saamelaisten oikeuden nauttia yhdessä ryhmänsä kanssa omasta kulttuuristaan. Ihmisoikeuskomitea on KP-sopimuksen 27 artiklan tulkinnan osalta katsonut, että säännöksessä tarkoitettua kieltämistä voi olla esimerkiksi sellainen maan tai luonnonvarojen kilpailuva käyttö, joka estää alkuperäiskansojen elinkeinojen menestymisen alueella.

On arvioitava Dragonin Kaivos YVA:n kaivospiirien + valtauksien sekä lisävaltaushakemuksen vaikutukset suhteessa seuraaviin YK:n ihmisoikeuskomitean päätöksiin:

- Saamelaisten perinteinen elämänmuoto: saamelaiselle yhdessä ryhmänsä kanssa tulee turvata heidän perinteinen elämänmuotonsa elinkeinojen harjoittajana (Ilmari Länsman et al. vs. Suomen valtio, 1992).
- Saamelaisten perinteisten elinkeinojen modernit muodot: ihmisoikeuskomitea on vahvistanut sen, että KP-sopimuksen 27 artiklan tarkoittama kulttuurin harjoittamisen suoja koskee saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mutta myös näiden ammattien moderneja muotoja (Ilmari Länsman et al. vs. Suomen valtio, 1992).
- Saamelaisten perinteisten elinkeinojen kannattavuus: ihmisoikeuskomitea on kiinnittänyt Suomen valtion huomiota tapauksessa Ilmari Länsman et al. vastaan Suomen valtio (1992) muun ohella siihen, että saamelaisyhteisön tulee pysyä elinvoimaisena myös tulevaisuuteen nähden. Vain saamelaisten kannattava perinteisten elinkeinojen harjoittaminen pitää saamelaisyhteisön elinvoimaisena. Pääväestön taloudelliset edut eivät saa uhata saamelaiskulttuurin harjoittamista. Aikaisempien toimenpiteiden vaikutus: myös alueella aikaisempien toimenpiteiden vaikutukset tulee ottaa kumulatiivisesti huomioon arvioitaessa vireillä olevan hankkeen vaikutuksia saamelaisten kulttuurinsa harjoittamisen mahdollisuuksiin (Äärelä ym. vs. Suomi, 1997). Tässä yhteydessä tulee huomioida mm. alueella aikaisemmin harjoitetun toiminnan vaikutukset saamelaiskulttuuriin.

Poronhoito on yksi perinteisistä maankäytön muodoista pohjoisessa ja laajoja alueita tarvitsevana elinkeinona muut maankäyttömuodot vaikuttavat aina jollakin tavalla sen ympäristön käyttöön. Erilaisten toimintojen tuleminen poronhoitoalueelle edellyttää arviointi- ja neuvottelukäytäntöjä sekä menettelyistä sopimista. Lain 38 §:n mukaisessa selvitystyössä ja lupaharkinnassa on 1 momentin 3 kohdan mukaan otettava huomioon muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot (esimerkiksi metsätalous) hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

A. Kyseisiä kaivospiirejä on käsiteltävä kokonaisuutena satelliittilouhoksineen sekä keskusrikastamoineen yhdessä lisävaltauksineen ja uraanikairauksineen. Kokonaisuutena, jonka yhteisvaikutuksista on annettava asianomistajille riittävä informaatio. Tätä kokonaiskuvaus -vaatimusta ei tämän kuulutusasiakirjan menettely yksittäisinä erillisinä kaivospiiritarkasteluina täytyä.

Kaivosyhtiö itse kuitenkin perustelee hakemuksiaan kaivosviranomaiselle seuraavasti: "Hakijan voimassaolevat valtaukset, kaivospiirit sekä valtaus- ja malminetsintäluhakualueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden erittäin malmipotentialisella alueella. Hakijan kannalta on tärkeää, että tutkimusalue pysyy yhtenäisenä, jotta saman alueen esiintymät ja malmiviitteet voidaan tutkia ja mahdollisesti myös hyödyntää yhdessä."

Tuota kaivopiirien ja tutkimusalueiden yhtenäisyys -tavoitekuvausta ei hakemuskuulutuksissa ole asianomistajille välitetty. Asianomistajien kannalta on tärkeää, että haittavaikutuksista voidaan muodostaa yhtenäinen kokonaiskuva, harkita niiden yhteisvaikutuksia ja sen pohjalta voidaan antaa niistä lausuntoja. Tältä osin kaivospiirien erilliskäsittelyt ovat vastoin kaivoslain edellyttämää kokonaisharkintaa ja tiedottamisen puute malmioiden todellisesta luonteesta loukkaa asianomistajien oikeusturvaa. Kokonaistilannetta ei myöskään ole käsitelty riittävästi YVAssa, eikä YVA-selostuksesta käy ilmi onko hankkeiden kokonaisvaikutusten harkintaa joillakin perusteilla tehty. Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi kaivosviranomaisen on annettava tarpeelliset määräykset. Viittaus keskeneräiseen YVA-prosessiin ei riitä. Se ettei 90 -luvulla annetuissa kaivospiirimääräyksissä ole mitään rajoituksia ei riitä perusteiksi antaa toimimattomalle kaivospiirille jatkoaikaa. Se, että kaivosyhtiö "ei aio hyödyntää" uraania, ei riitä perusteeksi Tukesin vaikenemiselle uraanista. Huomautamme, ettei näissä kuulutusasiakirjoissa uraanisanaa mainittu.

Toistamme lausuntomme:

- 5) Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset vastustavat Kemin Lapin saamelaisalueen Kuusamon, Posion ja Sallan lapinkylien alueelle sijoitettavaa Dragonin uraanikultakaivoksien, satelliittilouhoksien, laajojen varauksien ja valtauksien sekä uraanikultaa käsittelevän keskusrikastamon YVAa.
- 6) Toteamme sen virheelliseksi, puutteelliseksi ja kuusamolaisten metsäsaamelaisten maan yleisiä etuja loukkaavaksi, ikimuistoisia puhtaita vesiä ja erämaita uhkaavaksi ja perinteisiä elinkeinoja ja nautintoja merkittävästi heikentäväksi. Katsomme, ettei meidän yhteisöjemme edustajia, jäseniä ja toimijoita ole kuulu prosessissa oikein, eikä meille ole annettu oikeaa tietoa alueen korkeista uraanimääristä ja potentiaalista silloin kun kaivospiirejä ja valtauksia on luvitettu ja jatkokuulutettu.
- 7) Suomen viranomaisten: ministeriön, ELY:n ja TUKESin tulee kieltää kaivosvarauksien ja valtauksien vanhalla saamelaisalueella, ns. Lapin rajan pohjoispuolelle, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten asuinalueelle niin pitkäksi aikaa, kun ILO-sopimus on ratifioitu ja maa- ja metsätalouden kysymykset on ratkaistu. Nykyinen tilanne johtaa juridisiin ongelmiin, koska taloudellisesti merkittäviä valtauspäätöksiä myönnetään Lapin rajan lapinkyliin (Saamelaisalue, johon Kitka ja Kuusamo (= Kuusisaamelaisten kylä kuuluu) pohjoispuolelle

samaan aikaan, kun maaomistuskysymys on epäselvä ja kiistanalainen. Asia on ratkaistava kuten Kanadan pohjoisilla alueilla ja osavaltioissa. Kaikki kolmannen sektorin hankkeet (kuten kaivosvaltaukset) jäädytettävä, kunnes maasopimukset on neuvoteltu alueen alkuperäiskansaheimojen, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiden kanssa Kuusamossa ja koko Lapissa. Suomen pitää olla oikeusvaltio myös yhteisöille, perinteisille elinkeinoille ja kulttuureille, ei pelkästään kaivosyhtiöille.

- 8) Vaadimme kaivos YVA hylkäämistä toteuttamiskelvottomana ja hautaamista vaihtoehdolla 0. Katsomme, että väärillä tiedoilla luvitetut kaivospiirit + valtaukset pitää purkaa sekä Juomasuon uraanilouhos suojata, peittää ja maisemoida sekä alue kaavoittaa siten, ettei kaivostoimintaa missään muodossa sallita alueella.

Erika Sarivaara

Puheenjohtaja

Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs.
kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry.

Olavi Aikkila

hallituksen jäsen, Kuusamo

Poroisäntä, Oivangin paliskunta Metsä-,

Osmo Säkkinen

Metsäsaamelainen, Kitkajoen Virrankylien Säkkilästä, poromies

Juhani Juuma

Kalastaja metsäsaamelainen, Kitkajoen Virrankylien Juumasta

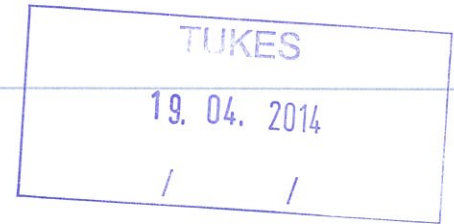
Veikko Keränen

Kalastaja- ja metsäsaamelainen, Kitkajärveltä

[1] Katso: Lapin yliopiston Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistö oikeuden instituutin juristitutkijan Juha Joonan luento saamelaisalueen lapinkylien (siidojen) maa- ja vesi sekä nautintaoikeuksista sekä saamelaiden oikeustapauksista Kuusamo- ja Kitkajärveltä:
<http://www.youtube.com/watch?v=8PJSpt6U7ic>

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 22. huhtikuuta 2014 10:25
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: kaivospiirien kuuleminen Kuusamon kaupunki
Liitteet: Terttu ja Terho Lämsä tukes Roi.docx

Lähettäjä: Terttu Lämsä [<mailto:terttu.lamsa@hotmail.fi>]
Lähetetty: 19. huhtikuuta 2014 14:42
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: kaivospiirien kuuleminen Kuusamon kaupunki

Mielipiteet Kuusamon kaupungin kaivospiireistä:
KaivNroi 4913, 4909, 3965

4909

läh. Terttu ja Terho Lämsä Porrastus 1 B 93600 Kuusamo

terttu.lamsa@hotmail.fi

lähettäisitkö kiittauksen viestin saamisesta, "kiitos"

Terttu ja Terho Lämsä

17.04.2014

Porrastus 1 B 93600 Kuusamo

tila Lehtoniemi 305-422- 58:10 Kuusamo, Virrankylä

Mielipide

Kaivosasiat: Valtakatu 2, 96100, Rovaniemi

KaivNroi 4013, 4909 ja 3965 Kuusamon kaupunki

Kuusamon kaivospiirien kuulemisissa ei ole huomioitu tai kerrottu uraanista, eikä hoidettu uraanilouhinnan jälkihoitoa, valvontaa ja peittämistä Juomasuolla. Louhosvesi on saastunut uraanista ja raskasmetalleista ja sen jälkeen saostunut ympäristöön. Juomasuolla on mitattu myös korkeita säteilyarvoja louhokselta ja Sivakkaharjusta uraanipitoisuuksia.

Vaadimme Dragon Mining Oy:n Sivakkaharjun, Meurastuksenahon ja Juomasuon kaivospiirien purkamista, koska mielestämme kysymyksessä on lähinnä uraanimalmi, kulta on vain sivutuote näillä kaivospiireillä.

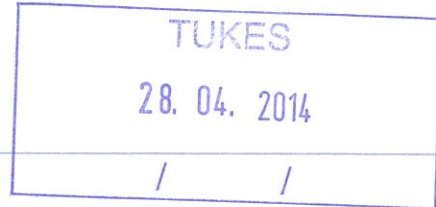
Kunnioittaen

Terttu Lämsä ja Terho Lämsä

Markus Junttila, Saira Juutinen, Samuli Junttila, Sirpa Räinen, Hannu Räinen, Tiina Räinen, Teemu Räinen

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:11
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: ry mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos
Liitteet: ry_mielipide_tukes_28042014.pdf; Ruka_Kuusamo_matkailu_ry_YVAlausunto_final_10032014.pdf

Lähtettäjä: Maili Kuisma [<mailto:maili.kuisma@ruka.fi>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:24

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: ry mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos

Maili Kuisma
Johdon sihteeri
Rukakeskus Oy / Pyhätunturi Oy
Keilaranta 1
FI-02150 ESPOO

Tel +358 400 101600

GSM +358 40 7383812

e-mail: maili.kuisma@ruka.fi

<http://ski.ruka.fi> - Kaikki Rukan rinteistä!

<http://ski.pyha.fi> - Kaikki Pyhän rinteistä!

Säilytetään Kuusamo luontokaupunkina! Tule mukaan jäseneksi www.prokuusamo.fi !

Tukes

Valtakatu 2

96100 Rovaniemi

Asia: Mieli pide koskien Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiireille annettavia määräyksiä ja niille määrättäviä vakuuksia

Mielipiteen antaja:

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Viite: Kuulutus 28.3.2014: kaivNrot 3965 (Juomasuo) ja 4013 (Sivakkaharju), 4909 (Meurastuksenaho)

Mielipide

Tukes on antanut yllä mainitulla kuulutuskirjeellään mahdollisuuden esittää mielipiteitä ja muistutuksia ennen yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuksien määräämistä kaivosoikeuden haltijalle.

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys edustaa Rukan ja Kuusamon alueen matkailuyrityksiä. Yhdistyksen jäsenenä on n. 150 matkailuyritystä, jotka edustavat arviolta yli 90 % alueen matkailutulosta.

Yhdistys esittää mielipiteenään kunnioittavasti seuraavaa:

Viitteen mukaiset kaivospiirit sijaitsevat välittömästi Rukan kehittyvän ja kansainvälistyvän matkailukeskuksen äärellä (Meurastuksenaho, Sivakkaharju) ja kesämatkailun vetovoiman ydinalueella Kitkajoen äärellä, Oulangan kansallispuiston vieressä.

Rukan viereiset kaivospiirit aiheuttavat vakavan maisema-, pöly, sekä meluhaitan joka oleellisesti tulee heikentämään Rukan asiakkaiden matkailuelämystä. Juomasuon kaivospiirin alueen suurimmat riskit perustuvat todennäköisiin vesistö päästöihin sekä imago vaikutuksiin heikentäen Kuusamon luontomatkailumielikuvaa puhtaan luonnon ja erämaan äärellä. Näitä haittoja sekä niiden vaikutuksia asiakkaiden kokemukseen ja sen myötä negatiivisesti kehittyvään tulevaan ostokäyttäytymiseen on selvitetty liitteenä olevassa Ruka-Kuusamon Matkailuyhdistyksen YVA-selostukseen annetussa lausunnossa.

Jo alueelle investoineiden yritysten ja vapaa-ajanasukkaiden investointien turvaamiseksi on lupamääräykset mitoitettava siten, ettei Kuusamon luontoon ja luontomielikuvaan aiheuteta korvaamatonta vahinkoa.

Tämän varmistamiseksi ympäristövakuudet on asetettava sellaiselle tasolle, että mahdollisesti muille elinkeinoille aiheutuvat välilliset ja välittömät riskit pystytään tosiasiallisesti korvaamaan.

Pyydämme Tukesia erityisesti huomioimaan lupamääräyksissään kaivostoiminnan toiminnan lyhytikäisyyden suhteessa sen aiheuttamiin pysyviin haittoihin. Sama toimintaympäristö voi tuottaa yhteiskunnallisesti monin kerroin matkailuelinkeinon kautta, useita vuosikymmeniä, jopa vuosisatoja, eteenpäin.

Muilta osin yhdyimme erikseen mainiten Pro Kuusamo Ry:n jättämään mielipiteeseen.

Helsingissä 28.4.2014

Ville Aho

Hallituksen puheenjohtaja

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Liitteet: Yhdistyksen YVA lausunto

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry
Rukankyläntie 8
93825 Rukatunturi
y-tunnus 17916162

Pohjois-Pohjanmaan ELY- Keskus
Kirjaamo
PL 86
90101 OULU

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:n lausunto Kuusamon kultakaivos Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA)

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toimii Rukan ja Kuusamon alueen matkailuelinkeinon edunvalvojana ja yhteismarkkinoinnin toteuttajana noin miljoonan euron vuosibudjetilla. Yhdistyksen n. 140 jäsenyritystä edustavat yli 95 % alueen noin 110 miljoonan euron vuosittaisesta matkailutulosta.

YVA- selostuksesta yleisesti

YVA- selostus on sivumäärältään laaja ja sisältää paljon tietoa, väittämiä ja faktoja edellyttäen lukijaltaan kaivostoimialaan ja siihen liittyviin toimialoihin liittyvää erikoisosaamista ja ymmärtämystä. YVA- selostuksen arviointi perustuu merkittävässä määrin alustavaan suunnitteluun, arviointi on epävarmaa, epäluotettavaa ja paikoin lähes arvailevaa.

YVA:ssa esitetyt tutkimustulokset ja toisaalta niistä vedetyt johtopäätökset eivät tue kaikkialta osin toisiaan vaan ovat jopa ristiriitaisia keskenään. YVA sisältää myös selkeästi virheellisiä väittämiä.

Matkailuelinkeinon ja muihin Kuusamon luonto-imagoon tukeutuvien elinkeinojen kannalta keskeisin ongelma on, että YVA-selostuksessa ei tutkita kaivostoiminnan aiheuttamaa muutosta Kuusamon luonto-imagoon ja sen vaikutuksia muille elinkeinoille ja vapaa-ajanasumiselle. Tämä kulminoituu s. 21 yhteenvetotaulukon s. 375 keskeisistä epävarmuustekijöistä virheellisenä väittämänä: ”*On vaikea arvioida, mistä tekijöistä alueen matkailullinen imago muodostuu ja miten se todella vaikuttaa matkakohteen valintaan*”. Johtopäätöksenä kuitenkin hanke todetaan toteuttamiskelpoiseksi s.21: *YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin*. Väitteestä poiketen alueen matkailullisen imagon muodostumista, siihen liittyviä vetovoimatekijöitä ja sen vaikutusta matkakohteen valintaan voidaan arvioida ja sitä on laaja-alaisesti tutkittu niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä matkailututkimuksessa. Matkailupalveluiden markkinointi perustuu puhtaasti alueen imagoon ja mielikuviin, sillä matkailupalvelua ei luonteensa vuoksi voi käsin kosketella tai kokeilla ennen ostopäätöstä ¹.

Yhteysviranomaisen on edellyttänyt lausunnossaan että hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin on tarkistettava. *Arviota hankkeen yhteisvaikutuksista kaivostoiminnan ja sen todennäköisen laajenemisen*

¹ Matkailuliiketoiminnan professori Raija Komppula, lausunto

kokonaisvaikutuksista ei ole tehty vaikka vain tämän arvioinnin kautta pystyttäisiin mieltämään hankkeen yhteisvaikutukset ympäröivään maankäyttöön ja ympäristöön. YVA:ssa keskitytään lähinnä fyysisten vaikutusten arviointiin ja niidenkin osalta lähinnä Juomasuon alueelle. Hankkeesta vastaava yhtiö on kuitenkin kertonut, ettei tiedossa oleva mineraalivaranto toistaiseksi ole riittävä² ja että tavoitteena on laajentaa kaivostoimintaa tulevaisuudessa Kuusamon alueella.³⁴ Matkailuelinkeinon kannalta kaivostoiminnan yhteisvaikutusten arviointi on erittäin oleellinen huomioiden Turvallisuus- ja Kemikaaliviraston karttaotteessa esiintyvien valtausalueiden sijainnin suoraan Rukan ja Kuusamon matkailualueen ytimessä, Oulangan ja Riisitunturin Kansallispuistojen vieressä.

- Juomasuon suunniteltu kaivos ja rikastamo 8 km Oulangan kansallispuistosta
- Tuoreimmat valtaukset 2 km päässä Rukan kylästä
- Uraani on varmasti suuri imagohaitta, mahdollisesti suuri ympäristöongelma

Kuva 1. Ote Tukes kaivosrekisteristä Rukan lähiympäristöstä 2013, Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistyksen esityksestä Kuusamon kaupunginvaltuuston matkailuseminaarissa 15.4.2013

Kaivoshankkeen riskien arviointi on käytännössä tekemättä, samoin myös mahdollisten poikkeustilanteiden ja niiden myötä syntyvien mahdollisten ympäristökatastrofien vaikutukset alueen ympäristöön, imagoon ja näin muiden toimialojen kuten matkailun kilpailukykyyn. Talvivaaran tyyppisten ympäristökatastrofien toistuminen Kuusamossa Kitkajoen ääressä, Oulangan Kansallispuiston välittömässä naapurissa olisi erittäin vakava koko Kuusamon luontoimagoon pohjautuville elinkeinoille, asukkaille ja kiinteistönomistajille.

² Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Pro Kuusamon "Luonto, Imago ja elinkeinot"-tilaisuus Kuusamossa 29.1.2014

³ Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Dragon Mining Oy, toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 29.1.2014

⁴ Toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 12.12.2013

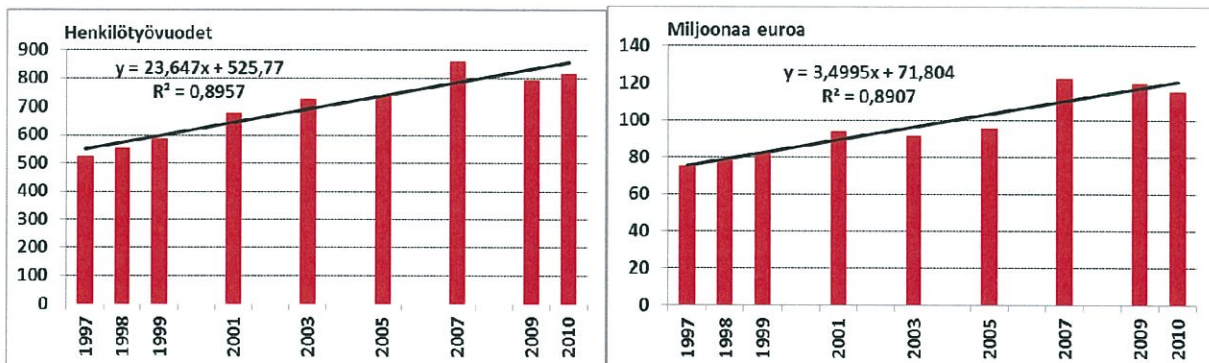
YVA:ssa ei selvitetä kaivosyhtiön taloudellista kykyä kantaa riskiä eikä sitä, kuka lopulta mahdollisen riskin toteutuessa sen joutuu kantamaan.

Kuusamon matkailun volyymi, vetovoimatekijät ja positiointi luontomatkailukohteena

Yhteysviranomainen on edellyttänyt YVA-ohjelman lausunnossa hankkeen toteuttajan laativan kokonaisselvityksen hankkeen vaikutuksista matkailuun.

Kuusamon matkailutoimialan välittömät työllistämisaikutukset ovat 816 henkilötyövuotta. Vuoden 2012 Tilastokeskuksen kunnittaisen toimipaikkarekisterin mukaan 21 % yritystyöpaikoista syntyy matkailutoimialan piirissä.⁵ Matkailutoimialalla on Kuusamossa yli 100 vuoden perinteet. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:ssä on noin 140 jäsenyritystä ja toimiala työllistää Kuusamossa pääasiassa paikkakuntalaisia. Matkailu hyödyttää lisäksi erityisesti vähittäiskauppaa, palvelualaa sekä rakentamistoimialaa. Matkailutoimiala perustuu Kuusamossa ainutlaatuihin luontoon ja sen imagoon, kuten Oulangan kansallispuistoon, vaellusreitistöihin, vesistöihin kuten Kitka- Oulanka- ja Kuusinkijokeen ja lukuisiin järviin sekä Rukan matkailukeskukseen.

Tutkija, FT, Pekka Kauppila on tutkinut 90-luvun puolivälistä lähtien Kuusamon matkailun vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen. **Matkailu on työvoimavaltaista palveluliiketoimintaa; liiketoiminnan kasvaessa myös toimialan luomat työpaikat lisääntyvät lähes samassa suhteessa.** Tämä on selkeästi todennettavissa pitkäaikaisissa matkailutulo- ja työpaikkatutkimuksissa. Viimeiset tutkimustulokset ovat vuodelta 2010, jolloin välitön matkailutyöllisyys Kuusamossa oli 816 henkilötyövuotta (htv) ja matkailijoiden alueelle jättämä matkailutulo 118 M€. ⁶ *Matkailutoimialalla henkilötyövuodet ovat 13 vuoden tutkimusaikana 1997-2010 lisääntyneet 292 htv eli 56 %.*

Kuva 2. Kuusamon matkailutulo- ja henkilötyövuosien kehitys 1997-2010. Lähde: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

Ns työpaikkavuoto ulkopaikkakuntalaisille on Pekka Kauppilan tutkimusten mukaan 8 % matkailun henkilötyövuosista, kun kaivostoiminnan osalta se on Dragon Mining Oy:n arvion

⁵ Pekka Kauppila & Kirsi Kuosku, Kuusamon aluetalousraportti 2012

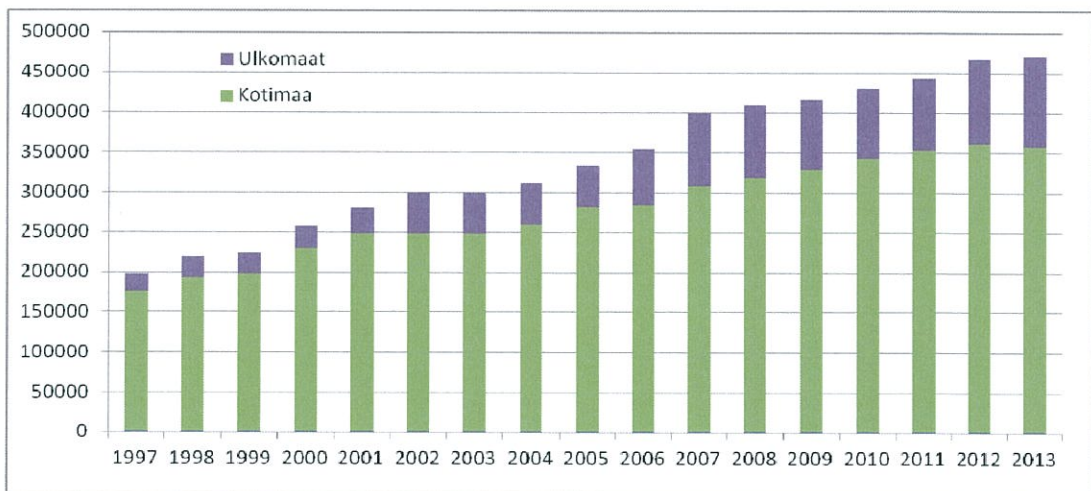
⁶ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailutalous vuonna 2010, Kuusamon aluetalousraportti 2012

mukaan 45 %. Kuusamon matkailutoimialan suuruudesta ja vastaavasti suunnitellun Kuusamon kaivostoiminnan pienuudesta johtuen Kuusamossa matkailutoimialan työllistävyys tulisi olemaan 8-9 matkailutyöpaikkaa / 1-2 kaivostyöpaikkaa kohden⁷. Lisäksi on huomioitava kaivostoiminnan odotettu lyhyt elinkaari, n. 7-10 vuotta.

Matkailu on yksi maailman kolmesta suurimmasta toimialasta (energia, autoteollisuus, matkailu). Tutkimusten mukaan maailman matkailijamäärät kasvavat miljardilla matkailijalla v. 2010 ja 2030 aikana, suurimpina kohdealueina nähdään Aasia ja Eurooppa.⁸ Maailman kasvavat matkailutrendit (puhtaus, luonto, ruoka, kulttuuri) tukevat erinomaisesti Lapin ja Suomen matkailun kasvupotentiaalia.

Ruka on Suomen toiseksi suurin matkailukeskus Vuokatin jälkeen. Rekisteröidyt yöpymiset ovat kasvaneet tasaisesti vuosikymmenestä toiseen ollen vuonna 2013 468.904 vuorokautta. Yöpymisvuorokausista yli 35 % toteutuu lumettomaan aikaan touko-lokakuussa korostaen *Kuusamon kesämatkailusesongin vetovoimaa moneen kilpailevaan pohjoisen kohteeseen verrattuna* (Levi 25 %, Ylläs 17 %)⁹.

Kuusamossa kansainvälisten asiakkaiden osuus on 23 %, kun Lapin keskiarvo on jo lähes 40 %. Kuusamon ja koko Suomen matkailun kasvun odotetaan tulevan kansainvälisistä matkailijoista. Vuonna 2012 valtakunnan tasolla vientituloihin suoraan verrattavissa oleva ulkomainen matkailutulo oli 4,4 miljardia euroa ja se oli 10 % kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna. Matkailu oli 2012 nopeimmin kasvava viennin ala.¹⁰

Kuva 3. Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien kehitys Kuusamossa vuosina 1997-2013 (Tilastokeskus 2014).

Rekisteröityjen yöpymisten lisäksi toteutuu yli kaksinkertainen määrä yöpymisvuorokausia yksityisissä lomamökeissä, joita vuokraavat useat yhtiöt. Esim. Rukan välittömässä

⁷ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta; työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016-2025. 2013

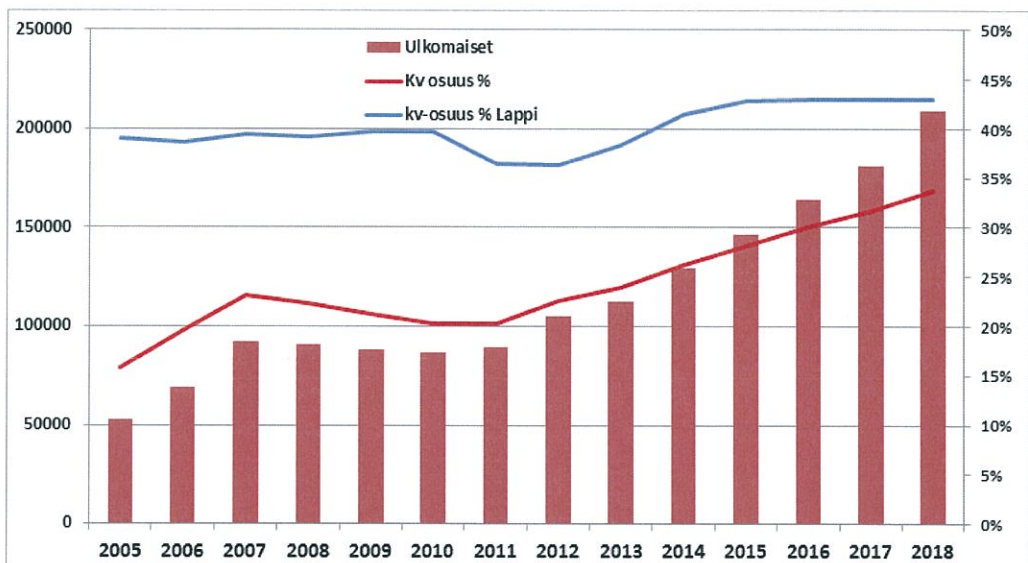
⁸ World Tourism Organisation, 2012

⁹ Tilastokeskus, Rekisteröidyt yöpymiset 2013

¹⁰ Mara Ry presentaatio (lähde: Tulli, Suomen Pankki, Tilastokeskus)

läheisyydessä 5km säteellä on arviolta 25 000 vuodepaikkaa, joita tilastokeskuksen rekisteröinnin piirissä ainoastaan n. 15 %.

Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys Ry on yhdessä Kuusamon kaupungin kanssa linjannut kasvutavoitteensa vuoteen 2018. Kasvu perustuu kansainvälistymiseen ja kahteen vahvaan teemaan: ”Ruka World Cup Resort” jonka kautta haetaan vahvaa kansainvälistä näkyvyyttä ja imagoa talvimatkailun kasvuun korostaen Rukan monipuolisia talviaktiviteetteja, ja vastaavasti ”Kuusamo – Land of National Parks”- teema lumettoman ajan matkailuun kärkenä Oulangan ja Riisitunturin kansallispuistot reitistöineen, jokineen ja luontomaisemineen.

Kuva 4. Kansainvälisten rekisteröityjen yöpymisten toteuma 2005-2013 ja kasvutavoitteet Kuusamossa 2014-2018 sekä kansainvälisten asiakkaiden osuus Kuusamossa ja Lapissa keskimäärin. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry.

Imagovaikutukset

Matkailutoimialaa ja Kuusamon imagoon on systemaattisesti rakennettu vuosikymmenien ajan ja Ruka-Kuusamo on Suomessa yksi vanhimmista ja arvostetuimmista matkailubrändeistä¹¹.

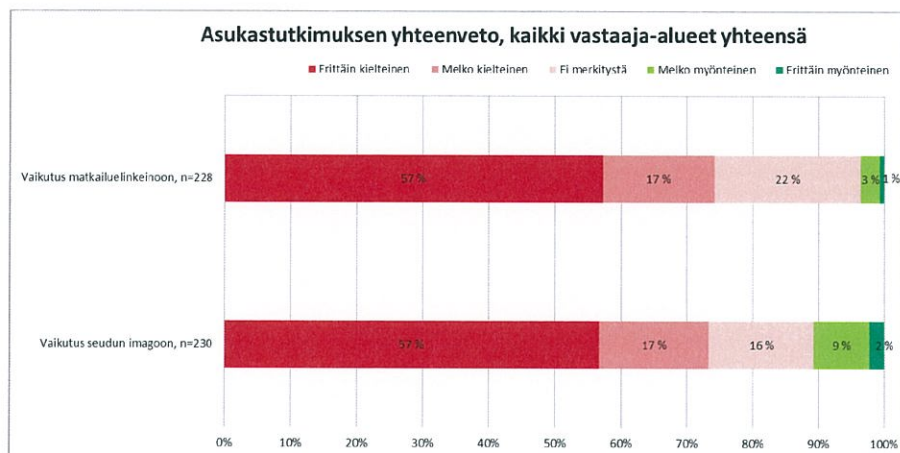
Imagon strategista merkitystä Kuusamon matkailu- ja luontolinkeinoille sekä vapaa-ajankiinteistöjen arvolle ja kehittymiselle ei ole YVA-selostuksessa sen merkittävyys huomioon ottaen riittävästi ymmärretty, eikä arviointia ole tehty käytettävissä olevaan tutkimustietoon ja asiantuntijatietoon tukeutuen. Toisin kuin YVA-selostuksessa väitetään (s.375), imagoa ja sen kehittymistä ajassa ja suhteessa kilpaileviin kohteisiin pystytään tutkimaan tieteellisesti pätevin keinoin. (vrt Consumer Compass tutkimus yllä)

¹¹Professori Raija Komppula, lausunto

Matkailun kilpailukyvyille ja kasvulle matkailukohteen imago on äärimmäisen arvokas ja välttämätön, sillä palvelutuotteena matkailu myydään puhtaasti mielikuvien kautta ja imagon avulla matkailukohde asemoidaan ja arvotetaan suhteessa muihin kohteisiin.¹² Imago vaikuttaa vahvasti matkakohteen valintaan ja ostopäätöksiin; matkakohteen valinnan kriteerit liittyvät suoraan (positiivisiin) mielikuviiin matkakohteesta.

*”Matkailukohteen markkinoinnin kannalta on keskeistä ymmärtää, että matkailukohteen **hyvä maine** on se asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa kehittynyt arvostus ja luottamus, joka rakentuu vuosien saatossa ja vahvistuu positiivisten kokemusten avulla. Kun hyvän maineen omaava kohde esiintyy yhtenäisesti toiminnassa ja markkinoitviestinnässä ja jatkuvasti lunastaa asiakaslupauksensa, kehittyy kohteesta **brändi**. Brändillä on imago, joka kertoo siitä, millaisena asiakkaat ja muut kohderyhmät sen näkevät. **Imago voi olla erilainen eri kohderyhmissä**, ja imago voi joskus hetkellisesti saada kolhujakin, mutta lyhytaikaiset (esimerkiksi hiihtokeskuksen kohdalla yhden kauden aikaiset) ongelmat eivät vielä välttämättä tuhoa brändiä ja mainetta.”¹³*

YVA:ssa tuodaan esille, että sekä asukas- että matkailuyrityskyselyssä suurin huolenaihe on kaivostoiminnan vaikutuksilla alueen imagoon, s. 221: *”Kaikkein merkittävimpänä nähtiin, että kaivostoiminta tulee vastaajien arvion mukaan vaikuttamaan alueen imagoon puhtaana luontomatkailukohteena kielteisesti. Myös matkailu- ja mökki-investointeihin kaivostoiminnan pelätään vaikuttavan erittäin kielteisesti.”*

Kuva 5. Yhteenveto Rambolin asukastutkimuksen kysymyksistä kaivostoiminnan vaikutuksista seudun imagoon ja matkailuelinkeinoon (s.339-346)

Vuonna 2006 Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys ja Pyhä-Luoston matkailuyhdistys teettivät Mielikuva- ja mainonnan linja- tutkimuksen Consumer Compass Oy, Susanna Tirkkosella selvittääkseen kunkin tunturin asemointia asiakasnäkökulmasta markkinointitoimenpiteiden pohjaksi. Tutkimus kertoo selvästi Kuusamon vahvuuden luontomatkailukohteena ja vahvat spontaanit mielikuvat jotka yhdistetään Kuusamo brändiin: luonto, rauha, erämaa.¹⁴

¹² Professori Raija Komppula, lausunto

¹³ Professori Raija Komppula, lausunto

¹⁴ Susanna Tirkkonen, Consumer Compass 2006

 TRENDIKKYYS / NUOREKKUUS AFTER SKI MONIPUOLISUUS	 MAHTAVA LUONTO LUONNON / SIELUNRAUHA ERÄSEIKKAILU
PARHAIMMAT TUNTURIT HIMOLASKETTELU LAADUKKUUS KOKO PERHEELLE 	KARU LUONTO AITOUS RAUHALLISUUS

Kuva 6. Rukan, Kuusamon, Pyhän ja Luoston aseointi matkailijoiden mielikuvakentällä, Consumer Compass focus group tutkimus 2006

Metlan Ylläksellä ja Levillä vuonna 2013 toteuttaman matkailijoille kohdistetun Dilacom - tutkimuksen mukaan Lapin matkailu perustuu luontoarvoihin. Tämä korostuu vielä erityisesti kansainvälisten matkailijoiden osalta. Matkakohteen valinnan kriteerinä (vetovoimatekijänä) tärkeimmät olivat:

1. Kauniit luontomaisemat
2. Liikuntamahdollisuudet
3. Koskematon erämaa.

Kansainvälisistä asiakkaista peräti 49 % vastanneista ilmoitti että kaivostoiminnan aloittaminen / laajeneminen alueella vähentäisi halukkuutta vieraila matkakohteessa uudelleen. Tutkimuksen mukaan 67 % Levin ja 80 % Ylläksen asiakkaista arvioi kaivostoiminnan laajenemisen heikentävän alueiden imagoa luontomatkailukohteena¹⁵. Kesäkuussa 2014 vastaavan matkailijatutkimuksen tulokset julkaistaan Kuusamon osalta.

Myös Pellervon Taloudellisen Tutkimuskeskuksen (PTT) ja Syke:n juuri valmistunut matkailijatutkimus osoittaa että alkaessaan kaivostoiminta toisi mukanaan negatiivisen kehityksen matkailun liiketoimintaan ja matkailun työpaikkakehitykseen. **PTT:n tutkimuksen mukaan Kuusamossa matkailutoimialalta häviäisi pysyvästi -186 henkilötyövuotta.** Tämä perustuu matkailijoiden ostuskollisuuden rapautumiseen kun uusintaostot vähenevät noin puoleen mikäli kaivostoiminta alueella käynnistyy. *Tutkimuksen mukaan kaivostoiminnan vaikutuksia pidettiin lisäksi pääosin peruuttamattomina*, sillä vain 5 % vastaajista uskoi alueen erämaisen luonteen palautuvan kaivostoiminnan loppumisen jälkeen¹⁶.

PTT :n tulosten lopputuloksena Kuusamon työpaikkojen nettokehitys matkailu/kaivostyöpaikkojen osalta on +-0. PTT ei kuitenkaan ole tutkimuksissaan huomionut Pekka Kauppilan tutkimuksissa esitettyä lähtökohtaa, jonka mukaisesti matkailutoimialan

¹⁵ Dilacom tutkimushanke, 2013

¹⁶ Jyri Hietala, PTT, Pro Kuusamo ilta 29.1.2014

henkilötyövuodet kehittyvät positiivisesti lähes samaa vauhtia matkailutulon kasvun kanssa. Kaivostoiminnan työpaikat on kaivosyhtiön puolelta arvioitu pysyvän ennallaan koko toiminnan ajan. *Tämä huomioiden kaivostoiminta aiheuttaa laskennallisesti matkailuelinkeinolle -470 henkilötyövuoden menetyksen kaivoksen 10 elinvuoden aikana! Tämä on kuvattuna grafiikassa VO- vaihtoehdon kohdalla.*

YVA:ssa korostetaan, että koettu uhka ei ole yhtäläinen itse uhkan toteutumisen kanssa, ja sen mukaisena johtopäätöksenä todetaan, ettei kaivoksen mahdollisella avautumisella olisi juurikaan vaikutusta matkailun toimintaedellytyksiin. **Johtopäätös on täysin virheellinen, sillä jo pelkkä uhka aiheuttaa ihmisten ja yritysten toimintaan muutoksia**¹⁷. Jo kaivoshankkeen vireillä olosta aiheutuva toimintaympäristön epävarmuus vaikuttaa negatiivisesti yritysten kehittämis- ja investointihalukkuuteen. *Alueen merkittävimmän hotelliketjun toimialajohtaja on tuonut Kuusamon kaupungin valtuuston tietoisuuteen yhtiön johdon päätöksen jäädyttää suunnitellun Rukan hotellilaaajennus- ja kylpyläinvestoinnin kunnes ratkaisu YVA:n alla olevasta kaivoshankkeesta on tiedossa*¹⁸. Matkailuinvestoinnit ovat pitkäaikaisia, 20-40 vuoden poistoaikoja vaativia investointeja. Tällaiset pitkä-aikaiset investoinnit edellyttävät vakaata toiminta-ympäristöä ja johdonmukaisia päätöksiä ja toimenpiteitä niin valtakunnallisella kuin alueellisella tasolla.

*”Jotta kohteen imago ja maine säilyisi hyvänä, se vaatii jatkuvia positiivisia kokemuksia ja positiivista kehittämistä. Negatiiviset viestit ovat aina uhka mielikuville riippumatta siitä, miten todellisia uhkat ovat. Kuluttaja ei välttämättä vaivaudu tarkistamaan negatiivisen viestin todenperäisyyttä tilanteissa, joissa hänellä on valinnan varaa, vaan valitsee automaattisesti riskittömän vaihtoehdon. Jo pelkkä huhu mahdollisesta tulevasta uhkatekijästä saa ostajan varovaiseksi myös yritysmarkkinoilla, mistä jokapäiväisin esimerkki lienee arvopaperipörssi, jossa seurataan tiiviisti pienempiäkin huhuja ja markkinoiden huolia. Pienikin huoli saa osakekurssit laskuun.”*¹⁹

YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin. Tämä on kuitenkin väittämänä täysin ristiriidassa Ramboll Oy:n matkailuyrityksille ja asukkaille tehtyjen kyselyiden tulosten kanssa. Rambollin kyselyiden kanssa yhdensuuntaisia tuloksia on saatu lukuisista muistakin viimeaikaisista tutkimuksista²⁰. Rambollin matkailuyrityskyselyn mukaan kolme neljästä yrityksestä pitää mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia Kuusamon seudun matkailuimagolle vähintään kielteisinä ja lähes sama määrä kokee kaivostoiminnan vaikuttavan kielteisesti omaan liiketoimintaansa.

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys on tehnyt jäsenilleen kaksi kyselyä kaivostoimintaan liittyen (ensimmäisen maaliskuussa 2012 ja toisen tammikuussa 2014 YVA:n julkistamisen jälkeen), joiden päätulokset on esitelty tutkimusyhteenvedossa. Peräti 74 % yrityksistä arvioi, että kaivostoiminnalla on kielteisiä vaikutuksia oman yrityksen toimintaan. Alle 10 % arvioi

¹⁷ Raija Komppula, lausunto

¹⁸ Jari Laine, Restel Oy toimialajohtaja. Valtuustoseminaari Kuusamossa 15.4.2012. Restel jäädyttää investointinsa Kuusamossa kunnes ratkaisu kaivoshankkeeseen tehty.

¹⁹ Professori Raija Komppula, lausunto

²⁰ Tutkimusyhteenvedo 2014, Jouni Vihmo, Mara Ry

vaikutukset positiiviseksi. 45 % vastaajista ilmoitti kantansa muuttuneen kyselyiden välillä selvästi kielteisemmäksi ja hieman kielteisemmäksi 14 %. Ainoastaan 4 % kertoi kantansa muuttuneen positiivisemmaksi. Yrityskyselyn ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella Matkailuyhdistys on katsonut, ettei Juomasuon kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittaminen ole mahdollista.

Metlan Dilacom-hankkeen ” Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Kuusamon tutkimustulokset julkaistaan kesäkuussa 2014. Tutkija Pekka Kauppilan ”Toimintaympäristön roolit matkailukeskuksen näkökulmasta; esimerkkinä Ruka-Kuusamo” tutkimus valmistuu kesäkuussa 2014.

Vaikutukset alueen kiinteistöjen arvoihin

YVA (s. 204) selostuksen mukaan alle 5 km säteellä pohjoisesta ja eteläisistä louhinta-alueista sijaitsee yhteensä 343 vakituista asuinrakennusta ja 1297 vapaa-ajanasuntoa.

YVA:ssa ei ole selvitetty hankkeen vaikutuksia alueen kiinteistöjen arvoihin / arvonmuodostukseen, eikä tunnistettu riskiä kiinteistöjen arvon laskusta vaikka asukastutkimusten mukaan 84 % uskoi vapaa-ajankiinteistöjen arvon kielteiseen kehitykseen, ja 74% vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen kielteiseen arvonkehitykseen. Näin ollen puuttuu myös suunnitelma siitä, miten mahdolliset kiinteistöjen arvonmenetykset korvataan.

Matkailuyrityksille suunnatun kyselyn mukaan jopa 69 % vastanneista uskoo mökki-investointien kielteiseen kehitykseen kaivostoiminnan alkaessa (YVA s. 222).

*Kuva 7. Rambol Oy:n korjattu kaaviokuva kiinteistöjen arvon kehityksestä kaivostoiminnan alkaessa: Asukaskyselyn korjatun yhteenvedon mukaan kaivoksen vaikutuksen vapaa-ajan asuntojen arvoon arvio kielteiseksi 84 % vastaajista ja vakituistenkin asuntojen arvon uskoi kehittyvän kielteisesti peräti 75 % vastanneista. **YVA raportin kaavio kiinteistöjen arvonkehityksestä s. 336 on virheellinen.***

Laskelman mukaan esimerkiksi 15 % arvonlasku Rukan vaikutuspiirissä oleville vapaa-ajan asunnoille tarkoittaisi n. 75 miljoonan euron arvonlaskua kiinteistönomistajille²¹. Tällainen

²¹ Risto Kyhälä haastattelu, Koillissanomat 21.2.2014

arvonalennus vaikuttaa välittömästi uudisrakentamisen hidastumiseen ja jopa pysähtymiseen. Vapaa-ajan asuntojen rakentamisella on merkittävä rooli myös Kuusamon rakennustoimialalle.

Kuusamo ja Rukan matkailukeskus on yksi valtakunnan suurimmista vapaa-ajankiinteistöjen keskittymistä ja *vapaa-ajankiinteistöjen rooli matkailualueen majoituskapasiteetin tarjoajana on kriittisen tärkeä nostaa kaupallisen vuodekapasiteetin moninkertaiseksi*. Rukan matkailukeskuksen vaikutuspiirissä on laskettu olevan n 25 000 vuodepaikkaa, joista yli 20 000 yksityisten omistamissa vapaa-ajanasunnoissa. Näistä yli 6000 vuodepaikkaa on matkailijoiden hyödynnettävissä vuokravälitykseen erikoistuneiden yhtiöiden toimesta.

Vapaa-ajan asunnot hankitaan vapaa-ajan käyttöön, jolloin niiden hankintaa ja käyttöä ohjaavat samantyyppiset motiivit kuin lomailijoita yleensä. Vapaa-ajan asunnon sijoituksen arvoon vaikuttaa ensisijaisesti matkailukohteen vetovoima, imago sekä asunnon tarkempi sijainti kohteen sisällä.

Maisemavaikutukset

Maisemavaikutukset on YVA:ssa arvioitu puutteellisesti. Kuusamon kaivoshankkeet ovat matkailijoille selkeästi havaittavissa sekä Rukan eteläisten louhosten että Juomasuon kaivoksen osalta. Vaikka Juomasuolle on matkaa n 12 km Rukan huipulta, näkyy kaivosalue valoineen, sivukivikasoinen ja rakennuksineen selvästi Rukalle. ***Virheellisesti lasketut sivukiven määrät muuttavat YVA:ssa esitetyt maisemavaikutukset merkittävästi tuoden yli puolet lisää korkeutta nyt jo 30 metriä korkeiksi arvioituihin sivukivikasoihin***²².

Karhunkierros, Vuoden Retkikohde 2014 ja Suomen suosituin vaellusreitti, kulkee Rukalta Valtavaaran lakien yli ohittaen reitille selvästi näkyvän Juomasuon kaivosalueen.

Kaivosalueista olisi tehtävä maisemamallinnus suosituilta reiteiltä käsin ja jo tehdyt mallinnukset on korjattava vastaamaan totuudenmukaisia sivukivikasan korkeuksia.

Kaivostoimialan usein esiin nostamat jo toteutuneet kaivoshankkeet niin Kittilässä kuin Talvivaarassa eivät missään olosuhteissa näy matkailukeskuksen maisemassa. Kaivokset sijaitsevat täysin erillään ja syrjässä matkailijavirroista ja matkailijoiden käyntikohteista yli 20 km päässä. Niiden läheisyydessä ei ole myöskään kansallispuistoa tai muuten arvokkaita luontoalueita tai vesistöjä, toisin kuin Juomasuolla. Niiden hyviä tai huonoja kokemuksia ja vaikutuksia matkailijamäärien mahdollisiin muutoksiin ei voi miltään osin rinnastaa Kuusamossa suunnitellun hankkeen vaikutuksiin.

Meluvaikutukset

YVA:ssa ei ole selvitetty kaivostoiminnan aiheuttamia meluvaikutuksia matkailijoiden kokemuksiin, luontomatkatuotteiden houkuttelevuuteen ja laadun mahdolliseen heikkenemiseen ja matkailu-imagoon. Tämä selvitys olisi tehtävä sillä kaivostoiminnan melulähteet tuottavat melua 16-24 tuntia vuorokaudessa (s. 289) aiheuttaen selkeää meluhaittaa luontoreiteille ja luontomatkatuotteelle sekä vapaa-ajankiinteistöjen asukkaille

²² Professori Kari Heiskanen, Pro Kuusamon lausunto

YVAN määrittelyn mukaan s. 287 ” *Melu on sellaista ääntä, jonka ihminen tulkitsee haitalliseksi/häiritseväksi eikä halua kuunnella sitä.*” Meluvaikutuksia on kuitenkin YVA:ssa tarkisteltu ainoastaan hankkeesta syntyviä melutasoja valtioneuvoston päätöksen 993/1992 antamiin melutasojen ohjearvoihin peilaten. Tämän päätöksen mukaan häiritsevän melutason alaraja on 40 db.

Luontokokemukset ovat yksilöllisiä ja niihin vaikuttavat monet tekijät. Esimerkiksi äänimaisema vaikuttaa visuaalisen maiseman ohella luontokokemuksen laatuun ja mahdollisuuteen kokea luonnon rauhaa.²³

Luontokokemuksen yhteydessä melun määrittämiseen ei riitä yksin äänitasot, vaan on otettava huomioon myös muita äänen ominaisuuksia ja elämyksellisiä piirteitä. Melu, jolla on informaattiosisältöä (esim. naapurista kuuluva musiikki), koetaan yleensä kielteisemmäksi kuin melu jolla on vähäinen informaattiosisältö (esim. liikenteen melu). Häiritsevyyden kokemus kasvaa, jos kokija pitää ääntä tarpeettomana²⁴. Yhdysvalloissa Haleakalan kansallispuistossa tehdyssä tutkimuksessa jopa 60 % vastaajista piti jo 10 db lentomelua luonnonrauhaa häiritsevänä.²⁵ *Oletettavissa on, että kaivosalueelta kantautuva melu mm Karhunkierroksen luontoreitin tai Kitkajoen melojalle tai kalastajalle kaivosalueen vieressä tuottaa informaattiosisältöä jonka äänitaso erittäin alhaisenakin koetaan matkailijoiden kannalta häiritsevänä.*

Pölyvaikutukset

Hankkeen pölyvaikutusten arvioinnissa ei ole tutkittu pölyvaikutuksia matkailumielikuvaan. Puhtaan luonnon vetovoiman merkityksestä, esimerkiksi saate- ja meluhaitoista matkailussa on olemassa sekä suomalaista että kansainvälistä tutkimustietoa. Mielikuvat puhtaasta luonnosta kolhiintuvat nopeasti talvimaisemassa valkoiselle hangelle kertyvästä tummasta pölypeitteestä.

O-vaihtoehdon vaikutusten arviointi

YVA-selostuksessa käsitellään lyhyesti VO-vaihtoehdon vaikutuksia s. 34: ” *Hankealueilla nykyiset luonnon-olosuhteet ja asuinympäristö säilyvät ennallaan. Tämän vaihtoehdon toteutuminen tarkoittaa Dragon Mining Oy:lle että hankealueella tehdyt tutkimukset jäävät hyödyntämättä ja yhtiö pyrkii harjoittamaan liiketoimintaansa toisaalla. Kaivostoiminnan työpaikkoja ei synny Kuusamon alueelle.*

Vaihtoehtojen tarkistelua suoritetaan lisäksi YVA-selostuksen taulukoissa s 368-372. VO-vaihtoehdon osalta lähes poikkeuksetta tyydytään toteamaan että tämän vaihtoehdon myötä eri tarkasteltavat osa-alueet säilyvät entisellään ja niiden kehitys riippuu muista tekijöistä.

²³ Anne Savola, Metla työraportteja 20, 2005

²⁴ Riikka Hietala, Helsingin yliopisto 2006, Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot

²⁵ Miller (1998)

”Sosiaaliset vaikutukset: Elinolot ja alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet sekä matkailuedellytykset säilyvät ennallaan tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivokset tuomat lisätulomahdollisuudet jäävät toteutumatta. Asukaskyselyn perusteella mieluisa vaihtoehto.”

”Elinkeino-vaikutukset: Kaivoksen tuomat suorat ja välilliset työpaikat ja tulot jäävät toteutumatta. Kuusamon matkailun ja muun elinkeinoelämän kehitys riippuu muista tekijöistä.”

”Vaikutukset matkailuelinkeinoon: Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta.”

Tämäntyyppinen tulkinta voisi olla oikeutettu alueilla, jossa kaivostoiminnan aloittamista suunnitellaan alueilla, joilla mahdolliset vaikutukset alueen muihin elinkeinoihin, asumiseen ja imagoon eivät ole merkittäviä. **Kuusamossa VO-vaihtoehtoa on kuitenkin tarkasteltava suhteessa vaihtoehtoihin V1-V3 kaivostoiminnan alkaessa.** Lisäksi on todettava, että kaivostoiminnan ei voida missään olosuhteissa odottaa tuovan matkailupalveluille lisääntyvää kysyntää, kuten YVA:ssa on virheellisesti annettu ymmärtää.

Kohdassa ”9.15.3 Vaikutukset elinkeinoihin” ilmenee, että YVA:ssa ei miltään osin arvioida kaivostoiminnan negatiivisia vaikutuksia muiden toimialojen kehitykseen ja työpaikkoihin ja näin alueen elinkeinojen nettovaikutusta: *”Kaivoksen perustamisella olisi suora myönteinen vaikutus Kuusamon alueen työllisyyteen ja elinkeinoelämään uusien suorien ja välillisesti syntyvien työpaikkojen seurauksena”.* Kaivoslaissa kuitenkin todetaan seuraavaa:

Kaivoslain 48,2§: ”Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksen poistaa.”

Tämän pykälän käsittelemiseksi on mallinnettava kaivostoiminnan vaikutuksia niin asutukselle kuin elinkeinoille. Aikaisemmin on esitetty esimerkin omainen arvio vapaa-ajan kiinteistöjen arvonkehityksestä. Vaikutuksia matkailuelinkeinoon voidaan kuvata esimerkiksi matkailutyöpaikkojen kautta.

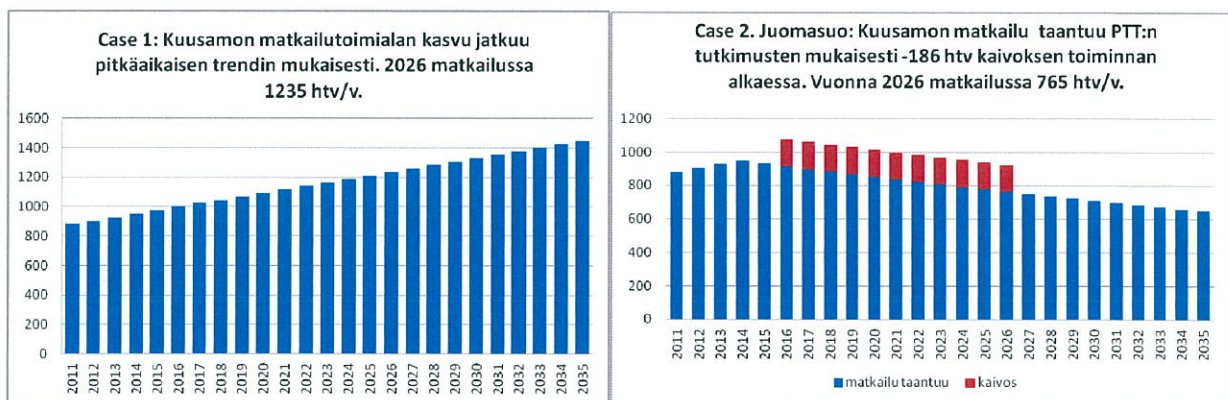
Alla on kuvattu kaksi matkailutyöpaikkojen kehitystrendiä, joista ensimmäinen on mallinnettu Pekka Kauppilan pitkäaikaisten tutkimusten (1997-2010) ²⁶ mukaisella kaavalla

²⁶ Pekka Kauppilan yhteenveto tutkimuksista: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

jatkaen matkailun pitkäaikaista kasvutrendiä. Toinen trendi on rakennettu hyödyntäen PTT²⁷ tutkimustuloksia joiden mukaan matkailuelinkeinon kasvu kääntyy kaivostoiminnan myötä negatiiviseksi ja toimialan henkilötyövuosista häviää – 186 htv/v. Tämä vaikutus perustuu matkailijoiden ostokäyttäytymisen muutokseen alueen imagon muuttuessa. Samoin vaikuttaa yritysten kehityspanosten ja investointien vähentyminen toimintaympäristön riskien kasvaessa ja muuttuessa matkailuyritysten kannalta turvattomaksi.

Ero näiden kahden trendin välillä jo pelkästään matkailutoimialan osalta 10 vuoden kaivostoiminnan päätteeksi v. 2016 on -470 henkilötyövuotta. Tämä kuvaa matkailuelinkeinon kannalta 0-vaihtoehdon toteutumisen vaikutusta, ei suinkaan YVA:ssa esitetty johtopäätös V0 vaihtoehdon vaikutuksista matkailuelinkeinolle, s.371: "Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta".

Huomioitavaa on myös, että kaivostoiminnan päättyessä vaikutukset matkailuelinkeinon jatkuvat edelleen muuttuneen imagon ja toteuttamatta jääneiden investointien kautta. Tämän vaikutusta kuvataan jatkamalla kaivostoiminnan myötä muuttunutta matkailun kehitystrendiä kymmenen vuotta eteenpäin.

Kuva 8. Kuvaus matkailutyöpaikkojen kehityksestä V0 /V1-V3 perustuen matkailun pitkäaikaisen kehitystrendiin ja PTT:n tutkimustuloksiin (2014). Case 1 ja 2 ero v. 2026 matkailun henkilötyövuosien osalta on peräti -470 henkilötyövuotta.

Pekka Kauppilan tutkimus matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön keskinäisestä vaikuttavuudesta ja riippuvuussuhteista valmistuu huhtikuussa 2014. Samat kehitystrendit ja niiden suhteelliset erot olisi selvitettävä 0-vaihtoehdon ja VE1-VE3 vaihtoehtojen suhteen kalatalouteen, virkistykseen, vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen ja muihin elinkeinoihin. *Alustavien tutkimustulosten mukaan riippuvuussuhteet matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön välillä leviävät hyvin laajalle alueelle vaikka matkailijavirrat keskittyvät*

²⁷ PTT ja Syke 2014: "Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahamääräinen arvottaminen", tutkija Jyri Hietalan esittämiä tutkimustuloksia Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

matkailukeskuksiin.²⁸ YVA-selvityksessä on kuitenkin keskitytty tutkimaan ainoastaan kaivosalueen välittömässä läheisyydessä tapahtuvia muutoksia ja vaikutuksia.

Jo matkailuelinkeinoa koskevien tutkimustulosten mallintamisen kautta on selvää, että kaivostoiminta tulee pysyvästi muutamaamaan Kuusamon elinkeinorakennetta muuttaen Kuusamon vahvan luontoperusteisen elinkeinojen toimintaympäristöä siten, että niiden kehittäminen ja kasvu häiriintyy vakavasti. ***On aiheellista kysyä, onko tämä elinkeinopoliittisesti kohtuullista, ja jos näin on, mihin perustuu kaivostoimialan etusija Kuusamon olosuhteissa. Todennäköistä on, ettei lupaehdoin voida estää kuvatun tyyppistä kehitystä Kuusamon vahvaan luontoimagoon perustuvien elinkeinojen osalta.***

Yhteenveto

Matkailun merkitys on Kuusamon aluetaloudelle erittäin suuri. Yhteysviranomaisen lausunnossa YVA-ohjelmaan on edellytetty kokonaisvaltaista selvitystä hankkeen vaikutuksista matkailuun. YVA:ssa on tarkisteltu pintapuolisesti vaikutuksia matkailuelinkeinon, mutta selvitys sisältää erittäin vakavia ja olennaisia puutteita ja virheellisiä johtopäätöksiä. Selostuksessa ei ole hahmotettu matkailuelinkeinon keskeistä osa-aluetta eli matkakohteen imagoa ja sen merkitystä asiakkaan ostopäätöksissä. YVA:ssa esitetyt tulokset alueen yrittäjien näkemyksistä esitellään, mutta johtopäätöksissä ja YVA-selostuksen yhteenvedossa niitä ei ole huomioitu.

YVA:ssa ei ole hyödynnetty matkailutoimialan ja Kuusamon lukuisia tutkimuksia, joita on tehty useita myös erityisesti matkailun ja kaivostoiminnan keskinäisistä vaikutuksista.

YVA:ssa ei ole tehty arvioita kaivostoiminnan kielteisistä vaikutuksista muille elinkeinoille ja vapaa-ajan asumiselle. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että YVA:ssa ei ymmärretä miten matkailuelinkeinon vetovoimatekijät Kuusamossa perustuvat Kuusamon vahvaan imagoon luontomatkailemiskohteena ja toisaalta miten imagon muuttuminen vaikuttaa matkailijoiden kohdevalintaan ja näin matkailuelinkeinon kehittymisedellytyksiin.

Fyysisiä ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja niiden merkitystä alueen imagolle ei ole arvioitu. Pöly, melu, maisemaa muuttavat louhokset, rakenteet ja valot samoin kuin jo pelkkä uhka vaarallisten aineiden päästöriskeistä vesistöön, ilmaan ja luontoympäristöön muuttavat ihmisten mielikuvia nykyisestä erämaisestä luontokohteesta. Uraanin läsnäolo kaivosmineraalien joukossa otettiin sitä talteen tai ei, tuo vakavan uhan mielikuviin. Puhdas luonto ja vedet, kirkkaassa vedessä uivat kalat, tuoreet marjat ja metsän antimilla elävät porot, valkoiset hanget ja hiljaisuus eivät kaivostoiminnan alkaessa enää mielikuvissa ole tuotteita Kuusamon puhtaasta erämaasta. Nämä ovat kuitenkin Kuusamon matkailun sekä monen muun luontuelinkeinon peruspilareita, ja näihin kohdistuvat uhat ja vaikutukset on pystyttävä mittaamaan ja mallintamaan osana vaikutusarvioita muille elinkeinoille ja asumiselle.

²⁸ Pekka Kauppila, seminaari Kuusamossa 12.12.2013, alustavien tutkimustulosten esittely

O-vaihtoehdon analyttisempi tutkiminen kokonaisvaikutuksiltaan suhteesta kaivoshankkeen toteuttamiseen tarjoaisi välttämättä tarvittavan välineen intressivertailun tekemiseen kaivostoiminnan ja muiden elinkeinojen vaikutusten arvioimiseksi ja antaisi eväitä kaivoslain 48,2§ edellyttämään toteuttamiskelpoisuuden arviointiin sekä tukemaan käynnistyvää kaavoitusta ja lupamenettelyä. Intressivertailua on mallinnettu tässä lausunnossa matkailutyöpaikkojen kehitysskenaario vaihtoehdoilla.

Riskien arviointi on tekemättä erityisesti huomioiden vaikutusten merkittävyyden arviointi muille elinkeinoille ja asumiselle.

Käytettävissä ²⁹ oleva tutkimustieto Kuusamoon suunnitellun kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittamisesta osoittavat yhdenmukaisesti että Juomasuon ja Rukan vieressä sijaitsevien eteläisten louhinta-alueiden ja niiden vaatiman rikastamon rakentaminen tulisivat merkittävästi muuttamaan Kuusamon ja Rukan matkailun toimintaympäristöä ja imagoa ja muuttamaan matkailutoimialan kasvutrendin laskusuuntaan.

Tutkimusten mukaan asiakkaiden ostokäyttäytyminen tulisi muuttamaan ja kohdeuskollisuus rapautuisi asiakkaiden etsiessä uusia lomakohteita, jotka paremmin vastaavat heidän näkemystään viihtyisästä lomaympäristöstä. Toisin kuin YVA:n yhteenvedossa s. 21 väitetään, yllä olevaa johtopäätöstä tukevat selkeästi myös Ramboll Oy:n itse teettämien asukas- ja matkailuyrityskyselyn tulokset.

Yhteenvetona Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toteaa, ettei hanke ole YVA:n perusteella toteuttamiskelpoinen. Käytettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta hankkeen aluetaloudelliset haittavaikutukset ylittävät selkeästi hankkeen mahdolliset hyödyt.

Kuusamossa 10. maaliskuuta 2014

Ville Aho
Hallituksen puheenjohtaja
Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Liitteet:

- 1) Raija Komppula, matkailuliiketoiminnan professori, "Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta"
- 2) Vihmo Jouni, ekonomisti, Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry, "Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista Kuusamossa"

²⁹ Jouni Vihmo, tutkimusyhteenveto, Mara Ry

Viiteluettelo:

Dilacomi tutkimushanke, Hast, Sanna ja Jokinen, Mikko." Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla" Metla, Lapin Yliopisto, Oulun Yliopisto 2013

Heiskanen, Kari, professori, TkT, "Kuusamon Juomasuon esiintymän YVA:an liittyviä teknisiä huomioita", lausunto Pro Kuusamon YVA-lausunnon liitteenä

Hietala, Jyri, tutkija. Pellervon Taloudellinen tutkimuslaitos: " Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahanmääräinen arvottaminen" Kuusamon jatkotutkimusosuuden esittely Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Hietala, Riikka, "Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot", Ympäristönsuojelutieteen pro gradu -työ Helsingin yliopisto 2006

Kauppila, Pekka (2012a). Kuusamon matkailutalous vuonna 2010. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetaloustraportti*, 8–39. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2012b). Matkailu, kaivostoiminta ja aluekehitys: esimerkkeinä Kuusamo, Kittilä ja Sotkamo. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetaloustraportti*, 44–168. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2013). Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta: työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016–2025. *Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 2/2013*. 65 s.

Komppula, Raija, matkailuliiketoiminnan professori, "Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta"

Kyhälä, Risto, toimitusjohtaja Regatta Resorts Oy, (Realia Group Oy toimitusjohtaja 2006-2012) haastattelu Koillissanomissa 21.2.2014

Laine, Jari, toimialajohtaja, Restel Oy, presentaatio Restel Oy:n Rukan kehityshankkeista Kuusamon valtuuston matkailuseminaarissa 15.4.2012, Koillis-sanomat 16.4.2012

Larsson Kjell, Toimitusjohtaja, Dragon Mining Oy, Yle- uutisartikkeli 12.12.2013: "Kaivosyhtiö toivoo löytävänsä uusia kultakohteita Kuusamossa"

Miller, N.P.1998. The Effects of Aircraft Overflights on Visitors to U.S. National Parks. Recreational Noise Symposium. Queenstown, New Zealand.

Mäkinen Ilpo, Projektipäällikkö, Dragon Mining Oy, Pro Kuusamon "Luonto, imago ja elinkeinot"- tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Savola, Anne, Metlan työraportteja 20, 2005," Äänimaisema luontomatkaileukohteiden suunnittelussa ja kehittämisessä"

Tirkkonen, Susanna, tutkija, Consumer Compass Oy, Mainonnan ja mielikuvan linja- tutkimus Ruka-Kuusamon ja Pyhä-Luoston matkailualueilta, 2006

Vihmo, Jouni, ekonomisti, Mara Ry, "Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista" 2014

World Tourism Organisation (UNTWO) Tourism Highlights, 2012 edition

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos
Liitteet: Mielipide Rukakeskus ja Rantasipi.pdf;
Ruka_Kuusamo_matkailu_ry_YVAlausunto_final_10032014.pdf

Lähettäjä: Maili Kuisma [<mailto:maili.kuisma@ruka.fi>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:18
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos

TUKES
28. 04. 2014

/ /
4909

Maili Kuisma
Johdon sihteeri
Rukakeskus Oy / Pyhätunturi Oy
Keilaranta 1
FI-02150 ESPOO

Tel +358 400 101600
GSM +358 40 7383812
e-mail: maili.kuisma@ruka.fi
<http://ski.ruka.fi> - Kaikki Rukan rinteistä!
<http://ski.pyha.fi> - Kaikki Pyhän rinteistä!

Säilytetään Kuusamo luontokaupunkina! Tule mukaan jäseneksi www.prokuusamo.fi !

Tukes

Valtakatu 2

96100 Rovaniemi

Asia: Mieli pide koskien Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiireille annettavia määräyksiä ja niille määrättäviä vakuuksia

Mielipiteen antaja:

Rukakeskus Oy

Keilaranta 1, 02150 Espoo

Rantasipi Oy

Hämeentie 19, 00500 Helsinki

Viite: Kuulutus 28.3.2014: kaivNrot 3965 (Juomasuo) ja 4013 (Sivakkaharju), 4909 (Meurastuksenaho)

Mielipide

Tukes on antanut yllä mainitulla kuulutuskirjeellään mahdollisuuden esittää mielipiteitä ja muistutuksia ennen yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuksien määräämistä kaivosoikeuden haltijalle. Esitämme mielipiteenämme kunnioittavasti seuraavaa:

Viitteen mukaiset kaivospiirit sijaitsevat välittömästi Rukan kehittyvän ja kansainvälistyvän matkailukeskuksen äärellä (Meurastuksenaho, Sivakkaharju) ja kesämatkailun vetovoiman ydinalueella Kitkajoen äärellä, Oulangan kansallispuiston vieressä.

Rukan viereiset kaivospiirit aiheuttavat vakavan maisema-, pöly, sekä meluhaitan joka oleellisesti tulee heikentämään Rukan asiakkaiden matkailuelämystä. Juomasuon

kaivospiirin alueen suurimmat riskit perustuvat todennäköisiin vesistö päästöihin sekä imagovaikutuksiin heikentäen Kuusamon luontomatkailumielikuvaa puhtaan luonnon ja erämaan äärellä. Näitä haittoja sekä niiden vaikutuksia asiakkaiden kokemukseen ja sen myötä negatiivisesti kehittyvään tulevaan ostokäyttäytymiseen on selvitetty liitteenä olevassa Ruka-Kuusamon Matkailuyhdistyksen YVA-selostukseen annetussa lausunnossa.

Jo alueelle investoivien yritysten ja vapaa-ajanasukkaiden investointien turvaamiseksi on lupamääräykset mitoitettava siten, ettei Kuusamon luontoon ja luontomielikuvaan aiheuteta korvaamatonta vahinkoa.

Tämän varmistamiseksi ympäristövakuudet on asetettava sellaiselle tasolle, että mahdollisesti muille elinkeinoille aiheutuvat välilliset ja välittömät riskit pystytään tosiasiallisesti korvaamaan.

Pyydämme Tukesia erityisesti huomioimaan lupamääräyksissään kaivostoiminnan toiminnan lyhytikäisyyden suhteessa sen aiheuttamiin pysyviin haittoihin. Sama toimintaympäristö voi tuottaa yhteiskunnallisesti monin kerroin matkailuelinkeinon kautta, useita vuosikymmeniä, jopa vuosisatoja, eteenpäin.

Muilta osin yhdyimme erikseen mainiten Pro Kuusamo Ry:n jättämään mielipiteeseen.

Helsingissä 28.4.2014

Ville Aho

Toimitusjohtaja

Rukakeskus Oy

Jari Laine

Toimialajohtaja

Rantasipi Oy

Liitteet:

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry
Rukankyläntie 8
93825 Rukatunturi
y-tunnus 17916162

Pohjois-Pohjanmaan ELY- Keskus
Kirjaamo
PL 86
90101 OULU

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:n lausunto Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA)

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toimii Rukan ja Kuusamon alueen matkailuelinkeinon edunvalvojana ja yhteismarkkinoinnin toteuttajana noin miljoonan euron vuosibudjetilla. Yhdistyksen n. 140 jäsenyritystä edustavat yli 95 % alueen noin 110 miljoonan euron vuosittaisesta matkailutulosta.

YVA- selostuksesta yleisesti

YVA- selostus on sivumäärältään laaja ja sisältää paljon tietoa, väittämiä ja faktoja edellyttäen lukijaltaan kaivostoimialaan ja siihen liittyviin toimialoihin liittyvää erikoisosaamista ja ymmärtämystä. YVA-selostuksen arviointi perustuu merkittävässä määrin alustavaan suunnitteluun, arviointi on epävarmaa, epäluotettavaa ja paikoin lähes arvailevaa.

YVA:ssa esitetyt tutkimustulokset ja toisaalta niistä vedetyt johtopäätökset eivät tue kaikkilta osin toisiaan vaan ovat jopa ristiriitaisia keskenään. YVA sisältää myös selkeästi virheellisiä väittämiä.

Matkailuelinkeinon ja muihin Kuusamon luonto-imagoon tukeutuvien elinkeinojen kannalta keskeisin ongelma on, että YVA-selostuksessa ei tutkita kaivostoiminnan aiheuttamaa muutosta Kuusamon luonto-imagoon ja sen vaikutuksia muille elinkeinoille ja vapaa-ajanasumiselle. Tämä kulminoituu s. 21 yhteenvetotaulukon s. 375 keskeisistä epävarmuustekijöistä virheellisenä väittämänä: *”On vaikea arvioida, mistä tekijöistä alueen matkailullinen imago muodostuu ja miten se todella vaikuttaa matkakohteen valintaan”*. Johtopäätöksenä kuitenkin hanke todetaan toteuttamiskelpoiseksi s.21: *YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin*. Väitteestä poiketen alueen matkailullisen imagon muodostumista, siihen liittyviä vetovoimatekijöitä ja sen vaikutusta matkakohteen valintaan voidaan arvioida ja sitä on laaja-alaisesti tutkittu niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä matkailututkimuksessa. Matkailupalveluiden markkinointi perustuu puhtaasti alueen imagoon ja mielikuviin, sillä matkailupalvelua ei luonteensa vuoksi voi käsin kosketella tai kokeilla ennen ostopäätöstä ¹.

Yhteysviranomaisen on edellyttänyt lausunnossaan että hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin on tarkistettava. *Arviota hankkeen yhteisvaikutuksista kaivostoiminnan ja sen todennäköisen laajenemisen*

¹ Matkailuliiketoiminnan professori Raija Komppula, lausunto

kokonaisvaikutuksista ei ole tehty vaikka vain tämän arvioinnin kautta pystyttäisiin mieltämään hankkeen yhteisvaikutukset ympäröivään maankäyttöön ja ympäristöön. YVA:ssa keskitytään lähinnä fyysisten vaikutusten arviointiin ja niidenkin osalta lähinnä Juomasuon alueelle. Hankkeesta vastaava yhtiö on kuitenkin kertonut, ettei tiedossa oleva mineraalivaranto toistaiseksi ole riittävä² ja että tavoitteena on laajentaa kaivostoimintaa tulevaisuudessa Kuusamon alueella.³⁴ Matkailuelinkeinon kannalta kaivostoiminnan yhteisvaikutusten arviointi on erittäin oleellinen huomioiden Turvallisuus- ja Kemikaaliviraston karttaotteessa esiintyvien valtausalueiden sijainnin suoraan Rukan ja Kuusamon matkailualueen ytimessä, Oulangan ja Riisitunturin Kansallispuistojen vieressä.

- Juomasuon suunniteltu kaivos ja rikastamo 8 km Oulangan kansallispuistosta
- Tuoreimmat valtaukset 2 km päässä Rukan kylästä
- Uraani on varmasti suuri imagohaaitta, mahdollisesti suuri ympäristöongelma

Kuva 1. Ote Tukes kaivosrekisteristä Rukan lähiympäristöstä 2013, Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistyksen esityksestä Kuusamon kaupunginvaltuuston matkailuseminaarissa 15.4.2013

Kaivoshankkeen riskien arviointi on käytännössä tekemättä, samoin myös mahdollisten poikkeustilanteiden ja niiden myötä syntyvien mahdollisten ympäristökatastrofien vaikutukset alueen ympäristöön, imagoon ja näin muiden toimialojen kuten matkailun kilpailukykyyn. Talvivaaran tyyppisten ympäristökatastrofien toistuminen Kuusamossa Kitkajoen ääressä, Oulangan Kansallispuiston välittömässä naapurissa olisi erittäin vakava koko Kuusamon luontoimagoon pohjautuville elinkeinoille, asukkaille ja kiinteistönomistajille.

² Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Pro Kuusamon ”Luonto, Imago ja elinkeinot”-tilaisuus Kuusamossa 29.1.2014

³ Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Dragon Mining Oy, toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 29.1.2014

⁴ Toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 12.12.2013

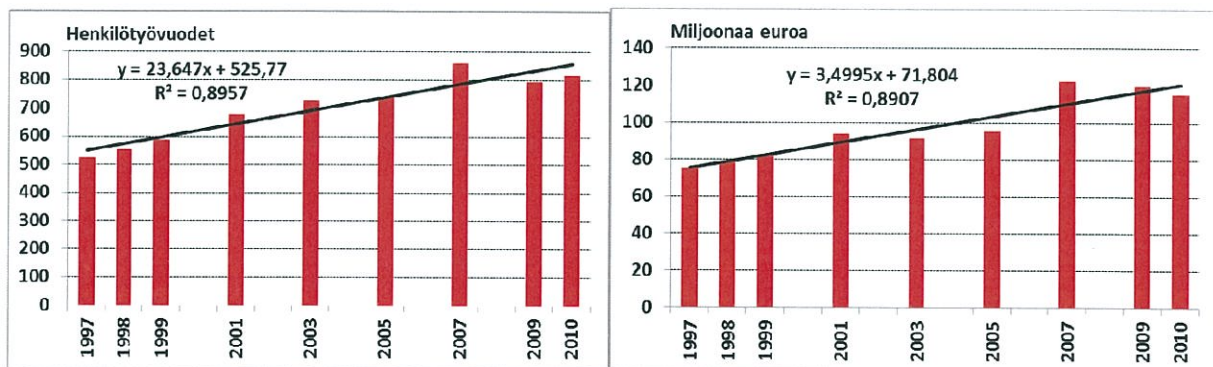
YVA:ssa ei selvitetä kaivosyhtiön taloudellista kykyä kantaa riskiä eikä sitä, kuka lopulta mahdollisen riskin toteutuessa sen joutuu kantamaan.

Kuusamon matkailun volyymi, vetovoimatekijät ja positiointi luontomatkailukohteena

Yhteysviranomainen on edellyttänyt YVA-ohjelman lausunnossa hankkeen toteuttajan laativan kokonaiselvityksen hankkeen vaikutuksista matkailuun.

Kuusamon matkailutoimialan välittömät työllistämisaikutukset ovat 816 henkilötyövuotta. Vuoden 2012 Tilastokeskuksen kunnittaisen toimipaikkarekisterin mukaan 21 % yritystyöpaikoista syntyy matkailutoimialan piirissä.⁵ Matkailutoimialalla on Kuusamossa yli 100 vuoden perinteet. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:ssä on noin 140 jäsenyritystä ja toimiala työllistää Kuusamossa pääasiassa paikkakuntalaisia. Matkailu hyödyttää lisäksi erityisesti vähittäiskauppaa, palvelualaa sekä rakentamistoimialaa. Matkailutoimiala perustuu Kuusamossa ainutlaatuihin luontoon ja sen imagoon, kuten Oulangan kansallispuistoon, vaellusreitistöihin, vesistöihin kuten Kitka- Oulanka- ja Kuusinkijokeen ja lukuisiin järviin sekä Rukan matkailukeskukseen.

Tutkija, FT, Pekka Kauppila on tutkinut 90-luvun puolivälistä lähtien Kuusamon matkailun vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen. **Matkailu on työvoimavaltaista palveluliiketoimintaa; liiketoiminnan kasvaessa myös toimialan luomat työpaikat lisääntyvät lähes samassa suhteessa.** Tämä on selkeästi todennettavissa pitkäaikaisissa matkailutulo- ja työpaikkatutkimuksissa. Viimeiset tutkimustulokset ovat vuodelta 2010, jolloin välitön matkailutyöllisyys Kuusamossa oli 816 henkilötyövuotta (htv) ja matkailijoiden alueelle jättämä matkailutulo 118 M€. ⁶ *Matkailutoimialalla henkilötyövuodet ovat 13 vuoden tutkimusaikana 1997-2010 lisääntyneet 292 htv eli 56 %.*

Kuva 2. Kuusamon matkailutulo- ja henkilötyövuosien kehitys 1997-2010. Lähde: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

Ns työpaikkavuoto ulkopaikkakuntalaisille on Pekka Kauppilan tutkimusten mukaan 8 % matkailun henkilötyövuosista, kun kaivostoiminnan osalta se on Dragon Mining Oy:n arvion

⁵ Pekka Kauppila & Kirsi Kuosku, Kuusamon aluetalousraportti 2012

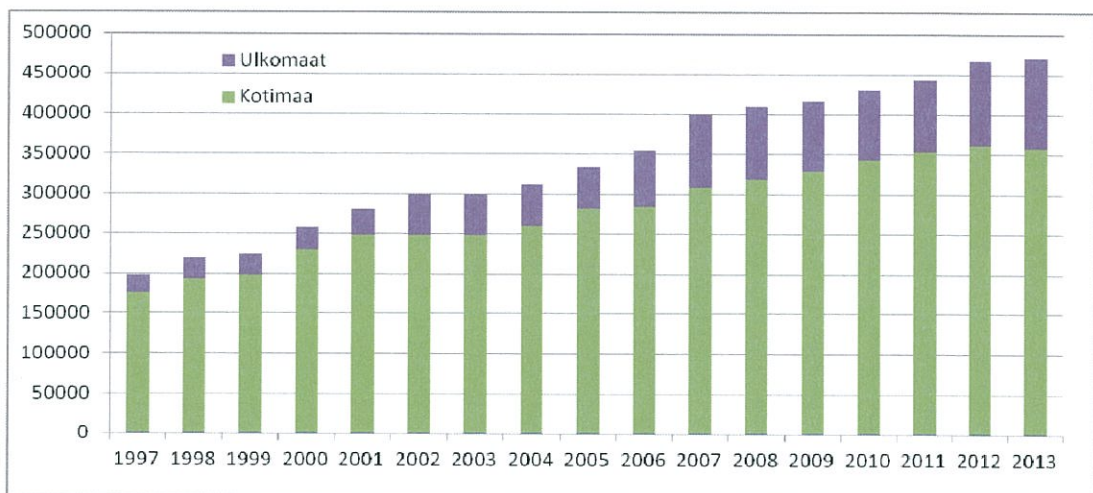
⁶ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailutalous vuonna 2010, Kuusamon aluetalousraportti 2012

mukaan 45 %. Kuusamon matkailutoimialan suuruudesta ja vastaavasti suunnitellun Kuusamon kaivostoiminnan pienuudesta johtuen Kuusamossa matkailutoimialan työllistävyys tulisi olemaan 8-9 matkailutyöpaikkaa / 1-2 kaivostyöpaikkaa kohden⁷. Lisäksi on huomioitava kaivostoiminnan odotettu lyhyt elinkaari, n. 7-10 vuotta.

Matkailu on yksi maailman kolmesta suurimmasta toimialasta (energia, autoteollisuus, matkailu). Tutkimusten mukaan maailman matkailijamäärät kasvavat miljardilla matkailijalla v. 2010 ja 2030 aikana, suurimpina kohdealueina nähdään Aasia ja Eurooppa.⁸ Maailman kasvavat matkailutrendit (puhtaus, luonto, ruoka, kulttuuri) tukevat erinomaisesti Lapin ja Suomen matkailun kasvupotentiaalia.

Ruka on Suomen toiseksi suurin matkailukeskus Vuokatin jälkeen. Rekisteröidyt yöpymiset ovat kasvaneet tasaisesti vuosikymmenestä toiseen ollen vuonna 2013 468.904 vuorokautta. Yöpymisvuorokausista yli 35 % toteutuu lumettomaan aikaan touko-lokakuussa korostaen *Kuusamon kesämatkailusesongin vetovoimaa moneen kilpailevaan pohjoisen kohteeseen verrattuna* (Levi 25 %, Ylläs 17 %)⁹.

Kuusamossa kansainvälisten asiakkaiden osuus on 23 %, kun Lapin keskiarvo on jo lähes 40 %. Kuusamon ja koko Suomen matkailun kasvun odotetaan tulevan kansainvälisistä matkailijoista. Vuonna 2012 valtakunnan tasolla vientituloihin suoraan verrattavissa oleva ulkomainen matkailutulo oli 4,4 miljardia euroa ja se oli 10 % kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna. Matkailu oli 2012 nopeimmin kasvava viennin ala.¹⁰

Kuva 3. Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien kehitys Kuusamossa vuosina 1997-2013 (Tilastokeskus 2014).

Rekisteröityjen yöpymisten lisäksi toteutuu yli kaksinkertainen määrä yöpymisvuorokausia yksityisissä lomamökeissä, joita vuokraavat useat yhtiöt. Esim. Rukan välittömässä

⁷ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta; työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016-2025. 2013

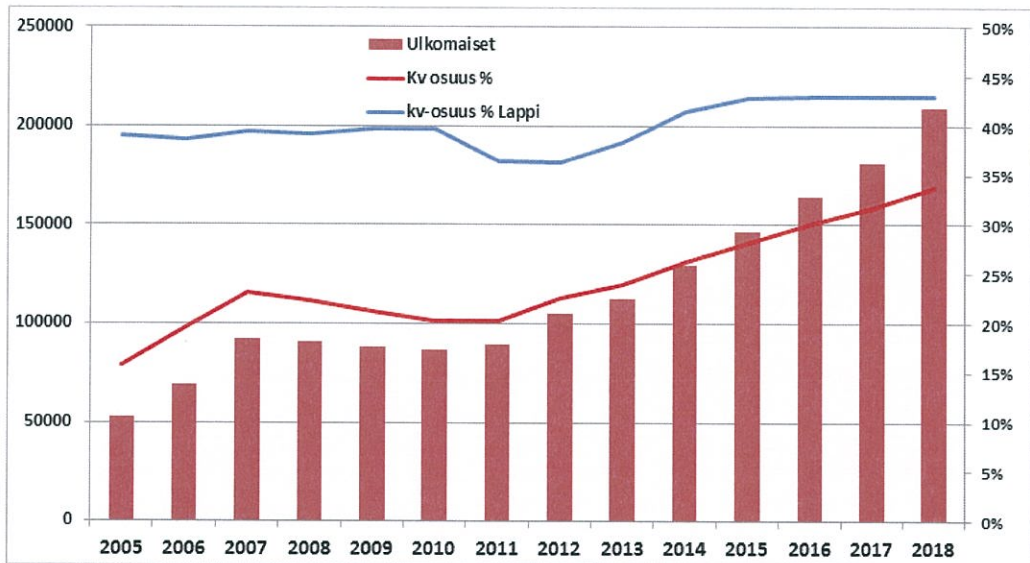
⁸ World Tourism Organisation, 2012

⁹ Tilastokeskus, Rekisteröidyt yöpymiset 2013

¹⁰ Mara Ry presentaatio (lähde: Tulli, Suomen Pankki, Tilastokeskus)

läheisyydessä 5km säteellä on arviolta 25 000 vuodepaikkaa, joita tilastokeskuksen rekisteröinnin piirissä ainoastaan n. 15 %.

Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys Ry on yhdessä Kuusamon kaupungin kanssa linjannut kasvutavoitteensa vuoteen 2018. Kasvu perustuu kansainvälistymiseen ja kahteen vahvaan teemaan: ”Ruka World Cup Resort” jonka kautta haetaan vahvaa kansainvälistä näkyvyyttä ja imagoa talvimatkailun kasvuun korostaen Rukan monipuolisia talviaktiviteetteja, ja vastaavasti ”Kuusamo – Land of National Parks”- teema lumettoman ajan matkailuun kärkenä Oulangan ja Riisitunturin kansallispuistot reitistöineen, jokineen ja luontomaisemineen.

Kuva 4. Kansainvälisten rekisteröityjen yöpymisten toteuma 2005-2013 ja kasvutavoitteet Kuusamossa 2014-2018 sekä kansainvälisten asiakkaiden osuus Kuusamossa ja Lapissa keskimäärin. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry.

Imagovaikutukset

Matkailutoimialaa ja Kuusamon imagoon on systemaattisesti rakennettu vuosikymmenien ajan ja Ruka-Kuusamo on Suomessa yksi vanhimmista ja arvostetuimmista matkailubrändeistä¹¹.

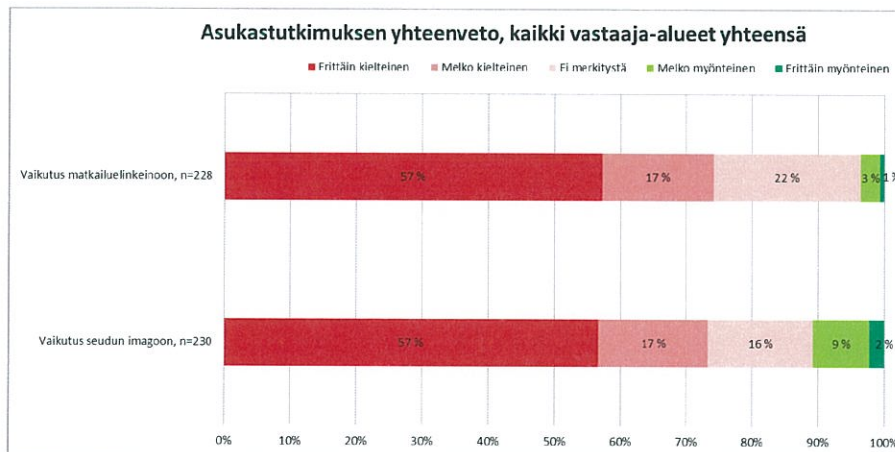
Imagon strategista merkitystä Kuusamon matkailu- ja luontoelinkeinoille sekä vapaa-ajankiinteistöjen arvolle ja kehittymiselle ei ole YVA-selostuksessa sen merkittävyys huomioon ottaen riittävästi ymmärretty, eikä arviointia ole tehty käytettävissä olevaan tutkimustietoon ja asiantuntijatietoon tukeutuen. Toisin kuin YVA-selostuksessa väitetään (s.375), imagoa ja sen kehittymistä ajassa ja suhteessa kilpaileviin kohteisiin pystytään tutkimaan tieteellisesti pätevin keinoin. (vrt Consumer Compass tutkimus yllä)

¹¹Professori Raija Komppula, lausunto

Matkailun kilpailukyvyille ja kasvulle matkailukohteen imago on äärimmäisen arvokas ja välttämätön, sillä palvelutuotteena matkailu myydään puhtaasti mielikuvien kautta ja imagon avulla matkailukohde asemoidaan ja arvotetaan suhteessa muihin kohteisiin.¹² Imago vaikuttaa vahvasti matkakohteen valintaan ja ostopäätöksiin; matkakohteen valinnan kriteerit liittyvät suoraan (positiivisiin) mielikuviin matkakohteesta.

*”Matkailukohteen markkinoinnin kannalta on keskeistä ymmärtää, että matkailukohteen hyvä maine on se asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa kehittynyt arvostus ja luottamus, joka rakentuu vuosien saatossa ja vahvistuu positiivisten kokemusten avulla. Kun hyvän maineen omaava kohde esiintyy yhtenäisesti toiminnassa ja markkinointiviestinnässä ja jatkuvasti lunastaa asiakaslupauksensa, kehittyy kohteesta **brändi**. Brändillä on imago, joka kertoo siitä, millaisena asiakkaat ja muut kohderyhmät sen näkevät. Imago voi olla erilainen eri kohderyhmissä, ja imago voi joskus hetkellisesti saada kolhujakin, mutta lyhytaikaiset (esimerkiksi hiihtokeskuksen kohdalla yhden kauden aikaiset) ongelmat eivät vielä välttämättä tuhoa brändiä ja mainetta.”¹³*

YVA:ssa tuodaan esille, että sekä asukas- että matkailuyrityskyselyssä suurin huolenaihe on kaivostoiminnan vaikutuksilla alueen imagoon, s. 221: *”Kaikkein merkittävimpänä nähtiin, että kaivostoiminta tulee vastaajien arvion mukaan vaikuttamaan alueen imagoon puhtaana luontomatkailukohteena kielteisesti. Myös matkailu- ja mökki-investointeihin kaivostoiminnan pelätään vaikuttavan erittäin kielteisesti.”*

Kuva 5. Yhteenveto Rambolin asukastutkimuksen kysymyksistä kaivostoiminnan vaikutuksista seudun imagoon ja matkailuelinkeinoon (s.339-346)

Vuonna 2006 Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys ja Pyhä-Luoston matkailuyhdistys teettivät Mielikuva- ja mainonnan linja- tutkimuksen Consumer Compass Oy, Susanna Tirkkosella selvittääkseen kunkin tunturin asemointia asiakasnäkökulmasta markkinointitoimenpiteiden pohjaksi. Tutkimus kertoo selvästi Kuusamon vahvuuden luontomatkailukohteena ja vahvat spontaanit mielikuvat jotka yhdistetään Kuusamo brändiin: luonto, rauha, erämaa.¹⁴

¹² Professori Raija Komppula, lausunto

¹³ Professori Raija Komppula, lausunto

¹⁴ Susanna Tirkkonen, Consumer Compass 2006

 TRENDIKKYYS / NUOREKKUUS AFTER SKI MONIPUOLISUUS	 MAHTAVA LUONTO LUONNON / SIELUNRAUHA ERÄSEIKKAILU
 PARHAIMMAT TUNTURIT HIMOLASKETTELU LAADUKKUUS KOKO PERHEELLE	 KARU LUONTO AITOUS RAUHALLISUUS

Kuva 6. Rukan, Kuusamon, Pyhän ja Luoston aseointi matkailijoiden mielikuvakentällä, Consumer Compass focus group tutkimus 2006

Metlan Ylläksellä ja Levillä vuonna 2013 toteuttaman matkailijoille kohdistetun Dilacom - tutkimuksen mukaan Lapin matkailu perustuu luontoarvoihin. Tämä korostuu vielä erityisesti kansainvälisten matkailijoiden osalta. Matkakohteen valinnan kriteerinä (vetovoimatekijänä) tärkeimmät olivat:

1. Kauniit luontomaisemat
2. Liikuntamahdollisuudet
3. Koskematon erämaa.

Kansainvälisistä asiakkaista peräti 49 % vastanneista ilmoitti että kaivostoiminnan aloittaminen / laajeneminen alueella vähentäisi halukkuutta vieraila matkakohteessa uudelleen. Tutkimuksen mukaan 67 % Levin ja 80 % Ylläksen asiakkaista arvioi kaivostoiminnan laajenemisen heikentävän alueiden imagoa luontomatkailukohteena¹⁵. Kesäkuussa 2014 vastaavan matkailijatutkimuksen tulokset julkaistaan Kuusamon osalta.

Myös Pellervon Taloudellisen Tutkimuskeskuksen (PTT) ja Syke:n juuri valmistunut matkailijatutkimus osoittaa että alkaessaan kaivostoiminta toisi mukanaan negatiivisen kehityksen matkailun liiketoimintaan ja matkailun työpaikkakehitykseen. **PTT:n tutkimuksen mukaan Kuusamossa matkailutoimialalta häviäisi pysyvästi -186 henkilötyövuotta.** Tämä perustuu matkailijoiden ostuskollisuuden rapautumiseen kun uusintaostot vähenevät noin puoleen mikäli kaivostoiminta alueella käynnistyy. *Tutkimuksen mukaan kaivostoiminnan vaikutuksia pidettiin lisäksi pääosin peruuttamattomina*, sillä vain 5 % vastaajista uskoi alueen erämaisen luonteen palautuvan kaivostoiminnan loppumisen jälkeen¹⁶.

PTT :n tulosten lopputuloksena Kuusamon työpaikkojen nettokehitys matkailu/kaivostyöpaikkojen osalta on +-0. PTT ei kuitenkaan ole tutkimuksissaan huomioinut Pekka Kauppilan tutkimuksissa esitettyä lähtökohtaa, jonka mukaisesti matkailutoimialan

¹⁵ Dilacom tutkimushanke, 2013

¹⁶ Jyri Hietala, PTT, Pro Kuusamo ilta 29.1.2014

henkilötyövuodet kehittyvät positiivisesti lähes samaa vauhtia matkailutulon kasvun kanssa. Kaivostoiminnan työpaikat on kaivosyhtiön puolelta arvioitu pysyvän ennallaan koko toiminnan ajan. *Tämä huomioiden kaivostoiminta aiheuttaa laskennallisesti matkailuelinkeinolle -470 henkilötyövuoden menetyksen kaivoksen 10 elinvuoden aikana! Tämä on kuvattuna grafiikassa VO- vaihtoehdon kohdalla.*

YVA:ssa korostetaan, että koettu uhka ei ole yhtäläinen itse uhkan toteutumisen kanssa, ja sen mukaisena johtopäätöksenä todetaan, ettei kaivoksen mahdollisella avautumisella olisi juurikaan vaikutusta matkailun toimintaedellytyksiin. **Johtopäätös on täysin virheellinen, sillä jo pelkkä uhka aiheuttaa ihmisten ja yritysten toimintaan muutoksia**¹⁷. Jo kaivoshankkeen vireillä olosta aiheutuva toimintaympäristön epävarmuus vaikuttaa negatiivisesti yritysten kehittämis- ja investointihalukkuuteen. *Alueen merkittävimmän hotelliketjun toimialajohtaja on tuonut Kuusamon kaupungin valtuuston tietoisuuteen yhtiön johdon päätöksen jäädyttää suunnitellun Rukan hotellilaajennus- ja kylpyläinvestoinnin kunnes ratkaisu YVA:n alla olevasta kaivoshankkeesta on tiedossa*¹⁸. Matkailuinvestoinnit ovat pitkäaikaisia, 20-40 vuoden poistoaikoja vaativia investointeja. Tällaiset pitkä-aikaiset investoinnit edellyttävät vakaata toiminta-ympäristöä ja johdonmukaisia päätöksiä ja toimenpiteitä niin valtakunnallisella kuin alueellisella tasolla.

*”Jotta kohteen imago ja maine säilyisi hyvänä, se vaatii jatkuvia positiivisia kokemuksia ja positiivista kehittämistä. Negatiiviset viestit ovat aina uhka mielikuville riippumatta siitä, miten todellisia uhkat ovat. Kuluttaja ei välttämättä vaivaudu tarkistamaan negatiivisen viestin todenperäisyyttä tilanteissa, joissa hänellä on valinnan varaa, vaan valitsee automaattisesti riskittömän vaihtoehdon. Jo pelkkä huhu mahdollisesta tulevasta uhkatekijästä saa ostajan varovaiseksi myös yritysmarkkinoilla, mistä jokapäiväisin esimerkki lienee arvopaperipörssi, jossa seurataan tiiviisti pienempiäkin huhuja ja markkinoiden huolia. Pienikin huoli saa osakekurssit laskuun.”*¹⁹

YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin. Tämä on kuitenkin väittämänä täysin ristiriidassa Ramboll Oy:n matkailuyrityksille ja asukkaille tehtyjen kyselyiden tulosten kanssa. Rambollin kyselyiden kanssa yhdensuuntaisia tuloksia on saatu lukuisista muistakin viimeaikaisista tutkimuksista²⁰. Rambollin matkailuyrityskyselyn mukaan kolme neljästä yrityksestä pitää mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia Kuusamon seudun matkailuimagolle vähintään kielteisinä ja lähes sama määrä kokee kaivostoiminnan vaikuttavan kielteisesti omaan liiketoimintaansa.

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys on tehnyt jäsenilleen kaksi kyselyä kaivostoimintaan liittyen (ensimmäisen maaliskuussa 2012 ja toisen tammikuussa 2014 YVAn julkistamisen jälkeen), joiden päätulokset on esitelty tutkimusyhteenvedossa. Peräti 74 % yrityksistä arvioi, että kaivostoiminnalla on kielteisiä vaikutuksia oman yrityksen toimintaan. Alle 10 % arvioi

¹⁷ Raija Komppula, lausunto

¹⁸ Jari Laine, Restel Oy toimialajohtaja. Valtuustoseminaari Kuusamossa 15.4.2012. Restel jäädyttää investointinsa Kuusamossa kunnes ratkaisu kaivoshankkeeseen tehty.

¹⁹ Professori Raija Komppula, lausunto

²⁰ Tutkimusyhteenvedo 2014, Jouni Vihmo, Mara Ry

vaikutukset positiiviseksi. 45 % vastaajista ilmoitti kantansa muuttuneen kyselyiden välillä selvästi kielteisemmäksi ja hieman kielteisemmäksi 14 %. Ainoastaan 4 % kertoi kantansa muuttuneen positiivisemmaksi. Yrityskyselyn ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella Matkailuyhdistys on katsonut, ettei Juomasuon kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittaminen ole mahdollista.

Metlan Dilacom-hankkeen ” Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Kuusamon tutkimustulokset julkaistaan kesäkuussa 2014. Tutkija Pekka Kauppilan ”Toimintaympäristön roolit matkailukeskuksen näkökulmasta; esimerkkinä Ruka-Kuusamo” tutkimus valmistuu kesäkuussa 2014.

Vaikutukset alueen kiinteistöjen arvoihin

YVA (s. 204) selostuksen mukaan alle 5 km säteellä pohjoisesta ja eteläisistä louhinta-alueista sijaitsee yhteensä 343 vakituista asuinrakennusta ja 1297 vapaa-ajanasuntoa.

YVA:ssa ei ole selvitetty hankkeen vaikutuksia alueen kiinteistöjen arvoihin / arvonmuodostukseen, eikä tunnistettu riskiä kiinteistöjen arvon laskusta vaikka asukastutkimusten mukaan 84 % uskoi vapaa-ajankiinteistöjen arvon kielteiseen kehitykseen, ja 74% vakituudessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen kielteiseen arvonkehitykseen. Näin ollen puuttuu myös suunnitelma siitä, miten mahdolliset kiinteistöjen arvonmenetykset korvataan.

Matkailuyrityksille suunnatun kyselyn mukaan jopa 69 % vastanneista uskoo mökki-investointien kielteiseen kehitykseen kaivostoiminnan alkaessa (YVA s. 222).

*Kuva 7. Rambol Oy:n korjattu kaaviokuva kiinteistöjen arvon kehityksestä kaivostoiminnan alkaessa: Asukaskyselyn korjatun yhteenvedon mukaan kaivoksen vaikutuksen vapaa-ajan asuntojen arvoon arvio kielteiseksi 84 % vastaajista ja vakituistenkin asuntojen arvon uskoi kehittyvän kielteisesti peräti 75 % vastanneista. **YVA raportin kaavio kiinteistöjen arvonkehityksestä s. 336 on virheellinen.***

Laskelman mukaan esimerkiksi 15 % arvonlasku Rukan vaikutuspiirissä oleville vapaa-ajan asunnoille tarkoittaisi n. 75 miljoonan euron arvonlaskua kiinteistönomistajille²¹. Tällainen

²¹ Risto Kyhälä haastattelu, Koillissanomat 21.2.2014

arvonalennus vaikuttaa välittömästi uudisrakentamisen hidastumiseen ja jopa pysähtymiseen. Vapaa-ajan asuntojen rakentamisella on merkittävä rooli myös Kuusamon rakennustoimialalle.

Kuusamo ja Rukan matkailukeskus on yksi valtakunnan suurimmista vapaa-ajankiinteistöjen keskittymistä ja *vapaa-ajankiinteistöjen rooli matkailualueen majoituskapasiteetin tarjoajana on kriittisen tärkeä nostaten kaupallisen vuodekapasiteetin moninkertaiseksi*. Rukan matkailukeskuksen vaikutuspiirissä on laskettu olevan n 25 000 vuodepaikkaa, joista yli 20 000 yksityisten omistamissa vapaa-ajanasunnoissa. Näistä yli 6000 vuodepaikkaa on matkailijoiden hyödynnettävissä vuokravälitykseen erikoistuneiden yhtiöiden toimesta.

Vapaa-ajan asunnot hankitaan vapaa-ajan käyttöön, jolloin niiden hankintaa ja käyttöä ohjaavat samantyyppiset motiivit kuin lomailijoita yleensä. Vapaa-ajan asunnon sijoituksen arvoon vaikuttaa ensisijaisesti matkailukohteen vetovoima, imago sekä asunnon tarkempi sijainti kohteen sisällä.

Maisemavaikutukset

Maisemavaikutukset on YVA:ssa arvioitu puutteellisesti. Kuusamon kaivoshankkeet ovat matkailijoille selkeästi havaittavissa sekä Rukan eteläisten louhosten että Juomasuon kaivoksen osalta. Vaikka Juomasuolle on matkaa n 12 km Rukan huipulta, näkyy kaivosalue valoineen, sivukivikasoinen ja rakennuksineen selvästi Rukalle. ***Virheellisesti lasketut sivukiven määrät muuttavat YVA:ssa esitetyt maisemavaikutukset merkittävästi tuoden yli puolet lisää korkeutta nyt jo 30 metriä korkeiksi arvioituihin sivukivikasoihin***²². *Karhunkierros, Vuoden Retkikohde 2014 ja Suomen suosituin vaellusreitti*, kulkee Rukalta Valtavaaran lakien yli ohittaen reitille selvästi näkyvän Juomasuon kaivosalueen. Kaivosalueista olisi tehtävä maisemamallinnus suosituilta reiteiltä käsin ja jo tehdyt mallinnukset on korjattava vastaamaan totuudenmukaisia sivukivikasan korkeuksia.

Kaivostoimialan usein esiin nostamat jo toteutuneet kaivoshankkeet niin Kittilässä kuin Talvivaarassa eivät missään olosuhteissa näy matkailukeskuksen maisemassa. Kaivokset sijaitsevat täysin erillään ja syrjässä matkailijavirroista ja matkailijoiden käyntikohteista yli 20 km päässä. Niiden läheisyydessä ei ole myöskään kansallispuistoa tai muuten arvokkaita luontoalueita tai vesistöjä, toisin kuin Juomasuolla. Niiden hyviä tai huonoja kokemuksia ja vaikutuksia matkailijamäärien mahdollisiin muutoksiin ei voi miltään osin rinnastaa Kuusamossa suunnitellun hankkeen vaikutuksiin.

Meluvaikutukset

YVAssa ei ole selvitetty kaivostoiminnan aiheuttamia meluvaikutuksia matkailijoiden kokemuksiin, luontomatkailutuotteiden houkuttelevuuteen ja laadun mahdolliseen heikkenemiseen ja matkailu-imagoon. Tämä selvitys olisi tehtävä sillä kaivostoiminnan melulähteet tuottavat melua 16-24 tuntia vuorokaudessa (s. 289) aiheuttaen selkeää meluhaittaa luontoreiteille ja luontomatkailukohteelle sekä vapaa-ajankiinteistöjen asukkaille

²² Professori Kari Heiskanen, Pro Kuusamon lausunto

YVAN määrittelyn mukaan s. 287 ” *Melu on sellaista ääntä, jonka ihminen tulkitsee haitalliseksi/häiritseväksi eikä halua kuunnella sitä.*” Meluvaikutuksia on kuitenkin YVA:ssa tarkisteltu ainoastaan hankkeesta syntyviä melutasoja valtioneuvoston päätöksen 993/1992 antamiin melutasojen ohjearvoihin peilaten. Tämän päätöksen mukaan häiritsevän melutason alaraja on 40 db.

Luontokokemukset ovat yksilöllisiä ja niihin vaikuttavat monet tekijät. Esimerkiksi äänimaisema vaikuttaa visuaalisen maiseman ohella luontokokemuksen laatuun ja mahdollisuuteen kokea luonnon rauhaa.²³

Luontokokemuksen yhteydessä melun määrittämiseen ei riitä yksin äänitasot, vaan on otettava huomioon myös muita äänen ominaisuuksia ja elämyksellisiä piirteitä. Melu, jolla on informaatiosisältöä (esim. naapurista kuuluva musiikki), koetaan yleensä kielteisemmäksi kuin melu jolla on vähäinen informaatiosisältö (esim. liikenteen melu). Häiritsevyyden kokemus kasvaa, jos kokija pitää ääntä tarpeettomana²⁴. Yhdysvalloissa Haleakalan kansallispuistossa tehdyssä tutkimuksessa jopa 60 % vastaajista piti jo 10 db lentomelua luonnonrauhaa häiritsevänä.²⁵ *Oletettavissa on, että kaivosalueelta kantautuva melu mm Karhunkierroksen luontoreitin tai Kittkajoen melojalle tai kalastajalle kaivosalueen vieressä tuottaa informaatiosisältöä jonka äänitaso erittäin alhaisenakin koetaan matkailijoiden kannalta häiritsevänä.*

Pölyvaikutukset

Hankkeen pölyvaikutusten arvioinnissa ei ole tutkittu pölyvaikutuksia matkailumielikuvaan. Puhtaan luonnon vetovoiman merkityksestä, esimerkiksi saate- ja meluhaitoista matkailussa on olemassa sekä suomalaista että kansainvälistä tutkimustietoa. Mielikuvat puhtaasta luonnosta kolhiintuvat nopeasti talvimaisemassa valkoiselle hangelle kertyvästä tummasta pölypeitteestä.

O-vaihtoehdon vaikutusten arviointi

YVA-selostuksessa käsitellään lyhyesti VO-vaihtoehdon vaikutuksia s. 34: ” *Hankealueilla nykyiset luonnon-olosuhteet ja asuinympäristö säilyvät ennallaan. Tämän vaihtoehdon toteutuminen tarkoittaa Dragon Mining Oy:lle että hankealueella tehdyt tutkimukset jäävät hyödyntämättä ja yhtiö pyrkii harjoittamaan liiketoimintaansa toisaalla. Kaivostoiminnan työpaikkoja ei synny Kuusamon alueelle.*

Vaihtoehdojen tarkistelu suoritetaan lisäksi YVA-selostuksen taulukoissa s 368-372. VO-vaihtoehdon osalta lähes poikkeuksetta tyydytään toteamaan että tämän vaihtoehdon myötä eri tarkasteltavat osa-alueet säilyvät entisellään ja niiden kehitys riippuu muista tekijöistä.

²³ Anne Savola, Metla työraportteja 20, 2005

²⁴ Riikka Hietala, Helsingin yliopisto 2006, Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot

²⁵ Miller (1998)

”Sosiaaliset vaikutukset: Elinolot ja alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet sekä matkailuedellytykset säilyvät ennallaan tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivokset tuomat lisätulomahdollisuudet jäävät toteutumatta. Asukaskyselyn perusteella mieluisa vaihtoehto.”

”Elinkeinovaikutukset: Kaivoksen tuomat suorat ja välilliset työpaikat ja tulot jäävät toteutumatta. Kuusamon matkailun ja muun elinkeinoelämän kehitys riippuu muista tekijöistä.”

”Vaikutukset matkailuelinkeinoon: Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta.”

Tämäntyyppinen tulkinta voisi olla oikeutettu alueilla, jossa kaivostoiminnan aloittamista suunnitellaan alueilla, joilla mahdolliset vaikutukset alueen muihin elinkeinoihin, asumiseen ja imagoon eivät ole merkittäviä. **Kuusamossa VO-vaihtoehtoa on kuitenkin tarkasteltava suhteessa vaihtoehtoihin V1-V3 kaivostoiminnan alkaessa.** Lisäksi on todettava, että kaivostoiminnan ei voida missään olosuhteissa odottaa tuovan matkailupalveluille lisääntyvää kysyntää, kuten YVA:ssa on virheellisesti annettu ymmärtää.

Kohdassa ”9.15.3 Vaikutukset elinkeinoihin” ilmenee, että YVA:ssa ei miltään osin arvioida kaivostoiminnan negatiivisia vaikutuksia muiden toimialojen kehitykseen ja työpaikkoihin ja näin alueen elinkeinojen nettovaikutusta: *”Kaivoksen perustamisella olisi suora myönteinen vaikutus Kuusamon alueen työllisyyteen ja elinkeinoelämään uusien suorien ja välillisesti syntyvien työpaikkojen seurauksena”*. Kaivoslaissa kuitenkin todetaan seuraavaa:

Kaivoslain 48,2§: ”Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksen poistaa.”

Tämän pykälän käsittelemiseksi on mallinnettava kaivostoiminnan vaikutuksia niin asutukselle kuin elinkeinoille. Aikaisemmin on esitetty esimerkin omainen arvio vapaa-ajan kiinteistöjen arvonkehityksestä. Vaikutuksia matkailuelinkeinoon voidaan kuvata esimerkiksi matkailutyöpaikkojen kautta.

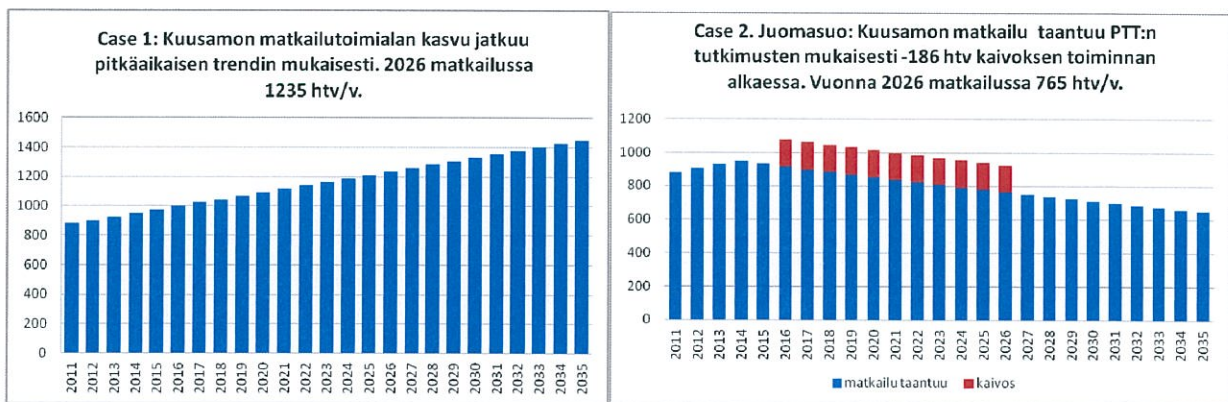
Alla on kuvattu kaksi matkailutyöpaikkojen kehitystrendiä, joista ensimmäinen on mallinnettu Pekka Kauppilan pitkäaikaisten tutkimusten (1997-2010) ²⁶ mukaisella kaavalla

²⁶ Pekka Kauppilan yhteenveto tutkimuksista: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

jatkaen matkailun pitkäaikaista kasvutrendiä. Toinen trendi on rakennettu hyödyntäen PTT²⁷ tutkimustuloksia joiden mukaan matkailuelinkeinon kasvu kääntyy kaivostoiminnan myötä negatiiviseksi ja toimialan henkilötyövuosista häviää – 186 htv/v. Tämä vaikutus perustuu matkailijoiden ostokäyttäytymisen muutokseen alueen imagon muuttuessa. Samoin vaikuttaa yritysten kehityspanosten ja investointien vähentyminen toimintaympäristön riskien kasvaessa ja muuttuessa matkailuyritysten kannalta turvattomaksi.

Ero näiden kahden trendin välillä jo pelkästään matkailutoimialan osalta 10 vuoden kaivostoiminnan päätteeksi v. 2016 on -470 henkilötyövuotta. Tämä kuvaa matkailuelinkeinon kannalta 0-vaihtoehdon toteutumisen vaikutusta, ei suinkaan YVA:ssa esitetty johtopäätös V0 vaihtoehdon vaikutuksista matkailuelinkeinolle, s.371: ”Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta”.

Huomioitavaa on myös, että kaivostoiminnan päättyessä vaikutukset matkailuelinkeinon jatkuvat edelleen muuttuneen imagon ja toteuttamatta jääneiden investointien kautta. Tämän vaikutusta kuvataan jatkamalla kaivostoiminnan myötä muuttunutta matkailun kehitystrendiä kymmenen vuotta eteenpäin.

Kuva 8. Kuvaus matkailutyöpaikkojen kehityksestä V0/V1-V3 perustuen matkailun pitkäaikaisen kehitystrendiin ja PTT:n tutkimustuloksiin (2014). Case 1 ja 2 ero v. 2026 matkailun henkilötyövuosien osalta on peräti -470 henkilötyövuotta.

Pekka Kauppilan tutkimus matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön keskinäisestä vaikuttavuudesta ja riippuvuussuhteista valmistuu huhtikuussa 2014. Samat kehitystrendit ja niiden suhteelliset erot olisi selvitettävä 0-vaihtoehdon ja VE1-VE3 vaihtoehdojen suhteen kalatalouteen, virkistykseen, vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen ja muihin elinkeinoihin. *Alustavien tutkimustulosten mukaan riippuvuussuhteet matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön välillä leviävät hyvin laajalle alueelle vaikka matkailijavirrat keskittyvät*

²⁷ PTT ja Syke 2014: ”Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahamääräinen arvottaminen”, tutkija Jyri Hietalan esittämiä tutkimustuloksia Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

matkailukeskuksiin.²⁸ YVA-selvityksessä on kuitenkin keskitytty tutkimaan ainoastaan kaivosalueen välittömässä läheisyydessä tapahtuvia muutoksia ja vaikutuksia.

Jo matkailuelinkeinoa koskevien tutkimustulosten mallintamisen kautta on selvää, että kaivostoiminta tulee pysyvästi muutamaa Kuusamon elinkeinorakennetta muuttaen Kuusamon vahvan luontoperusteisen elinkeinojen toimintaympäristöä siten, että niiden kehittäminen ja kasvu häiriintyy vakavasti. ***On aiheellista kysyä, onko tämä elinkeinopoliittisesti kohtuullista, ja jos näin on, mihin perustuu kaivostoimialan etusija Kuusamon olosuhteissa. Todennäköistä on, ettei lupaehdoin voida estää kuvatun tyyppistä kehitystä Kuusamon vahvaan luontoimagoon perustuvien elinkeinojen osalta.***

Yhteenveto

Matkailun merkitys on Kuusamon aluetaloudelle erittäin suuri. Yhteysviranomaisen lausunnossa YVA-ohjelmaan on edellytetty kokonaisvaltaista selvitystä hankkeen vaikutuksista matkailuun. YVA:ssa on tarkisteltu pintapuolisesti vaikutuksia matkailuelinkeinoon, mutta selvitys sisältää erittäin vakavia ja olennaisia puutteita ja virheellisiä johtopäätöksiä. Selostuksessa ei ole hahmotettu matkailuelinkeinon keskeistä osa-aluetta eli matkakohteen imagoa ja sen merkitystä asiakkaan ostopäätöksissä. YVA:ssa esitetyt tulokset alueen yrittäjien näkemyksistä esitellään, mutta johtopäätöksissä ja YVA-selostuksen yhteenvedossa niitä ei ole huomioitu.

YVA:ssa ei ole hyödynnetty matkailutoimialan ja Kuusamon lukuisia tutkimuksia, joita on tehty useita myös erityisesti matkailun ja kaivostoiminnan keskinäisistä vaikutuksista.

YVA:ssa ei ole tehty arvioita kaivostoiminnan kielteisistä vaikutuksista muille elinkeinoille ja vapaa-ajan asumiselle. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että YVA:ssa ei ymmärretä miten matkailuelinkeinon vetovoimatekijät Kuusamossa perustuvat Kuusamon vahvaan imagoon luontomatkaillukohteena ja toisaalta miten imagon muuttuminen vaikuttaa matkailijoiden kohdevalintaan ja näin matkailuelinkeinon kehittymisedellytyksiin.

Fyysisiä ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja niiden merkitystä alueen imagolle ei ole arvioitu. Pöly, melu, maisemaa muuttavat louhokset, rakenteet ja valot samoin kuin jo pelkkä uhka vaarallisten aineiden päästöriskeistä vesistöön, ilmaan ja luontoympäristöön muuttavat ihmisten mielikuvia nykyisestä erämaisesta luontokohteesta. Uraanin läsnäolo kaivosmineraalien joukossa otettiin sitä talteen tai ei, tuo vakavan uhan mielikuviin. Puhdas luonto ja vedet, kirkkaassa vedessä uivat kalat, tuoreet marjat ja metsän antimilla elävät porot, valkoiset hanget ja hiljaisuus eivät kaivostoiminnan alkaessa enää mielikuvissa ole tuotteita Kuusamon puhtaasta erämaasta. Nämä ovat kuitenkin Kuusamon matkailun sekä monen muun luontoelinkeinon peruspilareita, ja näihin kohdistuvat uhat ja vaikutukset on pystyttävä mittaamaan ja mallintamaan osana vaikutusarvioita muille elinkeinoille ja asumiselle.

²⁸ Pekka Kauppila, seminaari Kuusamossa 12.12.2013, alustavien tutkimustulosten esittely

O-vaihtoehdon analyttisempi tutkiminen kokonaisvaikutuksiltaan suhteesta kaivoshankkeen toteuttamiseen tarjoaisi välttämättä tarvittavan välineen intressivertailun tekemiseen kaivostoiminnan ja muiden elinkeinojen vaikutusten arvioimiseksi ja antaisi eväitä kaivoslain 48,2§ edellyttämään toteuttamiskelpoisuuden arviointiin sekä tukemaan käynnistyvää kaavoitusta ja lupamenettelyä. Intressivertailua on mallinnettu tässä lausunnossa matkailutyöpaikkojen kehitysskenaario vaihtoehdoilla.

Riskien arviointi on tekemättä erityisesti huomioiden vaikutusten merkittävyyden arviointi muille elinkeinoille ja asumiselle.

Käytettävissä²⁹ oleva tutkimustieto Kuusamoon suunnitellun kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittamisesta osoittavat yhdenmukaisesti että Juomasuon ja Rukan vieressä sijaitsevien eteläisten louhinta-alueiden ja niiden vaatiman rikastamon rakentaminen tulisivat merkittävästi muuttamaan Kuusamon ja Rukan matkailun toimintaympäristöä ja imagoa ja muuttamaan matkailutoimialan kasvutrendin laskusuuntaan.

Tutkimusten mukaan asiakkaiden ostokäyttäytyminen tulisi muuttumaan ja kohdeuskollisuus rapautuisi asiakkaiden etsiessä uusia lomakohteita, jotka paremmin vastaavat heidän näkemystään viihtyisästä lomaympäristöstä. Toisin kuin YVA:n yhteenvedossa s. 21 väitetään, yllä olevaa johtopäätöstä tukevat selkeästi myös Ramboll Oy:n itse teettämien asukas- ja matkailuyrityskyselyn tulokset.

Yhteenvetona Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toteaa, ettei hanke ole YVA:n perusteella toteuttamiskelpoinen. Käytettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta hankkeen aluetaloudelliset haittavaikutukset ylittävät selkeästi hankkeen mahdolliset hyödyt.

Kuusamossa 10. maaliskuuta 2014

Ville Aho
Hallituksen puheenjohtaja
Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Liitteet:

- 1) Raija Komppula, matkailuliiketoiminnan professori, "Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta"
- 2) Vihmo Jouni, ekonomisti, Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry, "Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista Kuusamossa"

²⁹ Jouni Vihmo, tutkimusyhteenveto, Mara Ry

Viiteluettelo:

Dilacomi tutkimushanke, Hast, Sanna ja Jokinen, Mikko. ”Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Metla, Lapin Yliopisto, Oulun Yliopisto 2013

Heiskanen, Kari, professori, TKT, ”Kuusamon Juomasuon esiintymän YVA:an liittyviä teknisiä huomioita”, lausunto Pro Kuusamon YVA-lausunnon liitteenä

Hietala, Jyri, tutkija. Pellervon Taloudellinen tutkimuslaitos: ”Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahanmääräinen arvottaminen” Kuusamon jatkotutkimusosuuden esittely Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Hietala, Riikka, ”Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot”, Ympäristönsuojelutieteen pro gradu -työ Helsingin yliopisto 2006

Kauppila, Pekka (2012a). Kuusamon matkailutalous vuonna 2010. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetalousraportti*, 8–39. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2012b). Matkailu, kaivostoiminta ja aluekehitys: esimerkkeinä Kuusamo, Kittilä ja Sotkamo. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetalousraportti*, 44–168. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2013). Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta: työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016–2025. *Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 2/2013*. 65 s.

Komppula, Raija, matkailuliiketoiminnan professori, ”Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta”

Kyhälä, Risto, toimitusjohtaja Regatta Resorts Oy, (Realia Group Oy toimitusjohtaja 2006-2012) haastattelu Koillissanomissa 21.2.2014

Laine, Jari, toimialajohtaja, Restel Oy, presentaatio Restel Oy:n Rukan kehityshankkeista Kuusamon valtuuston matkailuseminaarissa 15.4.2012, Koillis-sanomat 16.4.2012

Larsson Kjell, Toimitusjohtaja, Dragon Mining Oy, Yle- uutisartikkeli 12.12.2013: ”Kaivosyhtiö toivoo löytävänsä uusia kultakohteita Kuusamossa”

Miller, N.P.1998. The Effects of Aircraft Overflights on Visitors to U.S. National Parks. Recreational Noise Symposium. Queenstown, New Zealand.

Mäkinen Ilpo, Projektipäällikkö, Dragon Mining Oy, Pro Kuusamon ”Luonto, imago ja elinkeinot”- tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Savola, Anne, Metlan työraportteja 20, 2005, ”Äänimaisema luontomatkailukohteiden suunnittelussa ja kehittämisessä”

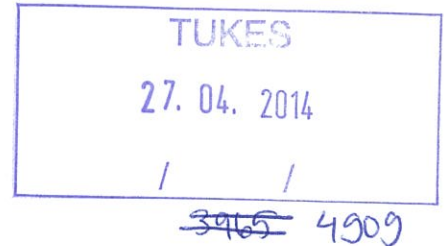
Tirkkonen, Susanna, tutkija, Consumer Compass Oy, Mainonnan ja mielikuvan linja- tutkimus Ruka-Kuusamon ja Pyhä-Luoston matkailualueilta, 2006

Vihmo, Jouni, ekonomisti, Mara Ry, ”Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista” 2014

World Tourism Organisation (UNTWO) Tourism Highlights, 2012 edition

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:54
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutukset KaivNro 3965, 4103 ja 4909
Liitteet: Kuusamon_kultak_TUKES_muistutus_KaivosNro_3965_Kurkijärven_vap_ajan_asukk-yhd_20140415 (1).odt; Kuusamon_kultak_TUKES_muistutus_KaivosNro_4013_Kurkijärven_vap_ajan_asukk-yhd_20140416 (1).odt; Kuusamon_kultak_TUKES_muistutus_KaivosNro_4909_Kurkijärven_vap_ajan_asukk-yhd_20140415 (1).odt

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: simo.toyryla@jippii.fi [mailto:simo.toyryla@jippii.fi]
Lähetetty: 27. huhtikuuta 2014 18:05
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Muistutukset KaivNro 3965, 4103 ja 4909

Oheisena lähetämme muistukset koskien Kuusamossa olevia KaivNro 3965 Juomasuo, KaivNro 4103 ja KaivNro 4909.

Muistutukset olemme lähettäneet myös kirjallisena.

Kunnioitavasti

Helsingissä, 27 päivänä huhtikuuta 2014

Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistys

Simo Töyrylä
Simo Töyrylä

Lauri Mikonpojan tie 16 E 4
00840 Helsinki

puh 044 045 1007

Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistys
 Vastuuhenkilönä pj Heikki Mustonen
 Tyynenmerenkatu 3, 00220 Helsinki

MUISTUTUS

15.4.2014

TEOLLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTO (TUKES) KAIVOSASIAT
Valtakatu 2, 96100 ROVANIEMI

**VIITE : MUISTUTUS KAIVOSLAIN (10.6.2011/621) 40§ NOJALLA ALLA OLEVAA
 KAIVOSPIIRIÄ KOSKEVA KUULEMISASIAKIRJA**

ASIA: Kaivosoikeuden haltija: Dragon Mining
KaivosNro: KaivNro 4909 (Meurastuksenaho)
Alueen sijainti: Kuusamon kaupunki

Lausunnon antaja: Kurkijärven vapaa-ajan yhdistys,
 vastuuhenkilöinä puheenjohtaja Heikki Mustonen ja varapuheenjohtaja Simo Töyrylä

Kuusamon Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistys

Yhdistyksemme on yhteisö, jonka jäsenet asuvat eripuolella Suomea ja Ruotsia. He tai heidän perheensä ovat pääosin juuriltaan kuusamolaisia ja omistavat Kurkijärvellä tai sen välittömässä läheisyydessä vapaa-ajan asunnon, monissa tapauksissa myös metsää ja rantatiloja perittyinä tai ostettuina. Osa asuu vakinaisesti Kuusamossa. Suuri osa jäsenistöstä on myös Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan jäseniä.

Kurkijärvellä on vapaa-ajan asuntoja 167 kpl. Niistä 115 sijaitsee Kurkijärven puolivälissä olevan Koulunniemen itäpuolella. Vakituksia ympärivuotisesti asuttuja omakotitaloja 40 kpl. YVAssa esitetyn VE3 -rikastamovaihtoehdon vaikutusalueella Jormuan lahdella on 40, Koivulammella 2 ja Kurkijärven yläjuoksulla olevalla Kovajärvellä 14 vapaa-ajan asuntoa. Näin ollen Kurkijärven alueella kaivos- ja sen rikastamohanke vaikutuksineen koskee välittömästi 500 - 700 henkilöä

Lausuntomme kohteella on Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivosohjelman ympäristövaikutusten selvitys (YVA) tehty vuonna 1996-1997 ja 2004-2005 olennaisilta

osin puutteellisesti. Siitä johtuen ehdotamme toteutettavaksi vaihtoehdon 0 (VE0), eli koko kaivoshankkeen toteuttamatta jättämisen. Sen seurauksena emme hyväksy myöskään rikastamovaihtoa 3 (VE3) toteutettavaksi. Mielipiteemme tueksi esitämme seuraavaa:

Yleistä

Tiedot YVAN tekijöiden työhistoriasta ja heidän kokemuksestaan kaivosalalta puuttuvat YVAsta. Se ei ole omiaan antamaan lukijalle sitä avoimuuden ja luotettavuuden tunnetta, jota YVAN teettäjä ja tekijät ovat korostaneet

Onnettomuustilanteiden toimintamalli, mukaan lukien johtosuhteet eri viranomaistahojen ja kaivoksen johdon välillä, puuttuu tyystin.(vrt. Onnettomuustutkimus lautakunta 1/2014 Talvivaarasta).

Vesistövaikutukset ulottuvat huomattavasti pitemmälle kuin on esitetty.

Ilmastopäästöt kulkeutuvat tuulten vaikutuksesta huomattavasti esitettyä laajemmalle ja kauemmas.

Suunniteltu aikataulu on epärealistinen. Odotettavissa olevien huomautus- ja valituskierrosten jälkeen, kaivostoiminnan aloittamisen ja lopettamisen jälkeen sekä suoritettavien havaittujen että piilevien ja mahdollisesti myöhemmin, jopa vuosikymmenien jälkeen ilmenevien vaikutusten osalta on mahdoton arvioida.

Kustannusarvio haittojen, onnettomuuksien ja odotettujen sekä ennalta odottamattomien, yllättävien vahinkojen kustannusten suuruus eri osapuolille sekä niiden kattaminen puuttuvat.

Uraanin ja muiden vaarallisten mineraalien sekä supermyrkkujen käsittelyä tapahtuu asutuksen ja julkisten, vilkkaasti liikennöityjen teiden teiden läheisyydessä. Saastuttamattomia kaivoksia ei ole !

Vakuudet.

Nyt kyseessä olevien kaivoshankkeiden kaivoslain vakuukäsittelyn mukaiset Dragon Mining Oy:n esittämiä vakuuksia ei vielä tarvita, koska varsinaisia louhostoimia Meurastuksenaholla ei ole aloitettu.

Haluamme, että paikalla suoritetaan kuitenkin katselmus ja siitä pöytäkirja, josta ilmenee mahdollisten koekairausten aiheuttamat jäljet ja vahingot maastoon.

Mikäli niitä on nähtävissä, on ne arvioitava ja asetettava niitä vastaava vakuus.

Ennallistaminen edellyttää myös tarkkoja maaperämittauksia ei vain itse kaivoksen alueelta, vaan laajajkolta alueelta sen ympäristöstä maaperästä ja vesistöistä.

Mikäli koekairusten jälkiä on havaittavissa, lähelle oikeaa arviota voitaisiin päästä käyttämällä asian arviointiin puolueetonta asiantuntijatahoa tai pyytämällä kirjallisia tarjouksia alan yrityksiltä, jotka ovat vastaavia töitä aikaisemminkin suorittaneet.

Ohessa esitämme eräitä muita kaivoksen toimintaan liittyviä seikkoja, jotka tulisi huomioida Dragon Miningin Kuusamoon suunnitteleminen kaivoshankkeiden toimintamahdollisuuksia arvioitaessa.

Sosiaalisiin vaikutuksiin kytkeytyy ihmisten arvoista tärkeimpinä terveys, hyvä olo levollisine ja rauhallisine tunteineen sekä mielentiloineen, virkistys ja harrastukset, sosiaaliset suhteet sekä taloudellinen vakaus. Kurkijärvellä olevien asukkaiden juuret ovat täällä vahvasti jo lapsuudesta ja edeltävien sukupolvien ajoilta. Jos rikastamotoiminnot liikennejärjestelyineen tulisivat meidän kurkijärveläisten välittömään läheisyyteen, ne uhkaisivat vakavasti näitä arvoja ja aiheuttavat epävarmuutta, pelkoa, ahdistusta ja surua.

Ekologiset vaikutukset ovat suuria, jopa mahdottomia hallita. Kaikkea ei voi nykytietämyksellä edes ennakoida. Yllätyksiä tuntuu tulleen kaikkialla kaivostoiminnassa. Vaikutusten mittaamisesta ei ole vakuuttavia esityksiä. Kun ongelmia havaitaan ollaan jo pahasti myöhässä. Puhutaan vaarallisista myrkyistä. Syntyneet vaikutukset ja vahingot ovat pitkäkestoisia, osa niistä ulottuu vuosikymmenien päähän tuleville sukupolville, Rikastamon toiminta on ympärivuorokautista. Hiljaisina aikoina kesäiltoina ja -öinä häiritsevältä melulta tuskin voidaan välttyä.

Luontoarvot edellyttävät puhtautta ja raikkautta vesistöissä, kasvillisuudessa ja ilmastossa. Jätevesi- ja pöly sekä pienhiukkaspäästöt uhkaavat marjastusta, kalastusta ja linnustusta, retkeilyä ja muu vapaa-ajanviettoa. Rikastamo rakennelmineen, saostushiekka- ja läjitysvalleineen tuovat raskaan teollisen särön maisemaan.

Lainsäädäntö, Suomen perustuslain mukaan kaikilla suomalaisilla on oikeus puhtaaseen ympäristöön, veteen ja ilmaan. Ympäristö- ja vesilait asetuksineen määrittelevät tarkemmin, miten suojellaan ympäristöä sitä uhkaavilta vaaroilta. Lisäksi on koko joukko muita lakeja, asetuksia ja säädöksiä ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi elinympäristössään.

On muistettava, että Rikastamoalueelta 3 on tehty kaksi perusteellista YVA-selvitystä. Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan hakemia Kuusamon alueen jätevesien johtamisesta lijoen vesistöön on Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristövastuualue hylännyt 25.1.2010. Sen Vaasan hallinto-oikeus on jättänyt tutkimatta. Korkein hallinto-oikeus ei ole myöntänyt valituslupaa (29.3.2011/854/3104/1/10).

Riskit ja epävarmuustekijät. Kaivoshankkeeseen liittyy paljon mahdollisia ja ennalta odottamattomia ympäristöuhkia, joiden ratkaisemiseen ei nykytiedolla ole keinoja. YVAsta ei käy selväksi, millaisilla resursseilla ongelmatilanteissa toimitaan.

Matkailu- ja elintarviketuotanto käsittäen lähiruoan, maitotalouden, poronlihan-, karjanlihan, kalan- ja marjojen tuotannon, keruun, pyynnin ja jalostuksen, perustuu ainoastaan puhtaisiin ilmasto- ja vesistöoloihin. Menestyvä matkailu ylläpitää Kuusamossa kehittyviä kauppa- ja palvelualan yritystoimintaa ja kehitysmahdollisuuksia.

Raskas liikenne louhoksen ja rikastamon välillä lisää tuhansilla ja taas tuhansilla kuorma-autoilla liikenteen määrää, aiheuttaa päästöjä pakokaasuina, kuormasta lentävänä polynä ja vuotavana vetenä, kasvattaa onnettomuusriskiä, heikentää tienkuntoa ja rakenteita. On myös rakennettava tielevennyksiä ja risteysjärjestelyjä; kuka ne maksaa.

Taloudellisuus selvityksistä tuorein on Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen (PTT) tutkimus v. 2013. Sen mukaan 10 vuoden ajalta suunnitellun kaivoshankkeen kokonaistaloudellinen vaikutus Kuusamolle olisi + 14 Meur,. Siinä ei kuitenkaan

huomioida kaivoshenkilöstön palkkojen ja verojen viemistä muualle Kuusamon talousalueelta. Samoin kaivosyhtiölle kertyvät voitot, jos niitä edes syntyy, varmasti tuloutetaan muualle, todennäköisesti jopa Suomen rajojen ulkopuolelle, Taloudellisia menetyksiä kiinteistöjen arvonlaskua tai jopa täysin nolleen toteutuvia arvonalennuksia ei sisälly tutkimukseen. Menetykset voidaan laskea kymmenissä miljoonissa euroissa. Tuore kiinteistöalan asiantuntijan arvio 20 % arvonalennuksella 6000 vapaa-ajan asunnosta olisi jo 70 miljoonaa euroa. Menetettyjä tunnearvoja ei voi korvata rahallakaan ! Kaupungin panostus kaivostoiminnan edellyttämään infrastruktuurin rakentamiseen puuttuu tyystin. Jälkien siivoamisen kustannuksiin ei ole varauduttu laskelmissa. On epäselvää, kenen toimesta ja miten mahdollisestii syntyvät ympäristövahingot katetaan. YVAssa ei myöskään käy selville, miten toimitaan kaivosyrityksen maksukyvyttömyys-, yrityssaneeraus- tai konkurssitilanteissa. Mahdollisista vakuuksista eikä niiden suuruudesta ole mainintaa. Kykeneekö jo nyt vaikeuksissa oleva yhtiö vataamaan kymmeniä miljoonia euroja vuosikymmeniksi siten, että ne ovat yksiselitteisesti sidottu ainoastaan ja vain täällä mahdollisesti syntyviin vahinkoihin ja niiden korjaamiseen. Mitä tehdään niiden vahinkojen suhteen, joita ei voi lainkaan korjata!

Tehdyt kyselytutkimukset Kuusamon yrityksille ja asukkaille asettavat selkeästi luonto-, ympäristö- ja viihtyvyystekijät sekä yrityksissä matkailun, porotalouden ja lähiruokaan perustuvan maa- ja kalatalouden kaivostoiminnan edelle. Monissa vastauksissa kaivostoiminta halutaan kieltää kokonaan kaivosalaan liittyvän kielteisen imagon vuoksi.

Kaupungin ympäristöjulistus 15.4.1993perustuu täysin puhtaaseen ja raikkaaseen luontoon. Kultakaivostoiminta, johon liittyy huomattavien uraani- ja muiden säteilevien ja liukenevien aineiden käsittelyä ja riskejä niiden käsittelyn hallitsemiseksi ei kerta kaikkiaan tähän julistukseen sovi. Sen jälkeen ja siihen luottaen on moni matkailualan yrittäjä ja vapaa-ajan asukas tehnyt sijoitus- ja hankintapäätöksiään. Kaivos louhinta-alueineen keskellä Rukan matkailun ydinaluetta ja Käylän kylää ja kansallisesti ja kansainvälisestikin tunnetun Oulangan kansallispuiston vieressä, valtavine malmimäärien kuljetuksine läpi Rukan matkailualueen ja Kuusamon keskustan sekä jätevesien purkamisine lijoen vesistöön, ilmastopäästöine välittömälle vaikutusalueelle Kurkijärvelle ja Kuusamon keskustaan ja koko kaupungin alueelle ei kertakaikkiaan sovi Kuusamossa sen asukkaille, vapaa-ajan asukkaille kuin matkailijoillekaan.

LOPUKSI toteamme, että Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistyksen mielestä yleisen edun ja kestävän kehityksen kannalta ainoa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti oikea ratkaisu on esitetty Dragon Mining Oy / KaivNro 4909 Kuusamon kultakaivos Hankkeen toteuttamatta jättäminen. Myöskään emme nyt eikä myöhemminkään voi missään olosuhteissa hyväksyä esitetyn kaltaisen rikastamatoiminnan perustamista alueellemme Kurkijärven ympäristöön.

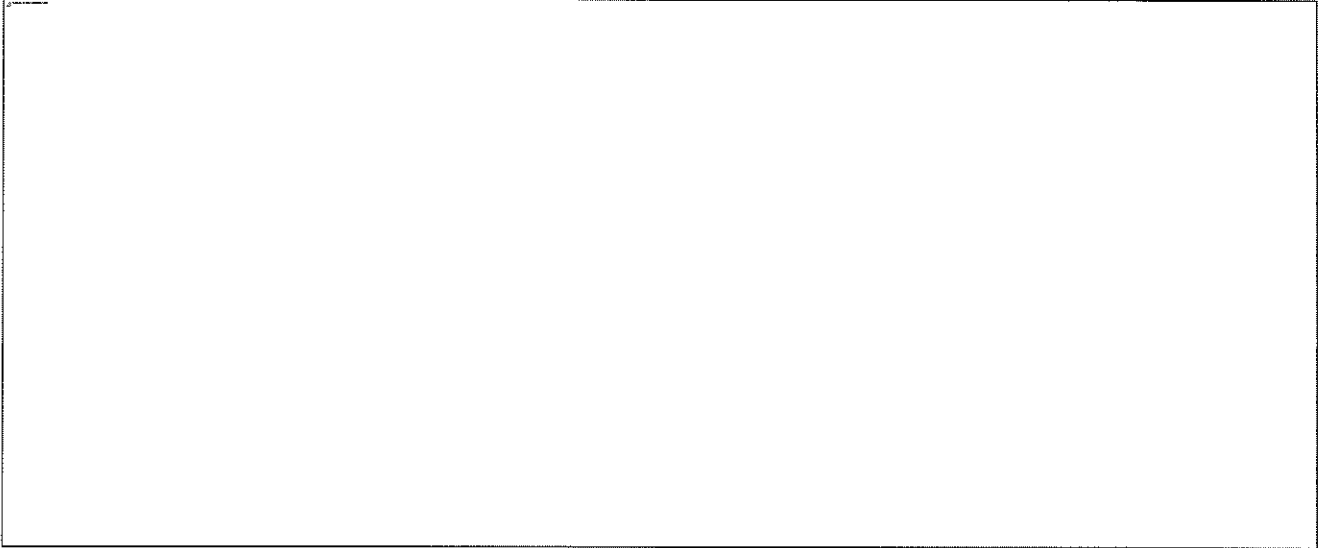
Edellä esitettyyn esitämme, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) hankkeen yhteysviranomaisena se voisi lausunnossaan Kuusamon kultakaivos Hankkeen toteuttamatta jättämisen olevan ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Niin päästäisiin hyvään ratkaisuun luonnon ja kaikkien laajan alueen asukkaiden elinolosuhteiden kannalta.

Lausuntomme olemme lähettäneet samankaltaisena myös sähköpostitse osoitteeseen

kaivosasiat@tukes.fi nimellä:

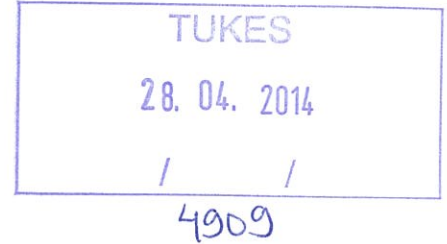
Kuusamon_kultak_TUKES_KaivNro_4013_Kurkijarven_vap_ajan_asukk_yhd_20140415

Helsinki, 15 päivänä huhtikuuta 2014

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: VihreidenJuomasuolausuntoTUKESILLE.odt

Lähtettäjä: Mika Flöjt [<mailto:mika.flöjt@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:15

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Hei,

Koillismaan Vihreiden muistus liitteessä koskien **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909)**kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn.

Mika Flöjt

puheenjohtaja

Koillismaan Vihreät ry

MUISTUTUS
KOILLISMAAN VIHREÄT RY

Kuusamo 28.4.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin
Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909)
kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Kaivosoikeuden haltija Dragon Mining Oy

Muistuttaja: Koillismaan Vihreät ry
c/o Mika Flöjt
Kormasentie 1
93600 Kuusamo
mika.flojt@gmail.com

Koillismaan Vihreät ry on Koillismaan alueella toimiva Oulun vaalipiirin paikallisyhdistys, jonka kotipaikka on Kuusamo.

Muistutuksemme koskee Tukesin 28.3.2014 kuuluttamia Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirejä. Lehtikuulutuksessa nuo kaivospiirit lueteltiin yhdessä, mutta varsinaisissa kuulutusasiakirjoissa kutakin kaivospiiriä käsiteltiin erillisinä ilman kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointeja.

Vaatimuksemme Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien suhteen ovat:

1) Vaadimme kyseisiä perusoikeuksien turvaamiskäsittelyjä hylättäviksi kuulutusasiakirjojen oleellisten puutteiden vuoksi.

Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat vastoin uuden kaivoslain tarkoitusta, siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Toteutettu kuulemismenettely vajavaisin kuulemisasiakirjoin loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen tietojensaantioikeutta, riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia ja perusoikeuksia.

Kuulutusasiakirjoissa ei ole dokumentoitu kaivospiirien voimassaolotilannetta, kyseisten uraanivyöhykkeellä olevien kaivospiirien mineraalien analyysituloksia ei ole esitetty, haitallisten mineraalien ominaisuuksia ei ole selvitetty, kaivosyhtiön kaikkien kaivospiirien kokonaistilannetta yhdessä muiden kaivoslain alaisten hakemusten kanssa ei ole kuvattu eikä niiden hankkeiden kokonaisvaikutuksia ole arvioitu. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu.

Kaivosviranomainen ei ole tuonut esille kaivospiirin kokonaistilannetta yksityisten ja yleisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta eikä kaivosviranomaisten aikaisemmin antamia lupamääräyksiä haittojen torjumiseksi ole edes olemassakaan.

Dragonin selvityksestä puuttuvat uskottavat kuvaukset siitä, kuinka yhtiö aikoo turvata perusoikeuksiin kuuluvat yksityiset ja yleiset edut. Arviointi alueen kaivospiirien ja malmienetsintähankkeiden yhteisvaikutuksista alueen luontoarvoihin, -imagoon ja elinkeinoelämään puuttuu, eikä kaivosyhtiö ole tehnyt edes kaivospiirikohtaisia perusoikeustarkasteluja.

2) Vaadimme tämän perusoikeuksien turvaamiskäsittelyn hylättäväksi esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutetussa menettelyssä ei ole suoritettu kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi ei voida näissä kuulutusasiakirjoissa esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Kaivosviranomainen ei ole selvityspyynnössään painottanut kaivoslain tärkeimpää elementtiä: yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen, joten myöskään Dragon selonteossaan ei ottanut hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin kantaa. Kuulutusasiakirjoissa ei ole perusoikeuksien turvaamista arvioitu eikä selvitetty kokonaisvaikutuksiin perustuen. Täten kyseiset kuulutusasiakirjat eivät anna riittävää arviointitietoa perusoikeuksien turvaamispäätösten tekemiseksi. Alueella on runsaasti kaivoslain alaisia hankkeita, joita ei kuulutusasiakirjoissa ole kuvattu; ote GTK:n kaivosrekisterin kaivoskartasta liitteessä 1. Tuostakin kartasta puuttuvat tällä hetkellä karensissa olevat alueet.

Toteutettu menettely alueen kunkin kaivospiirin määräysten tarkastelusta erillisinä yksittäisinä asioina on kaivoslain tarkoituksen ja siirtymäsäännösten sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen. Toteutettu menettely loukkaa alueen yhteisöjen ja ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

3) Vaadimme kaivosviranomaista perumaan kyseisiin kaivospiireihin liittyvät kaivosoikeudet ja purkamaan kaivospiirit Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909).

Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiirit sijaitsevat Kuusamon uraanivyöhykkeellä keskeisellä matkailualueella, jossa jo kaivostoiminnan aloittamisen uhka aiheuttaa kohtuutonta haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiiri- ja kaivosoikeusmääräyksillä ei voisi estää kohtuuttoman haitan syntymistä yleiselle ja yksityiselle edulle. Pelkästään kaivospiirien olemassaolo on haitannut alueiden käytön suunnittelua muuhun luontaiseen käyttöön jo vuosikymmenien ajan.

Tuon vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain edellyttämällä perusoikeustarkasteluilla, ilman yritystäkään kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaishaittojen todelliseen arvioimiseen, on räikeä yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien loukkaus. Tuo loukkaus kohdistuu koko alueen (Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalue ympäristöineen, Rukan matkailualue) ja niiden ympäristöjen

asukkaiisiin, mökkiläisiin, yhteisöihin, elinkeinoin ja vapaa-ajan virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Kaivoshankkeiden vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Kitkajärveen ja Kitkajokeen, laajemminkin kuin vain kyseisten kaivospiirien välittömässä läheisyydessä.

4) Vaatimuksemme jälkihoitotöiden vakuuden asettamiseksi ja jälkihoitotöiden välittömäksi aloittamiseksi.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Juomasuon esiintymää on koelouhittu vuonna 1992. Koelouhoksen pituus on noin 200 metriä ja leveys noin 100 metriä. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Syvyyttä ei mainita.

Kuulutusasiakirjan mukaan Juomasuon kaivospiirialue *”ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta”*. Kaivoslain mukaista vakuutta koskevia jälkihoitokustannuksia toiminnanharjoittaja arvioi aiheutuvan pintamaakasojen maisemoinnista, tutkimuskaivantojen peittämisestä sekä avolouhoksen reunojen luiskauksesta tai avolouhoksen aitaamisesta.

Vaadimme Juomasuon koelouhinnassa syntyneen avolouhoksen suhteen seuraavia välittömiä toimenpiteitä:

- Avolouhos on täytettävä niin sanotulla tiiviskerrosmenetelmällä pohjavesien pilaantumisen estämiseksi. Emme hyväksy louhoslammen jättämistä silleen. Aitaaminen ja varoitustaulut tai edes louhoksen sivujen luiskaaminen eivät estä pilantuneen louhosveden vajumista pohjaveteen saakka, ellei veden kulkeutumisen estäviä tiiviskerroksia rakenneta riittävän huolellisesti.
- Tiiviskerroskerrosten rakentamisten ja avolouhoksen yhteydessä on selvittävä nykyisen radioaktiivisia aineita sisältävän louhosveden käsittely. Louhosvettä ei sellaisenaan saa johtaa ympäristöön ja vesistöihin.
- Louhosalueen vierellä olevat uraanipitoiset louhoslohkareet on poistettava ja maaperien radioaktiivisuustasot kartoitettava ja tarvittavat toimenpiteet tehtävä.
- Louhosalueen ympäristöstä on selvittävä radioaktiivisuuskertymät ja poistettava saastuneet maaperät ja kasvillisuus. (vrt. näkinsammaleen alfasäteilypitoisuus.)
- Sivukivikasojen uraanipitoisuudet ja -määrät on selvittävä. Myös kaivospiirin alueella olevien tienpohjiin käytettyjen sivukivien ominaisuudet on selvittävä.

Ympäristön radioaktiivisuuden seuranta on järjestettävä laajemmaltakin alueelta, jotta pitkän ajan ympäristövaikutukset voidaan kontrolloida. Viittaamme tässä yhteydessä Paukkajanvaaraan ja Soklin koerikastuksista syntyneisiin vuosikymmeniä kestäneisiin jälkiseurantatoimenpiteisiin.

Noihin Juomasuon nykyisen tilanteen edellyttämiin jälkihoitovelvoitteisiin nähden Dragonin ehdottama 5000 € vakuus vaikuttaa olemattomalta. Katsomme, että kaivosviranomaisen on vakuusharkinnassaan otettava uraanin aiheuttamat jälkihoitokustannukset täysimääräisesti huomioon ja asetettava riittävä vakuus noiden jälkihoitotoimenpiteiden asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Kyseiset jälkihoitotyöt on käynnistettävä välittömästi.

Jo ennen varsinaisten jälkihoitotoimenpiteiden määrittämistä on kaivoksen turvallisuus tarkastettava ja tarpeelliset väliaikaiset turvaamistoimenpiteet määrättävä välittömästi tehtäväksi.

Vaatimustemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Kuulutusasiakirjoissa mainitaan kaivospiirien haltijaksi Dragon Mining, mutta ei ole kuvattu kyseisten kaivospiirien kokonaisuutta, eikä kerrottu Dragonilla olevan kaivospiirien lisäksi hakemuskäsittelyissä samalla uraanivyöhykkeellä useita muita malminetsintähakemuksia ja varauksia.

Dragonilla on Kuusamossa ja lähikunnissa huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintälupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintälupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle). Kuulutusasiakirjoista puuttuu kuitenkin selvitys noista hakemuksista ja siitä, miten nuo etsintävaiheessa olevat hankkeet liittyisivät konkretisoituessaan näihin vanhoihin kaivospiireihin, joiden tarkistuskäsittelystä nyt on kyse. Kuin nämä kaivospiirit olisivat edelleen 1990 luvulla, irrallaan nykytilanteesta.

Dragon on perustellut Tukesille noiden laajojen malminetsintähakemustensa pyrkimyksenä olevan laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen yhdessä entisten kaivospiirien kanssa. Mutta tätä kaivosyhtiön ilmaisemaa laaja-alaisempaa toimintakokonaisuus -tavoitetta Tukes ei ole tuonut esille näihin kuulutusasiakirjoihin, eikä Dragonkaan.

Dragonin etujen mukaista on hallita noita kaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla nuo kaivospiirit (ja niiden mahdollinen toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan erityinen haitta alueen yleisille ja yksityisille eduille. Tukes jätti kuulutusasiakirjoissa kuvaamatta tuon Kuusamon uraanivyöhykkeelle sijoittuvan kaivospiirien ja malminetsintähankkeiden kokonaisuuden, eikä täten antanut todellisia ja riittäviä tietoja muistutusten ja mielipiteiden jättämiselle yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyssä. Kuusamon uraanivyöhyke on esitetty liitteessä 2.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teki jo vuonna 2006 päätöksen, että uraanivyöhykkeillä noudatetaan kaivoslakiakin tiukempaa menettelyä laajan kuulemismenettelyn muodossa. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nro 024/2006: 'KTM käsittelee uraanin etsintälupia lain vaatimaa tarkemmin'. Tiedote 16.2.2006.) Näissä Kuusamon uraanivyöhykkeellä olevissa kaivospiireissä ei tuota laajaa kuulemismenettelyä ole kuitenkaan koskaan tehty, ei edes kairausten uudelleen aloituksessa 2010. Uudessakin kaivoslaissa on uraaniin liittyviä erityispykälä, joissa edellytetään laajoja kuulemisia, mutta tuollaista uraaniin liittyvää kuulemismenettelyä kaivosviranomaisen ei ole toteuttanut, eikä sisällyttänyt sitä tähänkään kuulemiseen. Katsomme, että uraanikuulemisten ohittaminen on räikeä perusoikeuksien loukkaus.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslain alainen lupaharkinta tulee **yhteensovittaa (erilleen)** muun maankäytön suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella alueen yhteisöt, yksityiset henkilöt ja asianosaiset voisivat arvioida kaivoslain alaisten hankkeiden aiheuttamia kokonaisvaikutuksia omiin etuihinsa nähden. Kaivosviranomaisen kuitenkin edellyttää yksilöityjä muistutuksia näiden vajavaisten

kuulutussasiakirjojen pohjalta. Katsomme, että näiden vajavaisten kuulutussasiakirjojen vuoksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamista on mahdotonta tehdä luotettavasti kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaiselle oleellisten tietojen saannin ja tietoihin pohjautuvan osallisuusosoikeuden elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa, jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto yleisölle ja asianosaisille ei toteudu näissä kuulutussasiakirjoissa.

Kaivoslaki velvoittaa kaivosviranomaista ottamaan päätöksenteossa huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä yleisten etujen turvaamisen kannalta oleellisia seikkoja ei ole tässä kuulutussasiakirjoissa kuvattu, eikä kuulutussasiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien tekemiseen riittäviä tietoja.

Katsomme, että kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista kuulutussasiakirjoissa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä.

B) Kaivospiirien historiatiedot oleellisen puutteellisia

Näissä 28.3.2014 kuulutussasiakirjoissa Tukes ei kuvaile kyseessä olevien kaivospiirien virallisia historiatietoja.

Esimerkiksi Juomasuon kaivospiirin osalta viitataan vain siihen, että kaivospiiritoimitus on ollut valmis ja kaivoskirja on annettu 5.11.1993. Vanhan kaivoslain (503/1965) 50 § mukaan mikäli kaivosoikeuden haltija ei ole annetun määräajan kuluessa ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa yhtiön vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kaivosviranomaisen määrättävä, että yhtiö ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Juomasuon kaivospiirissä ei kaivostoimintaa ole aloitettu (vain koelouhinta 1992). Vuodesta 1993 alkanut määräaika enintään 10 vuotta toiminnan aloittamiseen on umpeutunut, mutta kuulutussasiakirjoissa ei esitetä viittauksia kaivosviranomaisen määräyksiin kaivostyöhön ryhtymisestä tai hakijayhtiön hakemuksista jatkoajan saamiseksi saati kaivosviranomaisen virallisista päätöksistä kaivospiirille annetuista jatkoajoista.

Tämä on sikäli merkillistä, että Dragon Mining itse ilmaisi vuonna 2011 ympäristövaikutuksien arviointiohjelmansa kohdassa 10.1 'Kaivospiiri', että *"hankkeen kaivospiirit ovat vanhentuneet, joten niille joudutaan hakemaan jatkoaikaa. Samalla tarkastellaan kaivospiirien laajennustarvetta uusien toimintojen sijoittamiseksi"*.

Nyt kuulutussasiakirjoissa Tukes ei mainitse tuosta kaivospiirien/kaivosoikeuksien vanhentumisesta, jatkoaikahakemuksista eikä myöskään mahdollisista jatkoaikapäätöksistä tai kaivospiirin laajennustarpeesta yhtään mitään. Eikä myöskään Dragon mainitse mitään. Katsomme, että kaivosoikeuden lupatilanteesta ei ole annettu tarpeellisia ja riittäviä tietoja.

Katsomme, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta on oleellista, että lausunnonantajat, muistuttajat ja mielipiteiden esittäjät saavat tietoonsa yksityiskohtaisesti kyseisen kaivoslain alaisen kohteen lupatilanteen tilanteessa, jossa heiltä kuulutuksella pyydetään mielipiteitä erityisesti yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Pidämme oleellisten tietojen kertomatta jättämistä yksipuolisena kaivosyhtiön etujen turvaamisena ja samalla yleisten ja yksityisten etujen loukkauksena.

C) Puutteet ja virheet annetuissa selvityksissä

C1 Juomasuo.

Kuulutusasiakirjassa 2014 esitetty Juomasuon vanha/vanhentunut kaivospiiri on pienempi kuin Dragonin YVA-selostuksessaan 2013 esittämä huomattavasti laajempi kaivospiiri. Kuulutuksen ja muistutuspyynnön kohdistamien kuvitteelliseen vanhaan kaivospiiriin ilman kaivosyhtiön tarkennettua kaivoshankesuunnitelmaa on harhautusta eikä yleisten etujen turvaamista. Erityisesti huomautamme, että kaivoslain mukaan tulee arvioida kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja. Dragonin YVA-selostuksen 2013 mukaan kyseessä on useissa kaivospiireissä tapahtuva **satellittikaivoksiin** ja keskusrikastamoon perustuva kaivoshanke. Yhtenä keskusrikastamon paikkavaihtoehtona Dragon oli YVA-selostuksessaan esittänyt Juomasuota, tosin isommassa kuin nyt kuvatussa kaivospiirissä. Nyt kuulutusasiakirjassa Juomasuon kaivospiirin osalta ei keskusrikastamovaihtoehtoa mainittu ollenkaan. Esitetty kaivospiirikohtainen tarkastelu ilman suunnitellun kaivostoiminnan kokonaisuuden huomioimista on kaivoslain 52 §:n vastainen.

Kaivoslain 52.3 § mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on kaivosviranomaisen annettava tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

Dragon ei selvityksessään kuvaile ollenkaan kaivostoiminnan vaikutuksia vaan pelkääntään toimimatonta vanhaa kaivospiiriä. Dragon väittää, että toimimaton kaivospiiri ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Vaikka käynnistämätön kaivospiiri aiheuttaa vähemmän haittaa kuin kaivostoiminta, niin Dragonin väite on kuitenkin vastoin totuutta. Viittaamme tässä yhteydessä erityisesti Kitkan Viisaat ry:n teettämiin radiologisiin analyyseihin Juomasuon louhosvedestä, louhoskivistä ja louhoksen ympäristöstä. Ne mittaustulokset osoittavat tuon vuonna 1992 suoritetun lyhytaikaisen koelouhinnan aiheuttavan edelleen erittäin merkittävää radiologista kuormitusta louhoksen ympäristöön. (Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä on esitetty liitteessä 3.)

Tuloksista on todettavissa mm: louhoksen viereltä otetun kivinäytteen uraanipitoisuus oli 19 %, louhosveden sedimentin säteily ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolminkertaisesti, louhosalueen ulkopuolelta näkinsammal -näytteen alfasäteily ylitti 182 - kertaisesti kansainvälisen haitallisuusnormin sekä 7 -kertaisesti ydinenergialain toimenpiderajan. Tuohon nähden Dragonin väite terveyshaittojen puuttumisista on totuuden vastainen ja niin vastuuton, että kaivosoikeudet on peruttava.

Dragon väittää selonteossaan myös, että avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti verrattain loivat, mikä ei pidä paikkaansa. Louhoksen kallioreunat ovat pystysuoria. Pintamaakerroksen

luiskat ovat paikoitellen verrattain loivia. Louhosalueen reunoille on nostettu uraanipitoisia louhoslohkareita, joista otetusta näytteessä oli tuo lähes 19 % uraania. Nuo louhoslohkareet ovat muodoltaan ja sijoittelultaan kuin istumakiviksi tarkoitettuja. Louhosalutta ei ole aidattu, merkitty eikä säteilyistä varoiteta. Louhoksen turvallisuutta ei ole tarkastettu. Avolouhoksen läheisyydestä otetuissa näkinsammalnäytteissä oli erittäin korkeat alfasäteilyarvot. Se kertoo, että louhoksen radioaktiiviset aineet ovat jo nyt kertyneet kasvien elonkiertoon. Vaadimme välittömiä toimenpiteitä radioaktiivisten aineiden leviämisen pysäyttämiseksi.

Kuulutusasiakirjassa esitetty kartta on niin yleispiirteinen, ettei siitä ole mahdollista havaita kaivospiirin läpi virtaavaa Hangaspuroa. Avolouhoksen suotovedet valuvat nykyisinkin Hangaspuroon ja sitä kautta Kitkajokeen. Hangaspurosta on mitattu kohonneita päästöarvoja.

Haitallisiin vaikutuksiin kuuluvat myös mahdolliset vaikutukset pohjavesiin. Juomasuon louhoksen kallioperän rosoisuutta tai kiinteyttä ei ole edes Dragonin YVA-selvityksessä 2013 kuvailtu. Kuitenkin havaintojen mukaan avolouhos ei mistään kohti vuoda laitojensa yli, joten louhokseen kertyvät vedet vajoavat jonnekin. Louhosvedessä on mittauksen mukaan radioaktiivisuutta, joten sitä menee vajuvesienkin kanssa jonnekin. Pohjavesitutkimuksia virtaussuuntineen ei kuitenkaan ole riittävästi tehty edes YVA-selvityksessä 2013. Avolouhos muodostaa jatkuvan pohjavesien pilaamisen lähteen, joka on mahdollisimman nopeasti suljettava.

Varsinaisia kaivostoiminnan arvioituja haitallisia vaikutuksia ei ole Dragonin selvityksessä ollenkaan esitetty, vaikka selvityksen tämän kohdan otsikko sellaista edellytti. Dragon puhuu kultakaivoksesta. Oikeasti kyseessä on monimetallikaivos, jossa kulta on enimmäkseen sitoutunut uraanin sisään. Lisäksi on useita muita hankalasti hallittavia metalleja sekä harmeminaaleja. Kaivostoiminnan kokonaisvaikutuksia yleiselle ja yksityisille eduille arvioitaessa tulisi esitellä kaikki haitalliset aineet, joita kaivostoiminnan yhteydessä käsitellään ja arvioida niiden haitallisia vaikutuksia koko kaivostoiminnan elinkaaren ajalta ja myös tarvittavia jälkihoitotarpeita. Tätä arviointia ja selvitystä ei ole tehty. Uraanista vaietaan kokonaan. Kullan rikastusratkaisua kemikaaleineen ei esitetä. Vesistövaikutusten arviointia satelliittikaivoksissa ja keskusrikastamossa ei esitetä. Uraanin suhteen korkeapitoista rikastushiekkakasaa ei käsitellä lainkaan.

Katsomme, että esitetyn aineiston perusteella ei yleisiä ja yksityisiä etuja pysty turvaamaan muuten kuin kaivosoikeudet perumalla ja avolouhos täyttämällä tiiviskerrosmenetelmällä.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistytöitä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa Dragon puhuu tutkimuksista, joilla kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, koboltista tai esimerkiksi harvinaisista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

YVA-selostuksessaan 2013 Dragon myöntää uraania sisältyvän kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen ja rikastushiekkakasoisiin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita ollenkaan.

Tämä kaivoslain kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpi vaieta tässä vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään Dragonin suunnitellussa kaivotoiminnassa kertyvän uraania 50 – 70 tonnia vuodessa Dragonin oman YVA-selostuksen perusteella. Uraanista vaikeneminen näissä kuulutusasiakirjoissa on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi Dragonille edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania niin sanottuun korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Näin Dragon ilmoittaaikin aiheenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista mitään näissä kuulutusasiakirjoissa. Korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasan arvioidun uraanipitoisuuden on Dragon ilmoittanut olevan ydinenergiain toimenpiderajalla 0,1 %, kuitenkin perustelematta millä keinoin tuo pitoisuus pidetään ilmoitetussa ydinenergiain rajassa.

On ilmennyt, että Dragon on pyytänyt 29.11.2012 ja saanut jo keväällä 25.4.2013 TEM:iltä ydinenergiain tarkoittaman ennakkotiedon siitä, tarvitaanko yhtiön toiminnalle ydinenergiain mukainen lupa. Yhtiön tietopyynnössään TEM:ille esittämät vaihtoehdot toimintoilleen olivat (näitä vaihtoehtoja ei edes Dragonin YVA-selostuksessa 2013 esitelty):

1. Uraania ei prosessoida tuotteena eikä haitta-aineena
2. Uraani puhdistetaan prosessissa ilman hyödyntämistarkoitusta
3. Uraania erotetaan prosessissa tuotantotarkoituksessa; tai
4. Uraanipitoinen jäte kuljetetaan ja käsitellään kaivoksen ulkopuolisella laitoksella

Dragonin YVA-selostuksessa 2013 selostuksen kohdassa 10.11 selostetaan ministeriön vastausta (TEM/2711/08.10.01/201) väitteellä, että Dragon ei suunnittele uraanin **talteenottamista (erilleen)**, mutta ikään kuin varalta on kysytty ennakkotieto luvan tarpeesta, ja todetaan TEM:in kertomat erityyppisiin lupiin vaikuttavat uraanipitoisuuden rajat 0,05 % ja 0,1 %. Noita rajoja Dragon on sitten YVA-selostuksessaan käyttänyt, tosin yleensä ilman tarkennusta siitä ollaanko malmeissa, tuotteissa, rikastuskasojen pitoisuuksissa tai jättejakeissa noiden raja-arvojen alapuolella vai yläpuolella tai millä keinoin pitoisuuksia hallitaan.

Vaikka selvästikin Dragon on valmistautunut myös uraanin hyödyntämiseen, niin YVA-selostuksessa 2013 väitetään useaan kertaan toistaen, ettei uraanin hyödyntäminen ole tarkoituksena. Siitä poiketen YVA-selostuksen lopussa kohdassa 9.19.5 todetaan ”*Mikäli hankkeen suunnittelussa päädytään uraanin talteenoton toteuttamiseen, kohdistuvat toimintaan lisäksi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä edellytetyt*

turvallisuusvaatimukset.” Lause on vaarallinen, varsinkin kun se on riskeihin varautumis - otsikon alla. Kuin Dragon uskoisi/uskottelisi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitettyjen turvallisuussäädösten astuvan voimaan vasta uraanin hyödyntämistilanteesta alkaen. Todellisuudessa nuo turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiirimääräyksissä olisi oltava nuo turvallisuussäädökset, mutta Juomasuon määräyksiä ei ole ollenkaan. Kaivospiirimääräyksiä tarkistettaessa, kuten nyt, nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

Dragonin hankkeen kannalta suuri ero on tietenkin sillä, että uraanin hyödyntäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Kuusamon kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke kunnan nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla. Dragon Mining omassa finanssiraportissaankin toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon.

Kitkan Viisaat ry (pitäisikö olla Koillismaan Vihreät?) katsoo, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivyöhyke, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen kultakaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

Vasta selvityksensä tässä kohdin Dragon tuo esille, että GTK paikansi ja tutki Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymiä 1980-luvulla. Eteläisen louhinta-alueen, siis Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon esiintymiä, ei Dragon kuitenkaan tässä yhteydessä mainitse ollenkaan, vaikka ne lienevät oleellisia esiintymän hyödyntämisen laajuutta selvitettäessä, varsinkin mikäli keskusrikastamo sijoitettaisiin Juomasuon laajennettavan kaivospiirin alueelle. Myöskään Dragon ei tuo esille, että kaikki nuo alueet olivat löytyneet KTM:n rahoittamien uraaninetsintöjen seurauksena.

Dragon esittää tutkimustuloksinaan vain kultamineraalivarantoja, eikä uraania edelleenkään mainita ollenkaan, vaikka otsikko on esiintymän tutkimustulosten selvitysvelvollisuus. Dragon mainitsee Juomasuon esiintymää koelouhitun vuonna 1992 ja koerikastuksen suoritetun Rautuvaaran rikastamalla Kolarissa (Outokumpu Oy). Tuon koerikastuksen tuloksetkin Dragon jättää selostamatta. Outokumpu Oy:n koerikastuksessa Rautuvaarassa vuonna 1993 ei uraania saatu rikastettua erilleen kullasta eikä riittävästi rikastushiekastakaan. *(Reijo Anttonen, Outokumpu Finnmines Oy: 'Kuusamon Juomasuon kultaesiintymän koelouhinta, diaarinro:nne 1003/340/92'. Outokumpu Oy:n raportti STUK:ille 7.12.1993.) [Koillismaan*

Vihreät toi nuo raportit esille jo vuonna 2011 muistutuksessaan Dragonin YVA-arviointiohjelmasta.]

Kyseisessä Outokumpu Oy:n vuoden 1993 raportissa on selostettu, että koerikastuksessa kultaa ja uraania ei saatu toisistaan erilleen painovoimaerotuksella eikä vaahdotusrikastuksellakaan. Rikastushiekkakasaan joutui siis sekä uraania että kultaa. Toisaalta vaahdotusrikastuksessa aikaansaatu kultarikaste oli niin uraanipitoista (0,007 – 0,17 %), että se osittain ylitti ydinenergia-asetuksen 0,1 % uraanirajan. Outokumpu sekoittikin kultarikasteen suhteessa 1:10 Saattoporan kultarikasteeseen ennen toimittamista Harjavallan sulattoon, jossa se jatkokäsiteltiin edelleen sekoitettuna muihin sulaton raaka-aineisiin. Minne kultarikasteen mukana Harjavaltaan mennyt uraani lopulta päätyi, ei raportissa kerrottu. Rautuvaaran painovoimarikastuksessa tärypöytärikasteen U-pitoisuus oli 1,9 – 45,4 %. Tuo uraanipitoinen tärypöytärikaste sekoitettiin myöhemmin Pahtavuoman kaivoksen uraanirikasteeseen (n.5000 tn). [Outokumpu Oy:n raportissa ei mainita minne nuo uraanirikasteet toimitettiin]. Juomasuon malmin koerikastuksesta syntynyt uraanipitoinen rikastushiekka sijoitettiin Rautuvaaran rikastushiekka-kasaan (**tavuviiva pois**) erikseen tehtyyn kaivantoon. Pahtavuoman kaivoksen uraanipitoinen rikastushiekka johdettiin samaan kaivantoon.

Nyt parhaillaan käynnissä olevassa Hannukaisen kaivoksen ympäristölupaprosessissa ei noita Rautuvaaran kaivoksen rikastushiekkakasaan piilotettuja uraneja mainita lainkaan. Uraanitiedot katoavat viranomaiskäsittelyissä.

Nuo Juomasuon malmin uraanin ja kullan koerikastustiedot Outokumpu Oy raportoi STUK:ille vasta saatuaan ensin kaivoskirjan Juomasuon kaivospiiriin. Niinpä Juomasuon kaivoskirjassa ei uraanisanaa mainita. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Juomasuolla.

On epäiltävissä, että Juomasuon malmin uraanin ja kullan erottaminen toisistaan rikastusprosessissa on vaikeata, sillä GTK:n tutkijan Heikki Pankan (GTK raportti M19/4613/-89/1/10, 1998) mukaan ”*Selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen*”. Pankan mukaan selvimmin kulta on uraniniittirakeissa. Se tarkoittaa, että kultaa ei voi käsitellä uraaniin koskematta. Dragonin YVA-selostuksen 2013 rikastuskaaviossa annetaan kuitenkin vaikutelma ikään kuin kultaa saataisiin ensin vaahdotusrikastuksella irti ja sitten lopuksi (jos niin halutaan) saataisiin painovoimarikastuksella uraanirikaste erilleen sijoitettavaksi erilliseen korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Kuitenkin YVA-selostuksen sivulla 64 mainitaan, että vaahdotusprosessi ei erottele uraania. Lisäksi sanotaan, että mikäli rikastamon lopputuote on kultapitoinen vaahdotusrikaste, niin se osa uraanista, joka ei mene vaahdotusrikasteen (siis kultarikasteen) mukana jatkojalostettavaksi, menee rikastushiekkaan. Rikastusprosessin tuottama kultarikaste olisi siis nykyisessäkin Dragonin esittämässä ratkaisussa uraanipitoista, mutta pitoisuusarviota ei esitetä.

YVA-selostuksessa 2013 esitetään yhtenä vaihtoehtona kullan sulattamista kultaharkkoiksi Kuusamossa. Siinä väitetään lopputuloksena olevan kultaharkkoja 0 % uraanipitoisuudella, mutta ei kuvata lähtörikasteen uraanipitoisuutta, prosessissa poistettavan uraanin määrää eikä syntyvien prosessisakkojen uraanipitoisuuksia ja niiden käsittelyä ja loppusijoittamisia.

Uraania siis sisältyisi kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen sekä rikastushiekkakasoisiin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita. Näistä seikoista ei nyt Tukesin kuulutusasiakirjoissa mainita mitään.

Katsomme, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt kultapitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikautia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi ja yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen erityisellä poronhoitoalueella;

Dragon selonteossaan sanoo osana ympäristövaikutusten arviointiprosessia tehdyn erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Sitä selvitystä ei ole kuitenkaan kuulutusasiakirjaan sisällytetty.

YVA-selostuksen 2013 mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, peräti mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu radioaktiivisesta ja raskasmetallipitoisesta pölystä louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana ruokailualueena vuosikymmeniä. Kun Dragonilla on suunnitelmiensa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan kasvavaa suurta haittaa poroelinkeinojen harjoittamiselle Kuusamossa. Näitä haittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessa, eikä ollenkaan näissä kuulutusasiakirjoissa.

Dragon esittää selvityksessään, että yhteistyöllä eri toimialojen intressit pyritään sovittamaan yhteen mahdollisimman hyvin ja että alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. *”Kaivotoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan”.*

Katsomme, että sellaisen avoimen valtakirjan antaminen kaivosyhtiölle, joka perustuu jälkikäteen tehtäviin sopimuksiin asianosaisten kesken, jättäen vielä kaivosyhtiölle takaportin ”yleensä”, on kaivoslain 52.3 §:n vastainen. Tuo lain kohta velvoittaa kaivosviranomaisista antamaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidon turvaamiseksi on tässä kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä annettava tarpeelliset määräykset.

Vastoin kaivoslain tarkoitusta Tukes pyytää huomioimaan, että joillakin erityisellä poronhoito alueella toimivien kaivospiirien haltijoilla voi olla kaivosyhtiön ja paikallisen paliskunnan välinen keskinäinen sopimus poronhoidolle aiheutuvien haittojen korvaamisesta. Tukesin mielestä tällöin ei välttämättä anneta erikseen määräyksiä kaivosviranomaisen toimesta poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Tukesin ohje on huono, sillä ohjeesta saattaa saada käsityksen kuin Tukes voisi väistää kaivoslain velvoitteen poronhoidon turvaamiseksi annettavista määräyksistä.

Katsomme poroelinkeinoon olevan oleellinen kitkan saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Porotalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista

elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Katsomme, että poronhoidon turvaamiseksi on tehtävä riittävät selvitykset kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutuksista poronhoidolle, esitettävä riittävät keinot noiden haittojen poistamiseksi, sekä edellytämme nuo selvitykset ja keinot haittojen poistamiseksi esitettäväksi kuulutusasiakirjoissa, jotta niistä voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä. Arviointien, selvitysten, toimenpide-ehdotusten, lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden perusteella kaivosviranomaisen on kaivospiirimääräyksiin annettava tarpeelliset määräykset poronhoidon turvaamiseksi. Sopikaa keskenänne -ehdotus ei riitä turvaamismääräykseksi. Katsomme, että kuulutusasiakirjassa esitetty/ehdotettu menettely poronhoidon turvaamisen suhteen ei ole riittävä.

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet;

Tässä selvityksensä kohdassa Dragon käsittelee Juomasuon kaivospiiriä toimimattomana kaivospiirinä ja esittää vakuuksia arvioitavan uudelleen, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa. Kaivostoiminnan jälkeisiä jälkihoitotöitä ei siis ole arvioitu eikä niiden edellyttämiä vakuusmaksuja ole arvioitu.

Vaatimuksemme tähän asiaan esitimme vaatimuskohdassa 4.

8) muut toimintaa koskevat seikat sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta;

Tähän kaivoslain edellyttämään selvityksen kohtaan Dragon vastaa lyhyesti:
"Kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia. Viranomaiset valvovat lupaehtojen noudattamista."

Dragon on siis sitä mieltä, että heidän tulee noudattaa lupaehtoja. Tämänhän pitäisi olla selvä asia. Mutta otsikkohan edellytti kaivosyhtiötä antamaan ehdotuksia (edellisten kohtien 1 - 7 lisäksi) sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Dragonilta ei ehdotuksia tullut. Dragon ei selvästikään ole kiinnostunut estämään haittojen syntymistä vaan enemmänkin lupamääräyksiin tulevia kiusallisia määräyksiä.

Edellytämme kaivoslupaviranomaisen lupaharkinnassaan ottavan huomioon uuden kaivoslain mukaisesti kaivoslainalaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset, uraanivyöhykkeen ja uraaninkäsittelyn, kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset kumuloituvasti Kitkajoen vesistöön sekä laajojen kaivoslain alaisten hankkeiden vaikutukset luontoperustaisiin elinkeinoihin Kuusamossa ja lähikunnissa. Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle

- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittävästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *”Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta.”*

Otsikon alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä Dragon ollut huomannut myöskään kohdissa 1-8. Dragonin kehuma asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia joutuu epäilyksenalaiseksi, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttään arvioida noita toiminnan vaikutuksia eikä esitä keinoja haittojen rajoittamiseksi.

Toisaalta Dragonin esitettävä lause *”ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta”* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

C2 Sivakkaharju ja Meurastuksenaho

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1995. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10.1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa suoritettu.

Dragon on antanut Sivakkaharjuun ja Meurastuksenahoon liittyvät selvitykset lähes sanasta sanaan samanlaisena kuin Juomasuohonkin. Toki Juomasuolla oli koelouhintaa suoritettu. Niinpä mekin toistamme tässä kohdin Juomasuon kaivospiirin kohdalla esittämämme muistutukset myös Sivakkaharjua ja Meurastuksenahoa koskevana. Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uraanimalmion 0,1 %:n rajan. Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota virallista I-luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määristä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi.

Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista. Katsomme, että pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun kuuluvia seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraanivyöhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojeleuraania käsittelevän kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi pohjavesien suojelumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

Kuusamossa Kuusamossa 28.4.2014

Koillismaan Vihreät ry

Yhteyshenkilö Mika Flöjt, puheenjohtaja

Osoite ja yhteystiedot Kormasentie 1 93600 Kuusamo mika.flojt@gmail.com puh. 040 5788784

Liite 1 Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

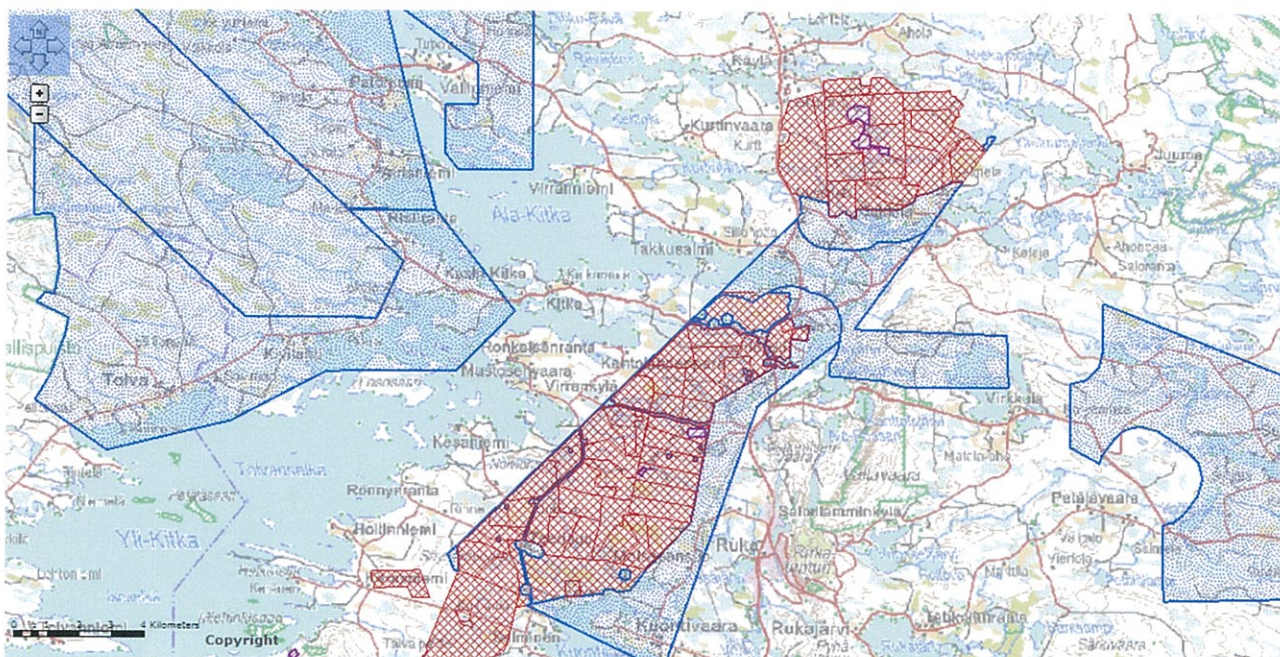
Liite 2 Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Liite 3 Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

(Tulosten esittelytilaisuudesta video: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>)

LIITE 1

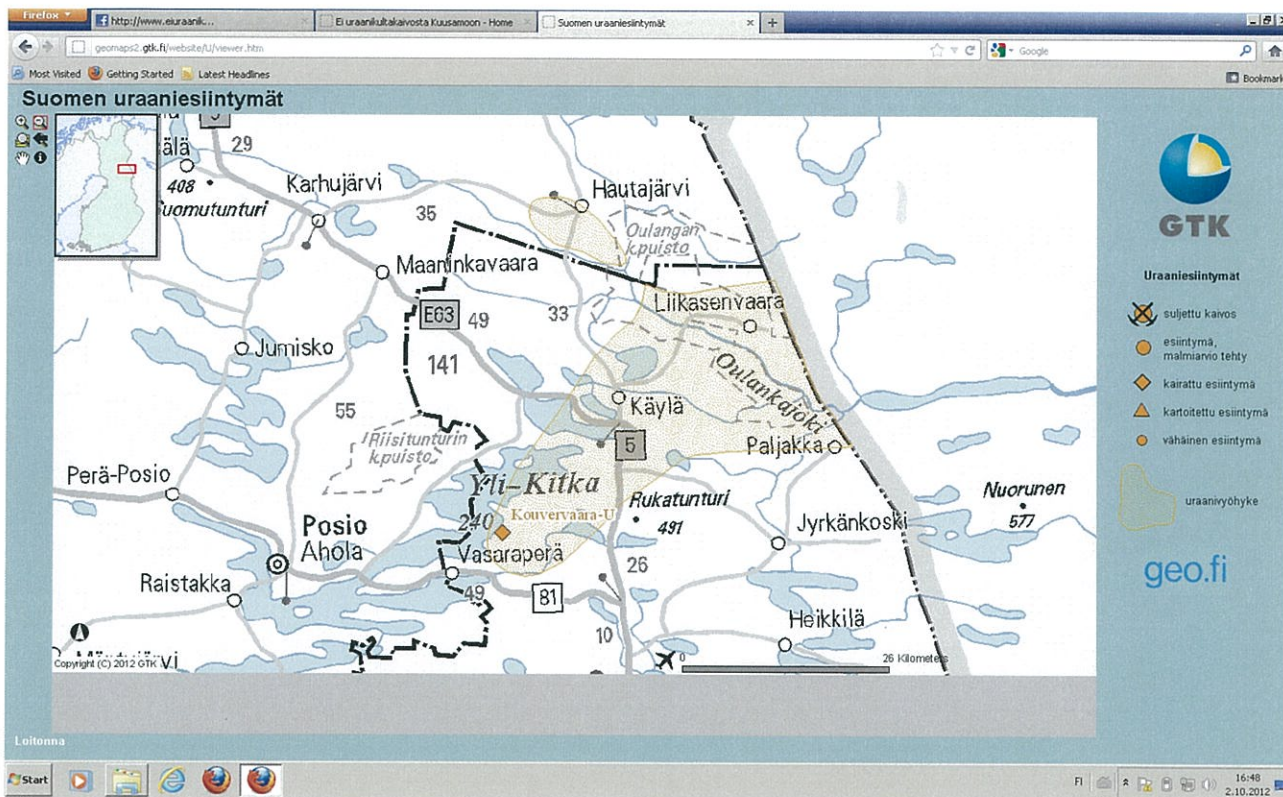
Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

<http://geomaps2.gtk.fi/tukes/> Kaivoskartta 18.4.2014. Huomattakoon, että ns. karensissa olevat alueet eivät näy kartassa.

LIITE 2

Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Kuva GTK:n kaivoskartasta 2.10.2012.

LIITE 3

Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

Raportti

K1301414

Sivu 2 (7)

29UTBQR4V2P

Asiakkaan tunnus		2. Juomasuo Louhos 3m 4.10.2013				
Näyttenumero		H13008020				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (%)	Yksikkö	Menetelmä	Analysija	Allekirjoitus
Näyt.esikäsitt./murskaus/suodatus*	*			1	1	SUAB
Al	12.4	1.24	mg/l	2	1	SUAB
Sb	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
As	0.0286	0.0029	mg/l	2	1	SUAB
Ba	0.110	0.0110	mg/l	2	1	SUAB
Be	0.00068	0.00007	mg/l	2	1	SUAB
B	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
Cd	<0.0004		mg/l	2	1	SUAB
Ca	30.2	3.02	mg/l	2	1	SUAB
Cr	0.0224	0.0022	mg/l	2	1	SUAB
Co	1.90	0.190	mg/l	2	1	SUAB
Cu	0.164	0.0164	mg/l	2	1	SUAB
Fe	26.2	2.62	mg/l	2	1	SUAB
Pb	0.0184	0.0018	mg/l	2	1	SUAB
Li	0.0012	0.0001	mg/l	2	1	SUAB
Mg	13.6	1.36	mg/l	2	1	SUAB
Mn	1.38	0.138	mg/l	2	1	SUAB
Mo	<0.0020		mg/l	2	1	SUAB
Ni	0.102	0.0102	mg/l	2	1	SUAB
P	0.869	0.087	mg/l	2	1	SUAB
K	5.63	0.563	mg/l	2	1	SUAB
Se	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
Ag	<0.0010		mg/l	2	1	SUAB
Na	2.12	0.212	mg/l	2	1	SUAB
Tl	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
V	0.0208	0.0020	mg/l	2	1	SUAB
Zn	0.0246	0.0025	mg/l	2	1	SUAB
Hg	<0.010		µg/l	4	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	0.30	0.05	Bq/l	3	1	SUAB
S	32800	3280	µg/l	5	1	SUAB
Sn	<10		µg/l	5	1	SUAB
Bi	<10		µg/l	5	1	SUAB
Si	8480	848	µg/l	5	1	SUAB
Sr	30.4	3.05	µg/l	5	1	SUAB
Te	15	1.48	µg/l	5	1	SUAB
Ti	178	17.8	µg/l	5	1	SUAB
Zr	1.6	0.160	µg/l	5	1	SUAB
U	63.4	6.34	µg/l	5	1	SUAB
Ce	13.0	1.30	µg/l	5	1	SUAB
La	7.55	0.76	µg/l	5	1	SUAB
Th	0.38	0.04	µg/l	5	1	SUAB
pH	7.36	0.08		7	1	SUAB
fluoridi	<0.200		mg/l	5	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 2 (7)

29UTDZSGY90

Asiakkaan tunnus		3-1 Louhos 2m 4.10.2013				
Näytteennumero		H13008026				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	60.8	3.04	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	12.6	2.53	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	38.3	7.66	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.341	0.068	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	332	66.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	49.8	9.97	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	52.3	10.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	21700	4330	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	17.4	3.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	242	48.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	1.14	0.23	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	40.6	8.1	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	403	80.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	6.8	1.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	<0.52		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	7.38	1.48	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ti	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	40.1	8.02	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	18.5	3.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.21		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Al	12300	2470	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Bi	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
B	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ca	3470	693	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mg	8050	1610	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
K	3180	636	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Se	2.9	0.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Si	142	28	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Na	518	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
S	551	110	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Te	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	1130	227	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zr	6.9	1.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	128	25.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	43.3	8.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 5 (7)

29UTDZSGY90

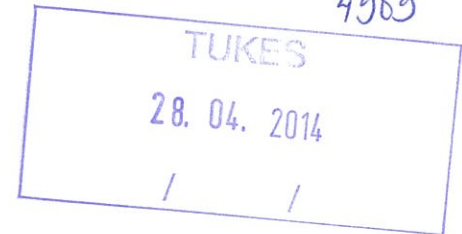

Asiakkaan tunnus		9.Hangaspuro 2 oja hiekka 6.10.2013				
Näytenumero		H13008033				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	74.8	3.74	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	19.4	3.89	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.168	0.033	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	216	43.2	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	58.0	11.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	8.5	1.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	36000	7200	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	960	192	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	14.6	2.9	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	519	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	2.2	0.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	1.29	0.26	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	4.96	0.99	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	79.1	15.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	8.1	1.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.20		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	1.3	0.3	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	16.8	3.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Asiakkaan tunnus		11. Juomasuo Louhok.radio 6.10.2013				
Näytenumero		H13008034				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
Näyt.esikäsit/murkaus/suodatus*	-			4	1	SUAB
U*	188000	37700	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
k.a. 105°C	97.2	4.66	%	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	127E5	1910000	Bq/kg k.a.	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus: 12700000 Bq/kg k.a.						

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: KitkanViisaatMuistutus TUKES dragon-1.docx

Lähettäjä: Mika Flöjt [<mailto:mika.flojt@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:20

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Hyvä TUKES,

Kitkan Viisaat ry:n muistutus liitteessä koskien: **Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin**

Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn.

Kitkan Viisaat ry hallituksen puolesta,

Mika Flöjt

puheenjohtaja

puh. 0405788784

MUISTUTUS

Kuusamossa 28.4.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin
Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909)
kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Kaivosoikeuden haltija Dragon Mining Oy

Muistuttaja: Kitkan Viisaat ry
c/o Mika Flöjt
Kormasentie 1
93600 Kuusamo
mika.flojt@gmail.com

Kitkan Viisaat ry on rekisteröity yhdistys, jonka kotipaikka on Kuusamo. Yhdistyksen tarkoituksena on Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalueen luonto- ja virkistyskäyttöarvojen turvaaminen pyrkimyksenä veden erinomainen laatu.

Tämä muistutuksemme koskee Tukesin 28.3.2014 kuuluttamia Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirejä. Lehtikuulutuksessa nuo kaivospiirit lueteltiin yhdessä, mutta varsinaisissa kuulusasiakirjoissa kutakin kaivospiiriä käsiteltiin erillisinä ilman kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointeja.

Vaatimuksemme Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien suhteen ovat:

1) Vaadimme kyseisiä perusoikeuksien turvaamiskäsittelyjä hylättäviksi kuulusasiakirjojen oleellisten puutteiden vuoksi.

Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat vastoin uuden kaivoslain tarkoitusta, siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Toteutettu kuulemismenettely vajavaisin kuulemisasiakirjoin loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen tietojensaantioikeutta, riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia ja perusoikeuksia.

Kuulusasiakirjoissa ei ole dokumentoitu kaivospiirien voimassaolotilannetta, kyseisten uraanivyöhykkeellä olevien kaivospiirien mineraalien analyysituloksia ei ole esitetty, haitallisten mineraalien ominaisuuksia ei ole selvitetty, kaivosyhtiön kaikkien kaivospiirien kokonaistilannetta yhdessä muiden kaivoslain alaisten hakemusten kanssa ei ole kuvattu eikä niiden hankkeiden kokonaisvaikutuksia ole arvioitu. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu.

Kaivosviranomainen ei ole tuonut esille kaivospiirin kokonaistilannetta yksityisten ja yleisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta eikä kaivosviranomaisten aikaisemmin antamia lupamääräyksiä haittojen torjumiseksi ole edes olemassakaan.

Dragonin selvityksestä puuttuvat uskottavat kuvaukset siitä, kuinka yhtiö aikoo turvata perusoikeuksiin kuuluvat yksityiset ja yleiset edut. Arviointi alueen kaivospiirien ja malmienetsintähankkeiden yhteisvaikutuksista alueen luontoarvoihin, -imagoon ja elinkeinoelämään puuttuu, eikä kaivosyhtiö ole tehnyt edes kaivospiirikohtaisia perusoikeustarkasteluja.

2) Vaadimme perusoikeuksien turvaamiskäsittely hylättäväksi esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutetussa menettelyssä ei ole suoritettu kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi ei voida näissä kuulutusasiakirjoissa esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Kaivosviranomainen ei ole selvityspyynnössään painottanut kaivoslain tärkeimpää elementtiä: yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen, joten myöskään Dragon selonteossaan ei ottanut hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin kantaa. Kuulutusasiakirjoissa ei ole perusoikeuksien turvaamista arvioitu eikä selvitetty kokonaisvaikutuksiin perustuen. Täten kyseiset kuulutusasiakirjat eivät anna riittävää arviointitietoa perusoikeuksien turvaamispäätösten tekemisiksi. Alueella on runsaasti kaivoslain alaisia hankkeita, joita ei kuulutusasiakirjoissa ole kuvattu; ote GTK:n kaivosrekisterin kaivoskartasta liitteessä 1. Tuostakin kartasta puuttuvat tällä hetkellä karenssissa olevat alueet.

Toteutettu menettely alueen kunkin kaivospiirin määräysten tarkastelusta erillisinä yksittäisinä asioina on kaivoslain tarkoituksen ja siirtymäsäännösten sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen. Toteutettu menettely loukkaa alueen yhteisöjen ja ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

3) Vaadimme kaivosviranomaista perumaan kyseisiin kaivospiireihin liittyvät kaivosoikeudet ja purkamaan kaivospiirit Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909).

Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiirit sijaitsevat Kuusamon uraanivyöhykkeellä keskeisellä matkailualueella, jossa jo kaivostoiminnan aloittamisen uhka aiheuttaa kohtuutonta haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiiri- ja kaivosoikeusmääräyksillä ei voisi estää kohtuuttoman haitan syntymistä yleiselle ja yksityiselle edulle. Pelkästään kaivospiirien olemassaolo on häitannut alueiden käytön suunnittelua muuhun luontaiseen käyttöön jo vuosikymmenien ajan.

Tuon vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain edellyttämällä perusoikeustarkasteluilla, ilman yritystäkään kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaishaittojen todelliseen arvioimiseen, on räikeä yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien loukkaus. Tuo loukkaus kohdistuu koko alueen (Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalue ympäristöineen, Rukan matkailualue) ja niiden ympäristöjen asukkaisiin, mökkiläisiin, yhteisöihin, elinkeinoihin sekä vapaa-ajan

virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Kaivoshankkeiden vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Kitkajärveen ja Kitkajokeen, laajemminkin kuin vain kyseisten kaivospiirien välittömässä läheisyydessä.

4) Vaatimuksemme jälkihoitotöiden vakuuden asettamiseksi ja **jälkihoitotöiden, peittämisen, puhdistamisen ja suojaamiseen, välittömään aloitukseen.**

Vaatimustemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Kuulutusasiakirjoissa mainitaan kaivospiirien haltijaksi Dragon Mining, mutta ei ole kuvattu kyseisten kaivospiirien kokonaisuutta, eikä kerrottu Dragonilla olevan kaivospiirien lisäksi hakemuskäsittelyissä samalla uraanivyöhykkeellä useita muita malminetsintähakemuksia ja varauksia.

Dragonilla on Kuusamossa ja lähikunnissa huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintälupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintälupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle). Kuulutusasiakirjoista puuttuu kuitenkin selvitys noista hakemuksista ja siitä, miten nuo etsintävaiheissa olevat hankkeet liittyisivät konkretisoituessaan näihin vanhoihin kaivospiireihin, joiden tarkistuskäsittelystä nyt on kyse. Kuin nämä kaivospiirit olisivat edelleen 1990 luvulla, irrallaan nykytilanteesta.

Dragon on perustellut Tukesille noiden laajojen malminetsintähakemustensa pyrkimyksenä olevan laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen yhdessä entisten kaivospiirien kanssa. Mutta tätä kaivosyhtiön ilmaisemaa laaja-alaisempaa toimintakokonaisuus - tavoitetta Tukes ei ole tuonut esille näihin kuulutusasiakirjoihin, eikä Dragonkaan.

Dragon Miningin etujen mukaista on hallita noita kaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla nuo kaivospiirit (ja niiden mahdollinen toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan erityinen haitta alueen yksityisille ja yleisille eduille. Tukes jätti kuulutusasiakirjoissa kuvaamatta tuon Kuusamon uraanivyöhykkeelle sijoittuvan kaivospiirien ja malminetsintähankkeiden kokonaisuuden, eikä täten antanut todellisia ja riittäviä tietoja muistutusten ja mielipiteiden jättämiselle yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyssä. Kuusamon uraanivyöhyke on esitetty liitteessä 2.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teki jo vuonna 2006 päätöksen, että uraanivyöhykkeillä noudatetaan kaivoslakiakin tiukempaa menettelyä laajan kuulemismenettelyn muodossa. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nro 024/2006: 'KTM käsittelee uraanin etsintälupia lain vaatimaa tarkemmin'. Tiedote 16.2.2006.) Näissä Kuusamon uraanivyöhykkeellä olevissa kaivospiireissä ei tuota laajaa kuulemismenettelyä ole kuitenkaan koskaan tehty, ei edes kairausten uudelleen aloituksessa 2010. Uudessakin kaivoslaissa on uraaniin liittyviä erityispykäläitä joissa edellytetään laajoja kuulemisiä, mutta tuollaista uraaniin liittyvää kuulemismenettelyä kaivosviranomaisen ei ole toteuttanut, eikä sisällyttänyt sitä tähänkään kuulemiseen. Katsomme, että uraanikuulemisten ohittaminen on räikeä perusoikeuksien loukkaus.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslain alainen lupaharkinta tulee yhteensovittaa muun maankäytön suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella alueen yhteisöt, yksityiset henkilöt ja asianosaiset voisivat arvioida kaivoslain alaisten hankkeiden aiheuttamia kokonaisvaikutuksia omiin etuihinsa nähden. Kaivosviranomaisen kuitenkin edellyttää yksilöityjä muistutuksia näiden vajavaisten kuulutusasiakirjojen pohjalta. Katsomme, että näiden vajavaisten kuulutusasiakirjojen vuoksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamista on mahdotonta tehdä luotettavasti kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaiselle oleellisten tietojen saannin ja tietoihin pohjautuvan osallisuusosoikeuden elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa, jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto yleisölle ja asianosaisille ei toteudu näissä kuulutusasiakirjoissa.

Kaivoslaki velvoittaa kaivosviranomaista ottamaan päätöksenteossa huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä yleisten etujen turvaamisen kannalta oleellisia seikkoja ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa kuvattu, eikä kuulutusasiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien tekemiseen riittäviä tietoja.

Katsomme, että kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista ei ole esitetty riittäviä selvityksiä.

B) Kaivospiirien historiatiedot oleellisen puutteellisia

Näissä 28.3.2014 kuulutusasiakirjoissa Tukes ei kuvaile kyseessä olevien kaivospiirien virallisia historiatietoja.

Esimerkiksi Juomasuon kaivospiirin osalta viitataan vain siihen, että kaivospiiritoimitus on ollut valmis ja kaivoskirja on annettu 5.11.1993. Vanhan kaivoslain (503/1965) 50 § mukaan mikäli kaivosoikeuden haltija ei ole annetun määräajan kuluessa ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa yhtiön vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kaivosviranomaisen määrättävä, että yhtiö ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Juomasuon kaivospiirissä ei kaivostoimintaa ole aloitettu (vain koelouhinta 1992). Vuodesta 1993 alkanut määräaika enintään 10 vuotta toiminnan aloittamiseen on umpeutunut, mutta kuulutusasiakirjoissa ei esitetä viittauksia kaivosviranomaisen määräyksiin kaivostyöhön ryhtymisestä tai hakijayhtiön hakemuksista jatkoajan saamiseksi saati kaivosviranomaisen virallisista päätöksistä kaivospiirille annetuista jatkoajoista.

Tämä on sikäli merkillistä, että Dragon Mining itse ilmaisi vuonna 2011 ympäristövaikutuksien arviointiohjelmansa kohdassa 10.1 'Kaivospiiri', että "hankkeen

kaivospiirit ovat vanhentuneet, joten niille joudutaan hakemaan jatkoaikaa. Samalla tarkastellaan kaivospiirien laajennustarvetta uusien toimintojen sijoittamiseksi”.

Nyt kuulutusasiakirjoissa Tukes ei mainitse tuosta kaivospiirien/kaivosoikeuksien vanhentumisesta, jatkoaikahakemuksista eikä myöskään mahdollisista jatkoaikapäätöksistä tai kaivospiirin laajennustarpeesta yhtään mitään. Eikä myöskään Dragon mainitse mitään. Katsomme, että kaivosoikeuden lupatilanteesta ei ole annettu tarpeellisia ja riittäviä tietoja.

Katsomme, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta on oleellista, että lausunnonantajat, muistuttajat ja mielipiteiden esittäjät saavat tietoonsa yksityiskohtaisesti kyseisen kaivoslain alaisen kohteen lupatilanteen tilanteessa, jossa heiltä kuulutuksella pyydetään mielipiteitä erityisesti yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Pidämme oleellisten tietojen kertomatta jättämistä yksipuolisena kaivosyhtiön etujen turvaamisena ja samalla yleisten ja yksityisten etujen loukkauksena.

C) Puutteet ja virheet annetuissa selvityksissä

C1 Juomasuo.

Kuulutusasiakirjassa 2014 esitetty Juomasuon vanha/vanhentunut kaivospiiri on pienempi kuin Dragonin YVA-selostuksessaan 2013 esittämä huomattavasti laajempi kaivospiiri. Kuulutuksen ja muistutuspyynnön kohdistamien kuvitteelliseen vanhaan kaivospiiriin ilman kaivosyhtiön tarkennettua kaivoshankesuunnitelmaa on harhautusta eikä yleisten etujen turvaamista. Erityisesti huomautamme, että kaivoslain mukaan tulee arvioida kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja. Dragonin YVA-selostuksen 2013 mukaan kyseessä on useissa kaivospiireissä tapahtuva satelliittikaivoksiin ja keskusrikastamoon perustuva kaivoshanke. Yhtenä keskusrikastamon paikkavaihtoehtona Dragon oli YVA-selostuksessaan esittänyt Juomasuota, tosin isommassa kaivospiirissä. Nyt kuulutusasiakirjassa Juomasuon kaivospiirin osalta ei keskusrikastamovaihtoehtoa mainittu ollenkaan. Esitetty kaivospiirikohtainen tarkastelu ilman suunnitellun kaivostoiminnan kokonaisuuden huomioimista on kaivoslain 52 §:n vastainen.

Kaivoslain 52.3 § mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on kaivosviranomaisen annettava tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

Dragon ei selvityksessään kuvaile ollenkaan kaivostoiminnan vaikutuksia vaan pelkästään toimimatonta vanhaa kaivospiiriä. Dragon väittää, että toimimaton kaivospiiri ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Vaikka käynnistämätön kaivospiiri aiheuttaa vähemmän haittaa kuin kaivostoiminta, niin Dragonin väite on kuitenkin vastoin totuutta. Viittaamme tässä yhteydessä erityisesti Kitkan Viisaat ry:n teettämiin radiologisiin analyysihin Juomasuon louhosvedestä, louhoskivestä ja louhoksen ympäristöstä. Ne mittaustulokset osoittavat tuon vuonna 1992 suoritetun lyhytaikaisen koelouhinnan aiheuttavan edelleen erittäin merkittävää radiologista kuormitusta louhoksen ympäristöön. (Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä on esitetty liitteessä 3.)

Tuloksista on todettavissa mm: louhoksen viereltä otetun kivinäytteen uraanipitoisuus oli 19 %, louhosveden sedimentin säteily ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin

kolminkertaisesti, louhosalueen ulkopuolelta näkinsammal -näytteen alfasäteily ylitti 182 -kertaisesti kansainvälisen haitallisuusnormin sekä 7 -kertaisesti ydinenergialain toimenpiderajan. Tuohon nähden Dragonin väite terveyshaittojen puuttumisista on totuuden vastainen ja niin vastuuton, että kaivosoikeudet on peruttava.

Dragon väittää selonteossaan myös, että avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti verrattain loivat, mikä ei pidä paikkaansa. Louhoksen kallioreunat ovat pystysuoria. Pintamaakerroksen luiskat ovat paikoitellen verrattain loivia. Louhosalueen reunoille on nostettu uraanipitoisia louhoslohkareita, joista otetusta näytteessä oli tuo lähes 19 % uraania. Nuo louhoslohkareet ovat muodoltaan ja sijoittelultaan kuin istumakiviksi tarkoitettuja. Louhosalutta ei ole aidattu, merkitty eikä säteilyistä varoiteta. Louhoksen turvallisuutta ei ole tarkastettu.

Avolouhoksen läheisyydestä otetuissa näkinsammalnäytteissä oli korkeat alfasäteilyarvot. Se kertoo, että louhoksen radioaktiiviset aineet ovat jo nyt kertyneet kasvien elonkiertoon. Vaadimme välittömiä toimenpiteitä radioaktiivisten aineiden leviämisen pysäyttämiseksi.

Kuulutusasiakirjassa esitetty kartta on niin yleispiirteinen, ettei siitä ole mahdollista havaita kaivospiirin läpi virtaavaa Hangaspuroa. Avolouhoksen suotovedet valuvat nykyisinkin Hangaspuroon ja sitä kautta Kitkajokeen. Hangaspurosta on mitattu kohonneita päästöarvoja.

Haitallisiin vaikutuksiin kuuluvat myös mahdolliset vaikutukset pohjavesiin. Juomasuon louhoksen kallioperän rosoisuutta tai kiinteyttä ei ole edes Dragonin YVA-selvityksessä 2013 kuvailtu. Kuitenkin havaintojen mukaan avolouhos ei mistään kohti vuoda laitojensa yli, joten louhokseen kertyvät vedet vajoavat jonnekin. Louhosvedessä on mittausten mukaan radioaktiivisuutta, joten sitä menee vajuvesienkin kanssa jonnekin. Pohjavesitutkimuksia virtaussuuntineen ei kuitenkaan ole riittävästi tehty edes YVA-selvitykseen. Avolouhos muodostaa jatkuvan pohjavesien pilaamisen lähteen, joka on mahdollisimman nopeasti suljettava.

Varsinaisia kaivostoiminnan arvioituja vaikutuksia ei ole Dragonin selvityksessä ollenkaan esitetty, vaikka selvityksen tämän kohdan otsikko sellaista edellytti. Dragon puhuu kultakaivoksesta. Oikeasti kyseessä on monimetallikaivos, jossa kulta on enimmäkseen sitoutunut uraanin sisään. Lisäksi on useita muita hankalasti hallittavia metalleja sekä harmemineraaleja. Kaivostoiminnan kokonaisvaikutuksia yleiselle ja yksityisille eduille arvioitaessa tulisi esitellä kaikki haitalliset aineet, joita kaivostoiminnan yhteydessä käsitellään ja arvioida niiden haitallisia vaikutuksia koko kaivostoiminnan elinkaaren ajalta ja myös tarvittavia jälkihoitotarpeita. Tätä arviointia ja selvitystä ei ole tehty. Uraanista vaietaan kokonaan. Kullan rikastusratkaisua kemikaaleineen ei esitetä. Vesistövaikutusten arviointia satelliittikaivoksissa ja keskusrikastamossa ei esitetä. Uraanin suhteen korkeapitoista rikastushiekkakasaa ei käsitellä lainkaan.

Katsomme, että esitetyn aineiston perusteella ei yleisiä ja yksityisiä etuja pysty turvaamaan muuten kuin kaivosoikeudet perumalla ja avolouhos täyttämällä tiiviskerrosmenetelmällä.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa Dragon puhuu tutkimuksista, joilla kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, koboltista tai esimerkiksi harvinaisista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

YVA-selostuksessaan 2013 Dragon myöntää uraania sisältävän kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen ja rikastushiekkakasoisiin, mutta uraanin kokonaisuusmääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita ollenkaan.

Tämä kaivoslain kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpää vaieta tässä vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään Dragonin suunnitellussa kaivostoiminnassa kertyvän uraania 50 – 70 tonnia vuodessa Dragonin YVA-selostuksen perusteella. Uraanista vaikeneminen näissä kuulutusasiakirjoissa on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi Dragonille edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania niin sanottuun korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Näin Dragon ilmoittaaikin aikeenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista mitään näissä kuulutusasiakirjoissa. Korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasan arvioidun uraanipitoisuuden on Dragon ilmoittanut olevan ydinenergiain toimenpiderajalla 0,1 %, kuitenkin perustelematta millä keinoin tuo pitoisuus pidetään ilmoitetussa rajassa.

On ilmennyt, että Dragon on pyytänyt 29.11.2012 ja saanut jo keväällä 25.4.2013 TEM:iltä ydinenergiain tarkoittaman ennakkotiedon siitä, tarvitaanko yhtiön toiminnalle ydinenergiain mukainen lupa. Yhtiön tietopyynnössään TEM:ille esittämät vaihtoehdot toimintoilleen olivat (näitä vaihtoehtoja ei edes Dragonin YVA-selostuksessa 2013 esitellä):

1. Uraania ei prosessoida tuotteena eikä haitta-aineena
2. Uraani puhdistetaan prosessissa ilman hyödyntämistarkoitusta
3. Uraania erotetaan prosessissa tuotantotarkoituksessa; tai
4. Uraanipitoinen jäte kuljetetaan ja käsitellään kaivoksen ulkopuolisella laitoksella

Dragonin YVA-selostuksessa 2013 selostuksen kohdassa 10.11 selostetaan ministeriön vastausta (TEM/2711/08.10.01/201) väitteellä, että Dragon ei suunnittele uraanin talteenottamista, mutta ikään kuin varalta on kysytty ennakkotieto luvan tarpeesta, ja todetaan TEM:in kertomat erityyppisiin lupiin vaikuttavat uraanipitoisuuden rajat 0,05 % ja 0,1 %. Noita rajoja Dragon on sitten YVA-selostuksessaan käyttänyt, tosin yleensä ilman

tarkennusta siitä ollaanko malmeissa, tuotteissa, rikastuskasojen pitoisuuksissa tai jättejakeissa niiden raja-arvojen alapuolella vai yläpuolella.

Vaikka selvästikin Dragon on valmistautunut myös uraanin hyödyntämiseen, niin YVA-selostuksessa 2013 väitetään useaan kertaan toistaen, ettei uraanin hyödyntäminen ole tarkoituksena. Siitä poiketen YVA-selostuksen lopussa kohdassa 9.19.5 todetaan ”*Mikäli hankkeen suunnittelussa päädytään uraanin talteenoton toteuttamiseen, kohdistuvat toimintaan lisäksi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä edellytetyt turvallisuusvaatimukset.*” Lause on vaarallinen, varsinkin kun se on riskeihin varautumis-otsikon alla. Kun Dragon uskoisi/uskottelisi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitettyjen turvallisuussäädösten astuvan voimaan vasta uraanin hyödyntämistilanteesta alkaen. Todellisuudessaan nuo turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiiriin liittyvissä tarkistusmääräyksissä nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

Dragonin hankkeen kannalta suuri ero on tietenkin sillä, että uraanin hyödyntäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Kuusamon kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke kunnan nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla. Dragon Mining omassa finanssiraportissaankin toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon.

Kitkan Viisaat ry katsoo, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivyöhyke, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen kultakaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvastauksesta;

Vasta selvityksensä tässä kohdin Dragon tuo esille, että GTK paikansi ja tutki Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymiä 1980-luvulla. Eteläisen louhinta-alueen, siis Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon esiintymiä, ei Dragon kuitenkaan tässä yhteydessä mainitse ollenkaan, vaikka ne lienevät oleellisia esiintymän hyödyntämisen laajuutta selvitettäessä, varsinkin mikäli keskusrikastamo sijoitettaisiin Juomasuon laajennettavan kaivospiirin alueelle. Myöskään Dragon ei tuo esille, että kaikki nuo alueet olivat löytyneet KTM:n rahoittamien uraaninetsintöjen seurauksena.

Dragon esittää tutkimustuloksinaan vain kultamineraalivarannot taulukossa 1, eikä uraania edelleenkään mainita ollenkaan, vaikka esiintymän tutkimustulosten selvitysvastauksesta tämän kohdan otsikko puhuu. Dragon mainitsee Juomasuon esiintymää koelouhitun vuonna 1992 ja koerikastuksen suoritetun Rautuvaaran rikastamolla Kolarissa (Outokumpu Oy). Tuon

koerikastuksen tuloksetkin Dragon jättää selostamatta. Outokumpu Oy:n koerikastuksessa Rautuvaarassa vuonna 1993 ei uraania saatu rikastettua erilleen kullasta eikä riittävästi rikastushiekastakaan. (*Reijo Anttonen, Outokumpu Finnmines Oy: 'Kuusamon Juomasuon kultaesiintymän koelouhinta, diaarinro:nne 1003/340/92'. Outokumpu Oy:n raportti STUK:ille 7.12.1993.*) [Koillismaan Vihreät toi nuo raportit esille jo muistutuksessaan YVA-arviointiohjelmasta vuonna 2011.]

Kyseisessä Outokumpu Oy:n vuoden 1993 raportissa on selostettu, että koerikastuksessa kultaa ja uraania ei saatu toisistaan erilleen painovoimaerotuksella eikä vaahdotusrikastuksellakaan. Rikastushiekkakasaan joutui siis sekä uraania että kultaa. Toisaalta vaahdotusrikastuksessa aikaansaatu kultarikastekin oli niin uraanipitoista (0,007 – 0,17 %), että se osittain ylitti ydinenergia-asetuksen 0,1 % uraanirajan. Kultarikaste sekoitettiin suhteessa 1:10 Saattoporan kultarikasteeseen ennen toimittamista Harjavallan sulattoon, jossa se jatkokäsiteltiin edelleen sekoitettuna muihin sulaton raaka-aineisiin. Minne kultarikasteen mukana Harjavaltaan mennyt uraani lopulta päätyi, ei raportoitu. Rautuvaaran painovoimarikastuksessa tärypöytärikasteen U-pitoisuus oli 1,9 – 45,4 %. Tuo uraanipitoinen tärypöytärikaste sekoitettiin myöhemmin Pahtavuoman kaivoksen uraanirikasteeseen (n.5000 tn). [Outokumpu Oy:n raportissa ei mainita minne nuo uraanirikasteet toimitettiin]. Juomasuon malmin koerikastuksesta syntynyt uraanipitoinen rikastushiekka sijoitettiin Rautuvaaran rikastushiekka-kasaan erikseen tehtyyn kaivantoon. Pahtavuoman kaivoksen uraanipitoinen rikastushiekka johdettiin samaan kaivantoon. Nyt parhaillaan käynnissä olevassa Hannukaisen kaivoksen ympäristölupaprosessissa ei noita Rautuvaaran kaivoksen rikastushiekkakasoisiin piilotettuja uraaneja mainita lainkaan.

Nuo Juomasuon malmin uraanin ja kullan koerikastustiedot Outokumpu Oy raportoi STUK:ille vasta saatuaan ensin kaivoskirjan Juomasuon kaivospiiriin. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset, tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Juomasuolla.

On epäiltävissä, että Juomasuon malmin uraanin ja kullan erottaminen toisistaan on rikastusprosessissa vaikeata, sillä GTK:n tutkijan Heikki Pankan (GTK raportti M19/4613/-89/1/10, 1998) mukaan ”*Selvimmän kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen*”. Pankan mukaan selvimmän kulta on uraniniittirakeissa. Se tarkoittaa, että kultaa ei voi käsitellä uraaniin koskematta. Dragonin YVA-selostuksen 2013 rikastuskaaviossa annetaan kuitenkin vaikutelma ikään kuin kulta saataisiin ensin vaahdotusrikastuksella irti ja sitten lopuksi (jos niin halutaan) saataisiin painovoimarikastuksella uraanirikaste erilleen sijoitettavaksi erilliseen korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Kuitenkin YVA-selostuksen sivulla 64 mainitaan, että vaahdotusprosessi ei erottele uraania. Lisäksi sanotaan, että mikäli rikastamon lopputuote on kultapitoinen vaahdotusrikaste, niin se osa uraanista, joka ei mene vaahdotusrikasteen (siis kultarikasteen) mukana jatkojalostettavaksi, menee rikastushiekkaan. Rikastusprosessin tuottama kultarikaste olisi siis nykyisessäkin Dragonin esittämässä ratkaisussa uraanipitoista, mutta pitoisuusarviota ei esitetä. YVA-selostuksessa 2013 esitetään yhtenä vaihtoehtona kullan sulattamista kultaharkoiksi Kuusamossa. Siinä väitetään lopputuloksena olevan kultaharkkoja 0 % uraanipitoisuudella,

mutta ei kuvata lähtörikasteen uraanipitoisuutta, prosessissa poistettavan uraanin määrää eikä syntyvien prosessisakkojen uraanipitoisuuksia ja niiden käsittelyä ja loppusijoittamisia. Uraania siis sisältyisi kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen sekä rikastushiekkakasoisiin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita. Näistä seikoista ei Tukesin kuulutusasiakirjoissa mainita mitään.

Katsomme, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt kultapitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikautia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi ja yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen erityisellä poronhoitoalueella;

Dragon selonteossaan sanoo osana ympäristövaikutusten arviointiprosessia tehdyn erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Sitä selvitystä ei ole kuitenkaan kuulutusasiakirjaan sisällytetty.

YVA-selostuksen 2013 mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, peräti mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana ruokailualueena vuosikymmeniä. Kun Dragonilla on suunnitelmiansa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan kasvavaa suurta haittaa poroelinkeinojen harjoittamiselle Kuusamossa. Näitä haittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessa, eikä ollenkaan näissä kuulutusasiakirjoissa.

Dragon esittää selvityksessään, että yhteistyöllä eri toimialojen intressit pyritään sovittamaan yhteen mahdollisimman hyvin ja että alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. Kaivotoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan.

Katsomme, että sellaisen avoimen valtakirjan antaminen kaivosyhtiölle, joka perustuu jälkikäteen tehtäviin sopimuksiin asianosaisten kesken, jättäen vielä kaivosyhtiölle takaportin ”yleensä”, on kaivoslain 52.3 §:n vastainen. Tuo lain kohta velvoittaa kaivosviranomaista antamaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidon turvaamiseksi on tässä kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä annettava tarpeelliset määräykset.

Vastoin kaivoslain tarkoitusta Tukes pyytää huomioimaan, että joillakin erityisellä poronhoito alueella toimivien kaivospiirien haltijoilla voi olla kaivosyhtiön ja paikallisen paliskunnan välinen keskinäinen sopimus poronhoidolle aiheutuvien haittojen korvaamisesta. Tukesin mielestä tällöin ei välttämättä anneta erikseen määräyksiä kaivosviranomaisen toimesta poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Tukesin ohje on huono, sillä ohjeesta saattaa saada käsityksen kuin Tukes voisi väistää kaivoslain velvoitteen poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi annettavista määräyksistä.

Katsomme poroelinkeinon olevan oleellinen kitkan saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Porotalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Katsomme, että poronhoidon turvaamiseksi on tehtävä riittävät selvitykset kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutuksista poronhoidolle, esitettävä riittävät keinot noiden haittojen poistamiseksi, sekä edellytämme nuo selvitykset ja keinot haittojen poistamiseksi esitettäväksi kuulutusasiakirjoissa, jotta niistä voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä. Arviointien, selvitysten, toimenpide-ehdotusten, lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden perusteella kaivosviranomaisen on kaivospiirimääräyksiin annettava tarpeelliset määräykset poronhoidon turvaamiseksi. Sopikaa keskenänne -ehdotus ei riitä turvaamismääräykseksi. Katsomme, että kuulutusasiakirjassa esitetty/ehdotettu menettely poronhoidon turvaamisen suhteen ei ole riittävä.

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet;

Tässä selvityksensä kohdassa Dragon käsittelee Juomasuon kaivospiiriä toimimattomana kaivospiirinä ja esittää vakuuksia arvioitavan uudelleen, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa. Kaivostoiminnan jälkeisiä jälkihoitotoimia ei siis ole arvioitu eikä niiden edellyttämiä vakuusmaksuja ole arvioitu.

Otamme kantaa tähän vakuuskysymykseen muistutuksemme kohdassa D.

8) muut toimintaa koskevat seikat sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta;

Tähän kaivoslain edellyttämään selvityksen kohtaan Dragon vastaa lyhyesti:
"Kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia. Viranomaiset valvovat lupaehtojen noudattamista."

Dragon on siis sitä mieltä, että heidän tulee noudattaa lupaehtoja. Tämänhän pitäisi olla selvä asia ennestäänkin. Mutta tämä kysymyshän edellytti kaivosyhtiötä antamaan ehdotuksia (edellisten kohtien 1 - 7 lisäksi) sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Dragonilta ei ehdotuksia tullut. Dragon ei selvästikään ole kiinnostunut estämään haittojen syntymistä vaan enemmänkin lupamääräyksiin tulevia kiusallisia määräyksiä.

Edellytämme kaivoslupaviranomaisen lupaharkinnassaan ottavan huomioon uuden kaivoslain mukaisesti kaivoslainalaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset, uraanivyöhykkeen ja uraaninkäsittelyn, kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset kumuloituvasti Koutajoen vesistöön sekä laajojen kaivoslain alaisten hankkeiden vaikutukset luontoperustaisiin elinkeinoihin Kuusamossa ja lähikunnissa. Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle
- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittömästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *”Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta.”*

Selvityspyynnön kohdan 9 alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä ollut myöskään kohdissa 1-8. Vastauksessa kehutti asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia on epäilyksenalainen, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttään arvioida noita toiminnan vaikutuksista eikä esitä keinoja niiden rajoittamiseksi.

Toisaalta esitetty lause *”ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta”* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

C2 Sivakkaharju ja Meurastuksenaho

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1975. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10. 1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa ole suoristettu.

Dragon on antanut Sivakkaharjuun ja Meurastuksenahoon liittyvät selvitykset lähes sanasta sanaan samanlaisena kuin Juomasuohonkin. Toki Juomasuolla oli koelouhintaa suoritettu. Niinpä mekin toistamme tässä kohdin Juomasuon kaivospiirin kohdalla esittämämme muistutukset myös Sivakkaharjua ja Meurastuksenahoa koskevana. Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uraanimalmion 0,1 %:n rajan.

Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota

virallista I -luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määristä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi. Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista. Katsomme, että pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun liittyviä seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraanivyohtyhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojeleu uraania käsittävän kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi suojelumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

D) Kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Juomasuon esiintymää on koelouhittu vuonna 1992. Koelouhoksen pituus on noin 200 metriä ja leveys noin 100 metriä. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Syvyyttä ei mainita.

Kuulutusasiakirjan mukaan Juomasuon kaivospiirialue ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Kaivoslain mukaista vakuutta koskevia jälkihoitokustannuksia toiminnanharjoittaja arvioi aiheutuvan pintamaakasojen maisemoinnista, tutkimuskaivantojen peittämisestä sekä avolouhoksen reunojen luiskauksesta tai avolouhoksen aitaamisesta.

Vaadimme Juomasuon koelouhinnassa syntyneen avolouhoksen täyttämistä niin sanotulla tiiviskerrosmenetelmällä pohjavesien pilaantumisen estämiseksi. Emme hyväksy louhoslammen jättämistä silleen eikä aitaaminen ja varoitustaulut tai edes louhoksen sivujen luiskaaminen estä pilantuneen louhosveden vajumista pohjaveteen saakka, ellei veden kulkeutumisen estäviä tiiviskerroksia rakenneta riittävän huolellisesti.

Tiiviskerroskerrosten rakentamisten ja avolouhoksen yhteydessä on selvitettävä nykyisen radioaktiivisia aneita sisältävän louhosveden käsittely. Louhosvettä ei sellaisenaan saa johtaa ympäristöön ja vesistöihin.

Louhosalueen vierellä olevat uraanipitoiset louhoslohkareet on poistettava ja maaperien radioaktiivisuustasot kartoitettava ja tarvittavat toimenpiteet tehtävä.

Louhosalueen ympäristöstä on selvitettävä radioaktiivisuuskertymät ja poistettava saastuneet maaperät ja kasvillisuus. (vrt. näkinsammaleen alfasäteilypitoisuus.)

Sivukivikasojen uraanipitoisuusmäärät on selvitettävä.

Ympäristön radioaktiivisuuden seuranta on järjestettävä laajemmaltakin alueelta, jotta pitkän ajan vaikutukset voidaan kontrolloida. Viitaaamme tässä yhteydessä Paukkajanvaaraan ja Soklin koerikastuksista syntyneisiin vuosikymmeniä kestäneisiin jälkiseurantatoimenpiteisiin.

Noihin nykyisen tilanteen edellyttämiin jälkihoitovelvoitteisiin nähden Dragonin ehdottama 5000 € vakuus vaikuttaa olemattomalta. Katsomme, että kaivosviranomaisen on vakuusharkinnassaan otettava uraanin aiheuttamat jälkihoitokustannukset täysimääräisesti huomioon ja asetettava riittävä vakuus noiden jälkihoitotoimenpiteiden asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Jo ennen varsinaisten jälkihoitotoimenpiteiden määräämistä on kaivoksen turvallisuus tarkastettava ja tarpeelliset väliaikaiset turvaamistoimenpiteet määrättävä välittömästi tehtäväksi.

Kuusamossa Kitkan Viisaat ry hallituksen puolesta,

Mika Flöjt

Puheenjohtaja

Puh. 040 578 8784, mika.flojt@gmail.com

Kormasentie 1 93600 Kuusamo

Liite 1 Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

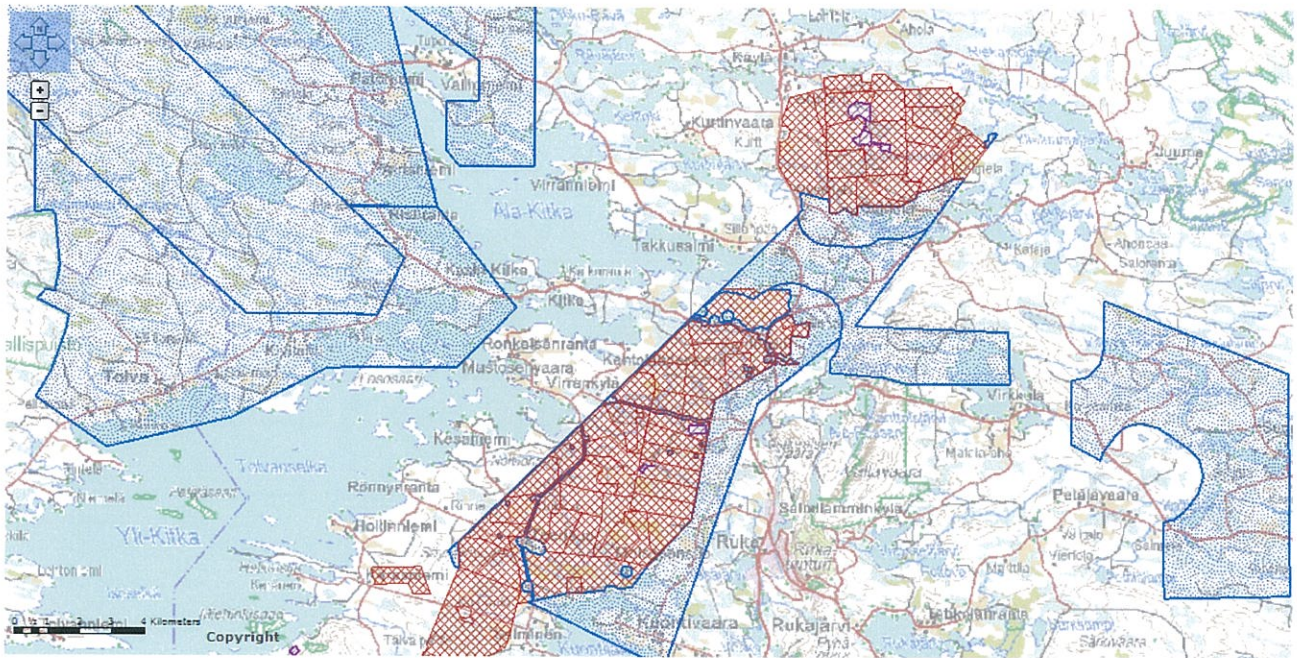
Liite 2 Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Liite 3 Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

(Tulosten esittelytilaisuudesta video: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>)

LIITE 1

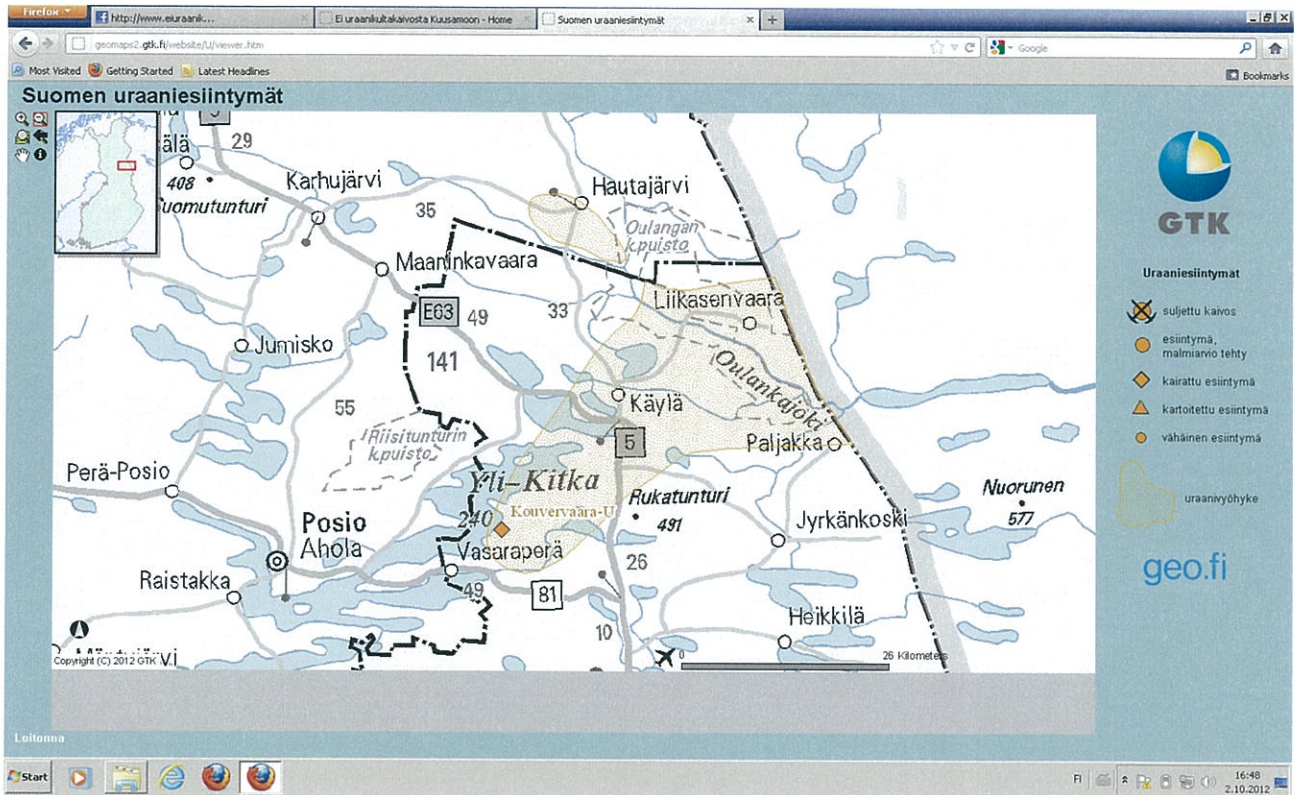
Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

<http://geomaps2.gtk.fi/tukes/> Kaivoskrtta 18.4.2014. Huomattakoon, että ns. karensissa olevat alueet eivät näy kartassa.

LIITE 2

Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Kuva GTK:n kaivoskartasta 2.10.2012.

Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

Raportti

K1301414

Sivu 2 (7)

29UTBOR4Y2P

Asiakkaan tunnus		2. Juomasuo Louhos 3m 4.10.2013				
Näytteennumero		H13008020				
Analyysi	Tulos	Mittausepätvarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysija	Allaikirjoitus
Näyt.esikäsit/murskaus/suodatus*	-			1	1	SJAB
Al	12.4	1.24	mg/l	2	1	SJAB
Sb	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
As	0.0286	0.0029	mg/l	2	1	SJAB
Ba	0.110	0.0110	mg/l	2	1	SJAB
Be	0.00068	0.00007	mg/l	2	1	SJAB
B	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Cd	<0.0004		mg/l	2	1	SJAB
Ca	30.2	3.02	mg/l	2	1	SJAB
Cr	0.0224	0.0022	mg/l	2	1	SJAB
Co	1.90	0.190	mg/l	2	1	SJAB
Cu	0.164	0.0164	mg/l	2	1	SJAB
Fe	26.2	2.62	mg/l	2	1	SJAB
Pb	0.0184	0.0018	mg/l	2	1	SJAB
Li	0.0012	0.0001	mg/l	2	1	SJAB
Mg	13.6	1.36	mg/l	2	1	SJAB
Mn	1.38	0.138	mg/l	2	1	SJAB
Mo	<0.0020		mg/l	2	1	SJAB
Ni	0.102	0.0102	mg/l	2	1	SJAB
P	0.869	0.087	mg/l	2	1	SJAB
K	8.63	0.863	mg/l	2	1	SJAB
Se	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Ag	<0.0010		mg/l	2	1	SJAB
Na	2.12	0.212	mg/l	2	1	SJAB
Tl	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
V	0.0208	0.0020	mg/l	2	1	SJAB
Zn	0.0246	0.0025	mg/l	2	1	SJAB
Hg	<0.010		ug/l	4	1	SJAB
alfa-aktiivisuus	0.30	0.06	Bq/l	3	1	SJAB
S	32800	3280	ug/l	6	1	SJAB
Sn	<10		ug/l	6	1	SJAB
Bi	<10		ug/l	6	1	SJAB
Si	8450	845	ug/l	6	1	SJAB
Sr	30.4	3.05	ug/l	6	1	SJAB
Te	1.5	1.48	ug/l	6	1	SJAB
Ti	178	17.8	ug/l	6	1	SJAB
Zr	1.6	0.160	ug/l	6	1	SJAB
U	63.4	6.34	ug/l	6	1	SJAB
Co	13.0	1.30	ug/l	6	1	SJAB
La	7.55	0.76	ug/l	6	1	SJAB
Tn	0.38	0.04	ug/l	6	1	SJAB
pH	7.36	0.08		7	1	SJAB
fluoridi	<0.200		mg/l	8	1	SJAB

Raportti

K1301415

Sivu 2 (7)

29UTDZSGY90

Asiakkaan tunnus		3-1 Louhos 2m 4.10.2013				
Näyttenumero		H13008028				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allaikirjoitus
k.a. 105°C	60.8	3.04	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	12.6	2.53	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	36.3	7.66	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.341	0.068	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	332	66.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	49.8	9.97	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	52.3	10.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	21700	4330	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	17.4	3.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	242	48.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	1.14	0.23	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	40.6	8.1	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	403	80.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	6.6	1.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	<0.52		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	7.36	1.46	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	40.1	8.02	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	18.5	3.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.21		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Al	12300	2470	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Bi	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
B	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ca	3470	693	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mg	8050	1610	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
K	3180	636	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Se	2.9	0.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Si	142	28	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Na	518	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
S	551	110	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Te	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ti	1130	227	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zr	6.9	1.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	126	25.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	43.3	8.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 5 (7)

29UTDZSGY90

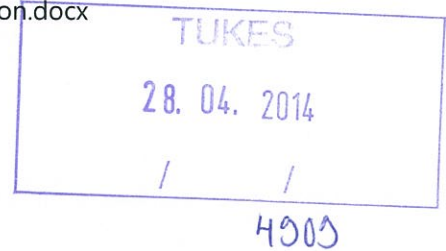

Asiakkaan tunnus		9.Hangaspuro 2 oja hiekka 6.10.2013				
Näyttenumero		H13006033				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	74.8	3.74	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	19.4	3.89	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.166	0.033	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	216	43.2	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	58.0	11.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	8.5	1.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	36000	7200	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	960	192	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	14.8	2.9	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	519	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	2.2	0.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	1.29	0.26	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	4.96	0.99	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	79.1	15.8	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	8.1	1.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.20		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	1.3	0.3	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	18.8	3.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Asiakkaan tunnus		11. Juomasuo Louhok.radio 6.10.2013				
Näyttenumero		H13006034				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
Näyttesikäsit/murskaus/suodatus*	-			4	1	SUAB
U*	188000	37700	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
k.a. 105°C	97.2	4.86	%	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	127E5	1910000	Bq/kg k.a.	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus: 12700000 Bq/kg k.a.						

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:55
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: UusinSiilasmajanKilta muistutus Tukes Dragon.docx

Lähettäjä: siilasmajan kilta [<mailto:kitkajoki@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 8:57

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Hyvä TUKES

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn liitteessä.

Lausujat: Kuusamon ja Sallan arvokkaiden taimenjokien kalaseurat suojellussa Kitka-Oulankajokien ns. Koutajoen vesistössä.

Kuusamossa 28.4.2014

Siilasmajan Kilta ry, Kitkajoki – Kuusamo
Rupakiven Ritarit ry, Oulanka-Savinajoen kalastusseura, Salla

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Muistuttajat:

Siilasmajan Kilta ry
Kitkajoen kalastusseura, Kuusamo
kitkajoki@gmail.com
yhteyshenkilö Jarmo Paloniemi
paloniemi.jarmo@gmail.com

Rupakiven ritarit
Oulanka-Savinajoen kalastusseura, Salla
Yhteyshenkilö Tuomas Jokelainen
tuomas.jokelainen@gmail.com

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Dragonin kaivospiirien päätöksissä ei ole huomioitu riittävällä tavalla erämaisen ja kirkkaan Kitka- ja Oulankajoen arvokkaita erityispiireitä. Dragonin YVA prosessissa ilmenneiden tietojen pohjalta asiaa ja hanketta ei ole informoitu Suomen ja Venäjän rajavesisopimuksen mukaisesti Venäläiselle osapuolelle eikä YVAsta ja lupapäätöksistä ole heille venäjän kielistä materiaalia tarjolla. Sama tilanne on tässä TUKESin kaivospiirikuuluksissa ja prosessissa.

Kaivoshanke sijoittuu Venäjälle laskevan Kitkajoen vesistön alueelle, vaikuttaen suoraan ja välillisesti Kitkajokeen siten on suomalaisessa oikeus- ja sivistysvaltiossa itsestään selvää, että naapuria tiedotetaan asiallisesti ja heidän kanta kuullaan Rajavesisopimuksen mukaisesti näin isossa luontoa ja vesistöä saastuttavassa kysymyksessä.

Alla kerromme kuinka Kitkajoen Juomasuon kaivospiirin avolouhos jo saastuttaa Kitkajokeen laskevaa Hangaspuroa, siten pilaten, saastuttaen, erittäin arvokasta rajavesistöä. Katsomme, että on TUKESin velvollisuus aloittaa pikaisesti toimet, jolla saastumista vähennetään ja lopulta avonainen Juomasuon uraanilouhos peitetään suojaavan maakerroksen alle, eikä se enää altistu sadannalle, eikä siten tuota saastuneita suotovesiä niin runsaassa määrin. Nykyinen tilanne Juomasuon louhoksella on Rajavesisopimuksen vastainen.

Muistutamme TUKESia että on heidän velvollisuus pyytää virallista lausuntoa Suomalais-Venäläiseltä rajavesikomissiolta ja Rajavesikomission pitää virallisesti tiedottaa ja käsitellä asiaa venäläisen osapuolen kanssa. Jos tämä prosessi laiminlyödään nyt TUKESin ja Rajavesikomission toimesta tulkitsemme sen virkavirheeksi ja yleisten etujen vastaiseksi huonoksi hallintokulttuuriksi.

Muistutamme TUKESin virkamiehiä lainvoimaisesta Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välinen rajavesistöjä koskeva SOPIMUKsesta:

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1965/19650026>

2 artikla

"Rajavesistöissä tai sen rannalla ei ilman sellaista menettelyä, josta tämän sopimuksen II luvussa säädetään, ryhdytä toimenpiteisiin, jotka voivat aiheuttaa toisen sopimuspuolen alueella sellaisia vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden tahi vapaan vedenjuoksun muutoksia, jotka saavat aikaan vahinkoa tahi haittaa vesialueelle, kalastukselle, maalle, rakennuksille tai muulle omaisuudelle taikka voivat aiheuttaa tulvan vaaraa tai merkittävää vedenvähyyttä, muuttaa valtavylyä, vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä taikka muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukata yleistä etua. Sama koskee toimenpiteitä, jotka aiheuttavat väylän muuttamisen, sulkemisen tai siirtämisen, vaikka nämä toimenpiteet eivät johtaisikaan edellä mainittuihin seurauksiin. Sopimuspuolet huolehtivat siitä, että rajavesistöt ja niissä olevat rakenteet pidetään sellaisessa kunnossa, ettei niistä aiheudu edellä tässä artiklassa tarkoitettuja vahingollisia ja haitallisia seurauksia.

4 artikla

Sopimuspuolet ryhtyvät toimenpiteisiin, jottei rajavesistöjä pilata puhdistamattomilla teollisuus- tai asutusjätevesillä, puutavaran uittojätteillä, alusten jätteillä tai muilla aineilla, jotka voivat aiheuttaa välittömästi tai ajan mittaan vesistön madaltumista, veden laadun vahingollista muuttumista, vahinkoa kalakannalle, maiseman huomattavaa pilaantumista, vaaraa väestön terveydelle taikka muita niihin verrattavia vahingollisia seurauksia väestölle ja kansantaloudelle.

Sopimuspuolet päättävät tarvittaessa yhteisesti vaatimuksista, joita veden laadulle kussakin rajavesistöissä tai sen osassa on asetettava, sekä ovat jäljempänä II luvussa määrättyä menettelyä noudattaen yhteistoiminnassa keskenään suoritettaessa rajavesistöjen veden laadun valvontaa ja toimenpiteitä näiden vesistöjen puhdistautumiskyvyn parantamiseksi.

Milloin joidenkin toimenpiteiden suorittaminen saattaa aiheuttaa vesistön tai sen osan pilaantumista sekä veden puhdistautumiskyvyn huonontumista toisen sopimuspuolen alueella, älköön tällaisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä noudattamatta niitä määräyksiä, jotka on esitetty tämän sopimuksen II luvussa."

Koska näin suuressa hankkeessa ei ole kuultu rajavesistön toista osapuolta ei TUKESin aloittama kuulutus voi millään tavalla olla oikea, jos Kitkajoen ja Kitkajärven Rukan alueella olevista kaivospiiristä ei kysytä Rajavesikomissiolta ja venäjän aluehallinnon edustajilta. Rajavesisopimusta on noudatettava.

Korostamme, ettei Suomesta ei löydy Kitka-, Kuusinki- ja Oulanka- ja Savinajoen ns. suojellun Koutajoen joen vesistölle ja arvokkaille luontaisille suurtaimen vaelluskaloille korvaavaa vesistöä.

Täydennämme tarvittaessa muistutustamme.

Yleisesti: Suojeltu Kitkajoki ja Oulanka-Paanajärvi vesistö uhattuna

Dragonin kaivospiirit + valtaushakemukset Pohjois-Kuusamossa Kitka-Ruka-Kitkajoki-Oulangalla sekä mahdolliset kaivostoiminnan laajentumisen satelliittilouhokset (laajoja varauksia Kuusingilla, Kitkajärvellä, Pohjois-Posiolla ja Etelä-Sallassa Oulanka-Savinajoella) ovat järjestään tunnettuihin uraanimalmioihin ja sijaitsevat uraanivyöhykkeellä (ks. Liite 1).

Lisäksi aikaisemmat geologien tekemät kairaukset ja tutkimukset osoittavat kaivoshankkeen todellisen luonteen → uraanikultakaivokset, satelliittilouhokset ja uraanikultaa käsittelevä keskusrikastamo.

Dragonin YVA selostuksessa ei tuoda esille kyseisen alueen GTK:n mittavia uraanitutkimuksia, joita ovat tehneet, esimerkiksi:

Pääkkönen (1979), Vanhanen (1981), Pankka & Vanhanen (1984), Vuokko (1988), Pankka (1989), Vanhanen (1989), Pankka & Puustinen & Vanhanen (1991). Lisäksi GTK:n geologi Erkki Vanhanen esitteli vuonna 1987 Itävallassa kansainvälisen atomienergiajärjestö IAEA:n kokouksessa Kuusamon liuskealueen uraaniesiintymiä. Myös Suomi-Neuvostoliitto Symposiumissa vuonna 1989 esiteltiin Paanajärvi-Kuusamo-Kuolajärvi alueen uraaniesiintymiä (Vanhanen 1991). Viittaamme lisäksi liitteessä esitettyyn GTK:n määrittelemään Kuusamon uraanivyöhykekarttaan

Faktat osoittavat että Dragonin YVAssa olevan Rukan Sivakkaharjun kaivoksen uraanin keskipitoisuus on jopa 0,12 % GTK uraanirekisterin mukaan. Kitkajoen Juomasuo-Hangaslampi sisältävät merkittävät määrät uraania. Juomasuon Hangaslammella Dragonin kairaustulos on 2,4 % uraania ja korkein Juomasuon kivilaake on 18,7 % uraania. **Juomasuolla on kovemmat pitoisuudet uraania kuin kultaa, sitä on myös määrällisesti enemmän.** GTK:n tutkija Heikki Pankan (1989) mukaan Juomasuon esiintymässä sulfidipitoiseen serisiittikvartsikiveen on kullaa ja kobolttia lisäksi rikastuneet myös uraani, wolframi ja telluuri. **Selvimminkin kultaa näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen. Pankan mukaan tyyppillisessä kairausreiässä R320 korkeimmat uraani- ja kultapitoisuudet esiintyvät samassa kohdissa (152 m syvyydellä), jossa uraanin pitoisuus on 3000**

ppm ja kullan 16 ppm. (ppm tarkoittaa miljoonasosaa; 3000 ppm = 0,3 %.) Joten Pankan mukaan tyypillisen kairausreiän korkeimmassa kultapitoisuuskohdassa uraania on 187 kertaa kultaa enemmän." Huom. Uraania siis 0,3 %, kun uraanikaivostoiminnan taloudellisuusraja on 0,1%. (ei ympäristö- ja terveysturvallisuusraja). [Lähde: Pankka, Heikki (1989): 'Kuusamon Juomasuon Co-Au-eesiintymän malmitutkimukset vuosina 1985-1989'. (GTK:n raportti M19/4613/-89/1/10. Sivut 18 ja 19.]

Erikseen huomautamme, että näissä Tukesin kuuluttamissa yleisen ja yksityisen edun turvaamisen nimissä tehdyissä kuulutusasiakirjoissa ei uraania mainittu ollenkaan. Kuin uraani ei muistuttajille kuuluisi.

Dragonin lisävaltauksissa Kitkajoen Juomasuon ympärille ns. "Hangaslammelle" ja Petäjävaaraan on samat riskit pohjavesijänteille ja lähteille. Alueella on uraanivyöhykkeellä ja Dragonin kaivos YV Asta selviää alueen korkeat uraanipitoisuudet jopa 2,4% uraania. Viereisen Juomasuon uraanilouhoksen kivinäytteen korkein pitoisuus oli 19% uraania. Vaadimme Dragonin kaivospiirejä ja valtauksia käsiteltävän uraanivaltauksina. Juomasuon avonaisen uraanilouhoksen ympärillä on lähteitä ja valtaushakemus alueella on myös nimensä mukaisesti Hangaslampi ja Pohjaslampi. Pohjaslammen Pohjasvaarassa on tunnettuja lähteitä. Hangaslammesta lähtevä Hangaspuro on jo todettu saastuneeksi Juomasuon uraanista ja se laskee suoraan Kitkajokeen. Hangaspuron saastuminen Juomasuon louhoksen saastuneista suotovesistä muodostaa suoran konkreettisen uhan Ylä-Kitkajoen Kitkan taimenkannalle, Jyrävän alapuoliselle harvinaiselle suurtaimenkannalle, Koutajoen vesistön raakkukannoille, Kuusamon koskien kalastusmatkailulle, paikallisten ikimuistoiselle nautinnalle sekä koko pitäjän imagolle.

Kitkajoki on tunnettu taimenistaan ja harjuksistaan. Kitkajoki on myös matkailu, retkeily- ja koskenlaskualue. Kuusamolaisille Kitkajoen nautinta, virkistys ja kalastus on ollut ylisukupolvien erityisen merkityksellistä. Jokikalastus on ollut osa kuusamolaisten ja sallalaisten perheiden ja sukujen ylisukupolvista kulttuuriperintöä. Kitkajoen kosket, Kuusamon kosket, erityisesti saamelaisille pyhä Jyrävän vesiputous ja sen alapuoliset suurtaimenet ovat olleet vuosisatoja, vuosituhansia kalastuksen kohteena. Kuusamon käräjöpöytäkirjat todistavat suurjokien merkityksen alueen kuusilappalaisten, kuusamolaisten, nautinnalle ja elämälle. Elävä jokikalastuskulttuuri on jatkumoa tästä vanhasta perinteestä ja ylisukupolvisesta nautinnasta.

Jyrävän alapuolinen Kitka-, Kuusinki- ja Savina-Oulanka -jokien vaellustaimenta aina Venäjän Paana- ja Pääjärveä myöten on jääkauden jälkeen makeaan veteen loukkuun jäänyt meritaimenkanta, mikä on sopeutunut makeaan veteen, mutta säilyttänyt meritaimenille ominaisen käyttäytymisen nousta jokiin pelkästään kudulle, toisin kuin normaali järvitaimen, joka nousee jokiin myös syönnökselle. Jyrävän alapuolisilla taimenilla mahalaukku surkastunut meritaimenten tapaan kutuvaelluksen aikana – meritaimenten tapaan. Jyrävän alapuolinen taimenkanta todistettu olevan geneettisesti erilainen kuin ns. Kitkajärven ja Ylä-Kitkajoen uhanalainen taimenkanta.

Kitkajärven ja Kitkaan laskevien jokien ja järvien kalastus on osa kuusamolaista ja posiolaista kulttuuria ja virkistystä sekä ammattikalastusta. Kitkajärvi on tunnettu taimenistaan ja muikuistaan. Kitkajärven kalastaminen on jatkunut ylisukupolvien ja Kitkan ammattikalastajien tuotteet mm. Kitkan Viisas – muikku on saanut EU:n tuotesuojan. Dragonin uraanikultakaivosuhanke ja lisävaltauksien kairaukset uraanivyöhykkeellä on uhka Kitkan ja Kitkajoen kalastusperinteelle, kalastuselinkeinoille ja

virkestykselle, siten vastoin kuusamolaisten, erityisesti Kitkan ja Kitkajoen, Kuusingin ja Oulangan yhteisöjen kalastus- ja nautintaoikeuksia.

Uraania sisältävä kaivostoiminta on eräs saastuttavimmista ja vahingollisimmista kaivostoiminnan muodoista maailmassa. Koska malmin uraanipitoisuus on usein pieni, yli 99 prosenttia malmin sisältämästä kiviaineksesta jää kaivosalueelle jätteenä ja erotusprosessissa syntyy runsaasti radioaktiivista jätevettä. Jätekievet ja murskeet sisältävät 85 prosenttia uraanimalmin radioaktiivisuudesta sekä raskasmetalleja, kuten arsenikkia, toriumia, kadmiumia ja lyijyä. Avolouhoksen jätekummuista leviää ympäristöön radioaktiivista pölyä ja suurempia radonkaasun päästöjä. Radon kulkeutuu tuuliolosuhteiden mukaisesti 3,8 vuorokautta muuttuen vaaralliseksi poloniumiksi. Uraania ja arseenia sisältävät myrkkijätealtaat ns. rikastushiekka-altaat aiotaan kasata kuusamolaisten Käylän ja Säkčilän kylien väliin vain 2 km päähän kylistä, vain 1 km päähän Kitkajoesta. Tämä on mielestämme ihmisten elinympäristön ja Kitkajoen koskikalastusmatkailualueen puhtauden ja viihtyvyyden tuhoamista. METLA:n mittaustulokset osoittavat että myrkyllinen arseenipöly kulkeutuu kaivokselta yli 5 km päähän. Täten alueen kylät, mökit ja Kitkajoen matkailualue on saasteiden vaikutuspiirissä.

Siten Dragonin avokaivokset Rukalla ja Kitkajoella sijaitsevilla kaivospiireillä olisivat ympäristö- ja terveysongelmiltaan ja radioaktiivisilta päästöiltään uraanilouhostoimintaa ja sellaisena ne tulee kaivosviranomaisen nähdä ja käsitellä. Kaivosyhtiö on lehtijutuissa (Kaleva) ja omassa finanssiraportissa myöntänyt, kiinnostuksensa uraanin talteenottoon (uraanituotantoon). Omassa Finanssiraportissaan Dragon toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon. Tavoitteena on siis kunnan uraani-veto-oikeuden välttäminen ja ihmisten huijaaminen. Tämmöistä epärehellisyyttä ei voi viranomaistahot hyväksyä ja siten päätöksillään edistää hankkeen etenemistä. Mikäli näin tapahtuisi, olisi se irvikuva yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta.

Dragonin kaivoshanke on yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen/turvattomuuden näkökulmasta uraanikultakaivos, koska uraania on kovempia pitoisuuksia ja määrällisesti enemmän kuin kultaa. Hankkeessa on uraanikaivoksen jäteongelmat ja päästöt. Muistutamme, uraanin taloudellinen talteenotto ottaa ”talteen” vain 20 % kaivostoiminnan radiologisista säteilyistä, loput 80 % säteilymääristä jää kaivosalueelle ja rikastamolle jätteisiin saastuttamaan, erittäin pitkäaikaiseksi terveys- ja ympäristöongelmaksi. Uraanin ”talteenotossa” yhtiöt hamuavat vain tiettyjä uraanin osia, jotka ovat taloudellisesti merkittäviä uraaniteollisuudessa (liite 2 keltaisella merkittyjä). Loput noin 80% uraanin säteilymääristä jää kaivosalueelle, louhokselle murskeisiin ja sivukiviin ja jätteiden ns. ”rikastushiekka-altaisiin”. Rikastushiekkakin on vääristävä nimitys, koska malmi jauhetaan kertaluokkia hiekkaa hienommaksi hieusumaiseksi jauheeksi. Kaivostoiminnassa avokaivokset ja kaivostunnelit vapauttavat ilmaan reilusti runsaampia radonkaasun päästöjä, uraanipölyä (useita eri radionuklideita). Radioaktiiviset aineet levittäytyvät kaivoksen ympäristöön (ravintoketjuun) ja vesistöön sekä pohjavesiin.

Vaadimme että ELY-keskus, Kuusamon kunnan viranomaiset sekä Tukes ottavat huomioon sen, että radiologisen perustilaselvityksen tietoja ei ollut YVA-selostuksessa lainkaan eikä YVA-asetuksen mukaista pakollista erillistä uraaninkäsittelyn YVA-arviointia oltu tehty. Täten Dragonin kuulutusasiakirjassa viittaamassa YVA-selostuksessa ei ole käsitelty riittävän syvällisellä tavalla louhinta-, kaivos- ja rikastamoalueiden sekä kaivos- ja rikastamotoiminnan jätealueiden osalta näitä uraanin ja sen

kaikkien hajoamistuotteiden myrkyllisyyteen ja säteilyyn seuraavia ongelmia: *Geologian tutkimuskeskus (GTK) raportoi eduskunnalle uraania sisältävän kaivostoiminnan ongelmista.*

Alla oleva on suoria lainauksia GTK:n raportista: nimeltä TIEDONANTO 35 G:

"Kaikki primääriset keskinäisessä tasapainotilassa olevat uraanimalmi sisältävät radiumia, joka juuri on poikkeuksellisen korkean säteilytason aiheuttaja uraani-kaivoksissa. "Tavallisten kaivosten" toimintaan liittyvien haittatekijöiden lisäksi uraani-kaivosten työntekijät joutuvat alttiiksi hengitysilman sisältämälle radon-kaasulle ja sen lyhytikäisille tytärnuklideille, hengitysilmassa oleville pitkäikäisille alfa-aktiivisille hiukkasille sekä kohonneen ulkoisen säteilyn vaikutukselle. Merkittävimmän haitan muodostaa kuitenkin radon lyhytikäisine tytäraineineen. Lyhytaikaisesti radonpitoisuus nousee louhinnan edellyttämän malmin porauksen, räjäytyksen ja kuljetuksen aikana pölyhiukkasiin tarttuneiden uraanisarjan aineiden vuoksi. Pölyn ja ulkoisen säteilyn yhteenlaskettu osuus kaivostyöntekijöiden säteilyaltistuksesta jää yleensä radonin osuutta alhaisemmaksi. On arvioitu, että pölyn ja ulkoisen säteilyn osuus on yhteensä n. 30 % kokonaisaltistuksesta. Radiumin pitkän puoliintumisajan vuoksi (noin 1600 vuotta) seisovan kaivosveden voidaan olettaa sisältävän runsaasti radiumia (ja sen seurauksena myös radonia) tai vaihtoehtoisesti suurissa vesisysteemeissä radium diffundoituu pitkiä matkoja, josta seuraa radonin leviäminen laajalle. Näin pintavesiin keräytynyt radon poistuu pääasiassa ilmaan. Myös kaivokseen valuvaan pohjaveteen on saattanut liueta uraania ja radonia, jolloin vuotokohtien läheisyydessä ilman radonpitoisuus voi olla hyvinkin korkea.

Maailmalta esimerkkejä

Kanadan ja Ruotsin luonnonolosuhteet vastannevat parhaiten Suomen olosuhteita. Kanadassa uraanimalmijätteiden sijoitusalueilla sadeveden suotautuminen ylittää haihdunnan. Malmijätteeseen jäänyt hapettava pyriitti (FeS₂) laskee valuvan veden pH-arvoa. Hapan vesi tehostaa esim. Th-230:n, Ra-226:n, Pb-210:n, As:n ja Ni:n vapautumista malmijätteestä ja joutumista ympäristöön. Tapahtuma voi jatkua hyvinkin kauan. Monissa uraanimalmijätteissä haitalliset ei radiologiset aineet, kuten Cat Pb, Zn, Set As, **Pb**, **Cd**, hapot, orgaaniset yhdisteet ym, muodostavat huomattavan pitkäaikaisen ympäristö- ja terveyshaitan. Tulokset osoittavat, että ensimmäisen 100 vuoden aikana haittojen perimmäinen aiheuttaja on alkuperäinen jätteeseen jäänyt radium. 100 000 vuoteen saakka Th-230 on pääasiallisin riskitekijä ja kun aikaa on kulunut n. 1 miljoonaa vuotta, haittavaikutusten pääasiallisin aiheuttaja on alkuperäisen malmin sisältämä U-238.

Haitallisten aineiden kulkeutuminen jätteistä.

Uraani-kaivosjätteen sijoituspaikan valinnassa ja suunnittelussa on otettava huomioon seuraavat radionuklidien vapautumis- ja kulkeutumistavat:

1. Tuulieroosio ja -kuljetus
2. Pintaveden kulutus- ja kuljetustyö
3. Pohjaveden liuottava vaikutus ja liuenneiden aineiden kulkeutuminen sen mukana
4. Kaasufaasissa olevien radioaktiivisten aineiden säteilyvaikutus

5. Ekoloqisten tekijöiden (kasvit tai eläimet) pääsy kosketuksiin radioaktiivisia aineita sisältävän malmijätteen kanssa

6. Ihmisten joko tahaton tai tahallinen käsiksi pääsy malmijätteeseen.

Uraanikaivosjätteistä peräisin oleva radioaktiivisuus kulkeutuu eliöihin eri tavoin ja altistaa eliöitä seuraavasti:

- a. ilmassa oleva radon ja sen tytärnuklidit
- b. suora gammasäteily
- c. jätteistä lähtevä ilman mukana kulkeutuva pöly

- 1. suoraan hengitykseen
- 2. laskeuma maan pinnalle
- d. kulkeutuminen veden mukana
- 1. kiinteät radioaktiiviset hiukkaset
- 2. liuenneet radioaktiiviset aineet

Lisäksi otettava huomioon

- gammasäteily
- ilman sisältämään pölyyn kiinnittyneet radioaktiiviset aineet
- radiumin liukeneminen veteen
- radonin liukeneminen veteen
- raskasmetallien liukeneminen ja siitä aiheutuvien haittojen kerrannaisvaikutus
- ravinnesuolojen liukeneminen

Haitalliset aineet, jotka voivat kulkeutua vesi- ja ilmareittien kautta ovat ekosysteemille potentiaalinen vaaratekijä. Laskelmien mukaan uraanin ja toriumin hajoamisen välivaiheena syntyvät Ra-226 tytärnuklideineen tuottaa valtaosan malmijätteeseen liittyvästä radioaktiivisuudesta, kun otetaan huomioon n. 1000 vuoden aika. Malmijätteen sisältämät haitalliset aineet vapautuvat vähitellen pyriitin hapettumisen, huokos- ja pohjaveden happamoitumisen ja sitä seuraavan liukenemisen vaikutuksesta.”

Muistutamme, että 1990 -luvun Outokummun ja STUK:in mittauksista selviää Juomasuon malmi olevan hyvin uraanipitoista (1000 ppm = 0,1%) .Rautuvaaran rikastamolla uraania kertyi niin, että tärypöytärikasteessa uraanin pitoisuus oli yli 46% ja työntekijöiden sallittu vuosittainen säteilyannos täyttyi jo kolmessa kuukaudessa. Katsomme, että YVA-selostuksessa on työntekijöiden, louhos- ja rikastamoalueiden vaikutuspiirissä elävien terveysriskejä tietoisesti vähätelty, vääristelty ja ongelmista vaiettu. Erityisen raskauttavaa on STUK:in toiminta ja rooli prosessissa Dragonin konsulttina. Edellä mainituista aikaisemmista Juomasuo raporteista huolimatta, STUK:in edustaja Dina Solatie sanoi valtuustosalissa ja Käylän tilaisuudessa ettei uraanikultalouhos ja uraanikulta-rikastamotoiminta muodosta terveysriskiä ihmisille. Katsomme, että tämä on muunneltua totuutta ja ihmisten tietoista harhaanjohtamista, vääristelyä, josta tulee olla seurauksia väärän tiedon lausujalle. Se ole mitenkään hyväksyttävää viranomaistoimintaa. Viranomaisten tulee olla rehellisiä ja kertoa oikeata tietoa alueen ihmisille.

Kitkan Viisaat julkisti 11.1.2014 tuloksia, mm.: louhoksen viereltä otetun kivinäyteen uraanipitoisuus (19 % uraania), louhosvedessä olevan sedimentin säteilypitoisuus (ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolmikertaisesti), louhosalueen ulkopuolelta kasvinäyte (näkinsammal alfasäteily 182

-kertaisesti yli kansainvälisen haitallisuusnormin ja 7 -kertaisesti yli ydinenergiain toimenpiderajan).
(liite 3) Tulokset selitetty videolla: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>

Lisäksi Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema oli suorittanut mittauksen Käylän Juomasuon louhoksella Kitkajokivarressa 11.10.2010, jolloin mittaussarjan suurimmat pitoisuudet olivat jopa huippukorkeat 16,3 ($\mu\text{Sv/h}$), kun normaali raja-arvo on 0,30 ($\mu\text{Sv/h}$) (mittauspistekartta liitteessä, tulokset alla). Vs. Oulangan tutkimusasemanjohtaja tohtori Riku Paavola totesi niiden olevan: ”STUK:in Kuusamon ja Käylän netissä oleviin taustasäteilymittauksiin verraten nuo korkeimmat arvot ovat 150-200 -kertaisia.”

Tämän jälkeen Juomasuon uraanilouhoksella on tehty lisäksi useita todentavia mittauksia toisilla mittareilla. Normaali alueen taustasäteily 0.10 - 0.20 microsievertiä tunnissa ja 0.30 ns. turvaraja, mutta Juomasuon mittauksissa korkeimmat luvut jopa huippukorkeat 66.4 microsievertiä tunnissa. Video katsottavissa:

<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151718930163584&set=vb.176573525686757&type=3&theater>

Huomautamme kaivosviranomaiselle, että Juomasuon koelouhinnan synnyttämä uraanilouhos saastuttaa jo nyt ympäristöä, pohjavesiä ja vesistöjä. Vaadimme pikaisesti suojaamaan ja peittämään louhosalueen siten, että myös pitkänajan riski pohjavesien saastumiselle saadaan estettyä. Muistutamme, että Kitkajoen Juomasuo-Hangaslampi-Pohjasvaara kaivosalueen keskeltä virtaa Kitkajokeen suoraan Hangaspuro, josta on jo havaittu Juomasuon uraanilouhoksen saastuneita, radioaktiivisia, suotovesiä. Yleisesti Dragonin kairaustoiminta alueella on uhka alueen Kitkajoen pohjavesijänteille ja lähteille - se tulee viranomaisten toimesta pikaisesti kieltää.

Lisäksi vaadimme selvitystä ympäristöviranomaisilta ja yhtiöiltä siitä, mitä tapahtui Juomasuon patotulvassa 1990-luvulla ja mitä aineita pääsi Kitkajokeen. Paikalliset ihmiset raportoivat liejusta aina Juumajärveen saakka. Padon murtuminen on malli esimerkki siitä mitä riskejä ja vääjäämättömiä vuotoja ja onnettomuuksia kaivostoiminta toisi suojeltuun Kitkan-Koutajoen vesistöön.

Mielestämme valvontaviranomaiset niin ELY:ssä kuin TUKESissäkin ovat vastuussa, että he ovat tietoisesti sallineet Dragonin kairaustoiminnan tunnetulla uraanivyöhykkeellä ja pohjavesialueella ilman erillistä ympäristövaikutuksien arviointia ja uraanikuulutuksia (ministeriön uraniasetus vanhaan kaivoslakiin 2006). Lisäksi myös Juomasuon kaivospiirien jatkamisluvat 2007 ja 2012 on tehty uraniasetuksen vastaisesti ilman uraanimerkintöjä ja uraanikuulemisia. Nytkään näissä Tukesin kuulutussasiakirjoissa ei uraanista mainita mitään. Kuulutussasiakirjat ovat räikeän puutteelliset, kaivosyhtiön eduksi, eikä niiden antamien tietojen pohjalta voida yleisiä ja yksityisiä etuja luotettavasti turvata. Näiden kuulutussasiakirjojen perusteella ainoa turvaamismahdollisuus on kaivospiirien purkaminen.

Uraanikultakaivostoiminnan riskinä ovat erityisesti radioaktiivisen, myrkyllisten, jätevesien vuodot pohjavesiin ja vesistöihin, josta niitä on käytännössä mahdotonta poistaa. Saasteet kertyvät ravintoketjuun. Uraani kemiallisesti myrkyllisenä ja herkästi vesiliukoisena saastuttaa prosessivedet, jotka suunnitellaan YVA-selostuksessa laskettavaksi kaivoksen viereisiin vesistöihin, käytännössä Kitkaan ja

Kitkajokeen. Geologian professori Matti Saarniston totesi Koillissanomien haastattelussa yksiselitteisesti (KS 8.6.2007 s.7) Käylän Juomasuosta:

"Uraanikaivoksen vastustamiseen Saarnistolla on selvä syy, ei ole olemassa ensimmäistäkään esimerkkiä siitä, että uraanin louhinta- ja rikastus olisi onnistuttu pitämään suljetussa järjestelmässä. Uraanin louhinta ei onnistuta hallitsemaan, onnettomuus sattuu ennemmin tai myöhemmin. Uraanipöly- ja lieju leviää laajalle ja pilaa vesistöt ja pohjavedet pysyvästi. Murskattu jättekivi säteilee radonia moninverroin enemmän kuin ehjä kallion pinta hän luettelee. Tästä vuoksi hän ei myöskään hyväksy esimerkiksi kullan kaivamista, jos kullan mukana nousee uraania. Koillismaalta löytyy tällainen esiintymä esimerkiksi Käylän Juomasuolta."

Koskien suojelulla suojellussa Kitkan-Koutajoen vesistössä elää Suomen geneettisesti alkuperäinen vaellustaimenkanta, joka nousee kudulle Pää- ja Paanajärvestä Suomen puoleisiin Kitka-, Kuusinki-, Oulanka- ja Savinajokiin. Kuusamon suurtaimen on jääkauden jälkeen vesistöön loukkuun jäänyt meritaimenkanta. Sallan ja Kuusamon suurtaimenjokien pitkänajan virkistykellinen, kalastusmatkailullinen ja luonnon monimuotoisuuden arvot ovat reilusti suuremmat kuin monikansallisten kaivosyhtiöiden lyhytaikaiset voitot. Lisäksi Suomen ja Venäjän rajasopimuksen 4§ kieltää valtioita aloittamasta sellaista teollista toimintaa, joka uhkasi rajavesistön puhtautta.

Hankkeen ympäristövaikutuksista ei ole hankittu Suomen ja Venäjän rajavesisopimuksen mukaisesti rajavesistössä tapahtuvasta teollisuushankkeesta rajavesikomission lausuntoa.

YVA-selostuksessa viitataan harhauttavasti kansainvälisen lausunnon tarpeellisuusharkinnassa Espoon sopimukseen. Koutajoen vesistö laskee Venäjälle Karjalan tasavallan Pääjärveen. Suomen ja Venäjän yhteisten vesistöjen asioita käsittelee kahdenvälisen valtiosopimuksen mukaisesti Suomen ja Venäjän rajavesikomissio, jolta ei kuitenkaan ole pyydetty lausuntoa. Tämä on erittäin vakava virhe ja puute. Venäläisiä osapuoli olisi pitänyt olla myös osa YVA ohjausryhmää ja heidän olisi tullut saada koko YVA venäjäksi käännettynä tasapuolisen tiedon saannin varmistamiseksi.

Kalastusseurat katsovat, että rajavesistöjen suojelutyössä ja kestäväen kalastuksen hoidossa ja kalaveden puhtauden vaalimisessa yhteistoiminta yli valtakunnan rajan yhdessä venäläisten kanssa on oleellisen tärkeätä, joten rajavesikomission lausunnon puuttuminen arviointiselostuksesta on oleellinen, erittäin vakava, kansainvälisjuridinen ja poliittisesti merkittävä puute. Katsomme että YVA-prosessi kokonaisuudessaan on ollut puutteellinen, harhaanjohtava, puolueellinen YVA:n ohjausryhmän puheenjohtajan toimesta ja Dragonin päämäärään pyrkivä. Kritisoimme myös sitä, ettei meitä kutsuttu YVA ohjausryhmään vaikka olemme vaikutusvesistön kalastusseuroja. Meiltä ei myöskään kysytty kalastuskyselyä vaan se pelattiin YVA-selostuksessa pienesti rajatun asukaskyselyn sisään. Kuusamon jokien ja järvien, erityisesti suurten taimenjokien (Kitka-Kuusinki-Oulanka-Savina) kalastusmatkailun merkitys on YVA-selostuksessa ylimalkaisesti sivuutettu, vaikka Naturpoliksen uuden tutkimuksen (2013) mukaan se tuo aluetalouteen 1-2 miljoonaa euroa vuosittain ja kalastuslupatuloja yli 120 000 € per vuosi kaikilta kalastusalueilta. Tämä pitkäaikainen rahasampo meinataan vaarantaa hetkellisellä, riskialttiilla ja moniongelmallisella uraanikultakaivosohjelmalla.

Kalastusseurat vastustavat Dragonin uraanikultakaivoshanketta ja vaativat kaivostutkimuksien lopettamista. Dragonin kaivospiirit ja valtaukset on purettava ja alueet on saatettava luonnontilaan, Juomasuon louhos on peitettävä, suojattava ja alue tulee saattaa luonnontilaan.

Kuusamossa 28.4.2014

Jarmo Paloniemi
Puheenjohtaja
Siilasmajan Kilta ry
Kitkajoen kalastusseura

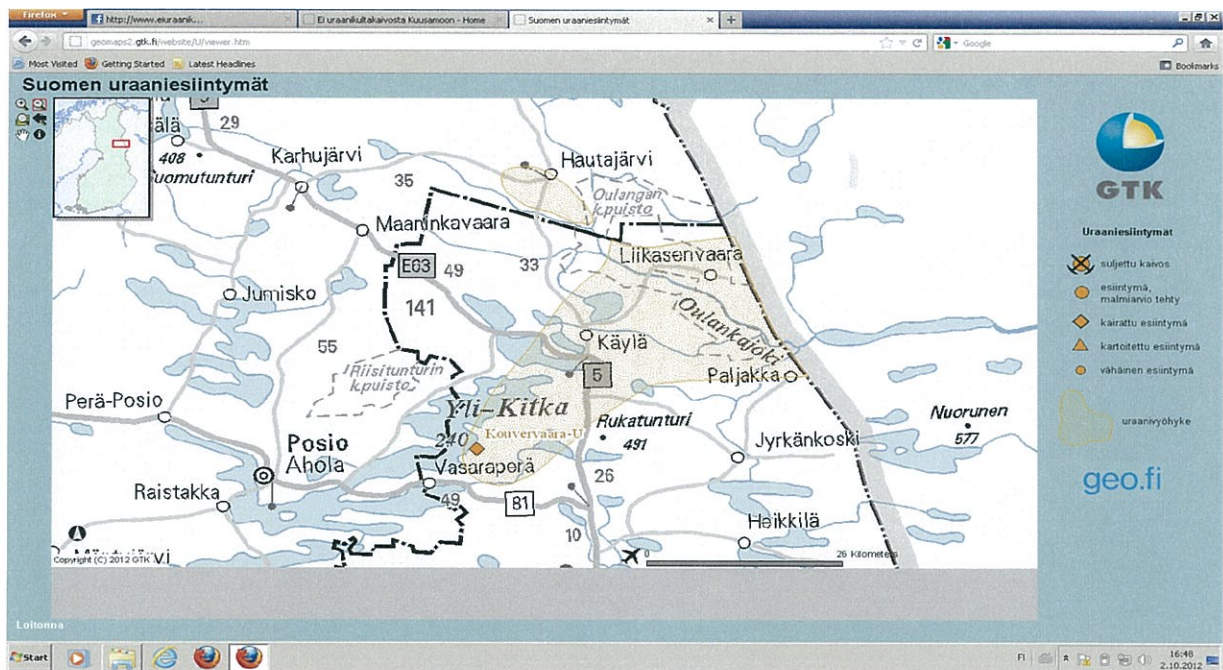
Ismo Hämäläinen
varapuheenjohtaja
Siilasmajan Kilta ry
Kitkajoen kalastuseura
ja Kitkajoen Virtasalmen mökkiläinen

Tuomas Jokelainen
Rupakiven Ritarit
Oulanka-Savinajoen kalastusseura

LIITTEET:

- Liite 1 GTK:n Kuusamon uraanivyöhykekartta
- Liite 2 Uraanin hajoamissarja
- Liite 3 Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhokselta
- Liite 4 Kairauksien riskit
- Liite 5,6 Rikastushiekkakasan jäteongelmat

GTK:n Kuusamon uraanivyöhykekartta

Uraanin hajoamissarja

Radionuclide	Half-life	Decay mode
--------------	-----------	------------

Natural nuclides / earth crust / uranium 238 decay chain / Main nuclides

Uranium 238	4.46 billion years	Alpha
Thorium 234	24.1 days	beta
Protactinium 234m	1.17 Minutes	beta
Uranium 234	245 000 years	Alpha

Thorium 230	75 400 years	Alpha
Radium 226	1 600 years	Alpha
Radon 222	3.82 days	Alpha
Lead 214	26.8 minutes	beta
Bismuth 214	19.9 minutes	beta
Lead 210	22.3 years	beta
Polonium 210	138.4 days	Alpha

Rikastuslaitoksessa suurin osa uraanista irroitetaan malmista (esim. kemiallinen reaktio rikkihapolla)

Mutta muut radioaktiiviset metallit uraanin hajoamisketjusta jäävät rikastusjätteeseen (noin 80% alkuperäisen malmin radioaktiivisuudesta)